Censal de p. censo de [illegible]
[illegible]

EXTRAORDINARIO MS.

VALE ORO

(6000 [illegible])

[illegible] per [illegible]
s aut ius seu causam de hiis haben[tes] [illegible] personas terminis et solu[tionibus]
dere in sana pace et secure contra cunctas personas [illegible] et [illegible]
[illegible] dampno missionibus sumptibus et interesse litis et extra [illegible]
dalibus censualibus et perpetualibus terminis et solutionibus predi[ctis]
[illegible] et legali predictorum emptione [illegible] dampno missionibus sum[ptibus]
[illegible] et dicte [illegible] distringenti et inde [illegible]
[illegible] et dicte [illegible] Ego Baldinus [illegible] notarius publicus civis
[illegible] ubique [illegible] successoribus et [illegible]
[illegible] nomine et vestris [illegible] principalis venditor[is]
singulis predictis et [illegible] dictis principalis [illegible]
[illegible] terminis et solutionibus predictis solvendis et etiam [illegible] predictis et [illegible]
[illegible] seu [illegible] predicto [illegible] dicto [illegible] et dicte [illegible]
[illegible] habita et habenda generaliter et specialiter et expresse [illegible]
[illegible] ubique [illegible] in plano [illegible] et omnes terras [illegible]
[illegible] lo [illegible] ab oriente partim in [illegible]
[illegible] terre vel inde [illegible] domini Joan[nis]
[illegible] novell [illegible] et de pertinentiis [illegible] ego possideo [illegible] et [illegible]
[illegible] dicti novell [illegible] terre [illegible] successores aut ius seu causam de [illegible]
[illegible] emptores dicto nomine et vestri [illegible] successores [illegible] obligatis [illegible]
[illegible] terre mee dicti Baldini [illegible] seu partes [illegible]
[illegible] et vendere seu alienare et ad [illegible] successoribus plan[e]
et conditionibus quibus vobis et vestris [illegible] successoribus [illegible] et de [illegible]
[illegible] et actiones nostras cedere et transferre [illegible]
[illegible] Et inde [illegible] consequi et habere Et inde [illegible]
[illegible] et habenda petere exigere consequi et [illegible] et sub illis [illegible] modis et form[is]
[illegible] necessariorum facere et [illegible] venditi et alienati sicut et [illegible] deben[t]
[illegible] contrahentibus [illegible] venditi et alienati [illegible] obligatis Et [illegible]
[illegible] quam [illegible] de predictis specialiter obligatis [illegible] vestris [illegible]
[illegible] successores predictis [illegible] vobis et ipsis successoribus [illegible] et [illegible]
[illegible] predictis et [illegible] et [illegible] et salariis [illegible] et [illegible]
[illegible] predicti reddere restituere Si vero minus [illegible] vobis et eis [illegible]
[illegible] predicta per nos specialiter obligata [illegible] et pert[inentiis]
[illegible] nos predicta [illegible] et [illegible] dicto nomine
vobis et vestris successoribus predictis et [illegible] videlicet ut predicti
[illegible] et [illegible] tenere Donec [illegible] ordinaria [illegible]
[illegible] reales et personales mixtas utiles et directas [illegible] agere et experiri [illegible]
[illegible] et actiones reales et [illegible] predicti [illegible] quemadmodum [illegible]
[illegible] et actionibus predictis [illegible] durante [illegible] et [illegible]
[illegible] modo [illegible] speciali obligatione [illegible] hereditatis et [illegible]
[illegible] dominus et [illegible] in tota dicti hereditatis [illegible]
[illegible] in hac parte [illegible] respondere parere obedire
[illegible] vobis et nostris [illegible] fit et
[illegible] obligatis [illegible] non [illegible]

+

a ... de maig 1574 se enfrenà lo cavall ab Onofre de Namaya ... [illegible]
y fills ab barbada vedona costa de ... reals — —

Biblioteca Universitaria - Oviedo

+ 1 6 d.

Aquesta brida es p canal qui tingua la boca fort y vermella y des
se bbrida de lengua grosa y de dos pels clars en carta de brides — .i.
Brida p canal Castella qui es fort de boca e nos pot enfrenar
sino ab mos de ginet en brides .iij.
Brida p canal qui es poc fes y trau la lengua en brides ij
Brida p canal qui naturalmet es fort de boca en brides iiij
Brida p canal qui fer de boca y tingua la boca fort
ino compor spiga en brides v.
Brida p canal qui te la boca fort y no comporta spiga e te gran
boca e lo col curt e gros en brides .vi.
Brida p canal sicilia qui naturalmet molt dura y desetentada
Brida p canal sicilia qui te lo coll molt larc en brides vij
ala ma is ben la brida ies desbocat y te la boca molt fesa y de dos
pels clars en brides viij
Brida p canal qui va alt a la ma y es molt fes de boca y te lo col
curt e gros ea menester spiga en brides viiij
Brida p canal potro qui es stat scamnat p mudamets de brides en brides. x
Brida p canal desbocat qui pren la brida ab las dents en brides xi
Brida p canal sicilia qui juga d la lengua en brides xij
Brida p canal sicilia potro qui aporta lo cab alt en brides xiij
Brida p canal qui tingua bona boca y tingua la lengua grosa en brides xiiij
Brida p canal molt gran y tingua la lengua molt grosa en brides xv
Brida p canal qui tingu la bona boca y uol molt ingeve d la lega en brides xvi
Brida p canal qui te la boca molt fesa y va alt a la ma en brides xvij
Brida p canal molt fes de boca y te lo col curt y gros en brides xviij
Brida p canal qui te la boca poc fesa y bona y no comporta molt fre en brides xviiij
Brida p canal qui te bona boca y aporta lo cap bax en brides xx
Brida p canal qui te bona boca y aporta lo cap baix en brides xxi

Brida p caual dur a la ma y aporta lo cap bax	En brides	xxj
Brida p caual qui comporta spiga —	En brides	xxij
Brida p caual molt fes de boca y gros de cap	En brides	xxiij
Brida p caual qui porta lo cap bax y se beu la brida	en brides	xxv
Brida p caual qui tira p aual y carrega la ma —	En brides	xxvj
Brida p caual molt fes de boca y pren la brida	En brides	xxvij
Brida p caual qui te la boca endemesiadament dura y tira la ma	En brides	xxviij
Brida p caual qui tingua la boca molt fort y aport lo cap bax	en brides	xxviiij
Brida p caual qui te la boca scampnada p mudaments de brides	En brides	xxx
Brida p caual molt fes de boca y port lo cap baix —	En brides	xxxi
Brida p caual qui port lo cap alt y te bona boca —	En brides	xxxij
Brida p caual fort de boca y no comporta molt ferro	En brides	xxxiij
Brida p caual qui tingua la boca endemesiadament fort y molt fesa	En brides	xxxiiij
Brida p caual molt fes de boca y aporta lo cap alt	En brides	xxxv
Brida p caual qui tingua la boca poc fesa y aport lo cap alt	En brides	xxxvj
Brida p caual qui tinga la boca fort y pren la brida —	En brides	xxxvij
Brida p caual qui tinga la boca molt fesa y les barres groses	En brides	xxxviij
Brida p caual qui tinga la boca molt fesa y nos vol voltar	En brides	xxxviiij
Brida p caual qui tinga la boca scampnada p mudaments de brides	En brides	xxxx
Brida p caual qui tinga la boca scampnada p mudaments de brides	en brides	xxxxi
Brida p caual qui tinga bona boca y no comporta spiga —	En brides	xxxxij
Brida p caual qui te bona boca y la lengua sugassa —	En brides	xxxxiij
Brida p caual qui tinga bona boca y poc fese —	En brides	xxxxiiij
Brida p caual qui te bona boca y aporte lo cap en debat —	En brides	xxxxv
Brida p caual qui te bona boca y te lo col curt —	En brides	xxxxvj
Brida p caual qui te ro cicilia que aporta lo cap alt —	En brides	xxxxvij

Brida p caual cicilia potro qui naturalmet te bona boca — en brides — xxxxvij
Brida p caual molt fes de boca y aporta lo coll dret — en brides — xxxxviiij
Brida p caual qui aporta lo cap e lo coll dret — en brides — L
Brida p caual qui pren bacadas p alt — en brides — Lj
Brida p caual qui vol molt manyar la brida — en brides — Lij
Brida p caual molt fes de boca y aporta lo cap molt alt — en brides — Liij
Brida p caual qui naturalment te poca boca — en brides — Liiij
Brida p caual qui aporta lo cap alt y te la lenga grossa — en brides — Lv
Brida p caual potro cicilia qui aporta lo cap alt — en brides — Lvi
Brida p caual qui es molt fes de boca y aporta lo cap alt — en brides — Lvij
Brida p caual qui naturalmet tinga bona boca y aport lo cap alt en brides — Lviij
Brida p caual qui aport lo cap molt alt — en brides — Lviiij
Brida p caual qui naturalmet tinga la boca bona — en brides — Lx
Brida p caual qui naturalmet te bona boca y aport lo cap bax — en brides — Lxi
Brida p caual qui es poc fes de boca mira mes a la huna pt qz ala alt en brides — Lxij
Brida p caual qui tira la ma is cora ab lo cap alt — en brides — Lxiij
Brida p caual qui carrega la ma jes lo paroz feorea — en brides — Lxiiij
Brida p caual potro cicilia qui naturalmet traga bona boca en brides — Lxv
Brida p caual castela qui comunamet es acostumat de anar a la ginetta — en brides — Lxvi
Brida p caual qui sia curt de coll y ben fes de boca — en brides — Lxvij
Brida p caual castella qui naturalmet te bona boca — en brides — Lxviij
Brida p caual qui naturalmet te bona boca ies p a potros — en brides — Lxviiij
Brida p caual potro qui tarda molt en enfrenar — en brides — Lxx
Brida p caual qui te lo col curt y gros y les bares curtes — en brides — Lxxi
Brida p caual qui te acostumat de anar a la gineta — en brides — Lxxij
Brida p caual qui es anat a la gineta ies poc fes de boca — en brides — Lxxiij
Brida p caual qui tinga bona boca y molt fesa — en brides — Lxxiiij
Brida p caual qui te la boca molt fesa — en brides — Lxxv
Brida p caual qui naturalmet te bona boca — en brides — Lxxvi

Brida p caual de bonaleyj naturalmet te bona boca — en brides lxxvij
Brida p caual qui naturalmet te bona boca — en brides lxxviij
Brida p caual qui tinga la lengua grosa i la tran — en brides lxxviiij
Brida p caual qui naturalmet te bona boca — en brides lxxx
Brida p caual qui naturalmet te bona boca — en brides lxxxi
Brida p caual qui es pocfes de boca i no comporta spiga en brides lxxxij
Brida p caual qui naturalmet corrade toet — en brides lxx
Brida p caual qui es pocfes de boca — en brides lxxxiij
Brida p caual qui te la boca molt fesa — en brides lxxxv
Brida p caual qui naturalmet te bona boca — en brides lxxxv
Brida p caual qui pre pler en manejar la brida p la boca — en brides lxxxv
Brida p caual de la gineta — en brides lxxxvi
Brida p caual qui no comporta spiga — en brides lxxxvi
Brida p caual qui naturalment te bona boca — en brides lxxxix
Brida p caual qui vol tenir molt ferro — en brides — lxxxx
Brida p caual qui te la boca molt fesa — en brides — lxxxx
Brida p caual qui va terrer deuant — en brides — lxxxx

Brida p caual que tinga la boca molt fesa — en brides lxxxx
Brida p caual qui va terrer deuat y detras — en brides lxxxxv
Brida p caual qui tinga la boca hun poc dura — en brides lxxxxv
Brida p caual qui tinga gran boca e la lengua grosa — en brides lxxxx
Brida p caual qui no pot pendra pler en ninguna brida en brides lxxxx
Brida p caual pocfes de boca i a mester spiga — en brides lxxxx
Brida p caual molt fes de boca i no comporta spiga en brides c
Brida p caual ala gineta — en brides ci
Brida p caual qui tinga bona boca — en brides cij
Brida p caual qui te grans barres i la boca molt feza — en brides ciij
Brida p caual qui tinga lo coll curt e nos vol encollir en brides ciiij
Brida p caual qui te les barres grossas i es acostumat de anar
ala gineta — en brides cv

Brida p caual qui met lo cap en los pits	en brides	c vi
Brida p caual qui vol molt fero en la boca	en brides	c vij
Brida p caual qui porta la boca molt vberta	en brides	c viij
Brida doplicada	en brides	c viiij
Las barbaleres deles brides	en c	c x
Lo memorial p qz venē los mals als cauals	en c	c xi
La forma y manera qz deu tenir lo caualer de Rei o de princep o de fil de Rey	en c	c xiij
Caual negre calsat dels quatre peus ab lista p la cara	en c	cxv
Caual morsilo sito sin seyal	en c	cxvi
Caual endrino	en c	cxvij
Caual castay scur ab les cames negres ab stela blanca	en c	cxviij
Caual castay clar calsat p dos peus ab lista p la cara	en c	cxviiij
Caual alesan scur tostado ab stela p la cara	en c	cxix
Caual alezan clar calsat dels quatre peus ab lista p la cara	en c	cxxi
Caual melado ab lista p la cara	en c	cxxij
Caual fouero calsat dels quatre peus e lo ventre blanc ab la cara blanca	en c	cxxiij
Caual Rosillo sens senyal branc	en c	cxxiiij
Caual vayo ab los crins blancs e lista p la cara	en c	cxxv
Caual tordilo scur ab les cames negres sens ningu seial blanc	en c	cxxvij
Caual tordillo clar ab les cames negres sens ningun senyal blanc	en c	cxxviij
Caual etzabrin sens ningun seial blanc	en c	cxxviiij
Caual Rucio rodado	en c	cxxx
Caual Rucio camado ab les cames negres e lo cap negre	en c	cxxxi
Caual rucio pel de argent	en c	cxxxij
Caual qui naturalmet es nat branc	en c	cxxxiij

Lorda que deu temir hun cavallr p conservar hun caval en la boca ——— en c cxxx

les songuies del caval ahont feyan desseguei mia hont no en c cxxx

lo sol y la luna ysteles ——— en c cxxx

Lo present libre tracte de enfrenamens de cavals dela brida y criar los porros
y dela forma y manera que deu tenir lo qui cria dit porro fins ha edat de sinch anys
y lo cavaller com li deu donar los primes sperons y de guisa manera se deu
metre en la sella y de metre les cames y peus hi lo cos aximatex tracte lo
dit libre dels pels y colos dels cavals y de las condicions y boques dels dits
cavals y delas bridas que han mester per tenir las boques consertadas per a tot exer
cissi de guera e de les malaltias y mals qui venen a als cavalls y las causas perque
venen dits mals e lo regiment que deu tenir lo cavaller en la criança del porro axi
en lo menjar com en lo beure e de la manescalia de tots los mals quis mostren en lo
en lo cavall en dit libre. Lo qual dit libre ha ordenar hi compost mossen
barnat de casses sitada domisiliat en la ciutat de gerona per servisi del molt alt
y molt exsellent hi crestianissim lo rey don fernando rey de arago y castella y de
les ylles y de les dues sisilies y de hierusalem vuy benaventuradament reg
nant y de inmortal memoria nostro senyor lo qual dit mossen de cases vent
los comensos y principis de guera per lo rey de fransa contra nostro rey y senyor
hi la patria qui per causa dela gran pacificasio y pau que de gran temps era ab dits
reis vent los cavallers vells hi jovens y gentills homens oblidats del exerxi
si dels cavalles de la brida a causa del cavalcar dela gineta per so ha volgut com
pondre dit libre comensant en lo mes dabril del any present que comtam Mil
quatre cents noranta sis ques tenian las corts en tortosa. A tots los qui vebr
an y legiran dit libre que sapian y entenan lo contengut daquell vullen
corregir y smenar les faltes de aquell com se costuma entra cavalles hi home
ns de guera y menescals segons per ells sera ben vist

Comensa la manascalsia e primerament per a colp dull
de cavall es aquest lo seguent

Prenen aygua de fenoll e meten lin en lull ab hun stafador gentilment ho ab
plomes de gallina huntant lin la sella que apres ell se calara e com asso hauren
fet per spay de sinc o sis dies com vos tindreu que la dolor del colp sia fora
Pendreu vin blanc si lo pus fort que trobar puguan e lansan lin ab hun stufa
dor dins lull dos dias tres o dos vegadas ca stunnosia e lanps sara fora la
dolor e lull restara blanc Prenen hun hou e llevar neu lo blanc e pendreu pe
bre e salgema e molen ho tot en una e meslan ho dins lo rovell del ou que sta
dins la closca e meten ho al foc dins les brases he cremen ho be e com sia be nore
mat molren tot alo be en hun morter e la closca del hou tambe pasaren ho per un sa
das per que reste be polvoritzat e no li puga fer lesio en lull apres pedren hun cano e sensar
li hen lo dita pols en lull suaument e guarra sens dupte per molt gran colp que sia

Altra cura p a colp dull

Prenen fenta doca hi sal comuna seut de cipia tant dun com daltre e mes clau ho tot ensems e secau ho hi passau ho p hun sedas elensau lin ab hun ca no e guarra sens dubte

Altra cura pa col p dull

Prenen such de dra he vntau lin la sella ab plomes de gallina que lo such sen entrara en lull e guarra

Altra cura pa colp dull

Prenen fenta dome e secau la al sol o al forn e apres poluoritzau la e passau la p sedas e lensau lin ab hun cano en lull e guarra ab tot que es forta aquesta medecina p que los caualls sen congoxen molt

Altra cura pa colp dull

Prenen sucre e antemoneo e sal gema tant de hun com dal tre he poluoritzau ho tot ensems e passau ho p hun sedas e lansau lin ab hun cano en lull e guarra sens dubte encara que tingues lull rompit esta es la milor medecina de quantas se poden fer p a colp dull de cauall

Exarm pa cucs p curar e appiaris p aqual se vulla bestia que tinga

✠ ✠ ✠ El sabado sancto sancto era el viernes sancto sancto era el iueues sancto sancto era el miercoles sancto sancto era el martes sancto sancto era el lunes sancto sancto era el domingo sancto sancto era

Coll exarm de dites cucas qz damunt e dit e diren cascuna vegada que exarmaren tres patres nrs e tres auemarias E com hauren curat lo cauall faren dir vna missa ala Vge maria e daren huna liureda oli ala lantia que crema dauant lo cors precios de Jhs xst en reuerencia ella sancta trinitat e asso de cascun cauall qz guaren

Exarm appiat e aquat p aqual se vulla ror sog qz sia

Prendren la orella dreta del cauall ab la ma e senyaren tres vegades lo cauall e diren axi Quando xpus natus fuit ois dolor fugato fuit fuge dolor fuge langor quia xpo te psequitur E aço diren tres vegades e cascuna vegada senyaren p tres vegades e diren tres pater nostres y tres auemaries e asso en reuerencia dla sancta trinitat e guarra sens dupte

Exarm p enclauadura de cauall

Senyar en tres vegades la ma del cauall e diren axi p tres vegades

✠ Ihs fuit punctus crucifixus et defunctus pro redemptione humani generis
e com ho haureu dit per tres vegades direu altres tants paters nostres e auemarias e noy façan altre e guarra sens dupte

Exorcism per a cauall desferrat

Alsareu lo peu al cauall afolat e direu per tres vegades lo offici abdos pe
iii e senyareu tres vegades e sens dupte no gostara lo peu del cauall

Cura per a torso que vinga de sobras de calentura ho de sanch

Pendreu la orella del cauall ab la ma he veureu si la te freda o calda e
paximateix metreu la ma al nas del cauall e veureu si alena fret o calt e las
illades si baten llauons senyal es que de calentura ve. De fet sagnar leu
de les illades que se suene be e buydar li eu lo cos ab la ma ben vntada ab
oli metent ley per lo res e tenim lo cauall en loc fresch e si volra gitar se en
li litera de palla e xuta e si esta gitat dexan lo star que senyal es que reposa e guarra sens dupte

Altra cura per a torso que vinga de fredor

Com la torso vendra de fredor conexereu ho com tindra les orellas e ale fret
e les illades no li batran e llauos pendreu vna manta e amatau be lo cauall
e de fet feu li anacuar lo cos haxi com damont he dit he preneu apres vna candela de cera prima e vntau ab alls la dita candela e sien los alls picats e apres
preneu pebre molt e carregau la sobre los alls e meteu lay per lo ull del membre e si no
teniu candela ni res daso preneu vn canut prim e meteu hi pebre ho alguna
cosa menuda que sia viua e llauors orinara ab aço. Apres si per as
so no trobaua no trobaua remey enviaulo a passeyar e cuentat ha fun ben pas
tirat e com haura passeyat per spai de miia hora meteulo en hun coral de
bestiar e llauos pixara. E si per tot asso no pixara ni trobaua remei lauos feu un
clot com hun gran femer e soterrau alli en aquella gran calentura e llauos sens
dupta guarra. E si tan terrible era la fredor dau li tal abeuratge de la manera se
acostuma de dar abeuratges ab lo corn

Preneu vin blanch que sia fort e lo millor que troben e canyella fina e comins molts
tots en vna segons la quantitat que volreu dar del beuratge he ben messelat dau
ho a beure al cauall e guarra sens negu dupte

Cura per a torso que vinga per retenimet de orina

Conoxereu com lo cauall trau e met lo membre e fa forsa de orinar e no pot lauores

p lo semblant pendren la candela de cera dela manera que damot he dit he metren lay p lomebre ho les coses vives sobre dites ab lo cano co damot he dit e si aço no bastava a fer lo orinar

Prenen los brots del alfalç vert e meten los en una caldera en sech e sobre lo foc ho en una paella e ruxan los dits brots de bon vi vermell e co se aura begut del vi vermell qz seran ben calents fexan los deius los llomps e ab be dauall lo ventre a una ma dels botons e meten lo ab una manta ben calent en la stable e sens dupte sent li asso sa guarit deu ajudant

Exarm approvat a guarir p stragulo

Prenen una candela de cera beneyta del dia de sta maria candelera e encedren la dita candela e cremar li en lo stranguolo de vall les baxres ab un senyal ... de fer les tranguolo e cremar li en a ... e cremar li en tant co dir en tres vegades ... ab lo pr ne e senyar le en tres vegades e dir en tres pats nostres a reverencia de la sancta trinitat e tres ave maries e cremau li be qz lo cauall stara segur e sens a plaer de la cate tura se depuis untau lo be ab manteca rancia e guarra sens algun dupte

Abeuratge molt singular y molt approvat a bestia enverinada o qz stiga trista

Prenen los brots del alfalç e ruxar los en ab aygua e picar los hen en un morter de pedra e traurenne lo suc e metren lo en una cassa en quantitat tant com de sinc en sis escudellas e meten ho sobre lo foc he meten li mel e un poc de sagi de porc fos e hun poc de llevat e safra molt e dau li al cauall a beure asso te ben de mati abans que haie mengat res e si es cas q lo cauall p la pmera vegada nol volra beure dexau lo dept de nit que no vega que desqz ell ho haura tastat ell ne beura mes qz no li nda ren p qz es molt dolç e de asso daren una novena e sens dupte lo cauall restara sanissim e aquest es lo millor abeuratge deguats en lo mo darse poden mas les manes cals aqst abeuratge no la costumen de mostrar p q es molt singular e de poc cost de les tals vivens no cal dir p qz tot hom les sap guardament p o no no sou res comparatio del sobre dit beuratge

Nota una bona medecina

Para cauall enverinat hia moltas cosas bonas e coes fer lo pasturar e altras cosas molt approviades p o p no ceer plix no cur dir les

Cura provada y molt singular p a cauall enaygat

Conoxeren com lo cauall sera enaiguat co lo cauall sta test e los brasos qz litre molen e no pot anar llavors vos deffet sagnau lo cauall de les dues venes del coll e trahen li molta sanch e despuys qz lauren sagnat metren lo en aygua fins

vna ma pp lo ventre se no li donen / amenyar ni abeurer e tenir lo alli p spai de mig jorn
en la dita aygua corrent e guarira sens dupte

E si p ventura lo cavall p esser stat tart acorregut l'aygua li sera calada als
peus en tal cas despuntau lo de la ho sera lo mal que altre remey al mon no y ha
millor. E molts se giquen de desputar hi no u deuen fer p que no fadom als ca
valls ni als sols po si es despuntat ab discrecio que tom lo menescal lo vol des
puntar o vos p vostres mans lo volen obrar de ben obrar molt subtilment que
no venren a tocar en la carn viua dela ma ho del peu que la vbertura sia molt
xica solament vista pu sat e co la sanch sera axida rasonablament taparen
aquela vbertura p que lo carnus no cresca ab blanch de hou y sal / e los pluma
sols sian segos la vbertura dela ma ho peu e sien de stopa / e tapsts molt be p que lo car
nus no cresca sobre la vngla. E si ab aquesta discrecio es fet lo desputar no pil
la gens los sols del cavall e quant ~~e quat~~ sera desputat / e faxat la vbertu
ra pendren femta de porc e segi en vinagre e bolir leu en lo vinagre forment e quant
haura bollit faxau li los sols la hont tendra lo mal ab bonas stopadas e draps gros
sos ben ligats p que tingan molt la calantura e co mes calent lo y faxareu millor
es / e guardau no l toque la calentura en altre loc p que cremar l'ie e cascuna vaga
da que guardareu la plaga fareu asso e tindra li los sols molt trempats e no ls
hi dexara de signar / e llevar li ha la dolor e co lo cavall sera guarit dela plaga
pora tantost caminar e no conexera negun si a stat lo tal cavall desputat
/ e encara val la dita femta de porc bollit ab lo dit vinagre fort p vn cavall
que sia repres d'aygua faxant lo y tantost que conegau sia repres en vna nit sera
guarit sens fer li altra menescalia neguna en les mans he peus lo y hauena
faxar hoc encara com volreu fer hun lonc cami ab cavals que auen cuytat fa
xareu totas nits ab la dita medecina las mans y peus als cavalls e no us caldra aver
pahor de anaygadura ni que lo cavall se vos vinga a fallir ni que ls trobe gens des
corrut si bels pensau

E si lo cavall enayguat tindra tat fort enaygadura o si son en part ho no us pugau
asudar de neguna manascalia dau li tal beuratge prenen vin blanc lo millor que tro
bareu / o vermell si blanc no trobau / e se ha roga p que es mes fort que la blanqua / o
blanca a tot fallir e femta dona e sia tot picat / e mesclat e vols stemprat ab lo vi e apres
feu ho tebeu e dau li a beurer ab lo corn axi com se costuma lo dit beuratge e fe
xau li peus / e mans ab la sobre dita femta de porc e sens dubte tot lo que dauant e dit
p anaygadura es la pus singular cosa del mon

Cura pera sobreos

Raureu lo sobreos e pendreu al forbi en pols e pendreu hun porc hun poc de leuat tant
gra com sia lo dit sobreos / e lançareu la pols del alforbi damunt la pasta / e assentaren

la pasta damont lo sobre os e metreu hi vna stopada damont la pasta e sexau
ho ab vna simolsa ben streta p que no li fasa mal en la carna e gordau que la las
forbisso toqz sino sols lo sobreos qz si en altre loc y lo tocava fer li hia molt dan
e tingalo dit asorbi p spay de xxiiij hores he apres leuau loy e restara pla
lo dit sobre os / e apres dau li dos ho tres raymets de foc subtilment he si ab tot
les li dau mes valra / e en asso no perdra pel ni cuyro ni res sobre al sobre os / e
ha moltes maneras e diuersas manescalies mes vista p sperientia aquesta
es la pus singular de quantes son.

Cura p a gauarro qz sia frest de xv ho xx jorns

PRenen linos he polvoritzau lo be / e penreu mel segons la quantitat que volreu fer
a vostre bon esma e penreu trementina e vin blanc y lo millor qz trobareu / e apres
sagi fos en meys quatitat qz nenguna de totes les altres coses meteu les en vna
olla / o cassola e bulla alli gentilment tot ben mesclat e apres traheu ho del foc / e
lexau ho que torne tebeo meteu ho sobre lo gauarro ab vna stopada e meteu
lin tantes vegades fins lo gauarro sia arrencat de rahil qz sens dubte / a tres
ho a quatre vegades qz lin haureu mes sera arrencat / e de rael sens lesio
nenguna e aquesta cura se pot fer a mal coum pus loy fereu he e curau lo dos
vegades lo dia

Cura p a guarir la plaga o clot qz resta del gauarro ço es forat

PRenen mel / e vinagre / e boli arminj a vostre bon esma de tot segons la quantitat qz
volreu fer / e apres prenen coparros en meys quatitat qz nenguna de les di
tes cosas e meteu ho tot ha bollir en vna olla e co aie bollit e ben mesclat que
sia stat traheu ho del foc / e com ha tebeu penreu stopa e mullar la heu en
les damont dites coses e metreu ne en lo clot e metreu lin tantes vegades fins
sia encarnat e com ha encarnat pendreu del os del cap dun gos / o de boc o de cabro / e
torrau ho al forn / e polvoritzau ho be he lençau lin damont la plaga e curau loy
ha he restara curat molt singularment / e sens negu dupte

Cura p alcansadura cuberta e millor qz en lo mon sia p a descobrirla

PEnreu totes aquelles cosas qz damont he ditas en la cura del gauarro ço es
linos polvoritzat e mel e trementina e vin blanc y e sagi meys quatitat qz negu
na de las altras cosas / e fareu axi co dit en la cura del gauarro e penreu ne
bona stopada de totas las damont ditas cosas posau lin calent vna stopada alla
hon vos creureu lo cauall sia alcansat e meteu loy tantes vegades fins lancal
sadura sia descuberta / e entres o quatre vegades lancalcadura sera descuber
ta / e co ha descuberta noli façau la medecina del encarnar del gauarro mes penreu
cosas qz restrengue en sta manera

So es calç viua, e suya, e blanc dou, e mesclau ho tot en una scudella, e sia ben debatut tot mesclat e fexau lai tot ab una stopada e estreien loy be, e meteu l'in tantes vegades fins sia lo cauall curat q[ue] asso en tres, o quatre vegades sera curat, e asso sens negun dupte.

Cura p[er] alcansadura descuberta

Preneu pixats e rentar l'is neu la plaga de fresc en fresc e preneu orpiment ben polvoritzat, e meteu l'in sobre la plaga, e guarra. E si asso no bastaua a guarir lo q[ue] fos tan terrible lancalsadura, preneu orpiment ben polvoritzat, e pebre molt, e alls picats, e sutga de fum, e calç viua tot picat en una, e meteu ho en una scudella ab blanc dou tot debatut en una scudella e meteu l'in sobre la alcansadura e desfet guarra e p[er] alcansadura ay moltes menescalies que s porien dir p[er]o aquesta es la millor de quantes fer porien, e asso feu ab stopada.

Cura p[er] aristella

Preneu unas tisores q[ue] tallen be, e estrangullau li la pel q[ue]... mes baix poreu e preneu bufalaga e bullin la tant fins de quatre p[ar]ts torn a una dicz la ygua e q[ue] aura bullit la bufalaga he preneu aq[ue]lla aygua tebea, e rentar l'in ben les carnes al sol la hon ha la aristella. E com lo haureu rentat lexar l'eu star una stona al sol e ap[re]s exugau loy ab hun drap de tela blanca, e apres untau loy ab aquest enguent.

Preneu seu de cabro e oli en egual quantitat, e cera noua meys quantitat, e verdet; e aso segons vra discresio, e meteu ho tot mesclat en una olla, o cassola e bolin ho tot, e com sera bullit, e desfet trahen ne les vinces de seu de cabro, he apres trahen lo al foc, e meteu hi lo vdet, e mesclau ho be ab hun bastonet, e apres lexau ho refredar e co ha tallat untau l'is la aristella, e asso feu fins la aristella ha guarida e feu ho tostemps al sol, e encare q[ue] sol no y age no estigau de fer ho, e guart se vulla manera de ronya q[ue] sia guarra. Asso es tant p[er] guarir aristella com ronya es la pus singular menescalia que q[ue] asso fer porien e molt sp[er]imentada. E p[er] a la cura es molt bo lo desuenar.

Cura p[er] encebadament

Aquesta cura es contra la opinio de molts manascals e io par le loq[ue] a mo cauall faria e tinc sp[er]imentat.

Primerament vos fareu saguar lo cauall d[e] la taula al coll de dos parts e co laureu saguat meteu lo en una stable calent ab bona litera de sota de palla axuta, e amatau lo be, desferrau lo de tots quatre peus, e dolau li les mans tant co pugau q[ue] vesten ben primes de dins, e preneu femta de porc, e vinagre lo p[ue]s fort q[ue] hauer pugau e bollau tot be e fexau li asso axi calent co bollira e guardau no li toq[ue] en altre part sino q[ue]

sie ben fexat en les soles dedins de les mans e peus e asso faren dues vegades lo dia / e
mes prenen bon vi vmell hun canter homes / e prenen romani los brots e salvia ro
ses camamilla tot asso en quantitat molta e meten ho ha bollir ab lo canter del vi en
una caldera e encara y poden metre mes vi segons la quantitat de les erbes e tot asso
bulla fort per que reste tota la substancia de les her en lo vi e co haura fort bullit tra
hen la caldera del foc / e lancau hun gran drap damont la caldera per que la vapor non
ysca e quant sia calent que apenes i puguan metre la ma caldeiau los pits e les spalles e los
brassos e cames e tot contra pel e co haurem fet tot asso prenen les erbes calentes
e fexau lin los loms ab totes le dites erbes / E aso faren dos vegades lo jorn
fins lo caual sia guarit axi les mans com los loms e les cames tot lo continu
aren la femta en les mas e lo vinagre e lo sanament aximatex e si vos es que
conexieu que lo caual no podia menjar las barres huntau las li ab mantega ra
cia e ab daltres de manera que no li asegue las barres e dar li eu abeuratges si
pert lo menjar e los abeuratges sien de ferina de formet e de huna galina que
sie bullida ab la ploma e ab tot e de aquell brou que sera bona quantitat ab mige dot
zena de rovels de hou / o mes e dar lo y heu a beure e de aquests abeuratges li da
reu fins lo caual age cobrat lo menjar. E axi lo caual ab la aguda de deu
sens negun dupte guarira e aquesta es sperimentada / e es la millor de quantes
cures fer se poden e de mil menescals no la saben E si les barres stauen molt
asegudes en la dealtea mesclau hi holi de llor per que es cosa molt calda e huntau
lin be les barres e tots los ajuntaments E si lo caual pot pasejar molt sera ho pa
segar a son pas per sie lo die trempat e lo stemps tenin lo en loc calent ben adme
nat e si tenia demot odres / o olres en los loms e per tot lo coll fins als uls a ses mester
fer tantost en lo principi e no stigau de no fer ho que molt es mester e dau li a menjar
qual se vol cosa que valla que molt sen desmengen e auacuau lo de fer lo cors encara
ra per que allo primer e mes berrer vos deffer lo sagnaren com de munt dic e apres
tantost vacuar li eu lo cors e buydar leu / e apres metreu li los / odres ca
lents e auacuar li eu lo cors ab cristiris E aso sea de fer tot en semps

Nota lo que diu

E Cura per sagnia desdenyada

Moltes vegades se sdeue als cauals que sen postema la sagnia e s infla molt fort
e aso se sdeue per fer la sagnia molt prop de la creu / o per lo menescal auer dormit a
quella nit ab dona / o per moltes altres coses E aquesta malaltia es molt mala per
que esta junta ab la gargamella / e strey lo dragador E axi lo caual pert lo menjar / e
beure e axi lo caual se sofega E la cura es aquesta

Altra cura es aquesta

Prenen huna herba que a nom carnera e bolin la molt fort met en huna caldera e com haura bullit q̃ sera tornada co huna pasta blana metreu la en hun morter e pendreu sagi vell de porc e picau lo molt be la hu ab laltre e co lo aureu ben picat metreu ho dins huna paella e sofregiu ho molt be E aquest es tal singular en pastra ques portara a madura dumet lo mal / o lo dessfara e si ve a maduradiment quat sera madur donali hun botonet de foc si p̃ si mateix nos obra e meteu li n al mati e al vespre fins sia guarit / e encara e en cara que sie guarit / o vbert no y cal metra altra cosa e sens dupta aso curara p̃fetament

Cura p̃ speronada q̃ dona en lo baladre e en contra engulara ques tot hu

Moltes vegades sesdeue als cauals q̃ son ferits desperonada en le encontra e aso as- pren p̃ lo caualler dar les speronades [illegible] / o tambe p̃ molt encalsir se lo cauall co passa la carrera e la cura es aquesta

Preneu holi de holives dolses e lombrigols q̃ stan sota la terra e ruda / e metreu totes tres coses en huna holla e bolin les molt be en lo holi en qualitat segons vra dis- crecio e huntau li lo caual ab plomes de gallina cotra pel amnt calent tat quat puga comportar sols q̃ nos crem E aso feu lo mati e vespre e cascuna vegada que ho fareu feu passejar lo caual segons co pora si poc si poc lo tret quat mes millorara mes alargar lo tret e nol [illegible] alque ningun e emulo mal ver e curara sens negu dupte E aso no solamet es bo p̃ aquesta cura mes p̃ qual se nol colp de sutura e curar moltes altres menescalies q̃ costume de fer los menescals p̃ totes son no res a co patio de aquesta

Cura p̃a colp de nirui de cauall

Moltes vegades sesdeue als cauals q̃ prenen colp en los niruis dels brassos e aso fa quat corren ques alcansen els matexos / o ls donen ab algu basto o losa / o en moltes altres maneres e no si fa plaga sino ques infla e dol sentant lo caual q̃ no pot star sino gitat de dolor E curas axi Preneu mel e alquena e comis molt e cera nona e la mel mes q̃ ninguna dlas altras coses e les altres sien en egual qualitat e metreu les hen vna cassola la mel e la cera primer e co asso aura bullit mes clau hi los comis e la alquena empols calent quat lo puga comportar lo y me- ten dos vegades lo dia e feu ho tal fins lo caual sera curat e aco ho gorra en molt poc de temps sens negu dupta

Cura p̃a encabestradura p̃ grã vsia / o endogaladura

Moltes vegades sesdeue als cauals ques encabestren E aso fa p̃ dexar les molt

lanc lo cabestre del caual e talles moltes vegades fins als inuis / e cures axi. Preneu mel e bollíu la e preneu alquena en pols e mesclau la e meteu la y e teneu sobre la plaga dos vegades lo dia / e en carnera e co sie encarnat preneu lo cap del gos / o del cabro e meteu lo al forn e despuys paluorit zau lo e pasau lo p hun sedas e leuau li la plaga ab vi vermel e teneu exugau lo ab tela / e lensau li del polvo axi metex dos vegades lo dia e guarra sens dupta

Cura p a fals quarter

Moltes vegades als cavals sesdeue p gra sequetat de mas p es molt hetre, ballats sclatar, li fals quarter e encara moltes vegades p lo caual e p stat engendrat p caual que a tengut el uere e aquests tals son molt pus treballoses de curar qz no los altres quels ve de sobres de treball

E la cura es aquesta p qual se ual manera quels vinga

Primeramet vos daren dos tunetes p la corona dela manera qz tunetes se acostumen de dar e apres de mati y da vespra / ab hun gradall p mig dela fenedura vos li desfaren tots jorns los dos grans dals / e aso li streny era tant forment la vbertura que poreu algu tant treballar facent la cura. E apres preneu dels vnts qz son bons a fer crexer les mans e peus e axi p lo semblat cascu die vntaren lo e axi p spay de tres mesos lo caual aura cast mudada la ma e lo fals quarter restara tot fora e apres qz ja no li parega la ralla no stigau de no vntar de ab lo gradall palla hont havia tenguda la fenedura p spai de hun mes e de quiauat no stigau de no trebelar ne e ferne tot lo que volreu qz sens nangun dupta no li tornara may p gran trebal q len fasau puis li tingau les mas trempades ab la sua femta mateixa meteu li en les palmes totes nits e sens nigu dupte lo caual sera curat p a tostemps

Cura p ablenir vexigues cavar scami qz no se ue desfa

Moltes vegades sesdeue als cavals quels fan vexigues e fanse p gran trebal qz lo caual reb en joventut e tenbe guat lo caual ve calent e meteu lo en la stabla hont hi a fems e cura les p fetamet a penes ma

Es veritat qz moltes coses y a p strenyer les stant lo caual reposat per a enguanov, aquis vulla volent vendre lo caual. Mas tantost qz fara treball negu / fort se li tornara a inflar, mas p a fer caminar qz nos dolga fereu axi.

Preneu sebas vermelles e sinonia de vermells blangues mateu les entregas.

9

de ual sendra vina e com sien cuytes p lo les p lonig e lensau molta sal menuda meneiada ab huna punta de ganivet p qz se ableure de mes sal e calent tant quant lo caual pora soportar fexeu lin les vexigues e si li feu levament de saluia o ro meni e vi sera molt millor sera enso li fereu tots iiii quat caminadu e sens dupta p moltes qz les vexigues sien no sen dolra cami nera be Si les volreu stre yer a con dic tenint lo caual a repos fareu axi Preneu raels de hom axi matex fempta de coloms e cremau ho tot e feu ne sendra e dla sendra feu ne le xiu E preneu lo lexiu e preneu altre tant de pixats de fedes com sie lo lexiu e apres afrenau lo be e metenlo len la stabla en un vexel tot qz sie mesclat e Preneu sal de compas sal gema e sal comuna e lensau dins les dites sals a vro bon sina segos la quantitat del lexiu e orins e lexau ho star sinq o sis jorns e apres preneu hun drap dell i e beteu lin fort tres jorns ab les dites coses les cames e aso li strenyera tant qz sera cosa de no creure Si abans volreu stre yer y les volreu ablenir preneu lo qz trobareu en lo capitol del gauarro e fexau li les vexigues e leu e ablo ablanir ho heu quant volreu e tot aso que o dic es singular cosa e dar lien gra e remey sens dupte e en aso vengua l se uol esser altre malaltia de cames es molt apropiada cosa el desuenar sols gues fasa sens derroguar lo caual en terra e qz lo manascall sia soue e pradic p que u fasa desenvoltament de aso no ve deu caual negu

Cura patronament o empedradura dela ma del caual

Moltes vegades se sdeve als cavalls ques dolen de les mans o los peu o lo cors fa empe dradura qz la pedra se met en lo ferro Moltes vegades lo caualler no la sent ni la veu axi resta moltes vegades la pedra dins lo ferro dos ho tres dies e met sen gran dolor en la ma o en lo peu

E aso es la empedradura o trenament es quant lo caual corres dona algu colp en pedra o ab lo bollet o ab algu altre colp e nos fa sanc ni plaga e cures axi la hu co la altre e es axi

Primeramet dolau li la ma o peu e nte lo mal p qz la calentura la passe millor

Preneu mel alquena cera noua e comis cayguat tant dela mel co de les altres coses e bolin ho tot ensems en huna holla o cassola segons la cantitat que volreu fer e me teu ho sobre hont sera lo mal ab bona stopada de mont li de dexas de munt p qz millor tinga la calentura E si aso no voleu fer e no trobau Preneu lauors sen de de cabro e viblanc qz sia bo e bolin ho tot ensemps ab lo ceu de cabro e viblanc

Despreona da per la mill e se pot fer

Altra medissina p a trenamet de caual pendreu tres dines de trametina y po sar len de sobre lo bolet del peu y posareu un ferro al foc fins sia ben vermell y passara lo de sobre la trementina unas quantas voltas fins se fona la tremetina y dels tres dines ne fara dues voltas

que sia bo e prenen sago e mesclau ho tot abaso e meteu ley sobre lo mal e curara. E si
aso no volen fer Preneu fenta de porcs e bolin la en vinagre e posau ley axi se,
ra lo mal calent quat pugan e curara sens dupte e cascuna de aquestes tres me
nescalies basta a guarir lo dins tres ho quatre vegades que li'n agan po
sat. E aso sens negun dupta per que es molt be sperimentat

Cura pa botons inflats

Moltes vegades sesdeve als cavals que s'inflan los botons. E aso fa co men
gen vert que li cavegue les humors als hi cavegua se fan troços se fan molt
grans e despuys que han meiat lo vert no tornen en son loc. E curas axi feu
rebeyar lo caual tots matins en la aygua corent e axugar li an. E si aso no
abasta preneu faua fresa e destrempau la ab vinagre que sia molt fort. E apres
abaso caragau li los botons. E axi matex los loms. E si tot aso no abasta pre
neu hun basto de gruxa de hunna asta de lanca que sia de roma guera e partiu lo plo
mig e no sia petit de tot e sia lonc a vro bon sma e preneu arcemits en pols e sal,
picau de lo basto e pla fenedura a dues parts e preneu lo cuyro dels botons e los
botons restrenyeu los ensus quat pugan. E meteu li la mordaca ab la dita
pols e meteu li'n tanta la mordaca segons quat cuyro li volreu leuar e en viiij
jorns li aura tallat lo cuyro e en aquest temps metex temps soldau laltre. E aso
poden fer sens negu dupta que gens lo caual no pillara e guarra sens
negun dupta.

Cura per spundia

Spundia es hunna malaltia ques fa en lo bras deuant en lo plegador dela juncta
de part dedins. E fas per lexar lo sens fregar quat vede cami e aura pasats
grans fancs e tanbe quat venen de donar aygua del riu e no la axugue. La cu
ra es aquesta preneu caragols grossos e picau los en hun morter e co sera ben
picats meteu los en hunna stopada e posaulos alli hont es lo mal e ans que aso
no li posareu preneu vinagre e sal morra e leuau li la plagua e apres meteu
li vna stopada ab los dits caragols a mati ia vespre e guara sens dupta. E la
clouo se cura ab la matexa medecina e fas de rera la plagua e n dedins e si vol
reu mateu lalli

Cura pa corno o vngla ques fa en lo encellar dels cauals als costelas

En corno la vngla es vna malaltia ques fa en lo encellar dels cauals e fas en
aquesta manera per desencellar lo caual massa prest quat ve de cami calent

ellauors el seguenta esinflas e cuides ho tres vegades ques infla en aquesta manera se fa corn ho hugla es fagraus raels e anegades si molt lo dexau star axi li passa fins al tot Cuiras axi

Preneu quatre parts de aygua he huna de olli e feu ho bollir tot ensemps e co aura bollit toaleu ho del foc e Preneu farina de forment e lensaneu iij dins de poc en poc maneiat ab hun basto com aferines e co sera spes meteu li'n de mot ab huna stopada sobre lo corn calent tant co puga comportar e meteu li da mot draps grosses e ab huna singla per ques tingua alli la stopada o ab alguna sella vella per que dorma ab ella per que li tingua ferma la medecina e de aço li matreu dos vegades lo dia a al vespre e mati e en spay de v. jorns lo y aura tret per gra que sia y restar hi a gra clot e per encarnar y a naygua r e guarir lo tot no li cal altre medecina e encara que camineu feu li bona cambra en la cella e meteu hi tots jorns dita medicina e guara sens dupta e aquesta malaltia es nores si es socoraguda prest es molt perillosa que n moren molts cauals

Encara la demot dita medecina val per guarir aristella ques mal incurabla fexant li alli hon tendra la dita aristella ab les dites stopades cotinuat lo y e no solament la cura mas encara quanta malaltia tendra en les carnes tot la tirara assi e li lexara nettes e netes totes les carnes

Encara la sobre dita manescalsia val ha hon y aura hos mana fallat e aso per colp de cors de canal e per colp de basto o per qual se vulla altre colp que sia encara ho en cuxa o en bras o en spalla o on se vulla que ostrecat o sclafat li vage meteu li'n en la dita manera li arrecara les sobredites asclas del hos e les traura totes fora e li curara la plaga e aso sens ningua manera de dupta

Encara la sobre dita manescalia val per jnfladura de cos o de spalla o de braso o en anca o en semlla que si e pades inflor y leuar li a sia de auer la do ne o fer lo uenir a boca si ya de auer materia o de sfer lo y del tot e aso sens dupta nengu

Encara la sobre dita medecina val pa posones que tingan flemoneos o vertolafes en los angonals para desfer les e apoetar les amadurament e aso sens nenguna dupta es sperimentat e es la pus singular menescalia que en lo mon esser puga per les demot dites coses e no sols singular mas excellent

Cura p[er] malaltia p[er] cucs

Los cucs son huna malaltia ques fa dins lo cors dl cauall e crexen e fan se cor
lo caual E aso conexereu quat lo caual p[er]dra casi lo mejar e tindra la boca e
la lengua calenta co a foc e los uls vermels E aquesta es vna pillosa
maleltia p[er]q[ue] los cucs se afferre en los budels e al cor e com afferen al cor no y
a remey q[ue] lo cauall es mort e aso es vist p[er] experiencia mas ans q[ue] no so
al cor li aueu a dar remey E la cura es aquesta Preneu sofre moleu
lo molt be e mesclau lo ab la ciuada a mejar e mejat lo ab ciuada tots los
li matara e is li fara lansar defora altra medecina hia co es suc de se
ba e fules de presseguer e moltes altres coses p[er]o aquesta es la millor de totes
e ben sperimentada e curara sens dupta

Enguet p[er] acrexer les mas e peus del cauall E mula

Preneu sera noua dos dines seu de cabro dos diners mastec dos diners
en sens dos diners mel vn diner holi de holiues hun diner rasina dos
diners pegunta vn diner sagi de salat dos diners Sia tot bullit lo q[ue]s
p[er] a bollir e lo q[ue]s a picar picat sia tot jncorporar e fer hun enguet E aço
molt auetegat

Per aporrets

Preneu mata verda e picau la en hun morter e preneu fuliuert e ve
riga calguera e feu ne tres empastres e de tres jorns mudau los li

Per aporrets

Preneu nous verdes q[ue] sien picades d[e] aune la clouella e feu ne tres empas
tres e de tres en tres jorns mudau lo e gorra

Per hungla

Quat la cella fara mal al caual sota la cella pus no si a nafrat preneu
palla e picau la e apres co pixada posau ley

Per aporrets e arisstella

Preneu formatge de cerdenya huna liura sabo miga liura mel miga
liura verdet vna onza sagi salat huna liura tot mesclat fareu tres em
pastres e de quatre en quatre jorns mudar los heu e quat los muda
reu scalfar los heu en huna paiella e gorra de cert

Per huna bungla

Preneu senra e oli e posau la sobre la bungla e tantost sanxira

Per enclauadura sop axertilla dura

✠ Ante ✠ per ante ✠ exante ✠ sine ante ✠ E es mester dir hun pr nr e huna aue maria e ligar ho ya al peu

Per enclauadura

Descobriu la enclauadura tant subtilment co poreu e preneu galbeno e meteu lo sobre la enclauadura e ab hun ferro calt fondreu lo e apres picar en stopa e ab seu mesclat posar len sobre la nafra e tornar le a ferrar e no y cal star de treballar e axis curara

Per a torsó

Prenu del bolet del caual e preneu huna teula de brases e cobriu hi lo cap e feu li beure aquest fu e passeiau lo e tatost pixara

Preneu raels de canyes verdes o segues e moleules manut ab lima o ab altra cosa aspra e pastau ho ab mel e mateu aquest enpastre de mut la plaga e fera axir lo ferro e si lo ferro sera en loc de la iuntura que nol pugau tocar tocau lo ab los dos dits e digau aquest no de Jesucrist ✠ te agramaton cristus rex venit in pace deus homo factus est

Per acosertar les cames

Preneu stopa blanca e mateu los brots en huna caldera ab aygua e bolliu la fins que la aygua desminuesca lo terç e quant sera freda de aquesta aygua leuau li les cames totes fins alt e aso fereu de per demit e aso es millor que poreu fer al caual per reseruar lo de molts mals

Per a vorm

Dos vegades la semmana meteu huna ambosta de alforbes ab huna poca de lauor de cedm en la ciuada que son bones a vorm e fan bona ale e dona totes setmanes raues ab les fulles al caual

Nota be

Per tenir vro caual gros e per a guerra

Si vols tenir ton caual gros e que no perde lo ale de la leugeria agau raels de veleyo dotze o xiii e preneu les raels e mateu les en huna caldera ab aygua

e coga tant fins sia la aygua desmenuida lo terç e les raels sien blanes e lauors mateu dins aquella aygua ab les raels hun almut de hordi e cogaret ensemps fins quez alguna gra dhordi comens sclatar e lauors leuau ho del foc e cobriu ho stiga huna gran stona cubert e puys leuau lo ordi e de nenian lo be qz noy romaga ninguna res de rael car dampnosa seria si men jaue e meteu lo al sol axugar e quant sia axut e stiara lo tots jorns a mati e vespre mateu li daquest hordi huna enbosta mesclada ab la cinada qz li donareu e aço continuareu huns dos hotres meses e veureu co engraxara sens qz no podra lo vale ni la leugeria

Si sempta molt lo cauall donau li del gra de la vina se algunes voltes

Cura pa sobre nirui

Preneu tremetina sagi fos mateu ho en vi blanc e bo e bollin ho e traheu lo del foc e com sera fora del foc mateu mateu farina del gra de lli e mesclau ho tot e co sera tebeu feu lin hun enpastra ab stopa e mateu lay en lo sobre nirui e aquest empastra es bo pal vespre e de mati e sia fragit en la payella e fereu tres empastres de aquesta manera e apres Preneu stopa blanca e a stopa negra suga e bufalaga e bollin ho que viga la aygua de tres pts en huna e preneu sal gerna sal de compas e sal comuna suga e mateu ho dintre en quatitat sobre les dites erbes he cobriu ho be ab hun drap p qz se detinga tota la vapor de dintre e ab aço tebeu sponiar leu altres tres dies E si sera mester fer nouena de cascuna de de aquestas cosas Preneu fulls de col so de carueta e posau les entre sendra viua s e mateu les e traheu les tantost e apres vnau les ab greix de balesa o ab mategaracia so ab qual se vol de aquestes coses e si se fexat sobre lo nirui e les ponyar noces james quant sia mester a folgar lo cauall

Per leuar dolor / Allis desperenau de corba o de corbassa treforca s o agrion

Preneu femta de bou fresca e bolin la en holi e mateu la ab la stopa en manera de enpastra alli hont te la dolor e fen ho tant fins p dira la dolor e folga lo caual

Per a totes coses ques age a fogagar en braços e les mas del cauall p a sobre hos s o ali fas sperenau agrion treffora e corba e corbassa lonta

Preneu holi de lli e meteu lo a bollir e meteu hi sofre molt e sal comuna e cremar leu ab a so bullent tres vegades cascun dia huna vegada e lo basto qz cremareu la part qz sera mester meteu al sofre lo cap del basto e sia cubert ab drap de lli lo cap del basto

Per asclano

Preneu caragols bouers sclafats feu ne empastres e posau los li fins qz conegau qz sie mort

Per a sobre hos

Prenen lo sobre os tant com tindra e al migdar li en hun tall ab huna lanceta fer li en hun forat e prenen alforbi e pebre e sal e meteune al forat e apres mateu li la rayna e quat conexereu sia fort huntau lo ab greix dols e meteu hi fils al forat e ab huna bona stopada sie fexat fins sia guarit

Per a sobre peu

Prenen hun blanc de hou e cals viua e surga e tot junt debatut meteu ho sobre lo peu o cols e dexau fins sia guarit

Per purgar lo cap dl caual e uertell en apetit de menyar

Sucra candi quatra dines amido hu diner regalicia la qz conexereu e sie torada al forn e tota en pols e apres pendra lo fre e meteuli stopa e mullau la e lencau li dita dita pols e estiga dos hores enfrenat

Per ronya

Prenen caparos sofra argent viu e sagi e sia tot picat e cascun mati sie huntat lo canal al coll si s pot fer es mesteriz nos mull de quatre jorns e apres sia rebeiat

Per al narrossos

Prenen sendra de formet e sen fet lexiu e de aquel lexiu sabo e huntar los al narrossos e abans los alnarossos sien ben fregats e gorra

Per torso e vives e altres mals

Strenyaras tres vegadas la orella squera e pendens dita orella ab la ma y dir lias les paules segens vis comunis gorgalionis deq diug confectio verbis e apres comesar lo p faci al front e tot entorn dla bestia dir las senyant diet tres vegades lo p faci ab lo pater noster e aue maria

Per alifas sperenays lupies vexignes sobre peu

Pren huna stopada e mullala ab vinagre ben fort e prenuda matras hi seguet seguet .ij. o) de mostalla picada .j. o) alforbi hi .j. o) pebra hi .j. o) orpiment sia tot compost ab huna liura de mel e meteras hi hun poc de vinagre qz sia de bona manera clar

Per a sobre hos

Pren holi de ginebra e huntauli lo sobre hos o lata pren huna honsa de orpiment miga honsa pebra miga onsa sal e huna talada de raue qz cobra lo sobre os e meteu dita polvora qz conexereu li aura mester e apres posau la sobre l

sobre hos e sia enbauat ab huna smolça e beua delli e stigay p spay de trenta hores
e sino stara fus meteu m altra de fresca dos hores hotres

Per a sobre nirvi p sobre nirvi

Untau lo ab gripialtesa e preneu li nos .vi. o) semigrec tres houses roses .ij. o) ca
mamilla .ij. o) coronas de rey hie hun poc de sego e sia tot picat e sia tot bullit ab
bon vi fins sia spes rasonablament exut apres metras aquest empastra dia colom
nuz .ij. o) .j. o) dia calon magno e sia pastat ab les mans ab holi de camamilla
e mesclar li has hun poc de polvora de yreos los empastres p mollificar lo
sobre nirvi co es la gripialteza e bossidas e lo quis seguex sia fet vuguent fins
conegau sia molt

Per enclauadura

Gratareu la enclauadura ab huna scureta fins al viu e alla hont sera la plaga
e set vupsir leu de pebre molt e ab stopa tepar leu e tornareu lo ferro pus no metau
clau alli e caualcau payques e p hont se vulla

Contra colp de ull

Quat lo cauall aura rebut colp en l ull el tendra blanc meteu li en lo colp sobre
la cella hun poc d oli qz el se caldra dintre e gorra

[redacted]

Per a esfortar jnfladura de cames de caual

Pendreu sendra de sosa e suc de apit e mel sosa e mesclau ho tot e napres pamutre
gau ne les cames al reuers e leuar li ala jnfladura e dolor al tot

Per alcansadura de nirvi

Radiculo nirvi qz nisque sanc e preneu hun gal e teneu lo p la spalla ab les tripes tot
justat. Sia posat sobre el sobre nirvi e ingal dos jorns E apres preneu cudols e picau
los ab mel mesclat en sartega e los cudols cogau en aygua fins sien mols e fet em
pastra sia posat sobre el sobre nirvi

Per aristella

Preu suc de faues tendres hie sal mesclau ho tot e fregau lin la aristella e apres pen
dreu lo fems e sia molt sol picadulo alli hon aureu fregat ab les faues. E mes preneu
aluz ansens e pega grega e de la altra pega comuna e vidra molt e farina de forment
e de hordi e dauans de aquests materials de sobre liutau lo ab mel casçu jorn dues
voltes e sies molt caregat seguau lo de primer

Recepta pa fer spes enguet p la brida

Primo mes hunna liura e mija de mantega quatre honses de gingibre tres diners de camamilla tres diners casia tres diners senigrec sia ben poluoritzat dos diners de holi de llor sia mes en hunna holla envernisada e sia mes tot dins e carmenat al foc sia fet vnguet

Per alifafes

Meteu lo sedeny d'la manera que aveu vist ab la agulla de ferro e calda e lo sedeny stiguey fins sia axut

Per vaxigues

La vaxigua ab hunna lanceta sia foredada e sia feta vna cala segons lo forat e untaula ab sanc de dingo fins sia axuta

Per a fals corter

Com lo corter li sague lansareu lo en terra e netaiar leu fins al uim e pendeu pebre e mel e feu ne anguet e sia mes dins e clouras tat qz no y cal duptar que sobre mes

Per corpus

Donar lieu nou metins dues scudelles de horins e la altra nouena de vinagre grec e si era manaster agen dues nouenes

Per a formiga

Preneu suc de limo e ab coto so a bastopa meteu ley sobre la formiga

Per fic

Sia vntat lo fic al entorn e de mont ab grex dols e meteu hi arcenit e verdet tot mesclat e morra

Per coura hu sobre hos &

Es mester qz sie razat al rahor e sia vntat aball e pebre e preneu de hunna rael de vriona campla ab carabacina e sien ne fetes nou tauletes vn por maios d'l sobre os e meteu ls sobre lo carbo d'la fornal de hunna a hunna e coz com se sara de suar posan la de sobre lo sobre hos e tinga la ytat com terdarian de anar hun tirat de balesta e ab hunna bena sia streta e pasen ne de aquesta manera totes nou

Per a fer axir hu fero de hunna nafra

Pendreu alu e sal e picat sia posat de so e tantost exira lo ferro

Per a mos de carabios

Nota pa mos de ca rabios

Serim en hunna crosta de pa aquestes noms e donau los li a menjar

poro

xeto

zello

zabeta

zeri &

Per desmeniament

Pendreu siner e pebre e sal e sofre tot picat meteu ho en huna bosseta de drap de canee a la spiga del fre e tornara sen en menudar es mester se fasa als matins

Per Corpus

Preneu femta de homa seca donar la hen ab la ciuada

Per a vorm

Preneu hun diner de holi e meteu loy per lonas e altre tant hori per la altre part e al sen dema e metreu lo li per la part ont se beu a veumes lori e lori per la part del holi e aço sia fet per sinc hosis dits arreu

Per vorm

Preneu quols roges la quatitat dun basi da barber y doneles ya meiar lo vespre apres de auer dade la siuada fero nou vespres areu y sias sert sara la milor guosa pugues fer imot cal dexar de guanal guar pus no les calfes es cosa io vincy prouada

Nota per vorm

Per mor feas

Pendreu aygua de rodor e de mar e fregar leu fort de aquesta aygua e per lo matex agau sutia e bolin la ab vinagra

Per ronya

Preneu terra de camel iij diners e holi comu j. diner e sen fet huguent e sien huntada la ronya

Per fer desinflar sobre nir uy so lata

Preneu holi de linos e meteu hi huna culerada de mantega vella e cada nit ab los dits fragan loy per lo pela mut

Per lamparons

Lo quidita oratio fara les mester [illegible] de [illegible] les vigilies de nra dona he ligat la horacio de [illegible] escrita digua pater noster e l'auemaria e lo credo e la salue regina e la cofessio general [illegible] lo sobre [illegible] holi de [illegible] molt prouada cosa es

A xarm

Abraham te prenga y saes te streuga baltezar te liç axi sia la amor vra ab la mia cosolla de deu y de la verge maria e fa rodar tres voltes sa a nomenar la persona per son nom que toc en la carn

[illegible] cauel

E [illegible] que [illegible] se fa [illegible] de nadal [illegible]

~~[illegible]~~

Axarm per tota manera de torço

Es mester ço se diu lo profaci que vos stigan de peu e que tingan lo peu dret sobre lo sque
ra e com lo caual tindra lo torso que li doneu ab lo peu dret al ventre e que li digan
lo profaci e apres prenen la orella del caual e per lo semblant diren lo profaci e ab deu
aiudat sera guarit

Per stancar flux de sanc

Per signum crucis de inimicis nostris libera nos amen en bellem avia bella dona e per
bell infant stanguet vena stanguet sanc per virtut de aquel infant. Xi.

Per carnes inflades que vinga de fredor o de sanc

Primo tres honses sera noua holi rosat seu de boc de moll de casen dou hon
ses greix dols quatre honses e tot mesclat sia fet hunguent

Madecina per caual que sie enuermat e tinga lo verm congelat en los lo[m]s en lo fetge

Item huna liura de sagi de porc sens sal que sie ben dessalat
Item mes huna scudella plena de sofre picat he passat per sedas
Item mes altre scudella de semigrecs picat e pasat per sedas
Item altre scudella plena de pega grega pirada e passada per sedas
Item miga scudella de floret de la flor de la farina dordi pasada per sedas prim
Item miga scudella dolidelbre e quatre diners de nous nostadas polvoritzat sia
tot mesclat ab lo sagi ab les polvores demont dites e fat tot a pitar justat ab hun
morter e co tot es picat fa acollir e fer ne nou pilotas e aquells metre en huna post e
tenir les a la serena e sal picar les dites pilotes de mijo polvoritsat e donar tots ma
tins vna de les pilotes al caual per so li donar abans que age begut ni mesat pero
de bon mati e co lay dareu que li fasau al tair loc per pres per las barres co qui dona
abeuratge. E apres co dura presa la dita pilota es mester lo dit caual stiga
enfrenat dues hores ab la brida co es embocadura ben huntada doli de loc
E apres dar li abeura ab la brida somes e lo dit caual prenet cascun dia fins en nou
dies huna de les dites pilotas en la forma demont dita sera curat e purgat del dit verm
encorporat e de tota mala humor que tinga en lo cors es medecina molt sperimen
tada e segura e sens peril e apropiada a tota mala humor encorporada per no
a fer destiu

Medecina p caual qui no pot horinar

Notable la pus medecina e

Item mig corter di vi blanc e la ma plena de jolivert en erba e dos tans de alfals en erba e
hun grst vin e metreu tot hen huna holla e bollir ho tot mesclat e coz sira bollit dexau
ho refredar fins qz age pdut dl tot la calentor qz reste tebeu e donar ne a beure al dit
caual miga sendella e de la resta fer ne dos enpastras la hu als ronyos la altre al mig
dl ventre e fexar li los dos enpastres ab huna drap e huna singla so dues e apres pa
seiar fort lo dit caual e portar lo p locs son age stat cabras so molt ons e tantost
lo dit caual pixara E coz la dita madesina no bastas en fer lo horinar es mes
ter auer huna sendella de cera noua e huntar la de holi rosat e pelire picat e sforbi
e auer tres o cotra cabels arreguats ab la rael dl peu ceuil de dona que age perit
e ligar los dits pels ab hun fil de seda de grana ab la candela E apres metre la dita
candela p lo meu fre dl caual e tan prest fer lo paseiar p locs hon aga stat
bestiar E dins huna hora horinara / aquesta es medecina molt prouada p co
es mester se fasa e la primera medecina tot mesclat es sperimentada e com ab
ab aquesta lo dit caual no podra horinar no y cal mes fer medecina e

Medecina p caual ho mula qui age vexigues
en los aebellons detras

Item sagi dols e matega vella he holi de mes ferdit holi ab holi rosat e pomada tot
duna cosa co daltre fer ne hun unguet e huntar ne lo dit caual hon aura les vexi
gues p quinze ho vint dies a reu fins tant que les age fetes hen scorrer e curades
es mester p axugar les dl tot qz may no tornen auer aygua de rodor de aco qz a
doben los cuyros e aygua alumanada da co qz adoben los tintores los draps e ay
gua de mar si auer sen pora sino vinagre pero en tota manera es menester auer
de edra e de boet de romero brot destopa blanca e de ciprer ab les uog e salgema sal comuna
sal de compas polvora de gales en nes sis sendelles de hori fat e metre en huna
caldera he fa bollir tant qz de tres pitets torn a huna E apres mati y vespre
ab hun drap rentar ne be les vexigues al caual ho mula e dins tretze so quinze
jorns rentant lon cada jorn dues vegades sera guarit p ferament qz may pus
li tornara.

Medecina p caual qui tinga fals quarter
e fer li prest mudar la ma

Item en lo mes de maig auer una serp blaca tan grossa co auer se puga e mene la
tota viua dins huna holla de terre ab tres e mija so fins en cotra sendells do li
e menejar la al foc e coura la tot fins qz la serp ses tornada tota carbons so
dl tot salzida E apres trenque tota la ossa dla dita serp e apres metre dins
la holla huna linea de cera e huna liura de cen de orestar de maig e tot sagi

de caual coz logros dun hou e fondreu ho tot en la dita olla e coli e de aquel enguet
mati y vespre vntareune les corones de las maus del caual. E apres com lo
fals cortex es de tot fora e aiuda da del tot lama es menester auer capses de la
consolda he huntarna tots jorns emgo de la consolda roguera e los cabeses
dals ab les closques e tot picat ho ab la dita consolda vntarne tots jorns dues ve
gades les corones de la ma del caual. E apres deu o dotze jorns que sera stat hun
tat ab los dits als e consolda lo dit caual se ferre ab luna noua de .viij o .x.
jorns ab huna ferradura de feltre persiament cola de ferro e que y sia de go
tada sera noua de sobre la dita feradura de feltre. E apres ferrar lo dit caual
ab ferradura de ferro de sobre la de feltra e que haje ferrat de aquesta ma
nera per temps de dos meses huntan la de continu dels als ab la consolda e deu
se ferrar tostemps en luna noua y en aquesta manera james lo fals cor
tex li tornara e sera guarit perfetament.

Medecina per caual qui tinga vexigues dauant e detras les tinga pauer ne hauer molt per naturalesa

So es auer huna reata que sia ben forta e comencar a reatar fort la cama ho bras
del caual a reatat per al ben stret fins que es al costat de les vexigues e
a sos fa per fer hi ben rebotir en de fora. E apres ab hun rasor raura tot lo
pel sobre la vaxiga e apres co es ras ab lo dit rasor donar dos tals ab
treuen cascuna de les vexigues pero que lo dit tall sia molt leuger que se assa
met li traga sanc pero es menester que hom tinga aqui aperellat hun foguer de focs
de carbo ab vnes tanalletes de argent petites entre hun ducat o vna
castellana dor de ducat e aquella scalfar la fins que torna vermella e posala y
axi vermella calda co stara per los talls que auran donats a les dites ve
xigues e apres auer oli rosat e ques mell dou per dues vegades o tres
metre lin en dites vexigues ab huna stopada e apres auer posada e ayqua
ros e gretx dols e fer de tot vn vnguent e huntar lon nou ho deu jorns
fins que los focs son fora. E apres metre li hun empastre en cascuna per ben
fexat co es de la colon e de stricorsi y de verdet per que liure la mala humor
qui es dins la vexigua e li mese la carn morta. E apres co se conexera
que les vexigues aien buydat e los focs sera del tot curats reuntar li en les
dites vexigues e cames ab lo lenament dalt dit en la medacina dels ve
xigues e dins temps dun mes lo dit caual som ulla sera dell tot guarit

e may pus aquells vaxigues li tornara a inflar nis conexera que y age aguts
focs p rahó dl hoc qui te tal ppietat qz en cosa de foc cura ab pfectio e no alesia
nis mostra a so es cosa molt pvada p singulars menestrals e bons cavallrs con
neguns focs ques done en cames ni en brasos de cavals ni de mules ques done
en locs de qual se vulla nirvis ni juntures no porte nigu perill de gostar
ni affollar ninguna bestia danat Empo en la forma desus dita

Medecina p fer metre pels en dits focs

Item mortades de holi e sulga de cuyna e mosquas negras fa tot bullir en huna ol
leta picats primer e hunta ne alla ahont aura aguts los focs e dins treta jorns
jaura mes pels de manera qz nos mostrara qz may hi age aguts focs

Medecina p caval ho mula qui no meja

Item donar los la civada ho hordi ben porgada ho neta de pols e de pedres e ruxar
la dita civada ab lexi de hom maiex cascuna vegada qz menjara civada e aso
se deu fer continuament e donara li gra apetit de menjar la civada e la
palla Encara lo tindra molt porgat e net dins lo cors ço es de verm
e de tota mala humor e l tindra molt sa e net es cosa molt provada y es
perimentada

Medecina p a caval ho mula qui tinga la boca escal
dade p cremor de fetge o de leo

Item dues scudells de vinagre grec rosat o vinagre blanc e mija scudella de
orenga polvoritzada e mija scudella de mel rosat e tanta cantitat de ferro picat
e polvoritzat e mesclar ho tot ab lo dit vinagre rosat e fer ho bollir tot en huna
holla hun bull e apres ço es refredat rentar ne la boca dl cavall ho mula tres
ho cotra vagadas lo dia e tan prest dins pocs dies sera guarit dta dita
boca e menjara daqui avant ab molt gra apetit

Medecina p cavall qui caga molt e no pot engrexar
e te poca yllada

Item aver grana de vinassa qz sia ben seca e donar li en cascuna vegada qz li da
ra civada mesclada ab la dita civada ho hordi tata quatitat ço cabria en
huna scudella de hou E p engrexar e metre yllada a de aver dos cor
tans dordi e dos de sementsa e dos de mille co u rals tant fins qz torna en can
titat de .x. cortons e apres donar li tots matis abans de beura hun cor
ta de saguo tot mesclat E apres ço sera hora de donar a beura donar li

abeura en casa ab huna librella /o bacina e merer y mig corta de farina de hordi ea
pres, donar li lo hordi /o ciuada axuta en cascuna vegada ab huna pota de sal per que
age millor apetit de menjar, e al vespre la hora que anire a dormir donar li dos
cortas de segue remullat ab vi vermell fort q. sia bo e fer la molt dormir y en aques
ta manera lo dit caual ho mulla engrassara

Medecina p. caual qui molt es ongut e treballat huna jornada

Item auer tant leuat co la ampla dela ma e hun diner, de mel he hun diner de holi e dos dines de safra e dos dines de camamilla picada e mesclar hotot ab huna bona scudella de aygua calenta e mija scudella de farina pasada e desfer hotot ab huna e donar abeura al dit caual abans q. menie e ni bega altra cosa e sera releuat q. no sen tornara ni senaygara e tan prest sera descansat es cosa molt prouada e singular medecina e molt segura

Medecina p. caual fluxe de anima e de llom

Item donar li tots matins abans q. menie ninguna cosa dues scudelles de formet purgat e net q. age stat tota la nit en remull a la serena es lo dit formet li es continuat dos ho tres mesos en la dita forma lo dit caual pendra molta forsa axi de anima co de lom engordara molt e metra gentil pell

Medecina p. caual q. sia entorsonat p. refredament de fredor /o p. mal ayra

Item auer mig cortes de vi vermell q. sia molt bo he huna scudella de flor de nogera poluoritzada e huna scudella de hovenga /o sefeigola poluoritzada e cotra dines de gingibre picat e cotra dines de comj picat e mesclar hotot ab lo vi e te ben donar ho abeura al dit caual hi donulla hi e tan prest abrigar li huna bona flasada ab dos dobles e singlat ab huna singla e tan prest fer lo paseiar fins tant q. ha orinat o femptat e axi sera ta prest guarit

Medecina p. caual qui es enayguat p. molt folgar, ...

Item lo dit caual stiga enayguat e leuar li de continent tota la ciuada e fer lo star huna volta de mati e altra de vespra una hora cascuna vagada fins en dues en aygua q. li basta fins al ventre empo q. sia la primera cosa ques fara quel sagnen dela taula del coll e hun poc ras suetar les illades apres cosa es dit tenir lo en la aygua .x /o/ xy dias en la forma ja dita e donau li molt poc a menjar e apres pasats los .x /o/ xy. dies altres tants dies tenir li de mati

e vespre los pits e braços de vinagre e aygua ab sendra e romani e mata stepa negra
stepa blanca e fulles de hedre he bollit hi tot ab lo dit vinagre e aygua e sendra
e tan tost co lo dit caual pora soferir rentar lin dos voltes lo dia lo pus ebra,
sos e cames e paseiar lo tots dies de mati y vespre huna hora cascuna vegada
e tens prest sera guarit

Medecina p caual ho mulla qui tinga la
ma cassada p stratura de ferro so p colp

Item aver dues scudelles de vi vermel qz sia bo he huna bona scudella de sago
he hun puy dordi e cotra candelas de seu e metren ho ho tot dins huna holla
ensemps ab lo vi e fer ho bollir huna hora e apres tat calt co lo dit caual
o mula ho podra sofarir fer lin hun enpastra ala ma so al peu so a hont tin
dra la dolor e tant prest sera guarit

Medecina p caual qui tinga dolor
als nirvis dels braços o cames

Item mig corter de vi vermel qz sia bo e huna scudella de saguo e hun puy de sal
e una scudella de roses seques e miga scudella de flor de camamilla e dos dines
de flor de coronas de rey e hua scudella de cues dals ventallades e cotra di
nes de poluora e ço fe tatina fa a mesclar ab lo dit vi e bollir spay de huna hora
e apres ten calt co se pora soferir rentar ne lo bras ho cama del caual
ho mula e tan prest sera guarit de la dolor

Medecina p caual qz tinga aluaras als uls
ho en qual se uulla altre loc

Pendras miga scudella de suc de noy verdes e altre tant de holi de ginebra
e al quitra tant de hun co de altra e tanta raina de pi co cabria en hun hou ver
det la mitat meys de la rayna de pi e altra tanta de la fempta de p sona pal
uoriuzada e sia tot mesclat e fes li donar hun bull e apres quat sia fret
huntar nas lo alberas dos ho tres vegades lo dia e dins pocs dias lo ca
ual ho mula sera guarit p fetament aquesta medecina es molt guada

Medecina p caual ho mulla qz sia flomat

Metras lo caual ho mulla entre dues faxes so es deuat he detras ab dues cor
des meses al sostre de la astabla de manera qz lo caual ho mula no puga jaura
stiga obra de xxx dies e de continu tinga sobre los loms hun sac en qz
age vn corta de arena prima he hun corta de mill e mes hun corta de ciuada
he hun corta de sago e tot mesclat ne foras quatre parts en cascuna part

servis a tres ho quatra dias co es qz sia mes dins huna caldera e ques torra fo-
rt remanat (o) tostemps ab hun basto e co sera ben torrat e ben calt tant
coz pora soferir lo caual metreu ho dins hun sac e posar ho en sobre lo loz
del caual ho mulla e sa stalfar dues voltes lo dia e mudar loy de frescs de tres
en tres dies e sa continuar tant co lo caual ho mulla stara en les faxas agues
ta medecina es molt sprimetada e prouada

Altra medecina per slomadura

Aureu mig cuyro de bodre en qz age tingut oli e aureu dos liuras de pega e he
huna scudella de murtros poluoritzats e dos diners de sanc de drago e cotra
diners de ensens blanc e altres cotra de mastec cotra diners de poluores con-
fortatiuas e altras cotra de poluoras de restrenyer e fondreu la pega en huna
holla e qual sera fosa metreuli dins les dites poluores e materials e mesclar ho
ben tot ab la dita pega e apres tot calt metreu sobre lo cuyro ja dit. E ntes e
pero sobre la pel del dit cuyro e standreu ho coz si fos hun enpastra e posar
ho en tot calent sobre lo lom del caual (o mulla) e tenir loy hi a cotra ho sinc
setmanes sens qz lo caual no treball aso es cosa molt prouada e sperimetada en-
cara qz lo caual tingues tingues hossos ropuits en los loms aso basta aso les en-
solda los y curar perfetamet

Medecina per caual qui tinga tel en los vlls

Pendreu mija scudella de hori de persona e altra tanta mel rosat colat e dos di-
nes de sucra candi poluoritzat e sia tot mesclat e retar uas tres vegades lo
dia lo vull del caual e dins pocs dies sera curat e aura cobrada la vista e sera
fora lo tel es cosa molt prouada

Medecina per caual qui tinga aristella

Pendren vostro caual e posau lo en la stabla sens femps e molt net he hutar li
les cames so es sagi de serp e grex de los e mentega vella e holi de nucs e de tot
feu ne vn enguent e huntar leu huna volta de mati e altra de vespra po
abans del vntar es menester fregar li primer les cames ab drap ben fort
e apres vntar lo e aso fager p. xv (o) xx dies E apres les li rentareu altres
tants dies dues vegades tots dies les cames so es ab aigua de bufalagas feta co ale
xin e ayqua alum aura dels tintores e vinagre blanc he orins de persona he huna
scudella de galles picades E sia tot mesclat he donar hi dos buls e apres tenir ho
en la stabla ab huna holla e de continu pixar dins la olla e rentar ne tots dies
dues vegades les cames del caual es medecina molt prouada e singular e cura
perfetamet

Medecina p caual qui tinga dolor en los nirvis dels braços

Soes vn enpastra de cuyro de aluda qz sia fet si ri rossi sera nova e di aca lon e mastec e sanc de drago e polvora de poltetina e birlal e de tot ferne hun empastra e metre loy faxat sobre los nirvis ont tindra la dolor o el mal e que port sobre dii mes e leuar li ha tota la dolor e li dissolra lo inflo es cosa molt pvada e bona

Medecina p caual qui tinga lo vorm al cap

Item hun tore si les horelles ab holi de lor e donar li a mejar de mati e de ves pre racions ab les fulls ija apres den ho dotze dies auer hun sac hubert de les dues parts de dalt e de bax e metre y lo cap del caual a la vna part de la boca del sac i en la de bax metre huna holla ab foc e closques de pinya e ab aquel fum que li entrara p les nas li fara cauer tot lo vorm e aso fa fer dos vegades lo dia p temps de v o vi dies i en aquesta manera li fara caure tot lo vor e li porgara tot lo cap es cosa molt pvada

p vorm

~~E xarm p bestia qui tinga torço~~

~~Met te agarrolat en gat e senya lo caual ho bestia e apres diras axi p omnia secula seculorum oremus presepis salutaribus ... et diuina inspiratione audeamus dicere pr nr qui es in celis etc Apres diras ... quando cristo fuit nato omnis dolor fuit fugato fuge dolor fuge langor ... cristo te sequitur amen e di gui aso tres vegades e go ...~~

Les medecinas ~~ala ferraria~~

En

[redacted]

Al ... s la ma del caual o mule y tenint la ma open diras senyant la dita ma open xps fuit preditus ... crucifixus et vivus ... pro salute humani generis e ... tres voltes ab tres pater nostres y tres ave marias a honor y reuerentia de la sancta trinitat i faras ausenta vn diner de candelas a nra senyora o a sant anthoni

Medecina p cavall qui tinga les mas molles e primes

Per aportar lo seguir qz no li fasau mal es menester ferli huna feradura de feltra ala pporcio mida del ferro e cobrir la be dela huna pt tota de terra noua enapres metre la dita ferradura de feltre sobre la ma del cauall e la part dela terra dones la ma e apres ferrar lo abla feradura de ferro de da mut e aço es huna manera de ferrar molt segura e no pot fer mall al dit cauall p mal cami qz pas ———— Per atronament dels mas ho p cascadura de pedra qz la sen porta molt cami en la ma es mester qz sie desferat e fer li molt cauar la ma ho obrint li molt lo cortex e metre y tanta trementina de iuet co cabra en la ma tenit la y alsada y tenir li sobre la ma quatre dits dalt qz no toc ala dita ma huns tros de ferro qz sie molt calt y bullent de manera qz stiga huna bona miga hora fins tant la dita trematina sia entrada dins la ma aso fa afer p tres vegades lo dia abla ma ben fexada y estopada dell y apres fa a metre en dita ma p altres tres vegades lo dia / oli de ginebre y cera noua y comis picats y pega y mel tant calt co pora soferir ab stopades y dins la ma y ben fexada ab simolses

Medecina p cauall qui tinga los niruis deles cames y brasos adolorits y arroncats

Prenen holi de ners maitega vella y sagi de cauall y seu de cabro de mag egripia y le alteza y sera noua e fer de tot huu enguent en holla de terra noua huntar si los niruis dels brasos y cames tots matins al sol y co manera set ho uuit dies vitat fer lo leuar sinç ho sis dies huna hora cascuna vegada de matí al sol y apres fer si lo lenament seguent / Soes vi vermel y roses seguet flor de mas flor de camamilla y cohes dals y sego y sal stepa y romeni y saluia y tot bullit ben huna caldera fins qz torn de tres parts huna y huntar lin los brasos y cames p spay de sis o set vegades mati y vespre ca soes molt cosa prouada qz la dita bestia se ragorsida ab gra pfectio

Medecina p a bestia qui pert tota la hungla qz lis auaca dela ma o del peu falent gra forca p a tornar li dita hungla co si no la agues ianes perduda

Es auer ferina de senteno e sal molt picada co a ferina tant de huna co de altra he holi de holiues e fer de tot co vn enguet molt batut e metreu dins la vngla

e huntar lo peu o la ma e metre li la hungla dins lo peu o la ma e apres auer la terça
p.t de hun ferro delli prim q.z no y age arestas e huntar lo dit ferro d.l dit ẽguent
e metre lo y entorn la corona d.l peu o della ma e metre li demut hun drap fexat
ab huna simolsa e dins tres dies la dita hungla o ma sera fermada e tirada co
si james agues p.duda la dita hungla

Nota la p.nt medecina

Medecina p.a cauall en vorm que sia molt refredat q.z tinga les barres y cap inflat p.lo meragamet d.l dit vorm

Primo q.z sia huntat lo cap y les barres fins al tragador: ab gripia y le alteza y mete-
ga molt vella y ab holi de nous y cubert ab hun tros de pel de molto ab la na que l tin-
ga fexat p.lo cap y barres de manera que l tinga b.e calent p.a mollifica lo dit
vorm y apres feu li fuz de closques de pinye ab hun sac forredat a dos pes y pla,
huna p.t sia mes tot lo cap d.l cauall y p.lo debaix s tiga huna holla de terra ab bra-
ses de foc y sendre calda ab les dites closques de pinyes y q.z fasen molt fum y
faran courar tot lo vorm d.l dit cauall y porgara li tot lo cap E si es cas que l
dit cauall p.da lo mejar donan li dos vegades lo dia a beure ab huna banya
de bou huna scudella de ayguardent q.z sia molt fina hun poquet tebeu huna scudel-
la p.a cascuna vegada E si sera cas q.z lo dit cauall no pendra remey en la demot
dita fara apres mar sinolar e molt pastiar,

Per tenir hun cauall bo nualla molt sa y sens mal y ab apetit de mejar

Es mester q.z tots mesos dos vegades q.z li done huna scudella plena de sal i sofre tant
de la hu coz de la altra qual se vulla hora d.l dia ab ciuada ho sens ho sens ciuada q.z sie
tot ben picat inflat non podra mejar p.u lo y entre lo mati y lo vespre es cosa
molt p.uada

Aquestes medecines son molt per cauall anayguat

Per mal de corps ço es vorm compilat en los fetges hilles p.lo qual mal de cotinet
maxen les yllades ço es trau ve lo tots matins a la rosada abans d.l sol exit y fer
los pestuar en loc a hont age erba molt tendra y lensar sobre la dita erba ahont
pesturara ço es huna gra scudella plena de senigrec fet pols y altretant sobre lin
altretant de cascuna cosa pega grega fet tot pols y conuertir lo y en nou matins

y cascuna vegada qz cura pestarat fer lo star huna hora hora enfrenat ab holi
de llor en la ancora dura dll fre y al vespre dauli rauens tallats apres fulles y
cascuna vegada qz lin daren ciuada esent porgada qz li horinen sobre la dita
ciuada estant alt p lo garbell p qz lo ri no si puga acostar

Altra medecina p curar lo ffic en qual se vol qz
qz sie molt pvada y sens peril

Primo es menester auer fanes les mes vells qz se puguen trobar y aquells cremar
les y fer ne pols y dita pols posar lin sinc ho sis voltes y sens dupta gorra
i si cura lo fic ab psones ses pvada y cura molt be

Altra medecina p caualls ho mulla quieran
cucs vermels p locs es aquesta pvada

Es mester auer presseguera de luna erba quisfa p los vals e donar lin ame
sar mesclat en la palla moltes voltes e gorra y tabe dar li sal

Altra medecina p fer posar prest pels
en qual se vol nafra y desperonada

Es mester auer dos ho tres talps qz son co hunes rates qz stan sota la terra
y bollir los ab holi ben bollits y de aquell holi ensemps ab los talps vntar
lin dos voltes lo dia la nafra E molt prest y aura pels cosa molt pvada

E mes es tambe molt bo de aquel holi ho murtades qz iage dells campanes
fragar lin la nafra de matj y vespre es molt bo sens dupta estas dos
medesines son molt bones

E quat vos vindra vro cauall ho mula molt esperonayada qz tot lo
pel ne sera fora es mester abas de totes estes coses auer bon vi vermell hunes
pocas de roses segues a scalfar ho tot e tot ben fragar lin las esperonades p hun s co
tra ho sinc dies a mati y vespre affi que sia fora tota aquella crosta y apres
fer les medesines dalt y molt prest y aura pels y aso es molt prouat

P[redacted]

fort y desmesiat y gros

ages hune ole noue de dos dines y ompla la daygua y fes la bullir ab vna bona ambosta de plome de galina blangua y fes dita aygua disminuir a la mitat y te boa tentar lin dit membre mati y vespre y apres de ventat huntar li dit membre ab grex dols es estat puat pm

P[redacted]

Primo vna liura doli de ginebre / miga liura de sera noua / tres dines de pega grega / tres dines de sofre groc / deu dines dargent viu / tres dines dor piment y de tot sia fet enguent y huntar dits brians es puat

Per bestia tinyosa

oli de den [redacted]
dos dines do sofre blanc
y de tot sie fet hunguent hi huntar dita bestie y si possible es sia al sol o en loc calt

[redacted]

P[redacted] .2. liuras de oli de olivera miga de sera noua vna manada de apit las fullas y granotas de aygua cum mes ni haura mes valra y faras bullir las granotas y lo apit ab lo oli fins q. sera tornat a la mitat y leuar lo as del foc y colar las hi posar hi as la sera ben capolada menut y apres vntar nas lo q. volras

Recepta p[er] cucs quant los tenen alcors

Pren let de cabra neta fresqz e cotra dias greu endein donar lin abeura
he al .v. die als piguats destemprats li donen abeure empo destrem-
pats ab viyagra hun poc teben e fer li ha morir los cucs
sie li fet empastra al ventrel de fulles de presseguera e de fulles de
porros picats emesclats ab vinagra e sie li posar sobre lestomach ytrez
sie li mes altes vna sponga remulada ab let ab vn poc de mel fussa
els cuchs qui no seran morts tots se calaran al ces ala dolsor
e fugiran ala amargor

C[illegible]

Donen de sentonia emesclat ab mel ho ab ayyua de verdelagues sie
pres endein jtem li sie fet enpastra al tombrigol de ferina de lo-
bins enverporada ab fel de bou e ab olli de piiolls de presec
jtem p[er] gitar los cuchs fora sia li donat quolqua presa de let de
cabretes vna scudella e holi de piiols de presecs e de suc de donsel

Vnguent p[er]al ventrel [illegible]

Pendren tanta pala de [illegible] com aurien p[er] dos dines de canyele yal-
tre tanta pala de mera polvoritsadas y auren hun topinet y posar-
hi en tres o cotra dines doli de lor y altra tant doli rosat y po-
saren dits holis dins lo tupi ab vna bona manadeta de donsel
y faras bien bolir dit donsel y levaras dit donzel de loli y po-
sar hi has ditas palas poldoritsadas y hapres hauras tanta sera
noua quant aura menester p[er] fer pendra dits holis y apres vn-
taras lo ventrel ab dit vnguent y posaras vn drapet
sobre dita vnsio y stigue calt

Per caual ho mula qui tinga la boca nafrada

Pendras vna manadeta de fulas de saluia altres tants caps de romani hun puny de rosas secas pendre en hun tupinet ab vi uermel q̃z sia bo y fa ren bullir ditas erbas fins lo vi aia disminuit p mytat y rentar en ab ditas erbas hien dita nafra fet ho muyt (?) dias y apres aureu mel rosat colat ab q̃z fregareu dita nafra y en aquest temps no li posen fre y aso faras dos voltes lo dia

Recepta p homa qui no puga horinar hauent (?) orsal de pedra

faras aygua de huna seba blanca ab alambic y dona lin a beura vna presa al mati y si no leras hastra al vespra i trobar sia molt be ab la iu da de deu es cosa sagura hi molt prouada

p ronya

sis dines dargent viu / quatra dines de verdet / sis dines dalquena / quatra dines de sofra de rocha / sis dines de caparos / y vna liura de sagi de porch mascla y fes sia ben das salat y de tot faras anguent y los materials sian ben poluoritsats y dessfaras lo argent viu ab vn poc de grex dolcs

Medissina p bestia q p rega colp sobra del peu

Escaldar lija la nafra y apres a las tardas vntar celia dita na fra ab sagi lo mes vell ques pora trobar

Medissina p costeras

Auer sagi lo mes vell ques pora auer y vntar se han

Medissina p colp o inFladura d camas d bestias co no sian naffadas

Auran vi vemell segon ro mani esspigol y totas erbas co fortatiqas co pora y tot junt bollit ne fan vna estobada y tebia la posa en las camas y asso vn parell o terna d voltas y no sera res ab la ajuda d deu

Barbada abcadessa

24

1

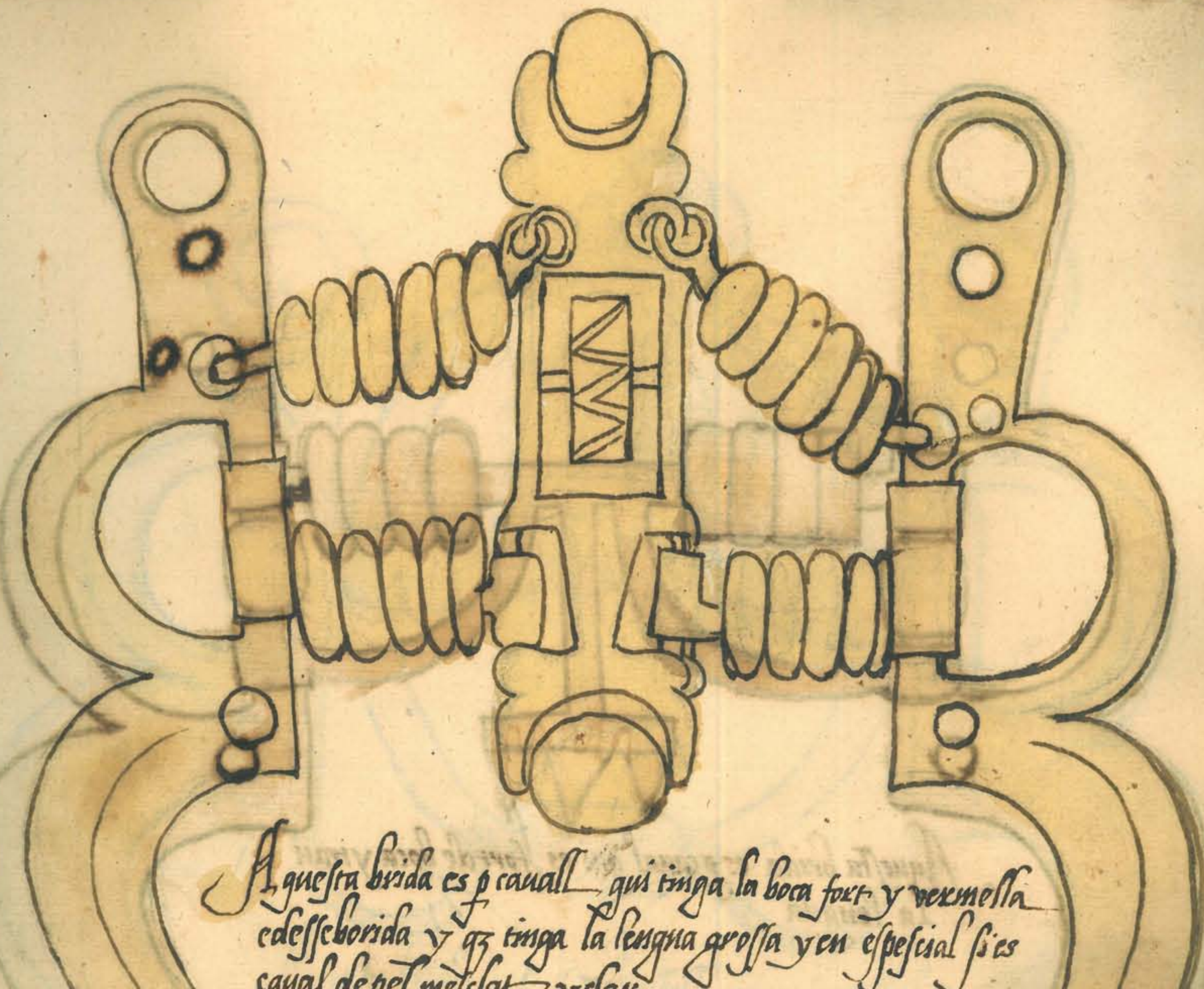

Aguesta brida es p cavall qui tinga la boca fort y vermella e dessebosida y qz tinga la lengua grossa y en espesial si es caval de pel mesclat y clar

Barbada ab cadena

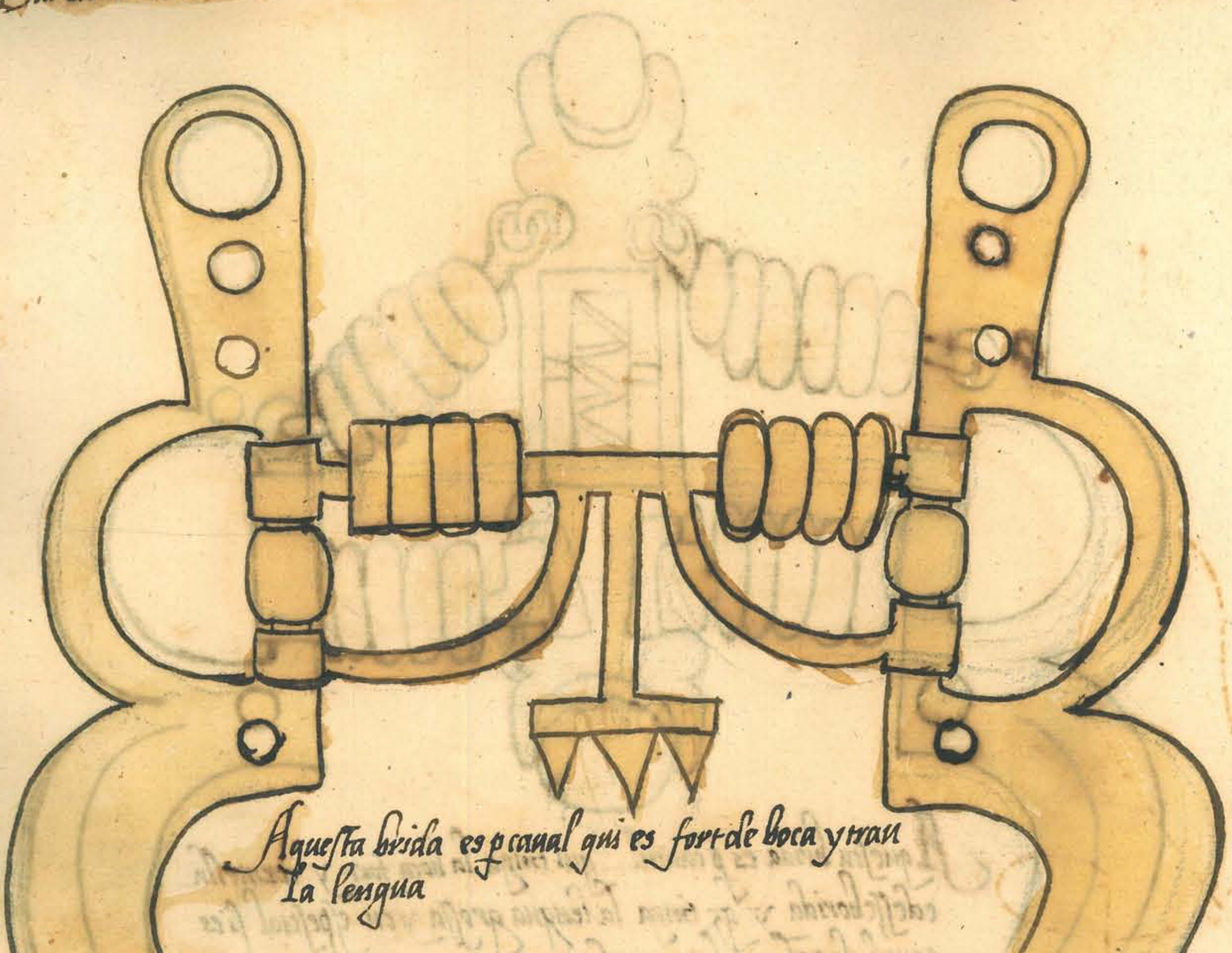

Aquesta brida es p canal qui es fort de boca y tran
la lengua

Barbada ginera

Aguesta brida es p[er] a nal castella quies fort de boca
y nos pot enfrenar, sino ab mos de ginet

Barbada ab serreta

Aquesta brida es p cavall quis ssaturalmet es fort de boca

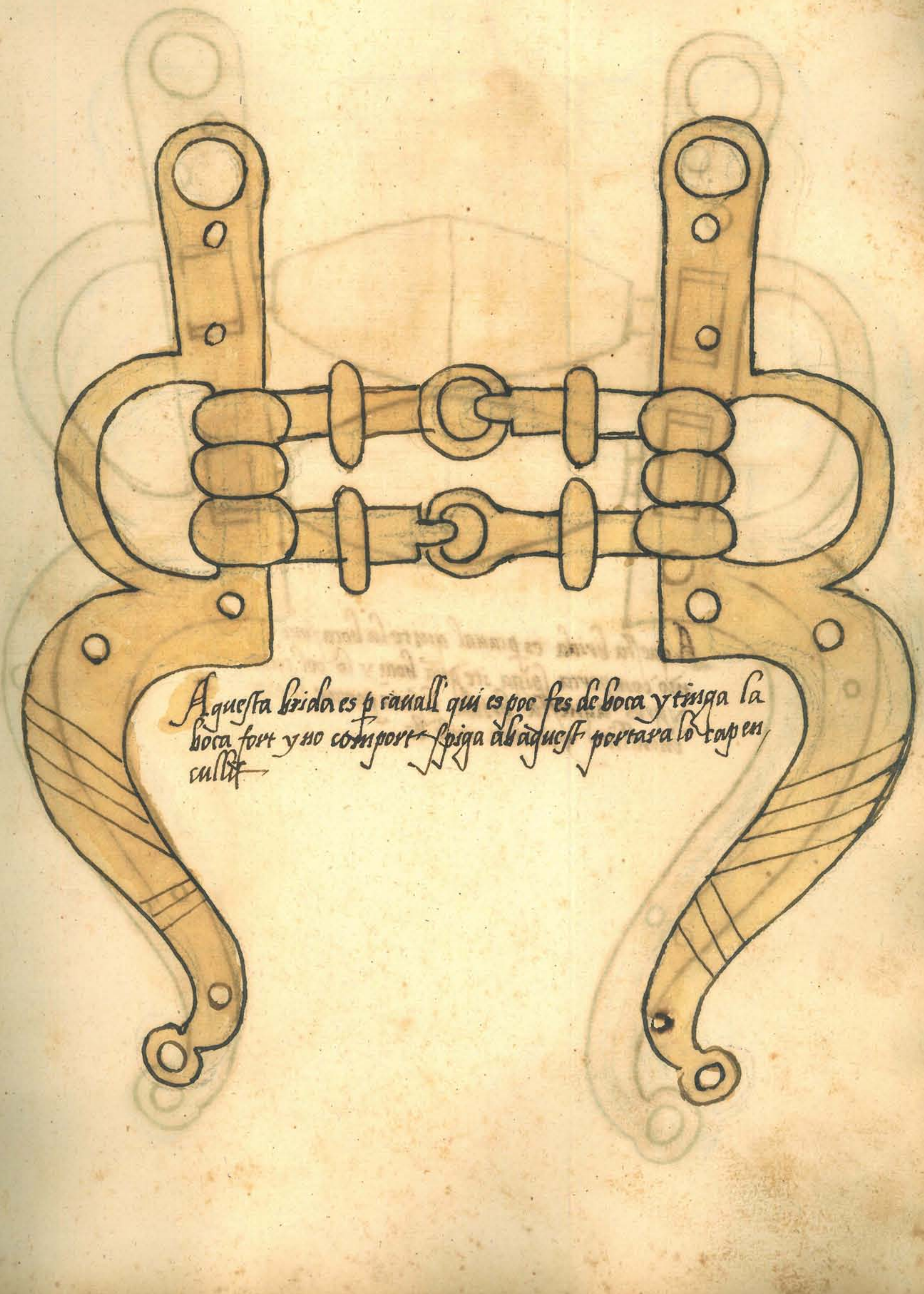

Aquesta brida es p cauall qui es poc fes de boca y tinga la boca fort y no comport sspiga ab aquest portara lo cap en cullit

Barbada e ferrera

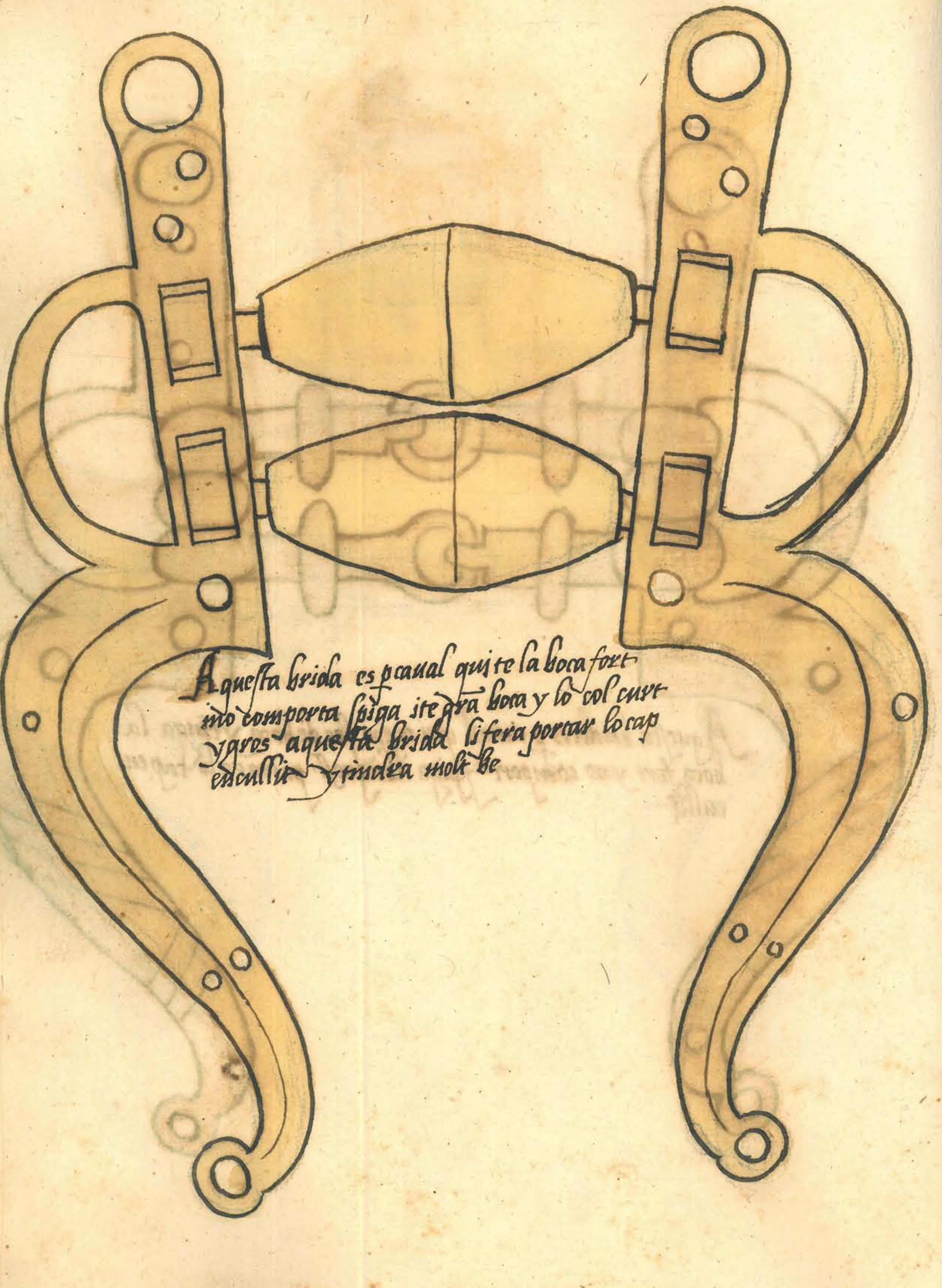

Aquesta brida es ꝑcaual qui te la boca fort
ino comporta spiga ite gra boca y lo col curt
y gros aquesta brida li fera portar lo cap
escullit y tindra molt be

Barbada ab serreta

Aquesta brida es p[er] a ual sicilia qui naturalmet te la boca molt dura y desetentada

Barbada de lansa enuessada

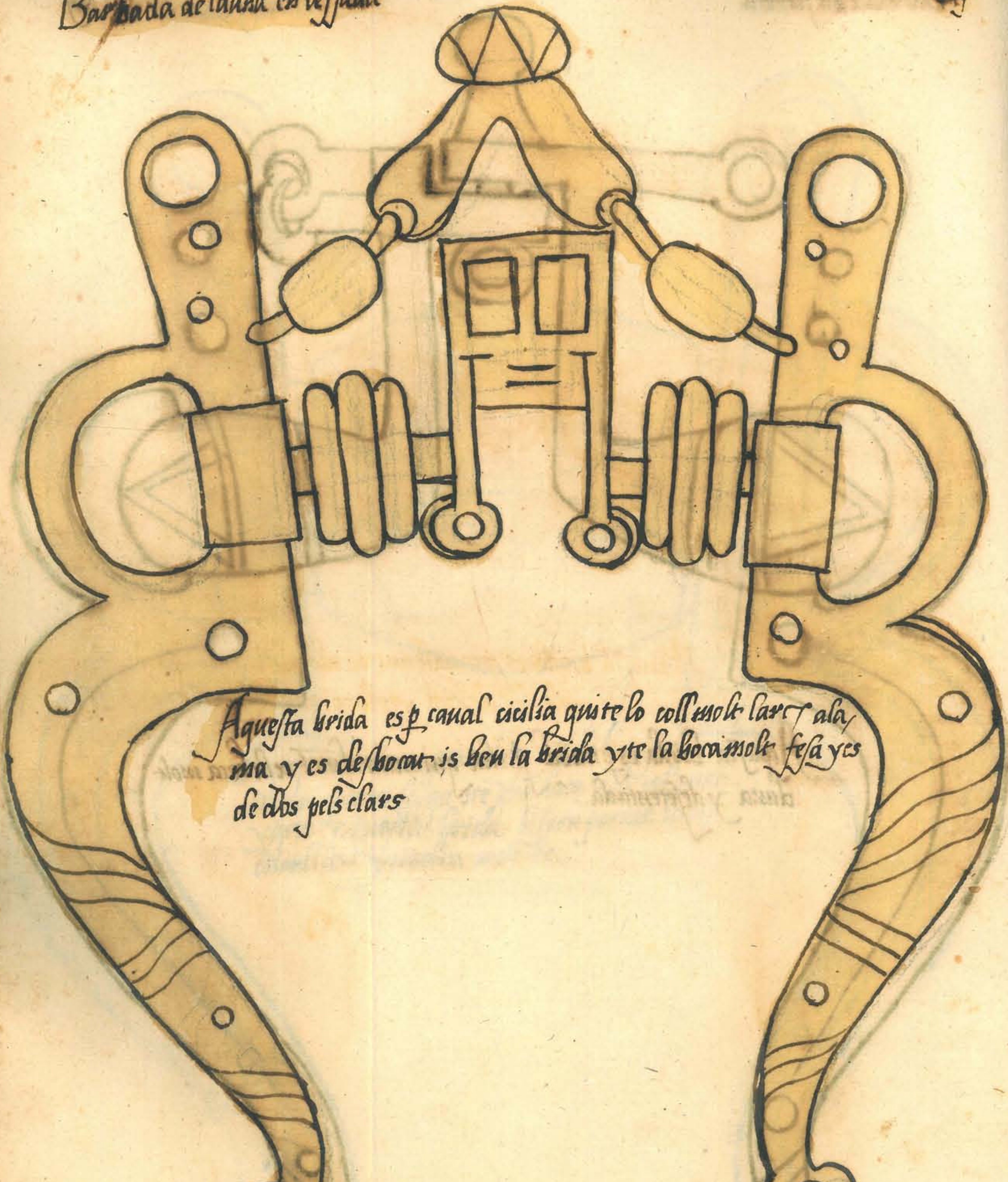

Aquesta brida es p̄ caual cicilia qui te lo coll molt larc y ala,
ma y es desbocat is ben la brida y te la boca molt fresa y es
de dos pels clars

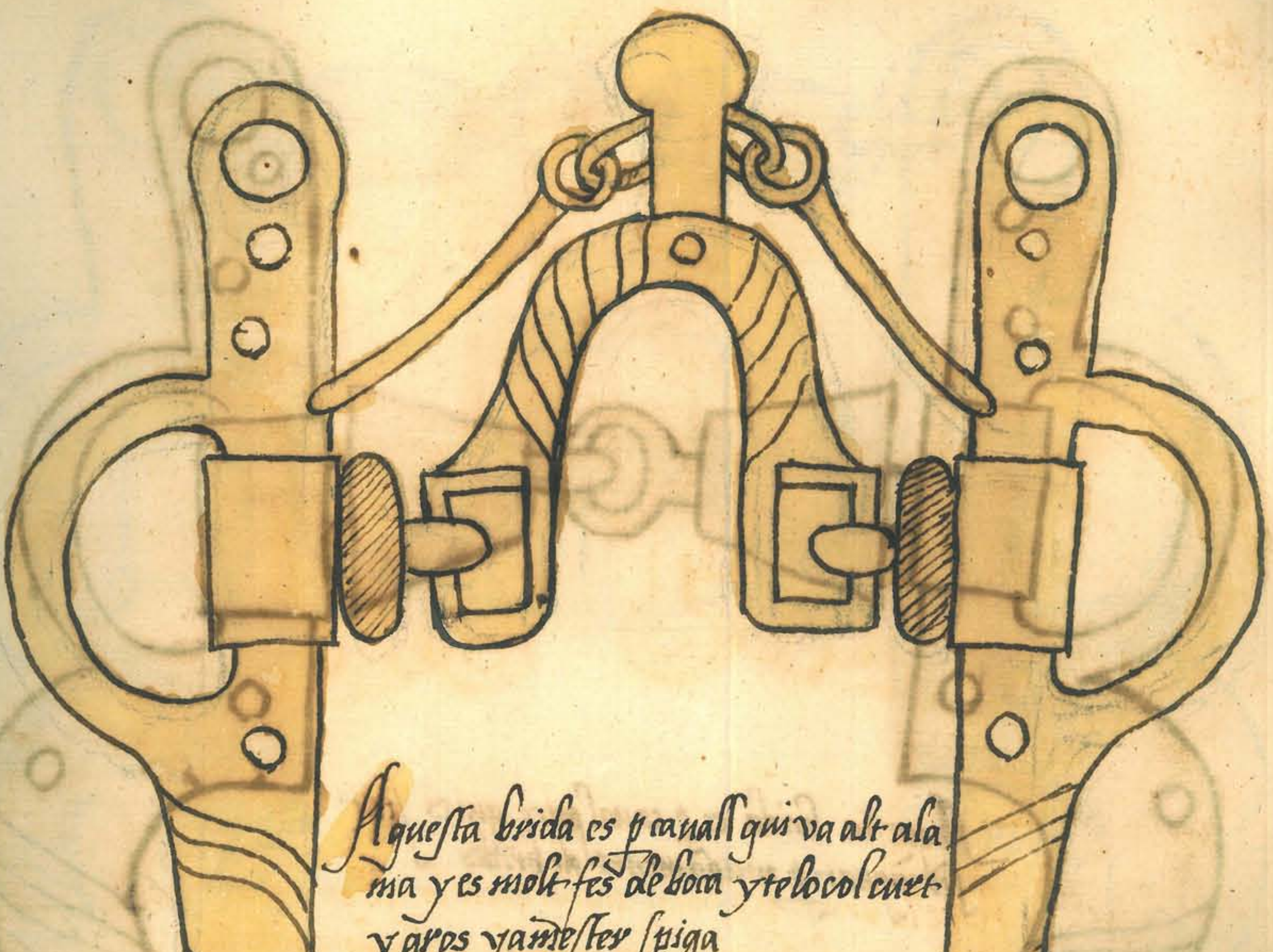

Aquesta brida es p[er] canall qui va alt ala ma y es molt fes de boca y te lo col curt y gros y a mester spiga

Barbada es vessada de launa

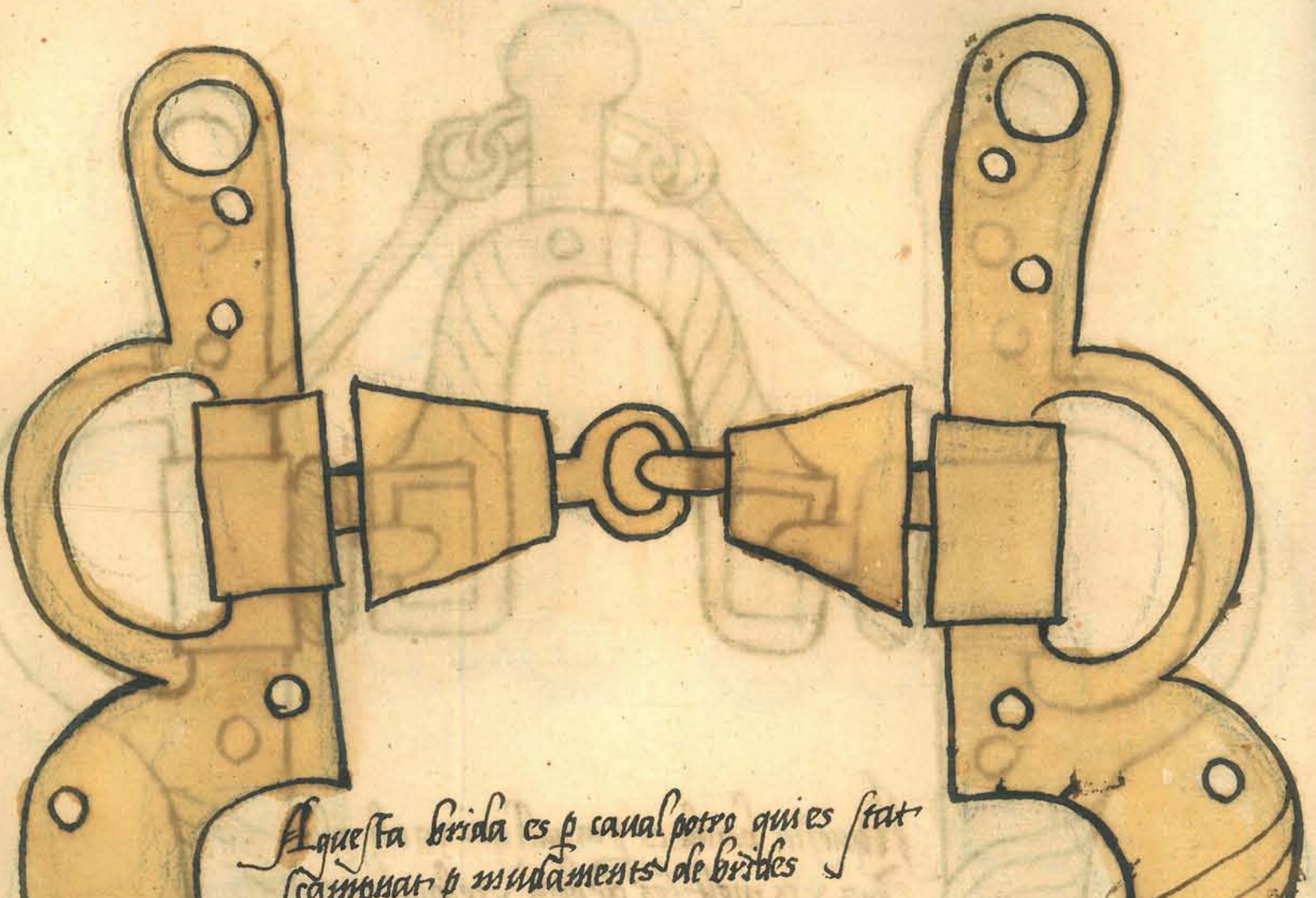

Aquesta brida es p cavall potro qui es stat
scampuat p mudaments de brides

Barbada rodona

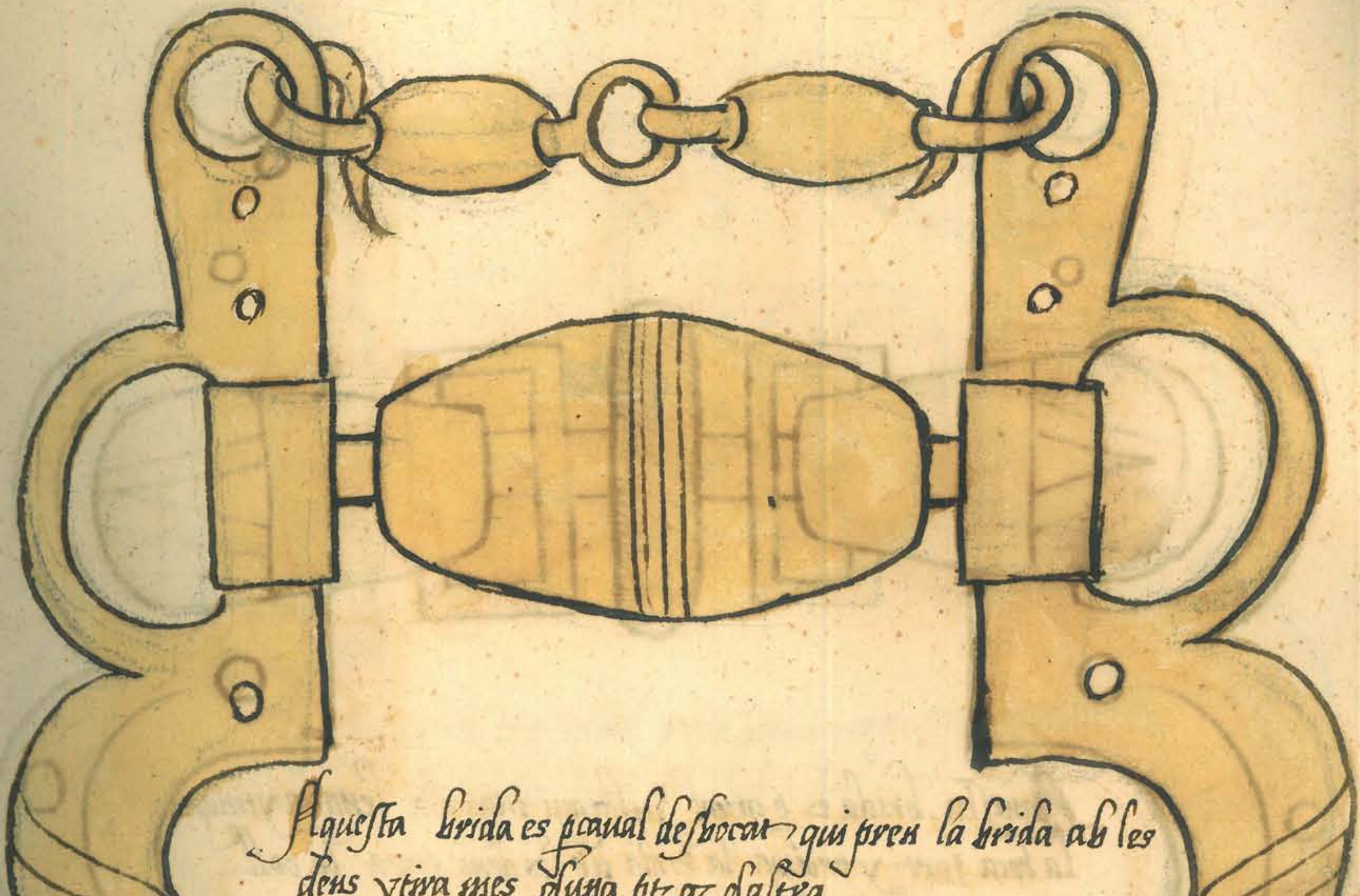

Aquesta brida es pcaual desbocat qui pren la brida ab les
dens y tira mes duna pt qz daltra

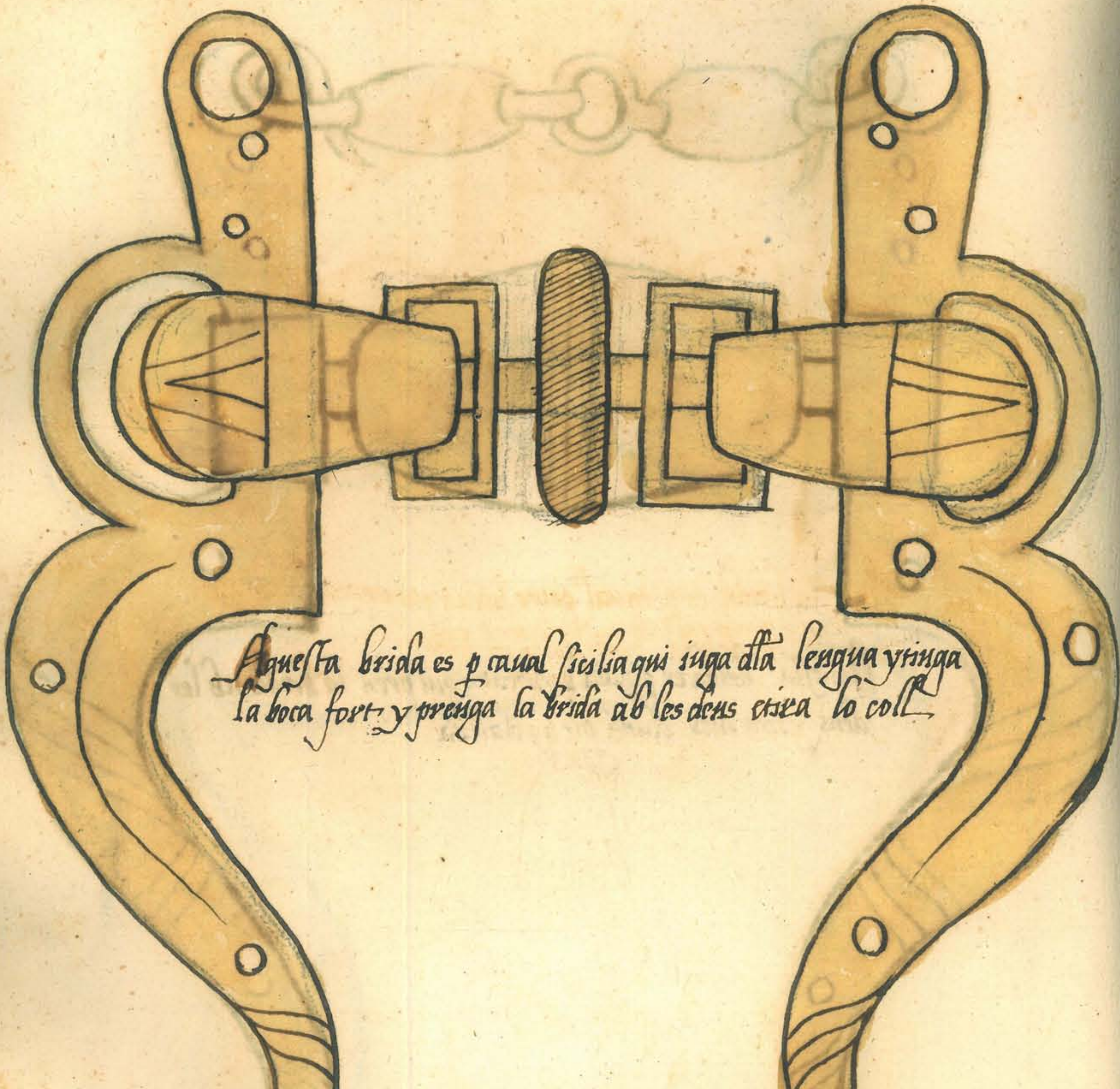

Aquesta brida es p caual Sicilia qui iuga dlla lengua y tinga
la boca fort; y prenga la brida ab les dens etira lo coll

Barbada ab serreta

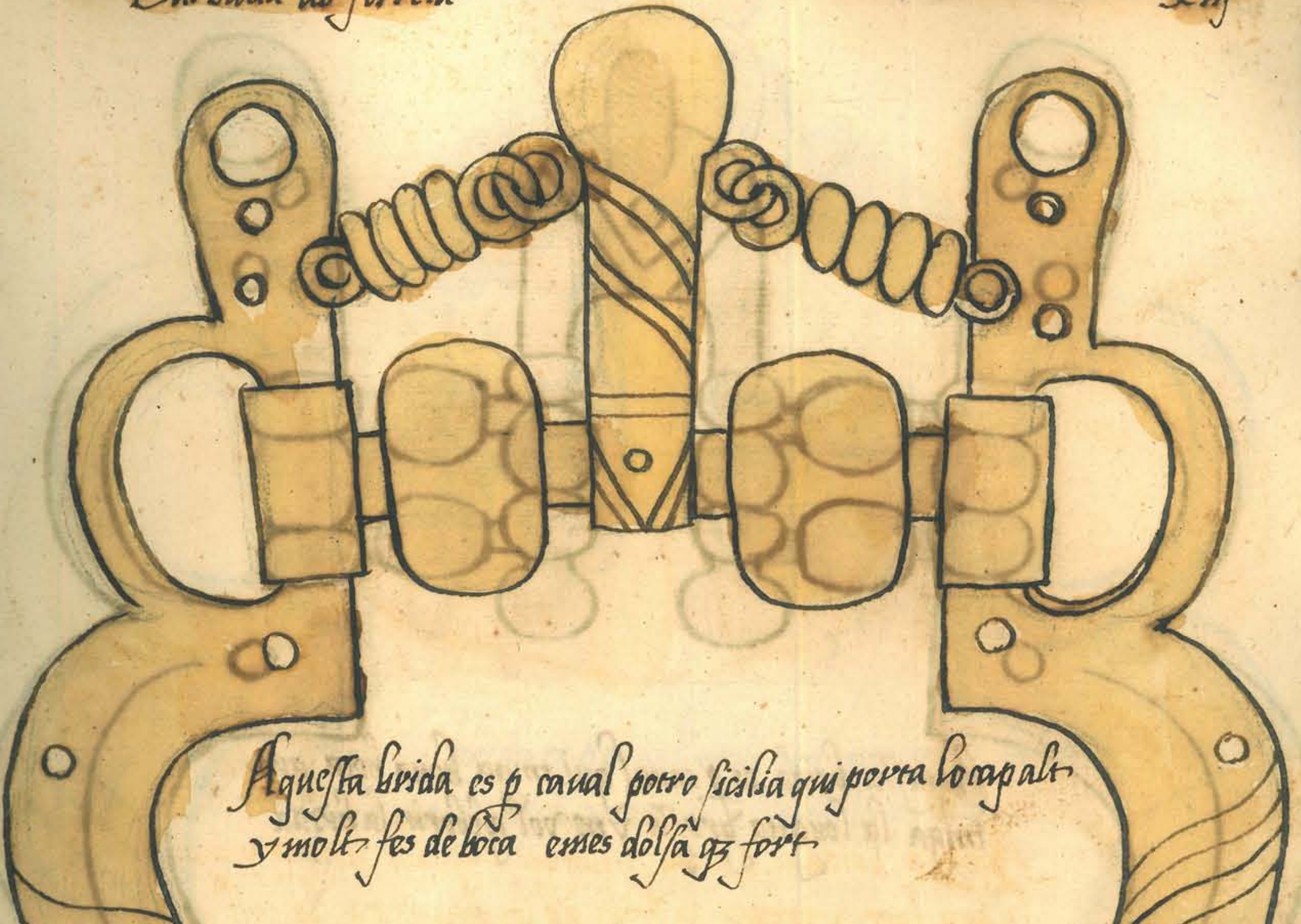

Aguesta brida es p caual potro sicilia qui porta lo cap alt
y molt fes de boca e mes dolsa q̃z fort

Barbada ab launa acanalada

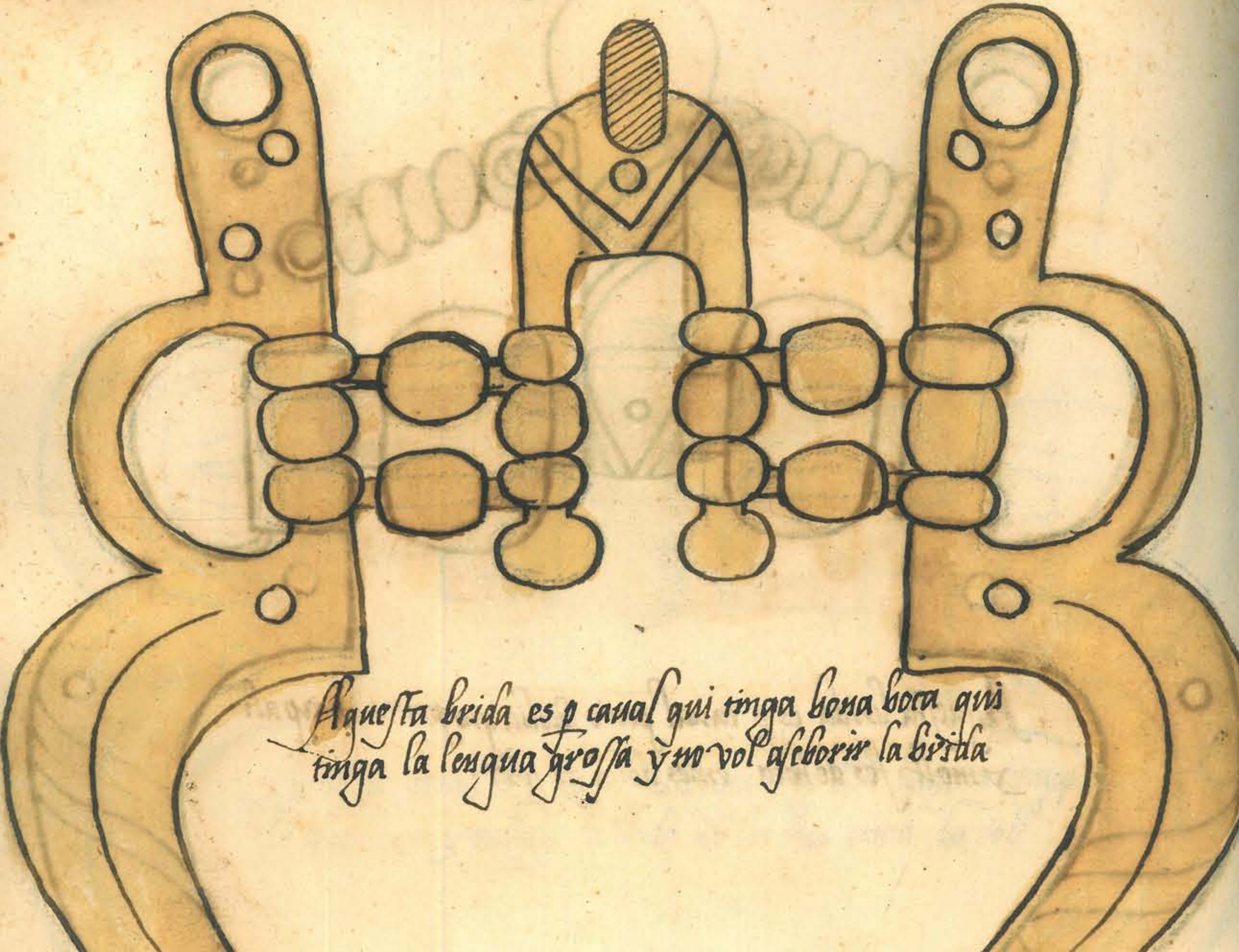

Aquesta brida es p[er] caual qui tinga bona boca qui tinga la lengua grossa y no vol aseborir la brida

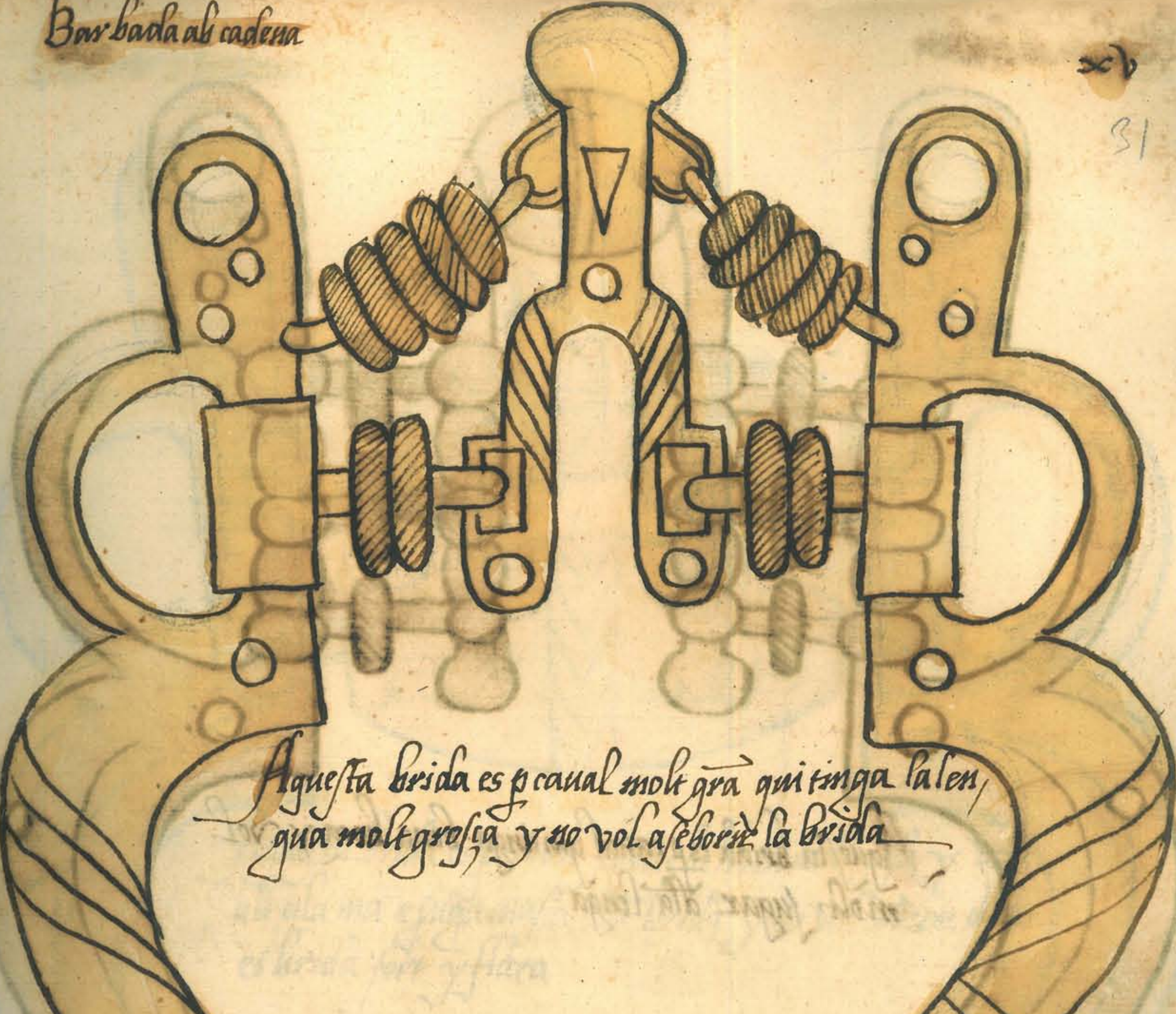

Aguesta brida es p caual molt grã qui tinga la len,
gua molt grossa y no vol asseborir la brida

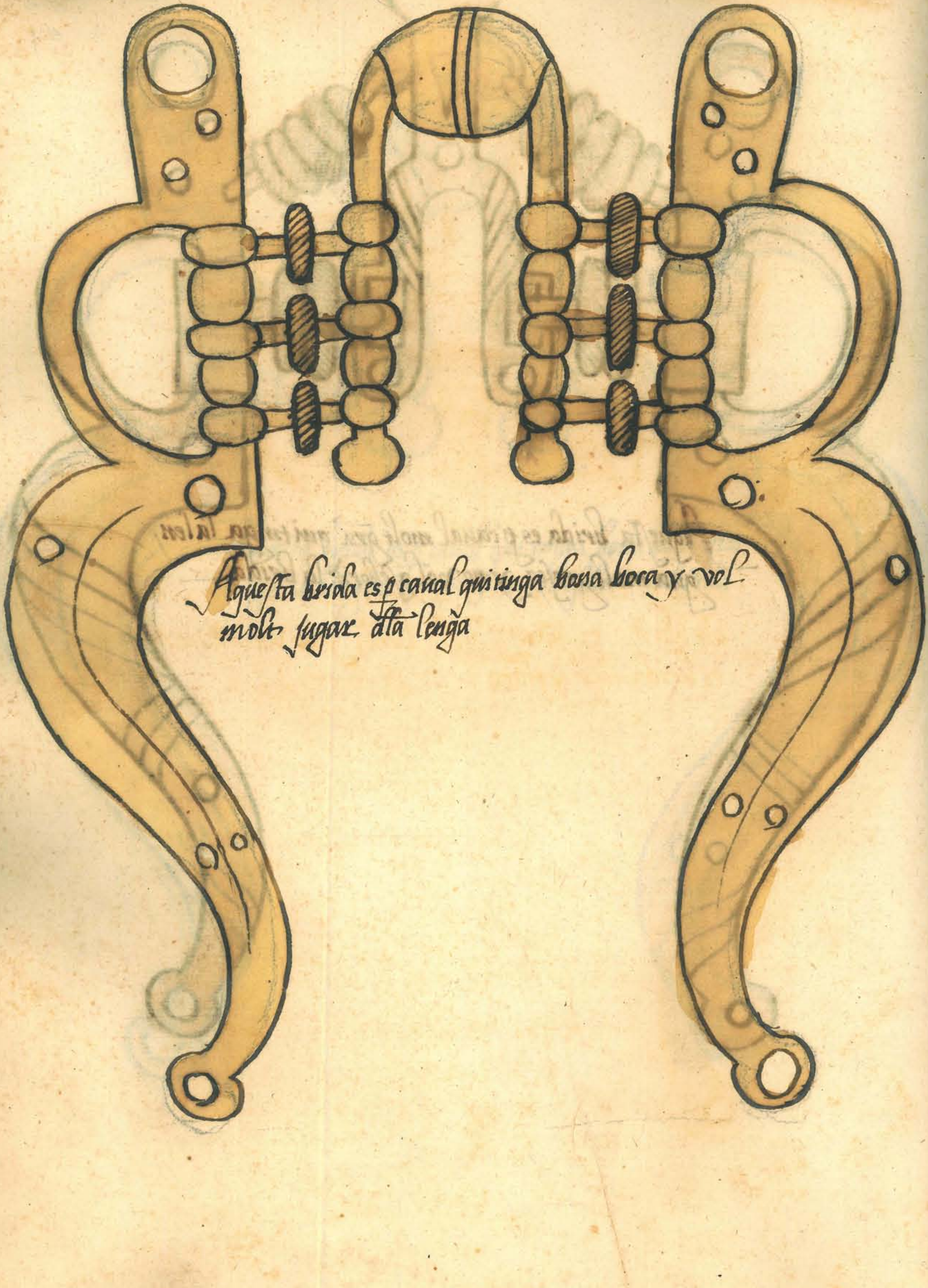

Aguesta brida es p caual qui tinga baxa boca y vol molt jugar dla lenga

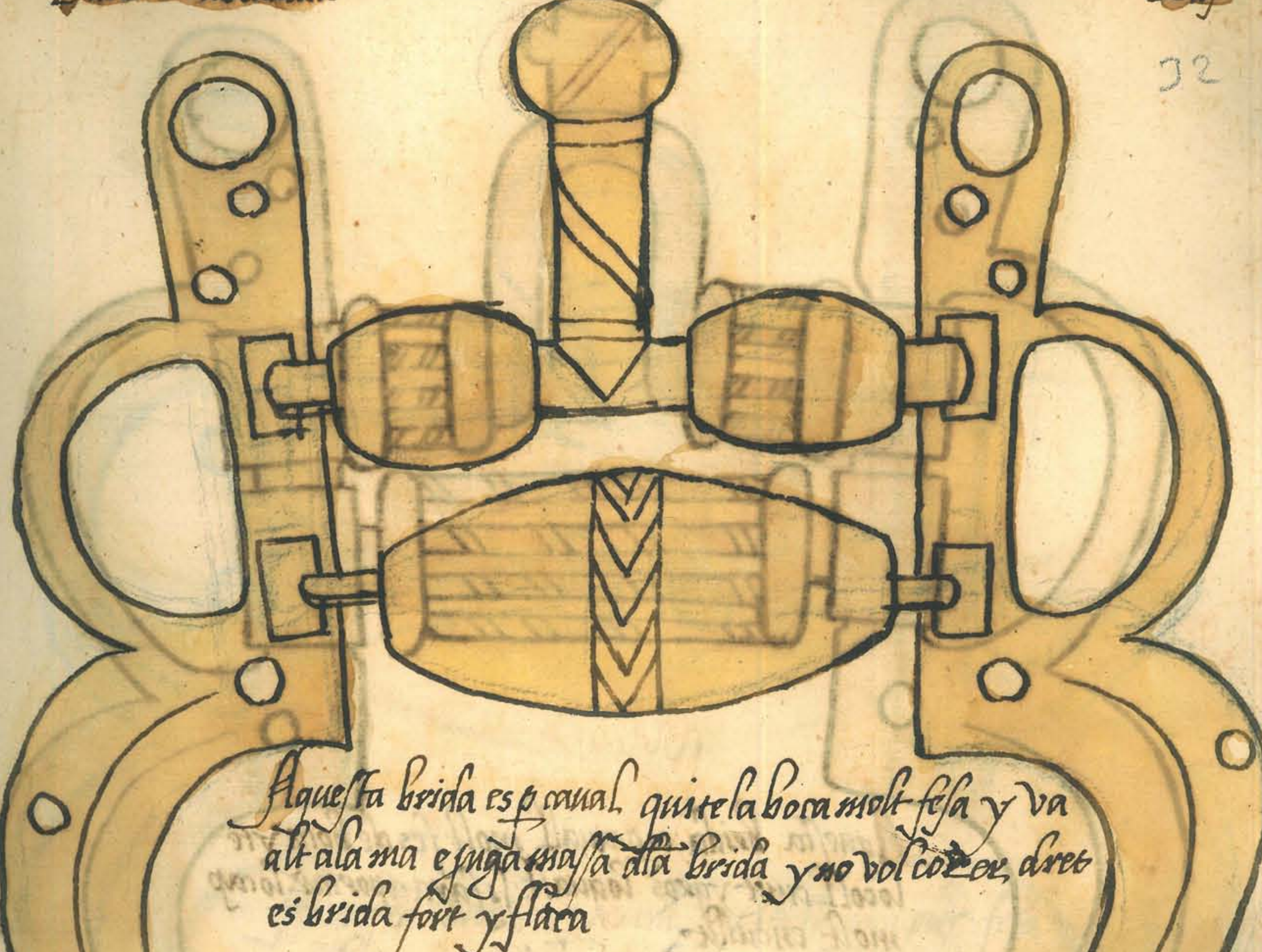

Aquesta brida es p̄ caual quite la boca molt fesa y va alt ala ma e juga massa dla brida y no vol correr, dret es brida fort y flaca

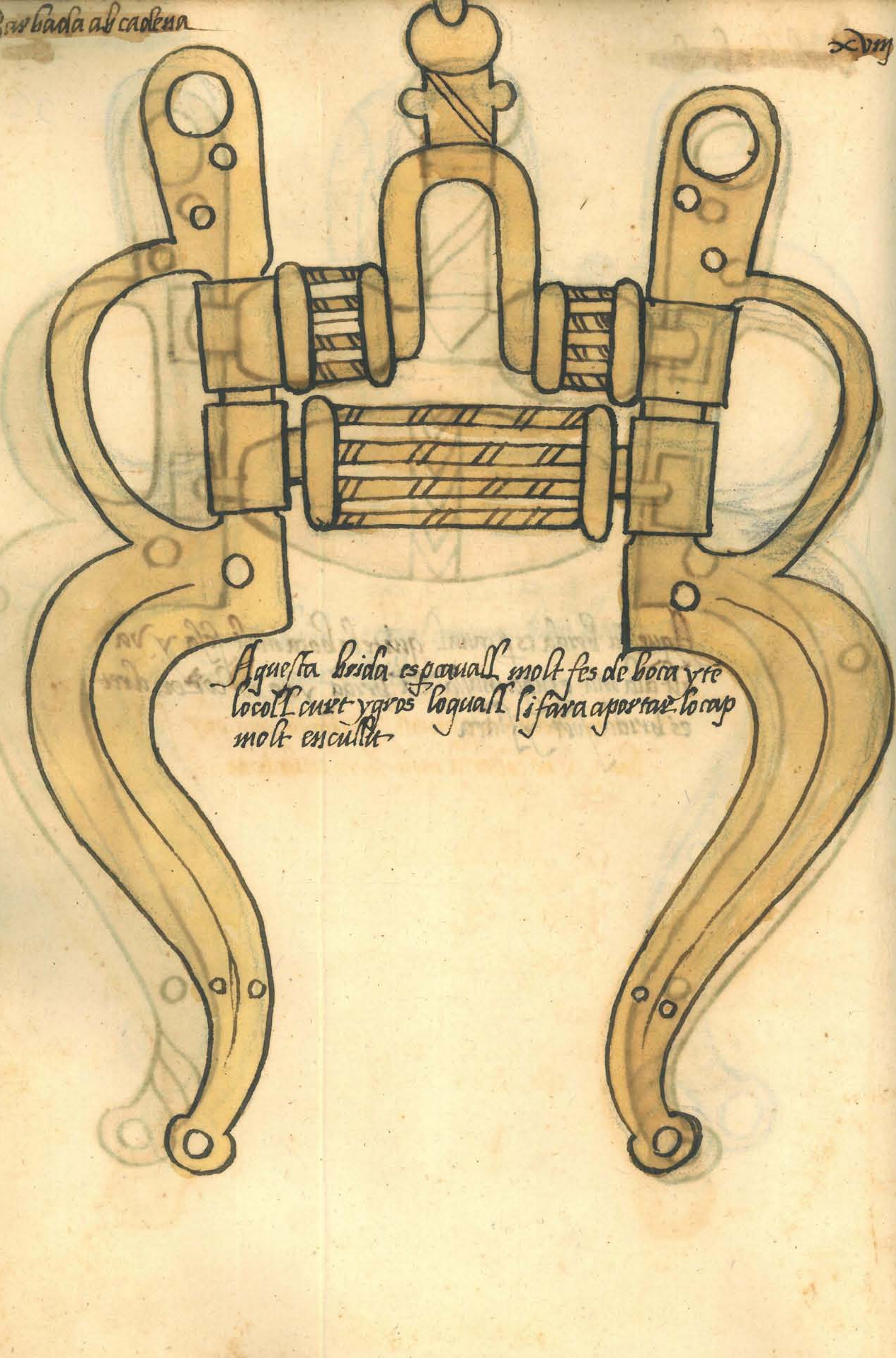

Aquesta brida es pa cavall molt fes de boca y te lo coll curt y gros lo qual li fara aportar lo cap molt escullit

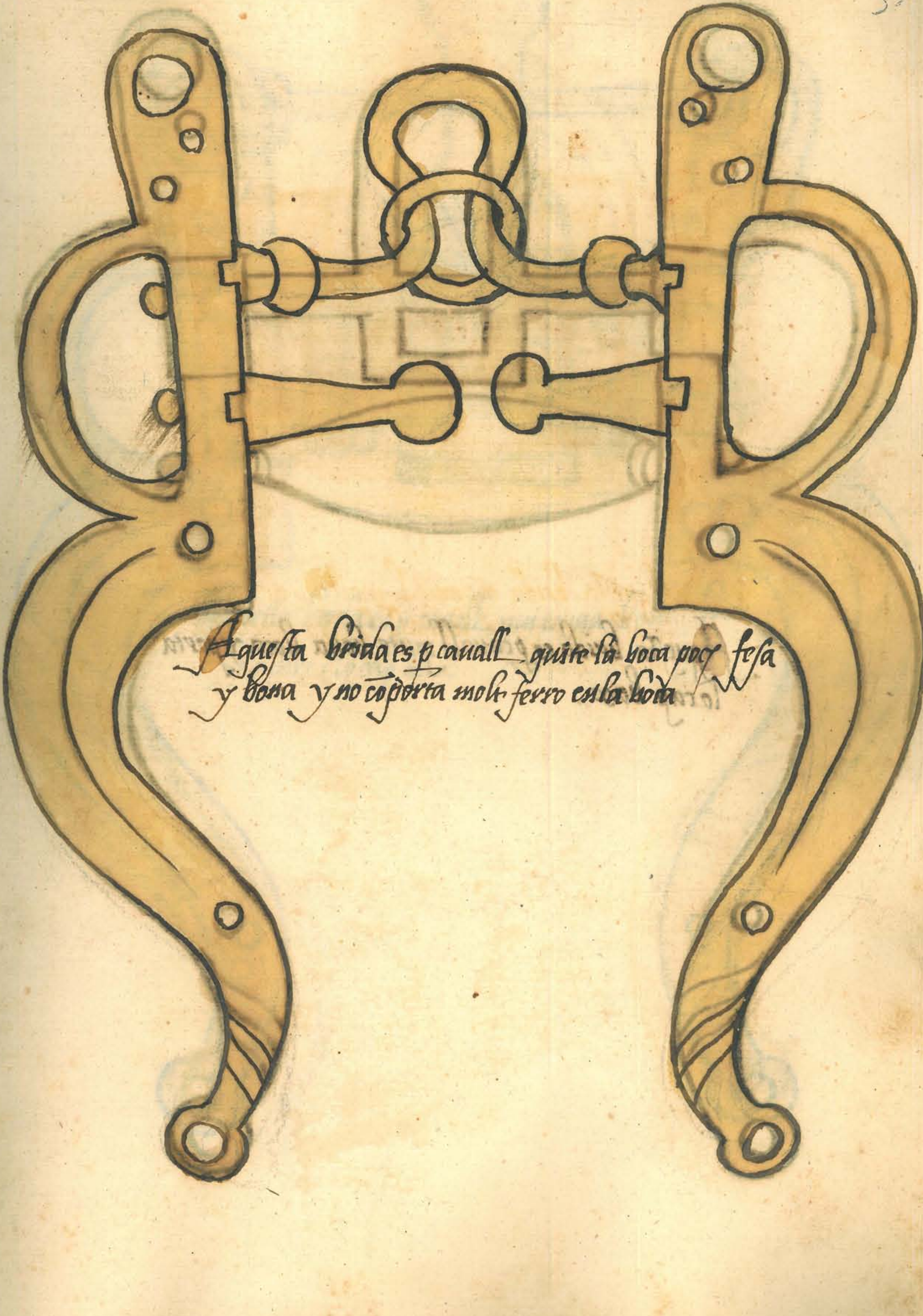

Aquesta brida es p cauall qui te la boca poc fresa
y bona y no coporta molt ferro en la boca

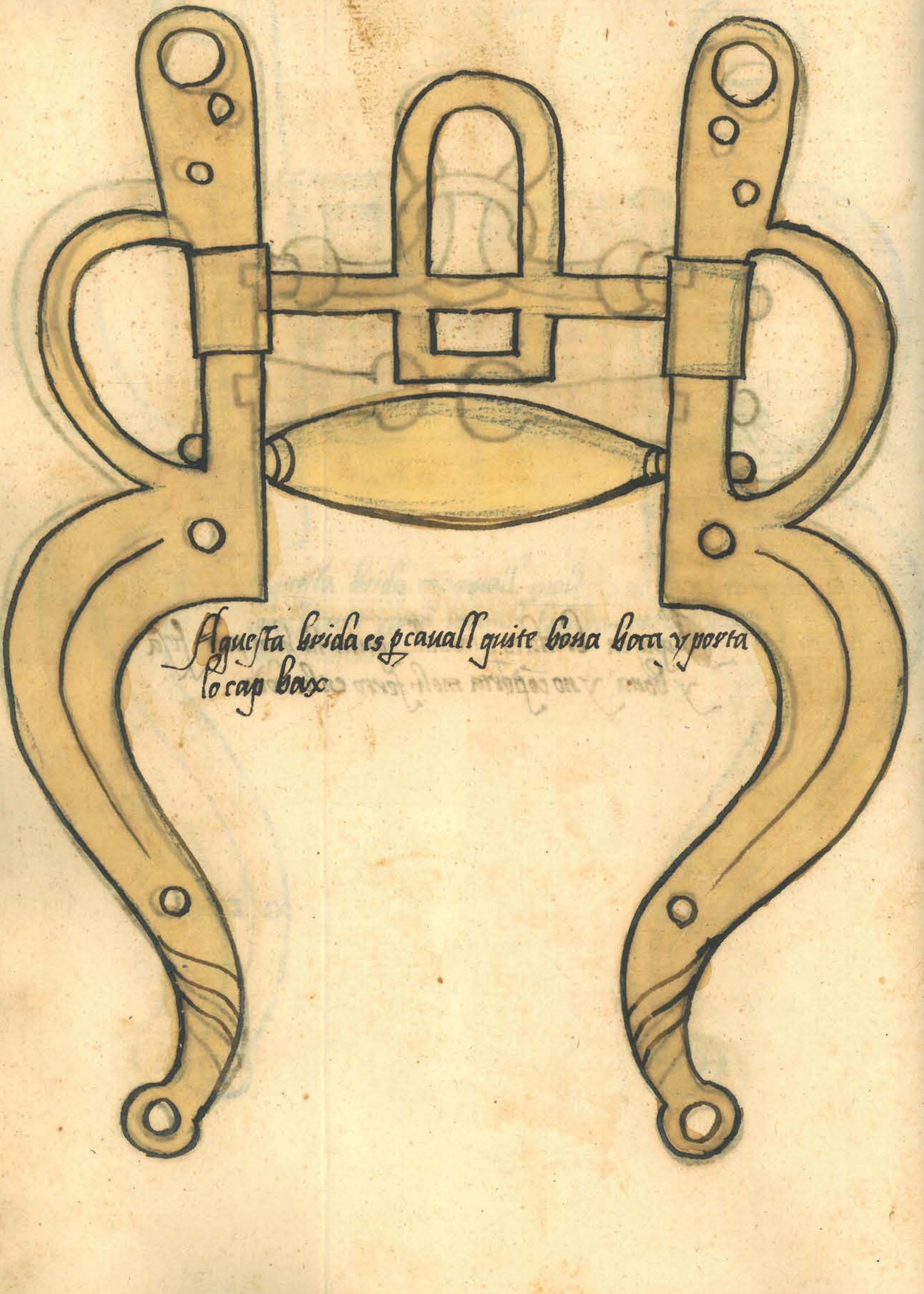

Aquesta brida es ꝑ cauall qui te bona boca y porta
lo cap baix

Aquesta brida es p cavall qui tinga bona boca
y aport lo cap bax

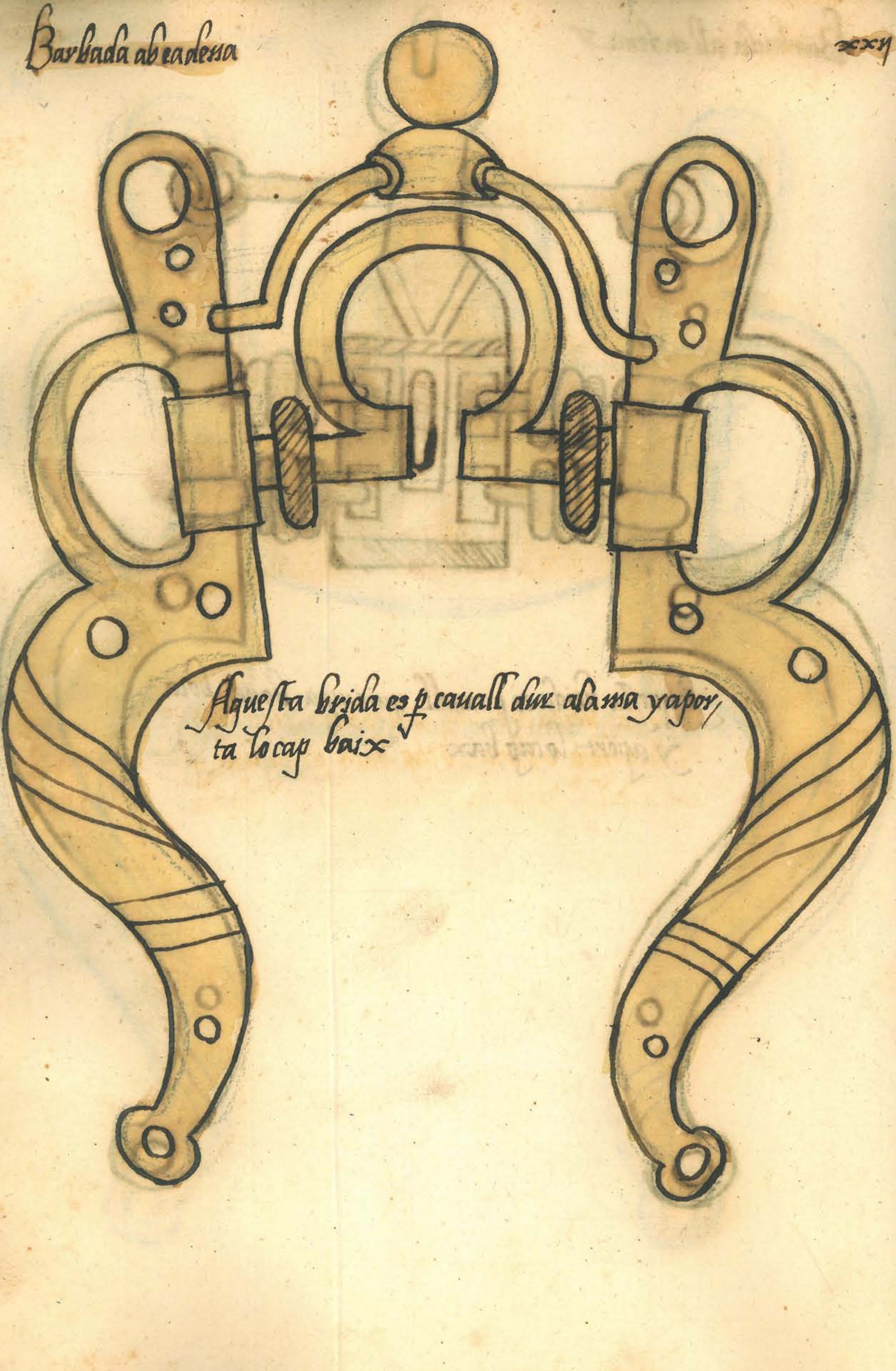

Aquesta brida es p cavall dur ala ma y aporta lo cap baix

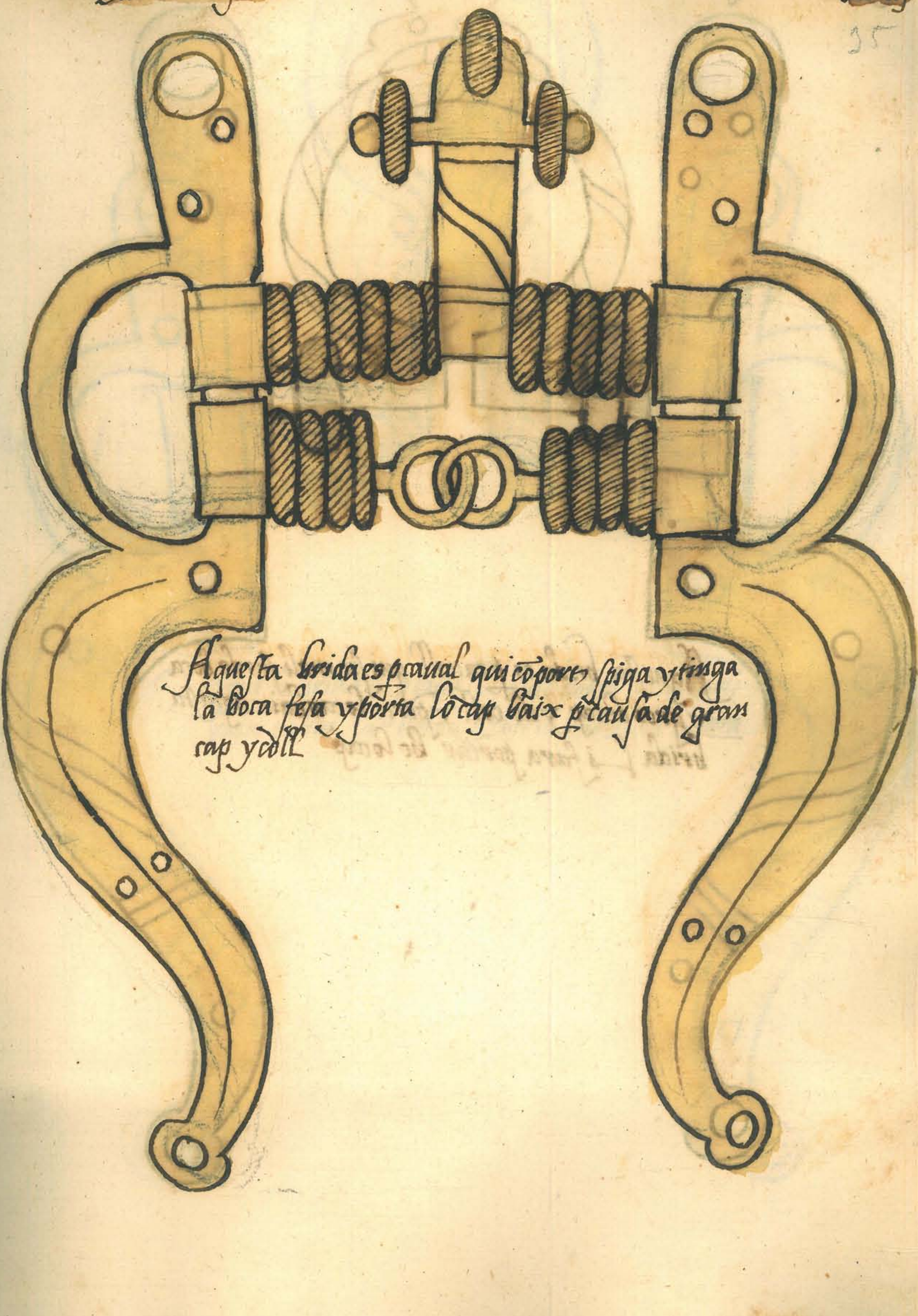

Aquesta brida es p cauál qui coporte spiga y tinga la boca fesa y porta lo cap baix p causa de gran cap y coll

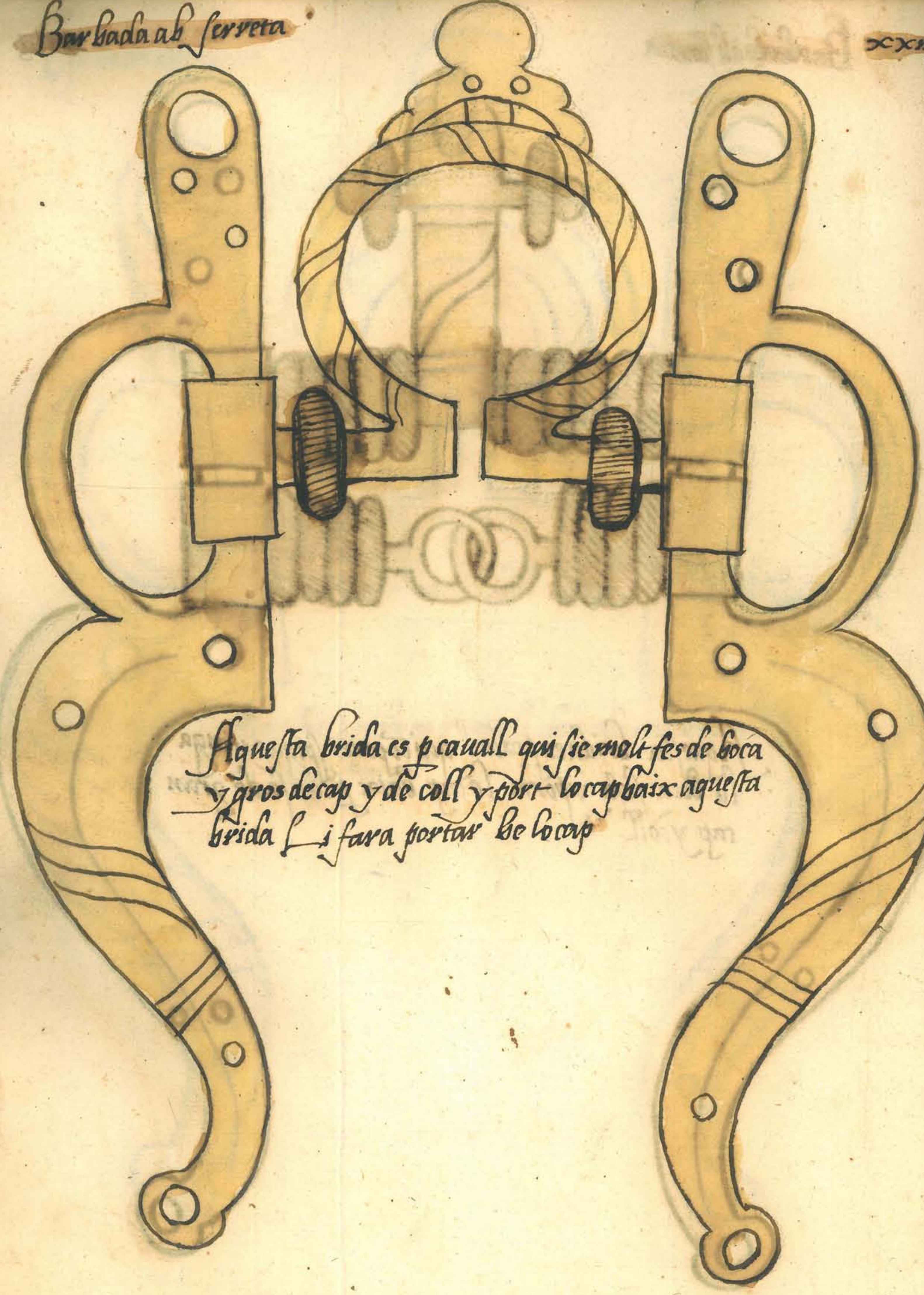

Aquesta brida es p cavall qui sie molt fes de boca y gros de cap y de coll y port lo cap baix aquesta brida li fara portar be lo cap

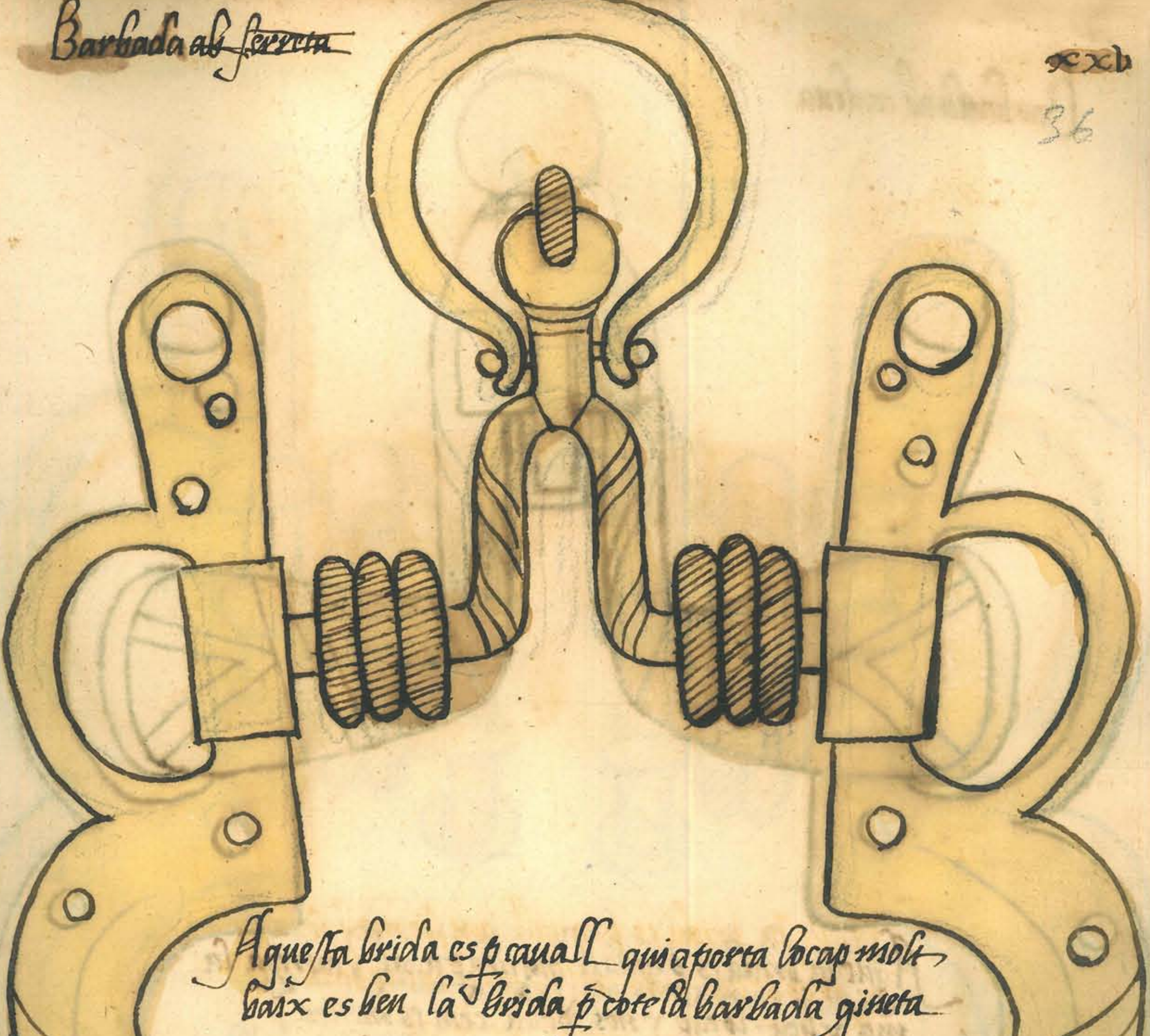

Aquesta brida es p[er] cavall qui aporta lo cap molt baix es ben la brida p[er] cote la barbada gineta

Barbada ab cadena

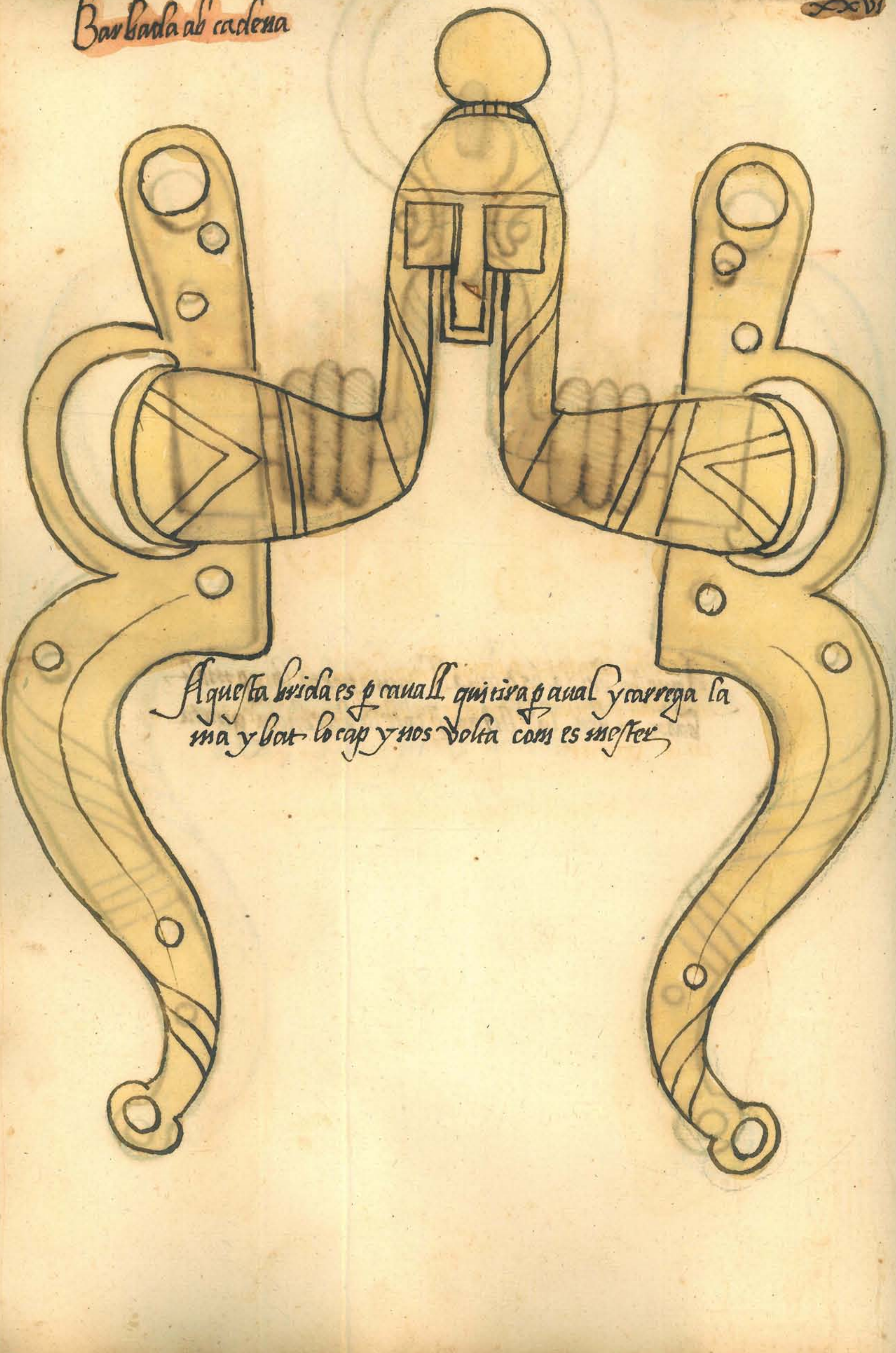

Aquesta brida es p cauall qui tira p aual y carrega la
mà y bat lo cap y nos volta com es mester

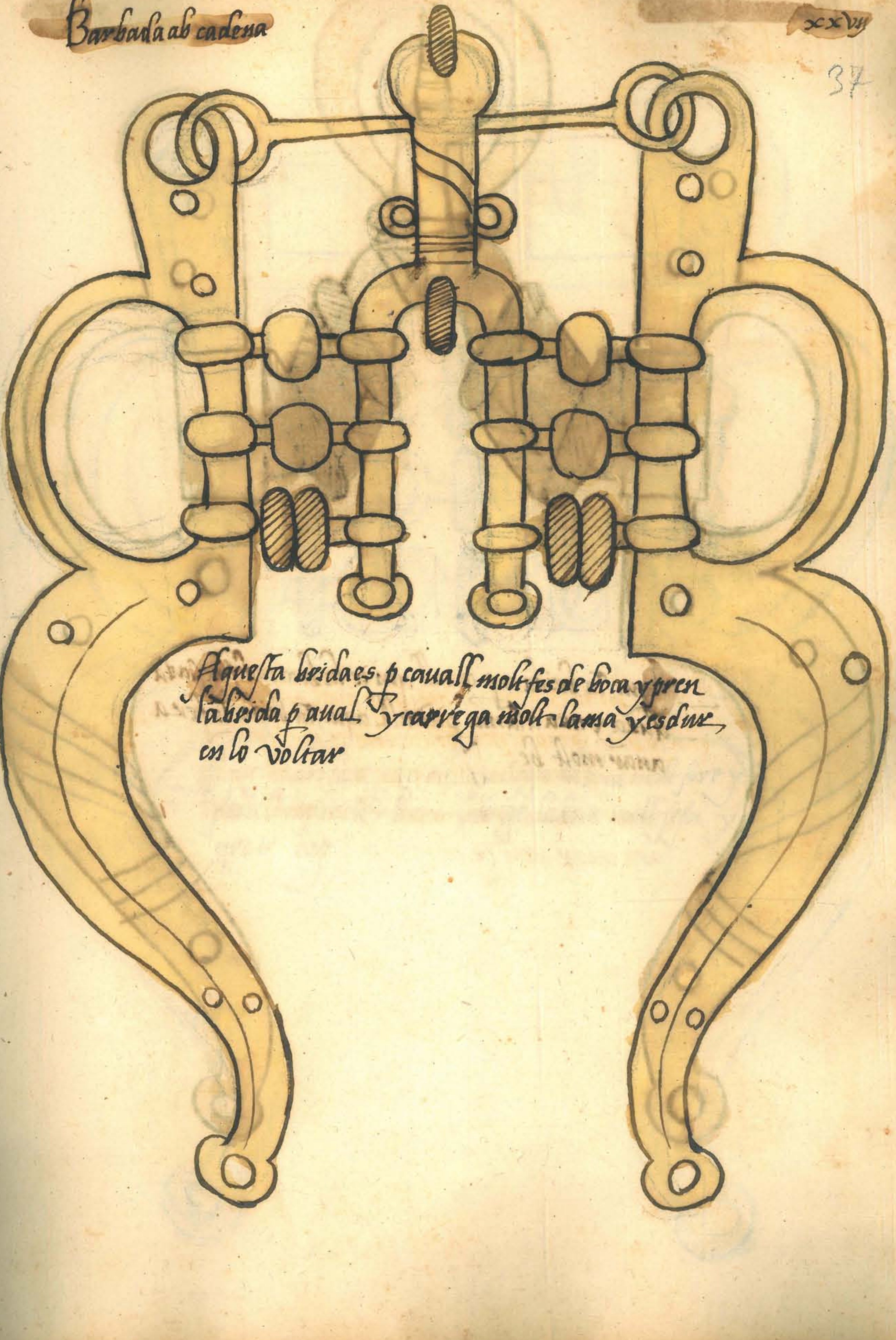

Aquesta brida es p cauall molt fes de boca y pren la brida p caual y carrega molt la ma y es dur en lo voltar

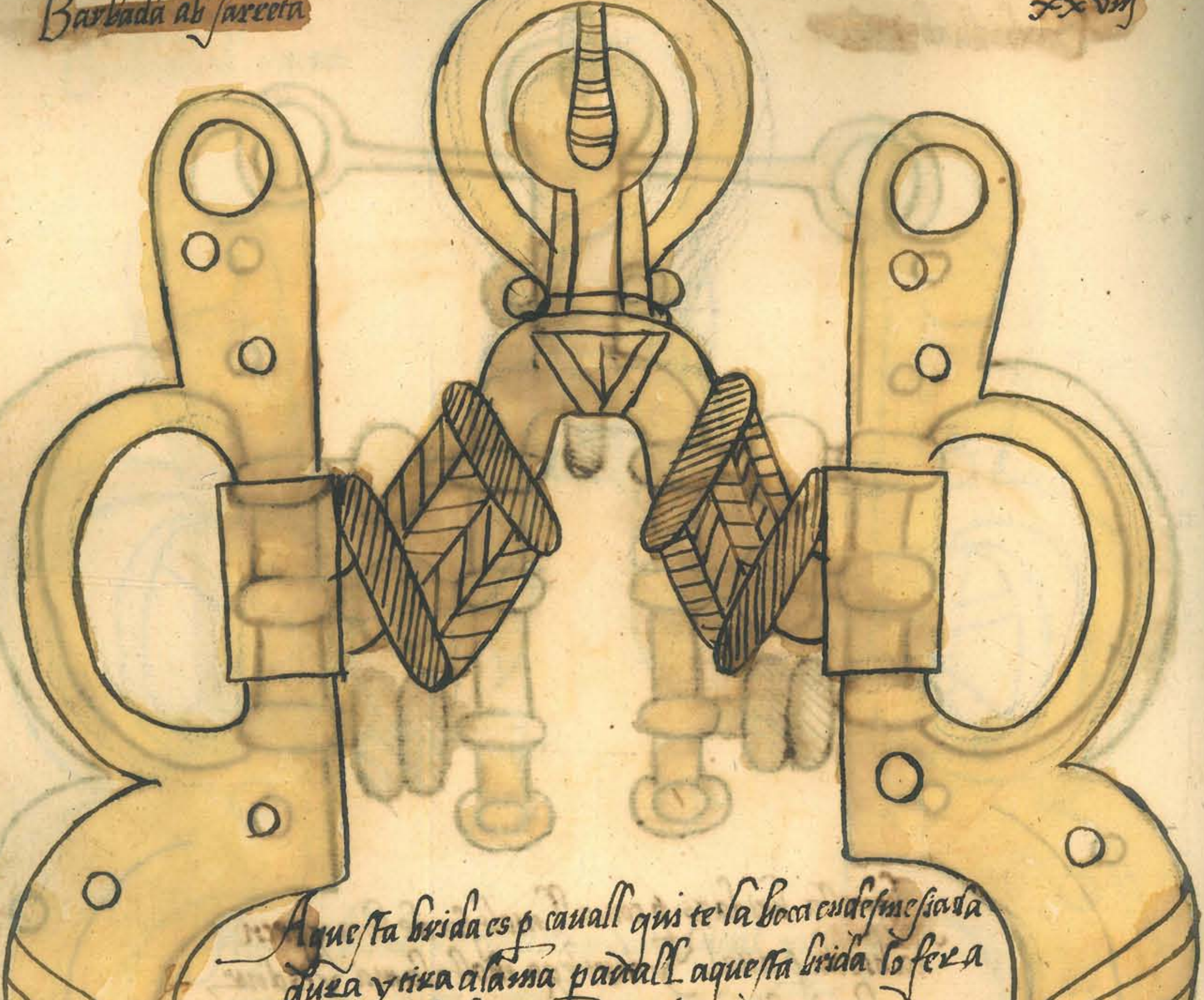

Aquesta brida es p[er] cauall qui te la boca endesmesiada dura y tira ala ma p[er] avall. Aquesta brida lo fera anar molt be

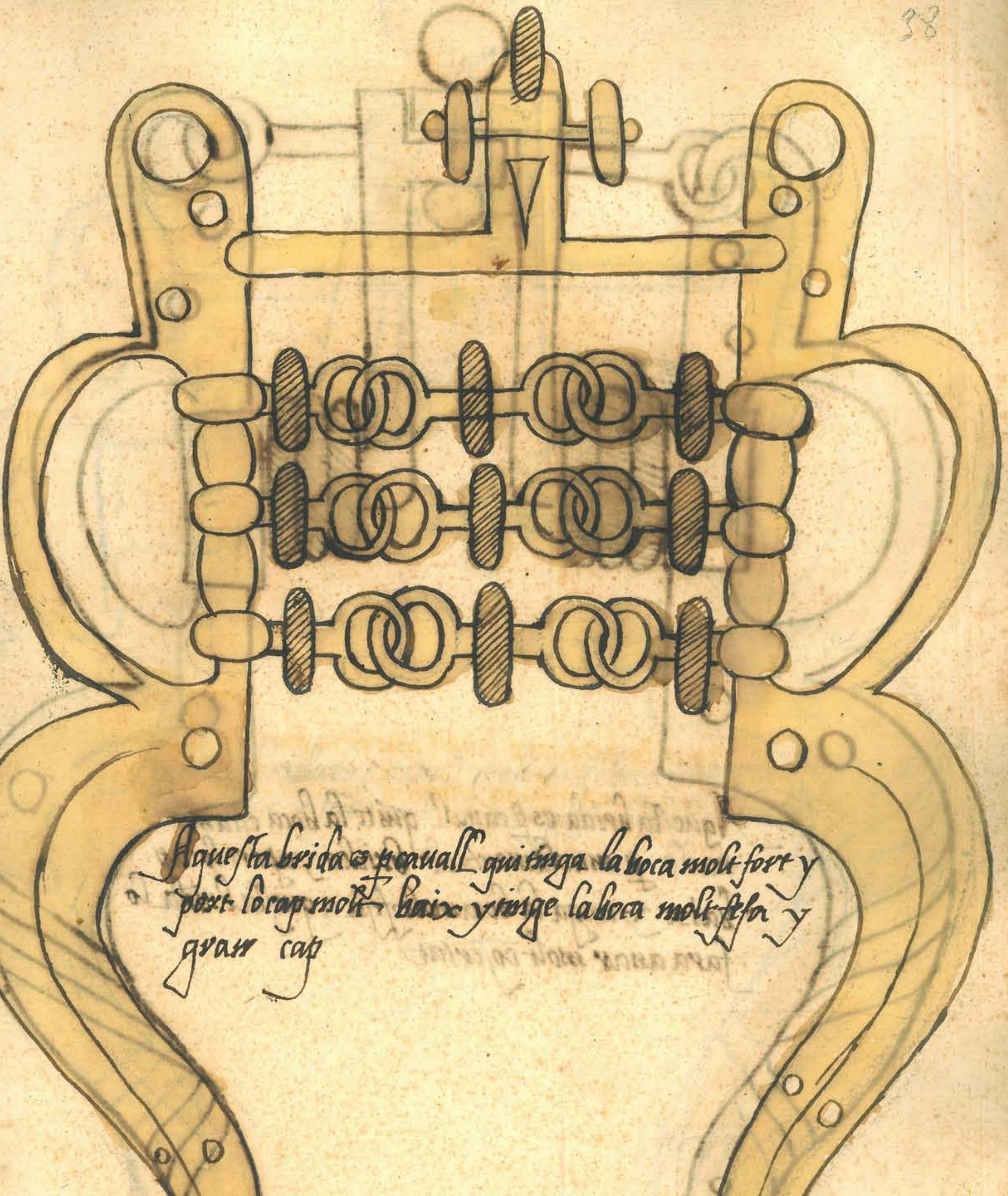

Aquesta brida es per cavall qui tinga la boca molt fort y
port lo cap molt baix y tinge la boca molt fesa y
gran cap

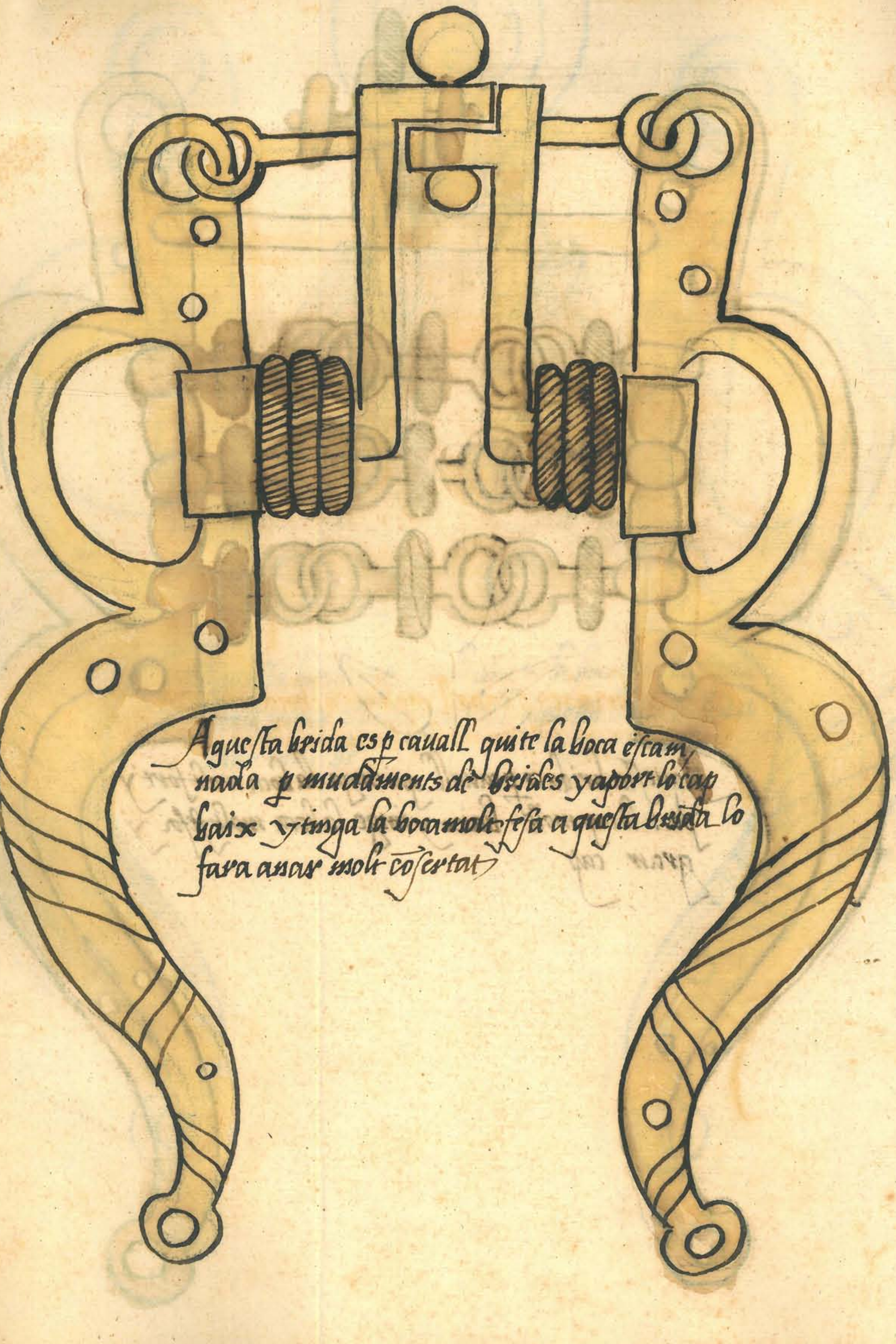

Aquesta brida es p cavall que te la boca escam
nada p mudaments deu brides y aport lo cap
baix y tinga la boca molt fesa aquesta brida lo
fara anar molt cosertat

Barbada ab cadena

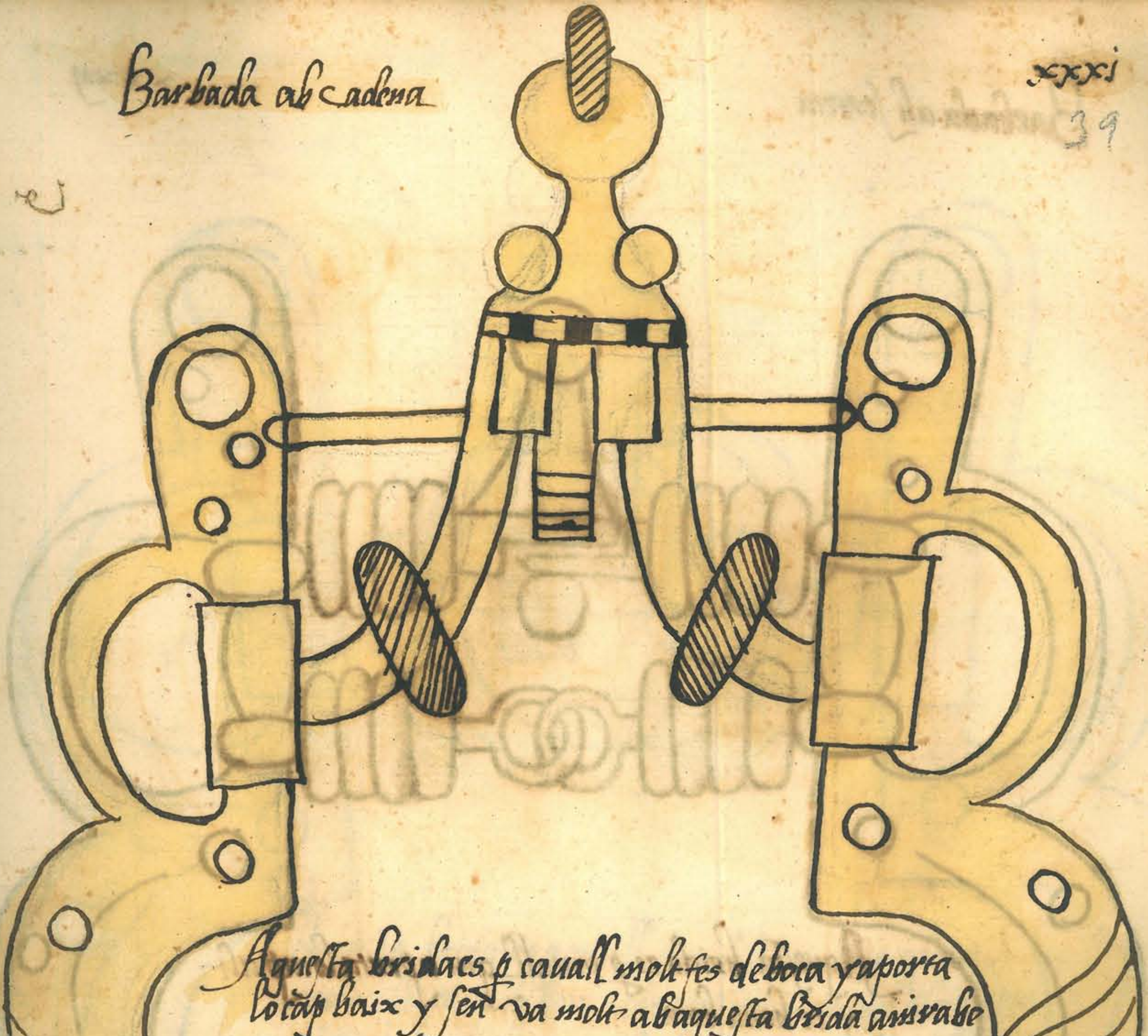

Aquesta brida es p cauall molt fes de boca y aporta
lo cap baix y sen va molt ab aquesta brida amirabe

Barbada ab serreta

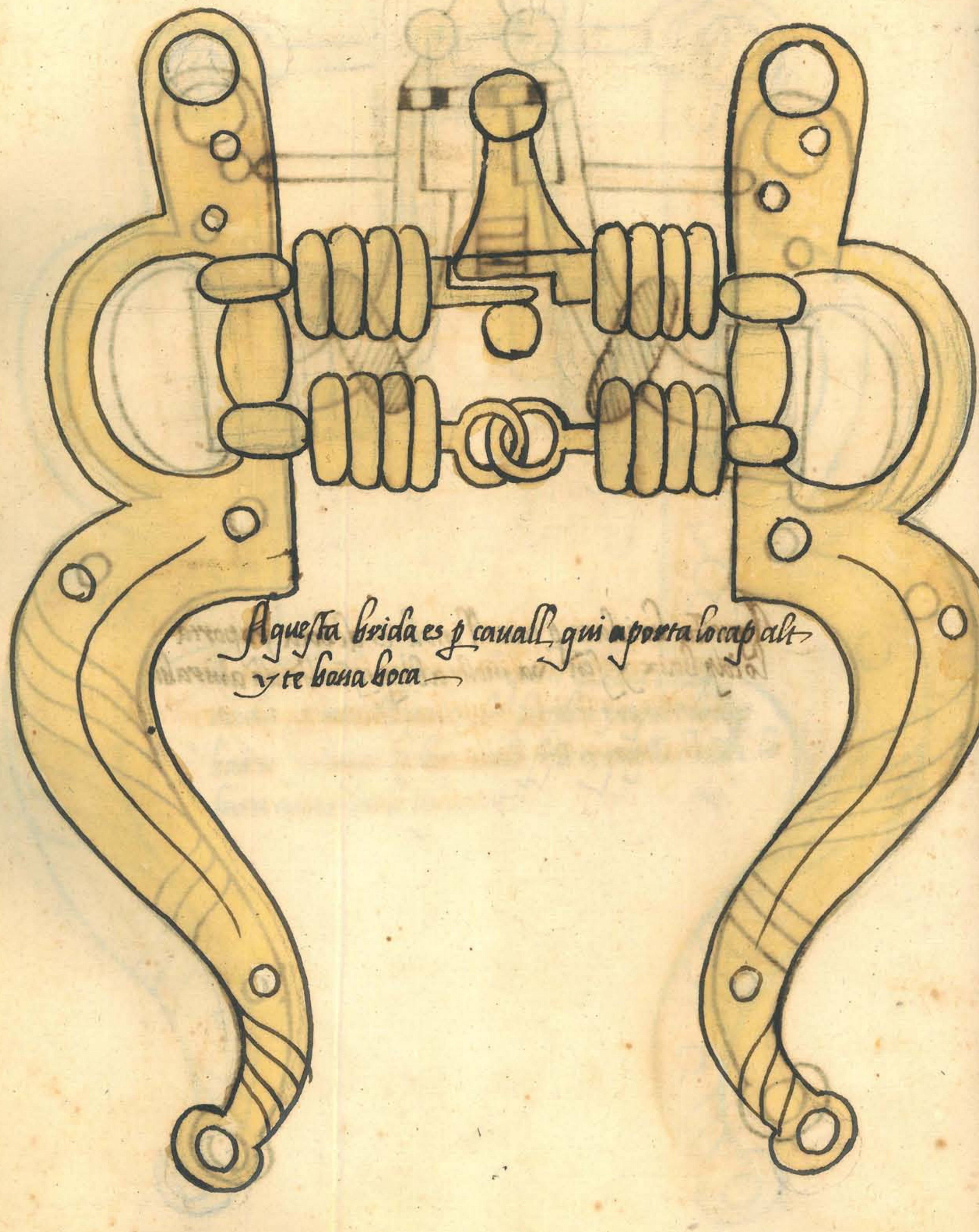

Aquesta brida es p cauall qui aporta lo cap alt y te bona boca

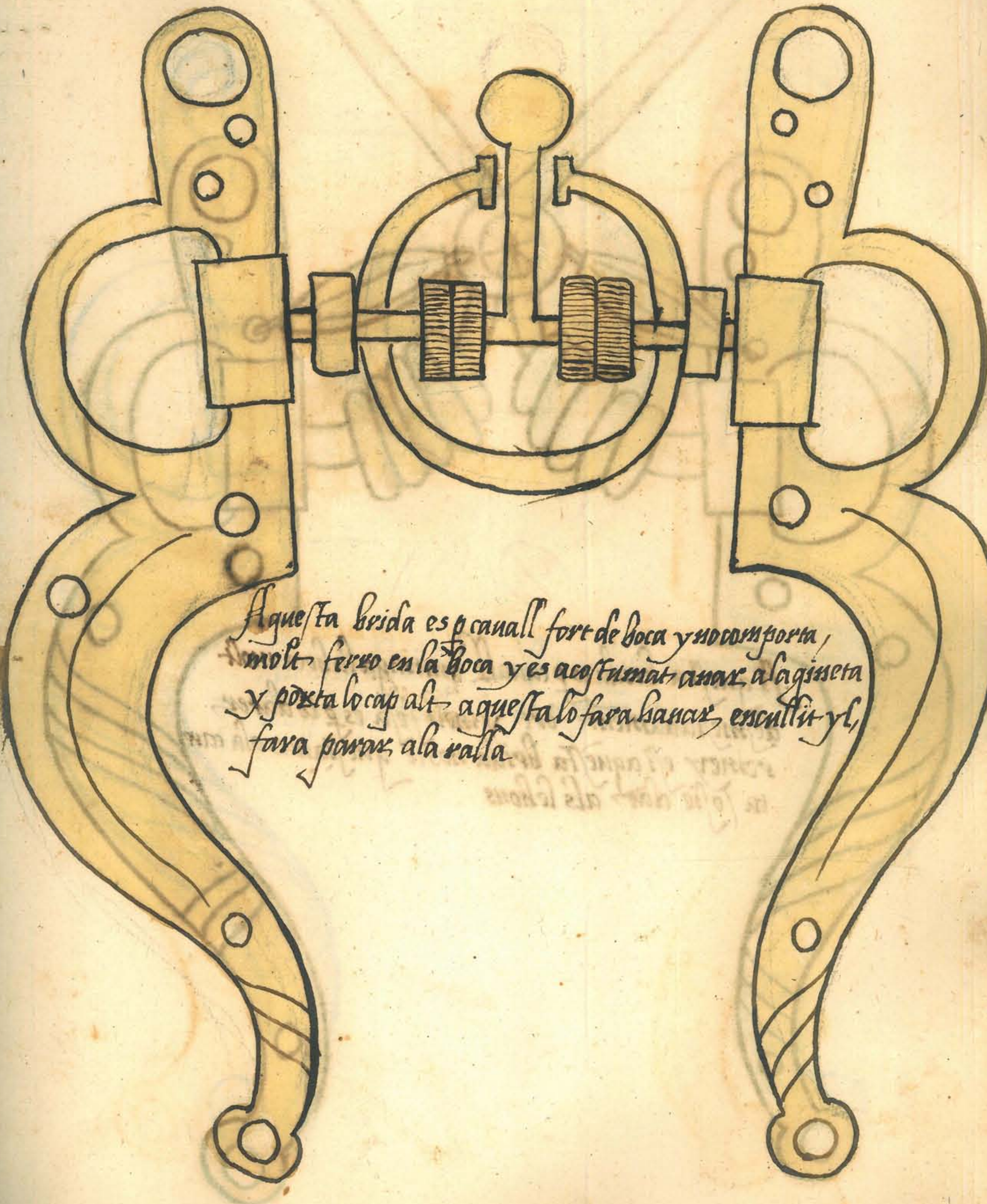

Aquesta brida es p[er] canall fort de boca y no comporta
molt ferro en la boca y es acostumat anar a la gineta
y porta lo cap alt aquesta lo fara baxar encullit y l
fara parar a la ralla

Barbada ali ser-
reta

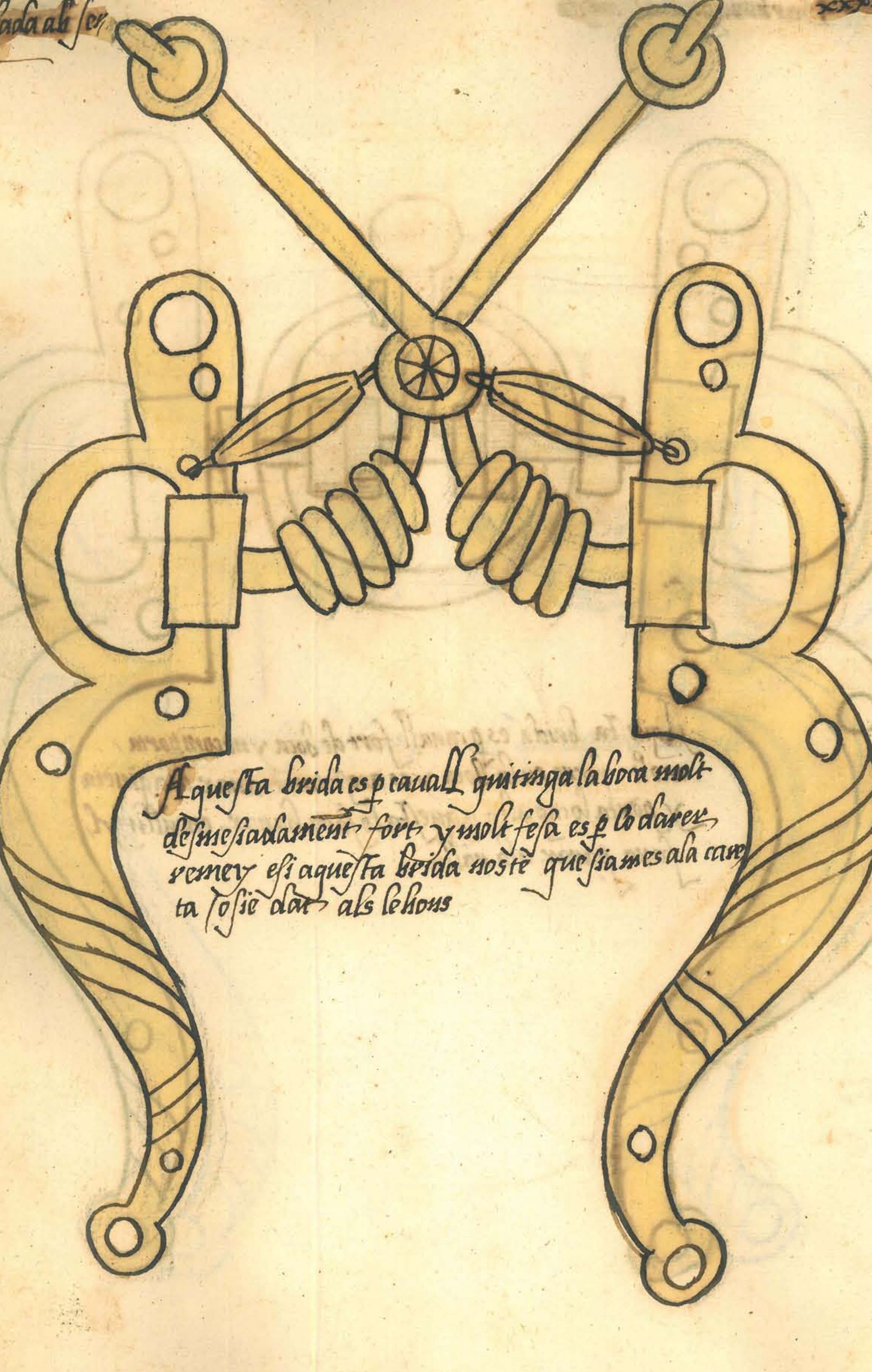

Aquesta brida es p cauall qui tinga la boca molt desmesiadament fort y molt fesa es p lo darer remey e si aquesta brida no stè que siames ala careta so sie dat als lehons

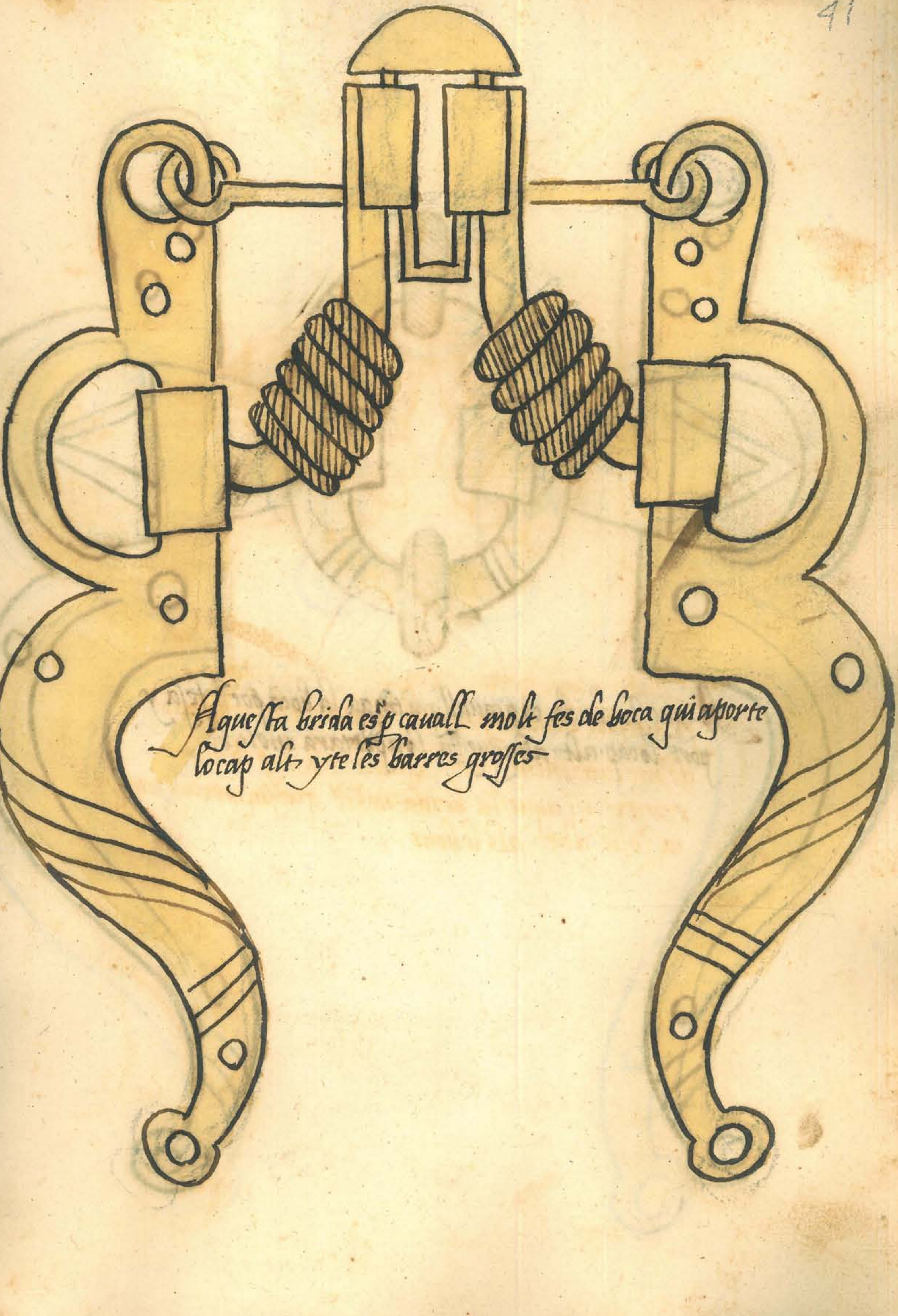

Aquesta brida es p cavall molt fes de boca qui aporte
lo cap alt y te les barres grosses

Barbada ab serreta

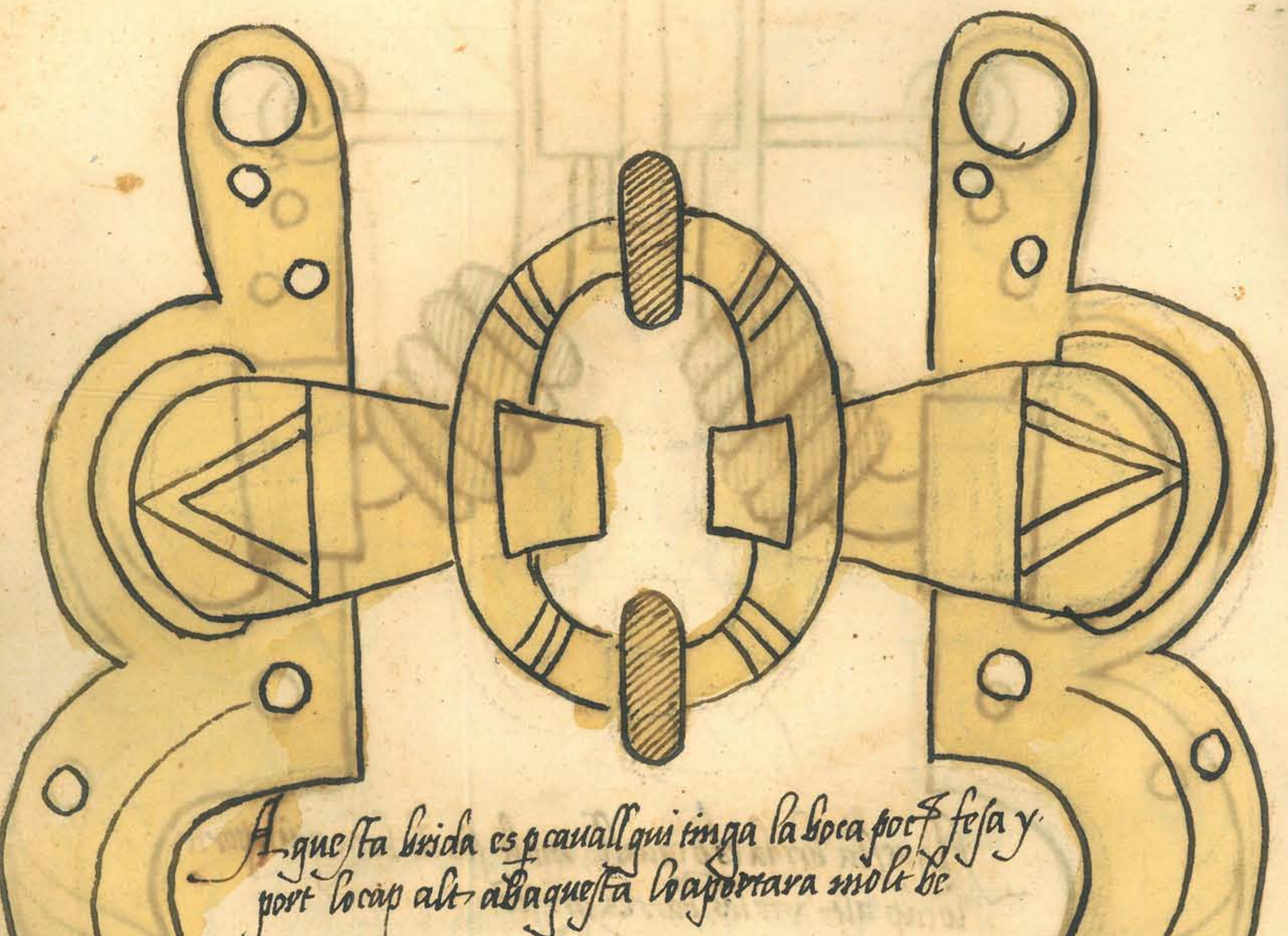

Aquesta brida es p cavall qui tinga la boca port fesa y port lo cap alt ab aquesta lo aportara molt be

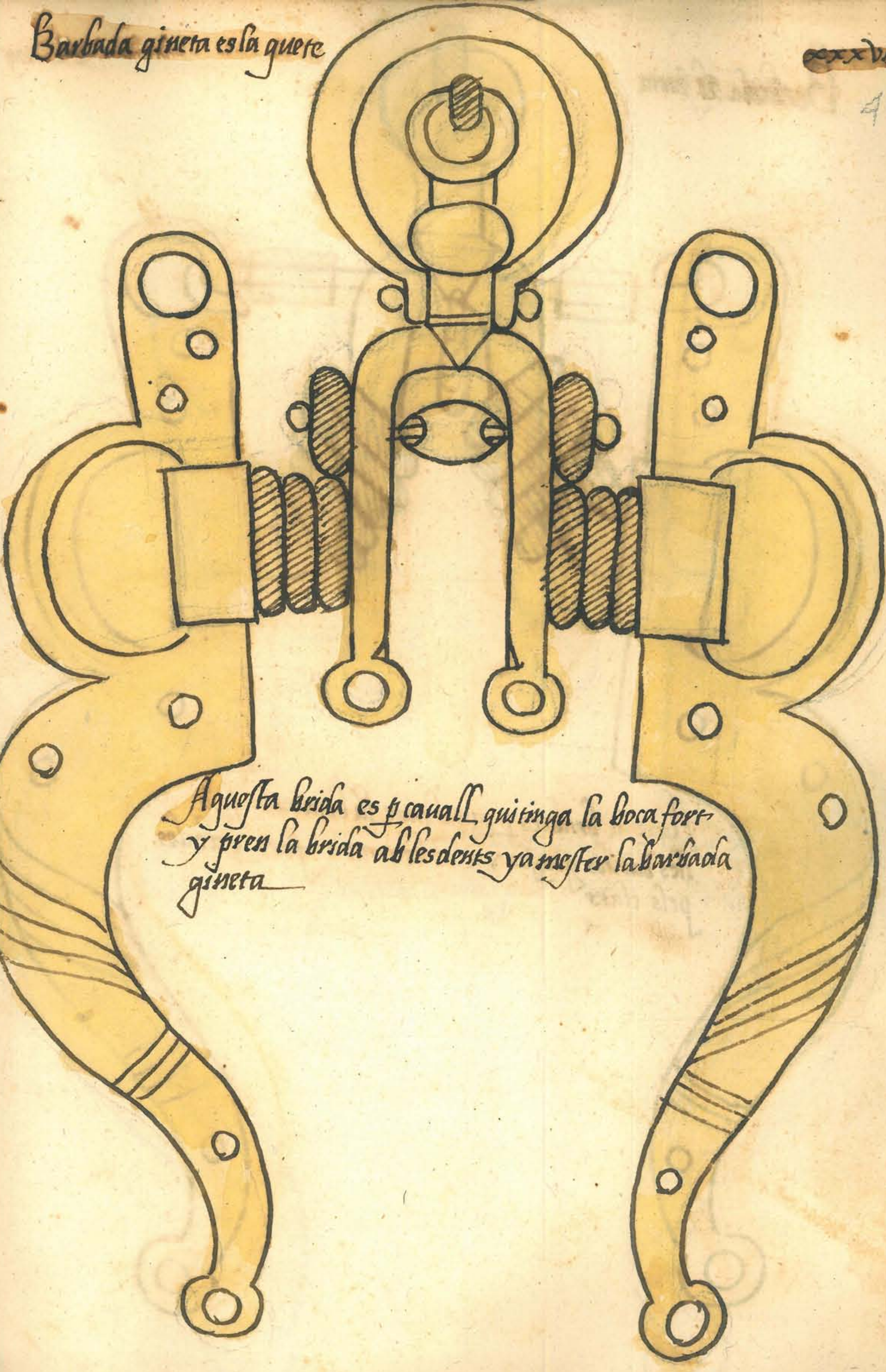

Aguesta brida es p cauall qui tinga la boca fort y pren la brida ab les dents ya mester la barbada gineta

Barbada ab sereta

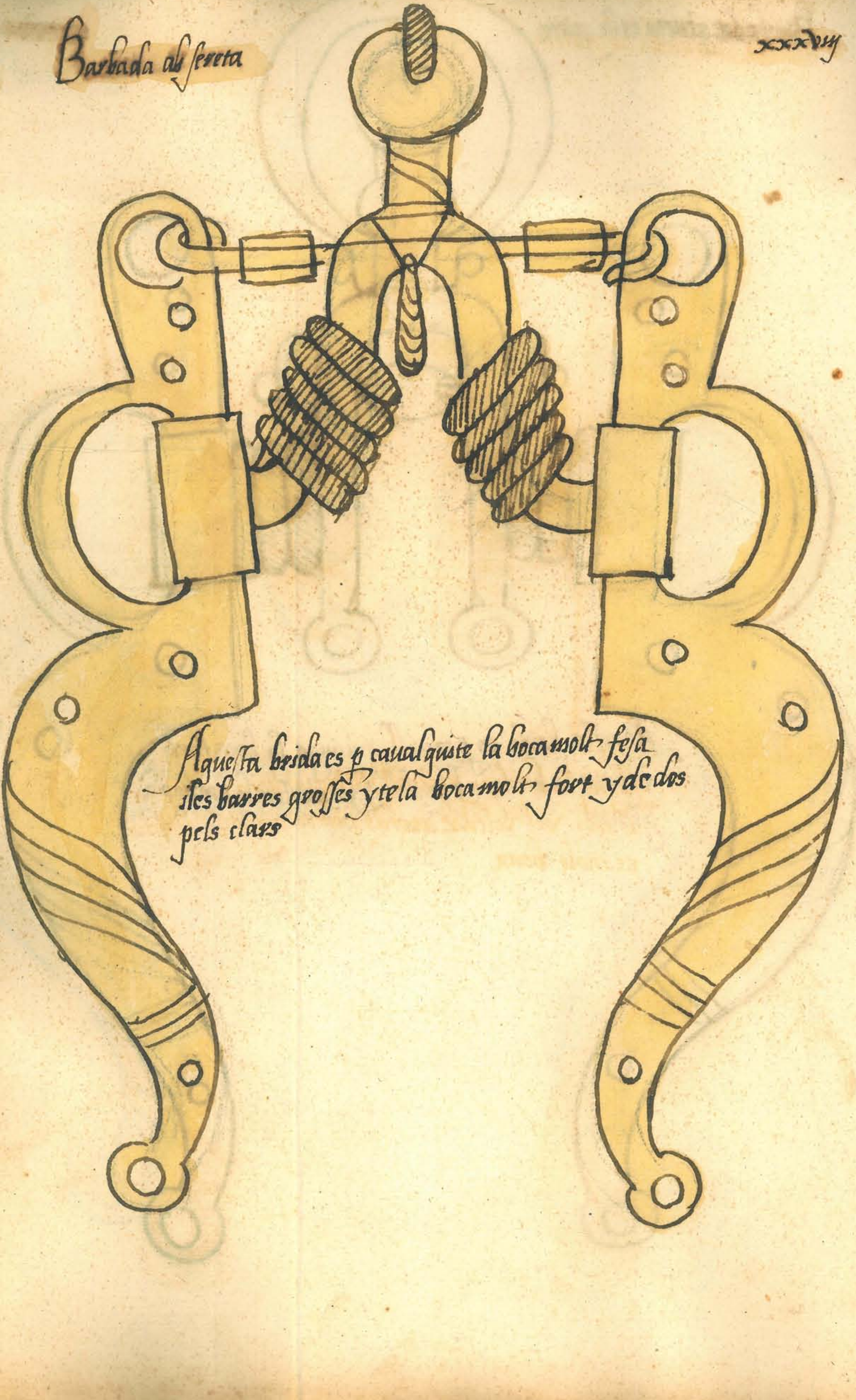

Aquesta brida es p cavalquiste la boca molt fesa
i les barres grosses y te la boca molt fort y de dos
pels clars

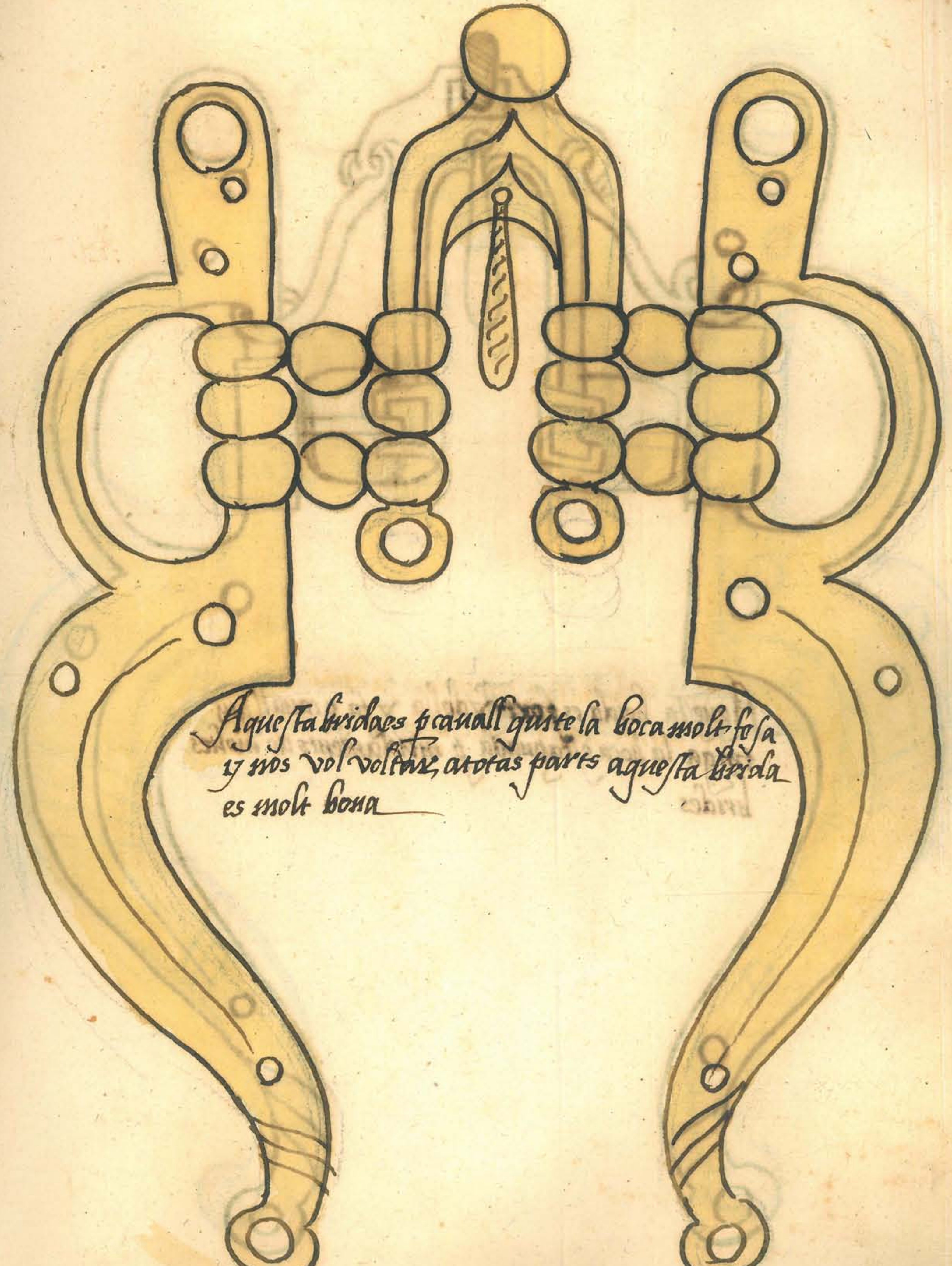

Aguesta brida es p cavall que te la boca molt fesa y nos vol voltar a totas parts aguesta brida es molt bona

Barbada ab cadena

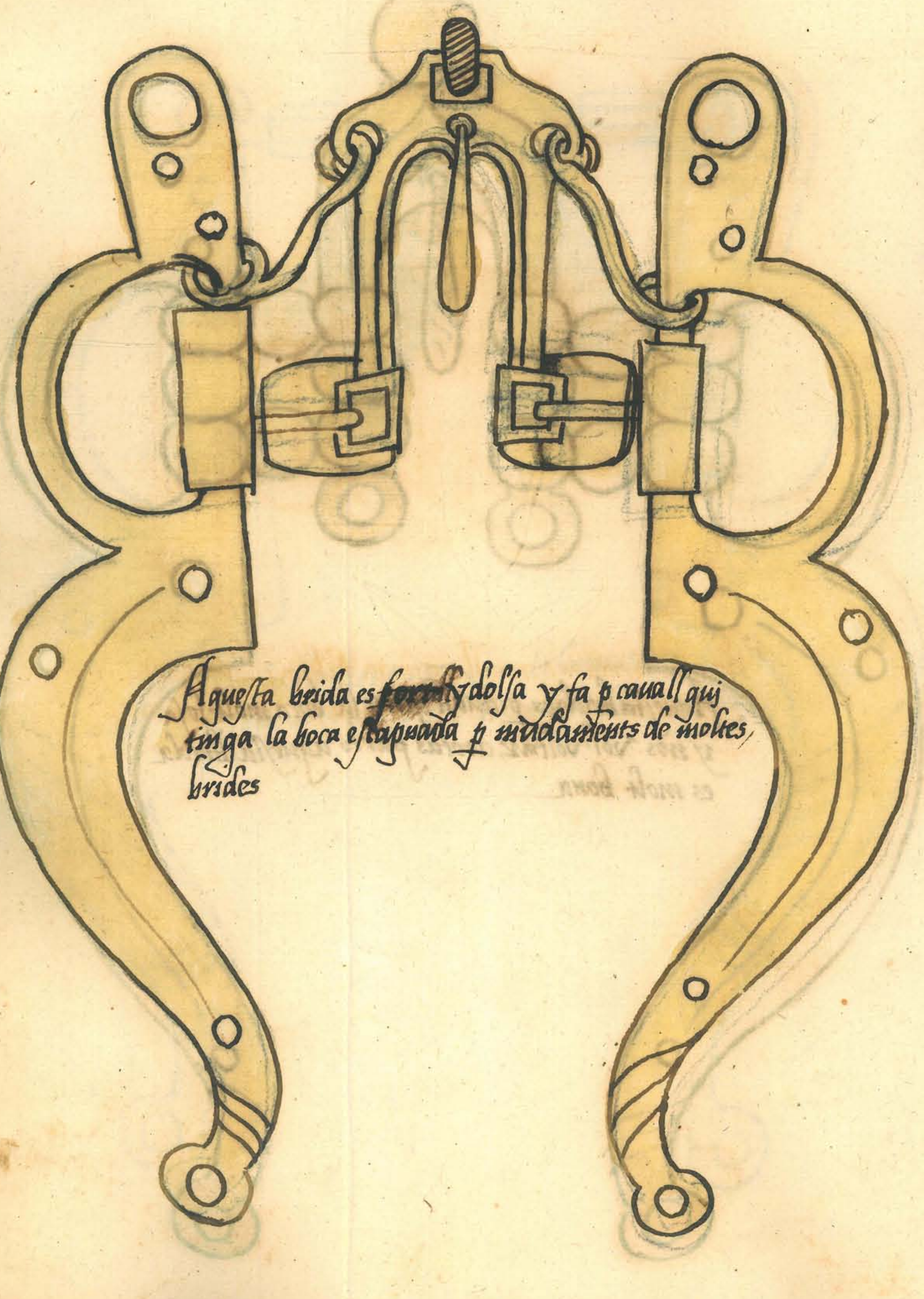

Aquesta brida es fort y dolsa y fa p[er] cavall qui tinga la boca estapuada p[er] mudaments de moltes brides

Barbada abcadena

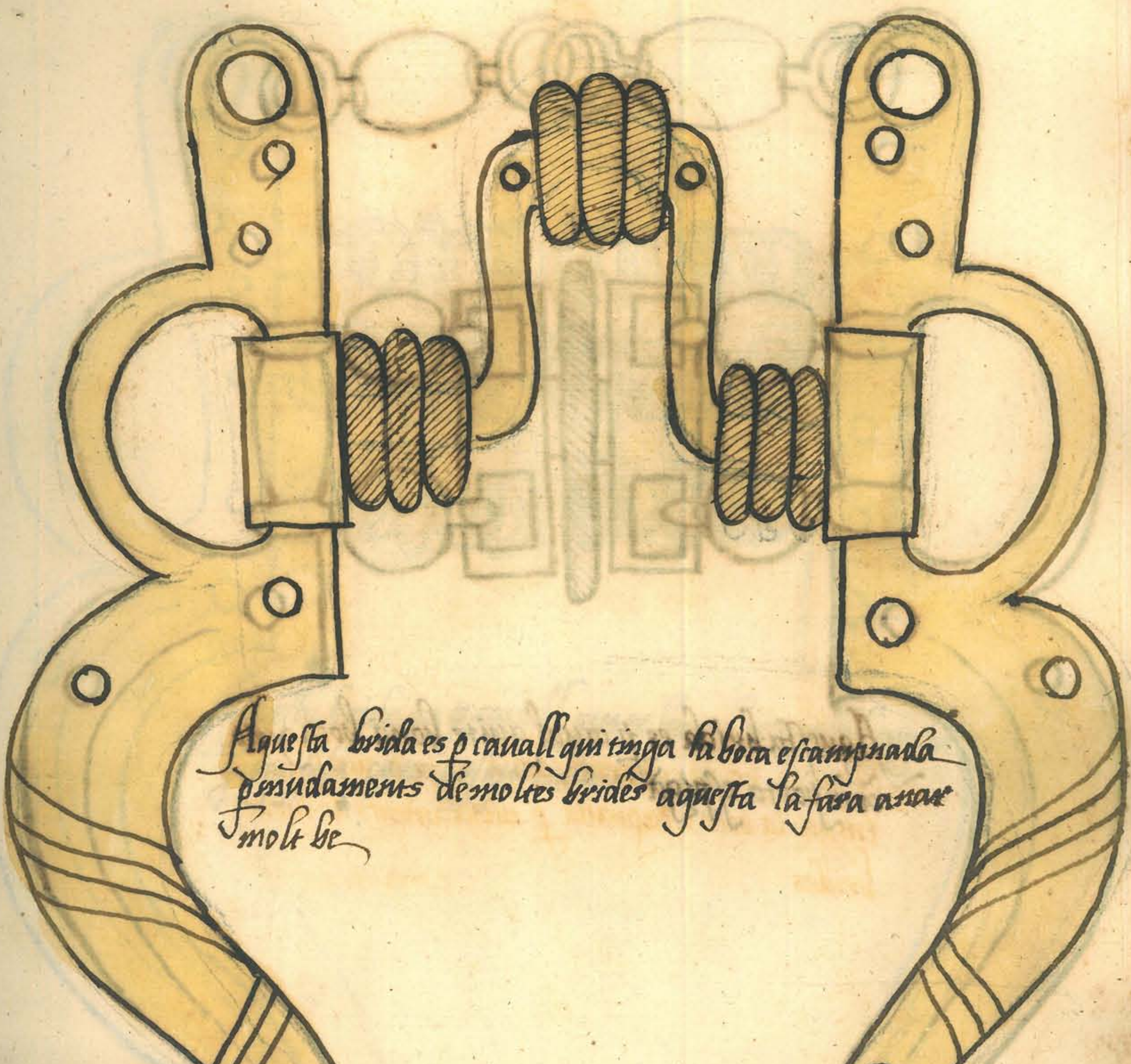

Aquesta brida es p cavall qui tinga la boca escampnada
pmudaments de moltes brides aquesta la fara anar
molt be

Barbada alcadena

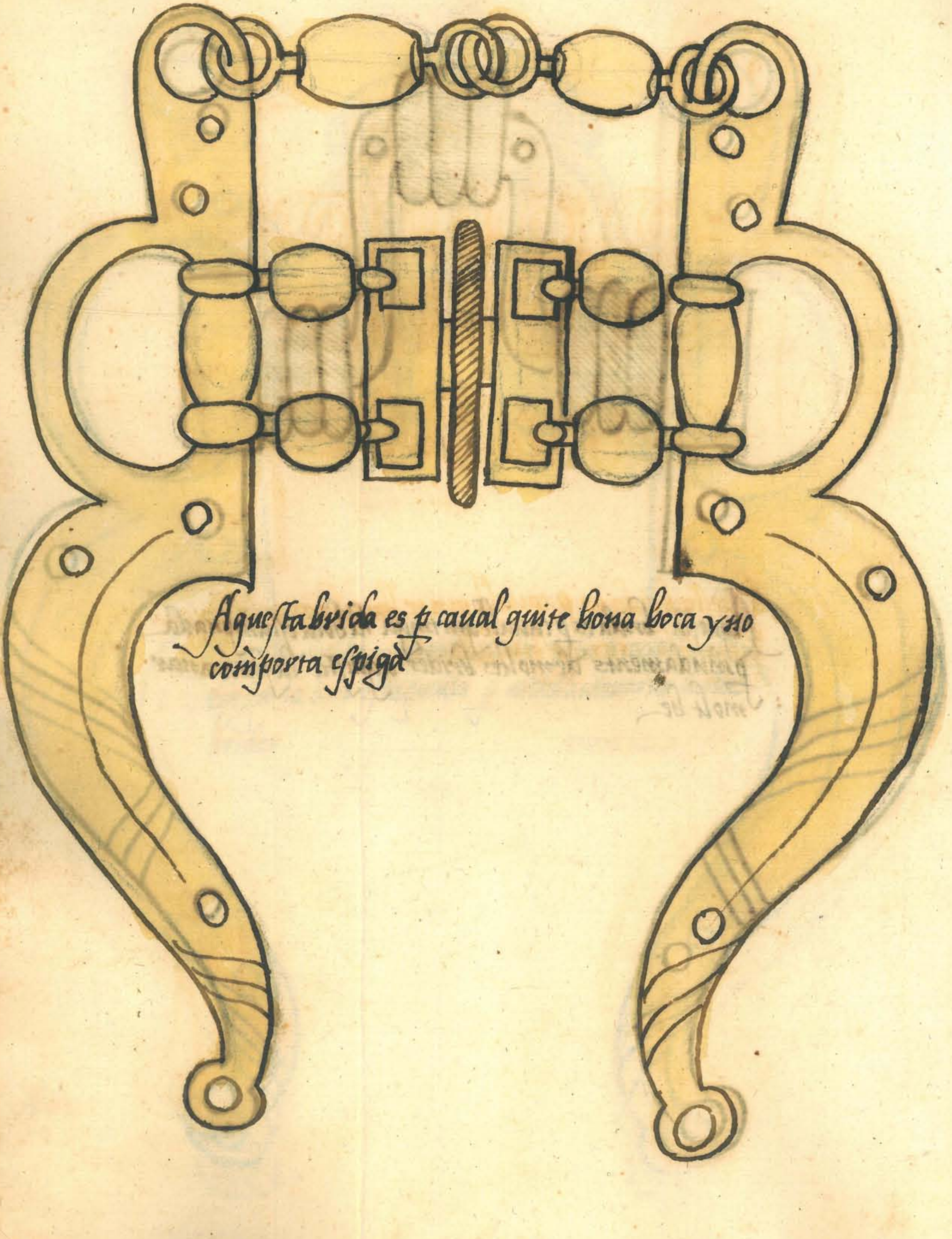

Aquesta brida es p caual quite bona boca y no
comporta espiga

Barbada ab cadena

Aquesta brida es p[er] cauall qui te bona boca y la lengua jugassosa ço es cosquilada

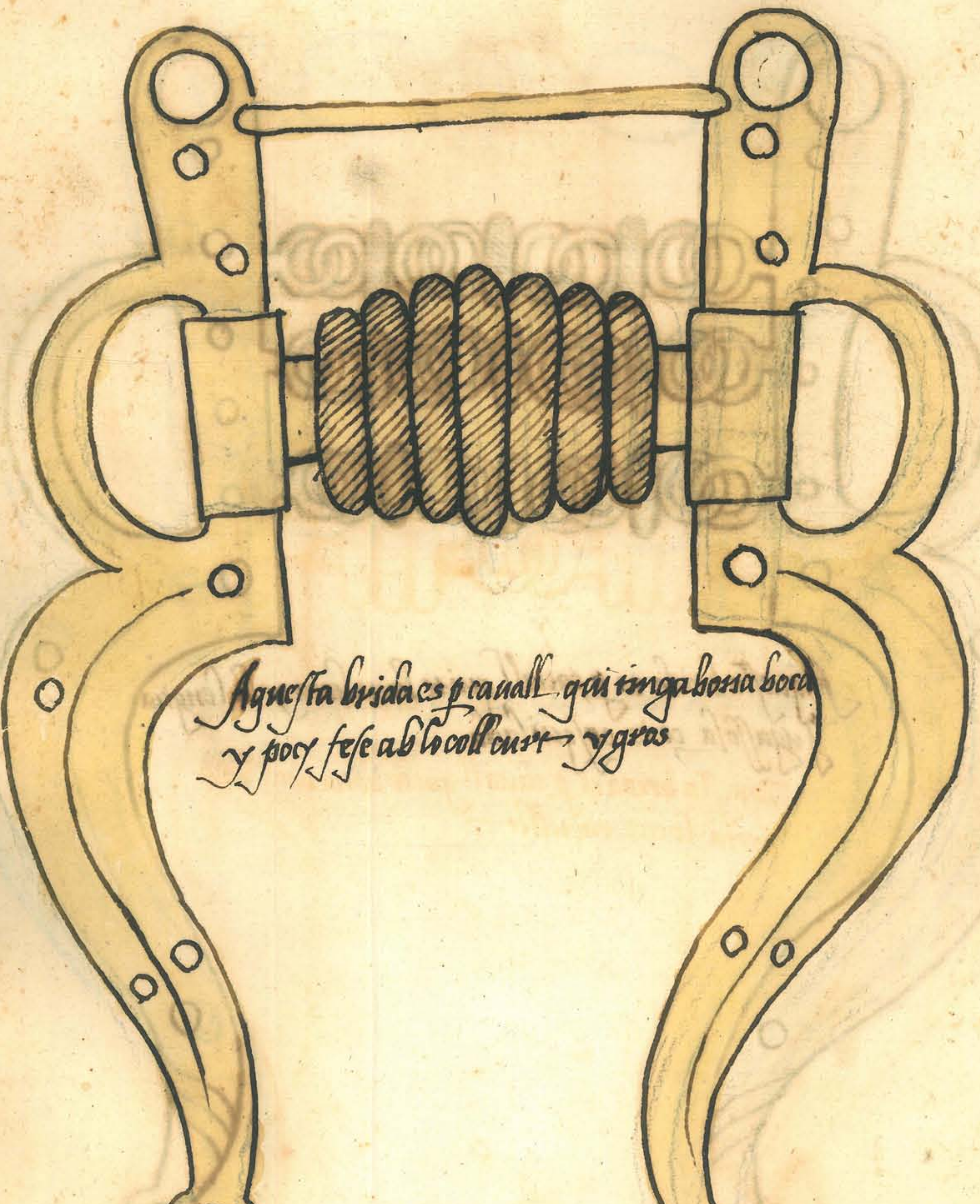

Aquesta brida es p cauall qui tinga bossa boca
y por fese ab lo coll curt y gros

Barbada canalada de lausa

Aquesta brida es p[er] cavall qui te bona boca y no porta lo cap encullit

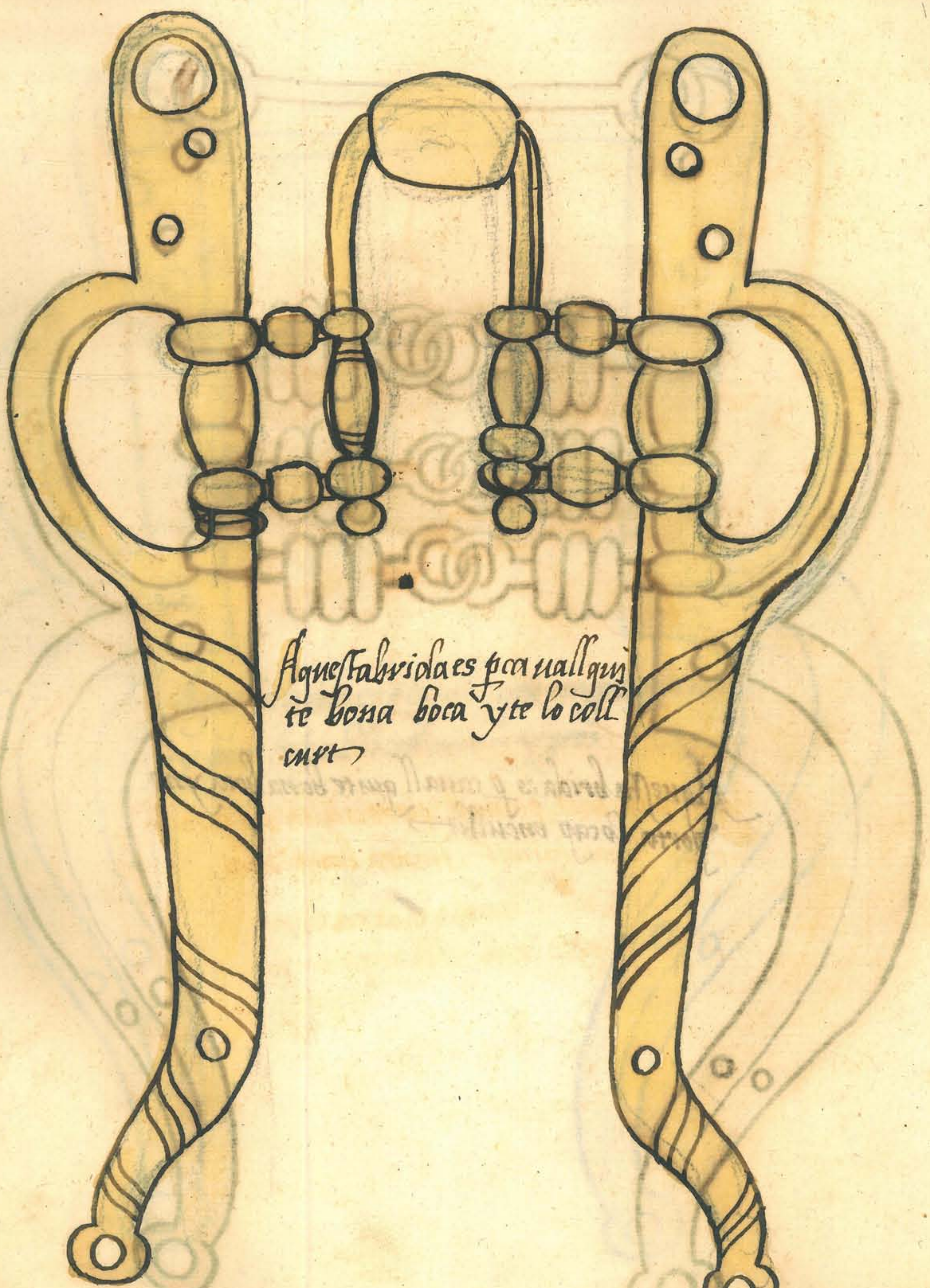

Aquesta brida es per a cavall qui
te bona boca y te lo coll
curt

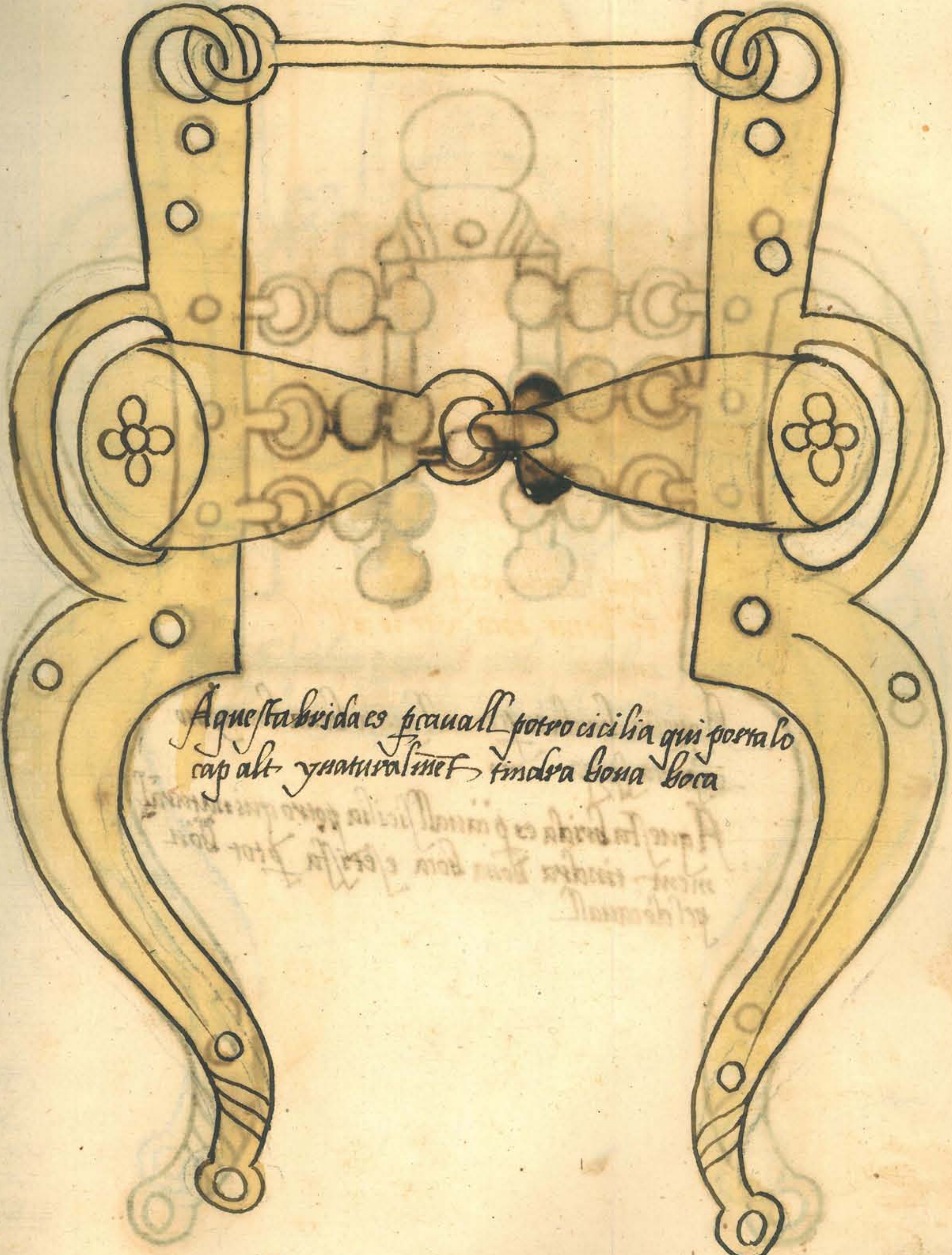

Aquesta brida es p[er]a cavall potro cicilia qui porta lo cap alt y naturalmet tindra bona boca

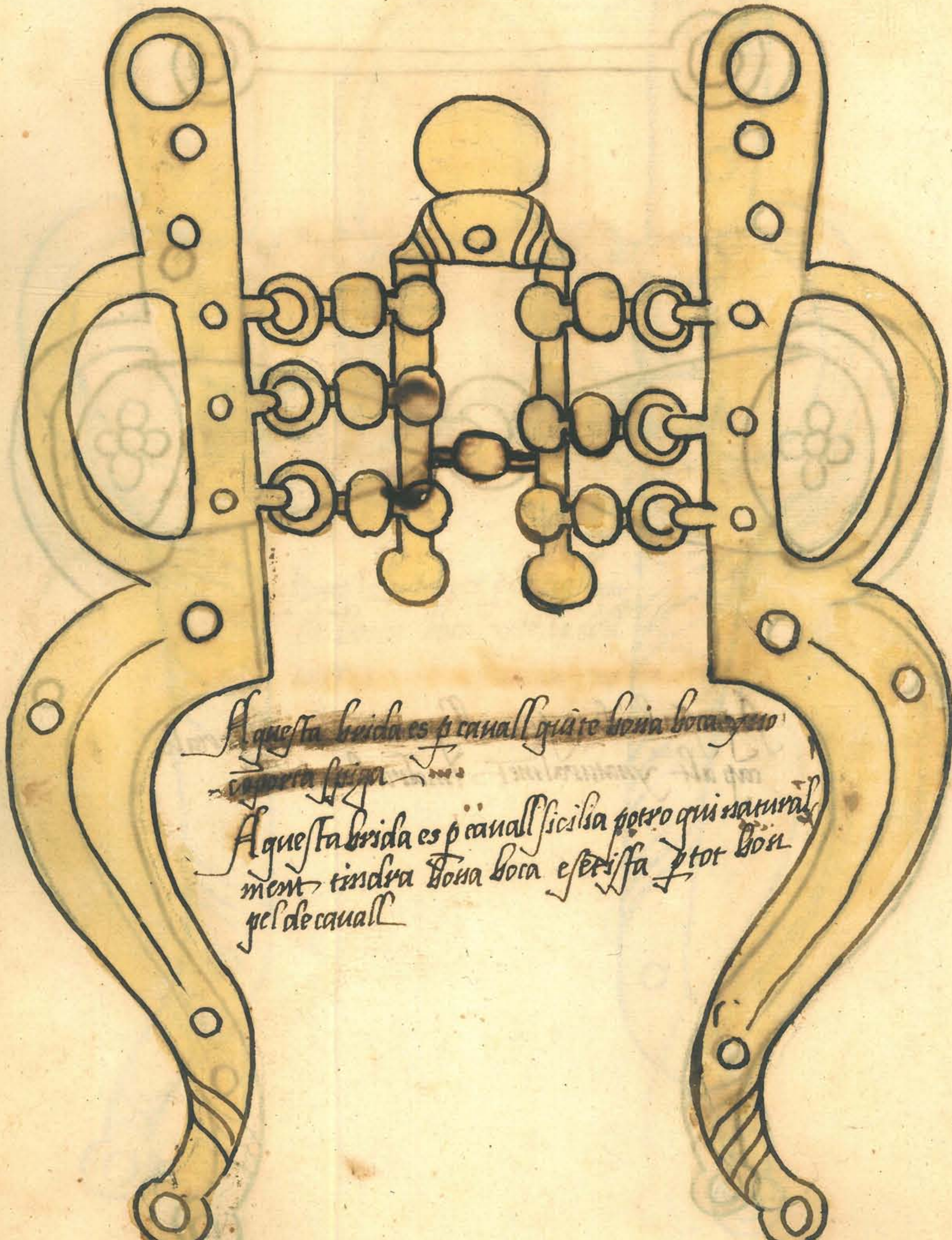

~~Aquesta brida es p cavall qui a te bona boca y [illegible]~~
~~[illegible] segura~~

Aquesta brida es p cavall sicilia petro qui natural
ment tindra bona boca e serissa p tot bon
pel de cavall

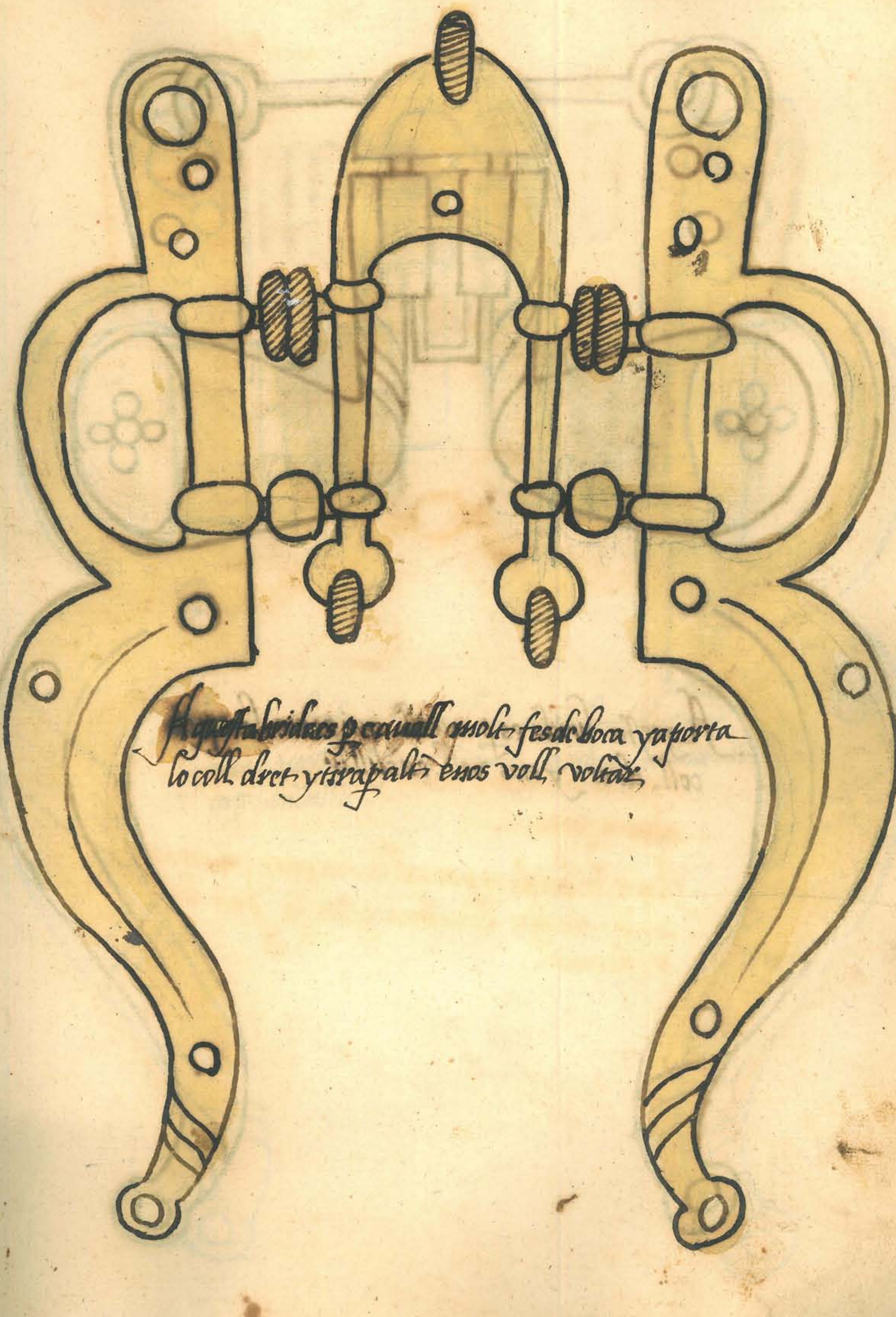

Aquesta brida es p̃ cauall q̃ sol fes de boca y aporta
lo coll dret y tira p̃alt e nos voll voltar

Barbada ali serreta

Aquesta brida es p cavall qui porta locap delo coll dret y nos voll encullir

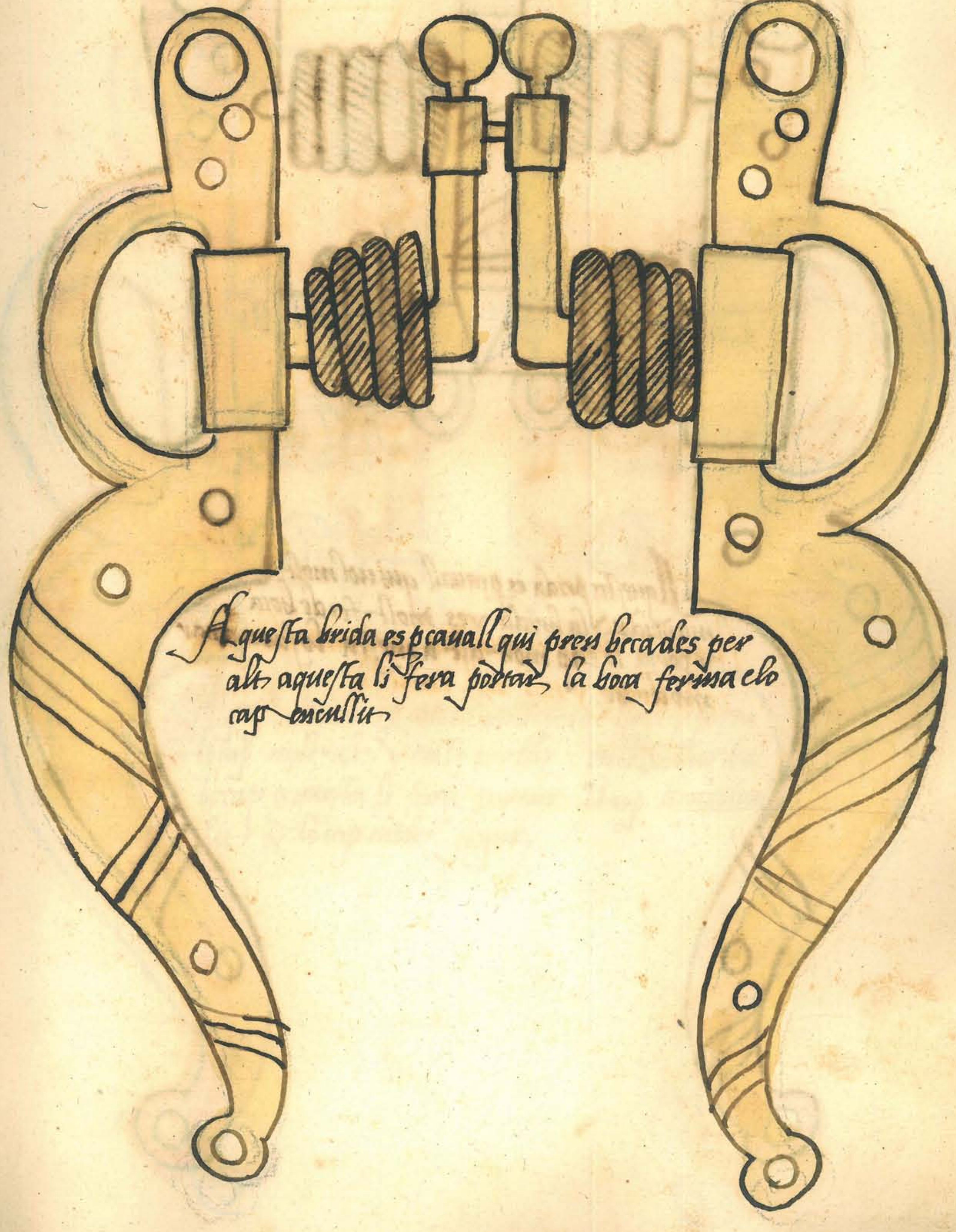

Aquesta brida es pcauall qui pres becades per alt aquesta li fera portar la boca ferma elo cap encullit

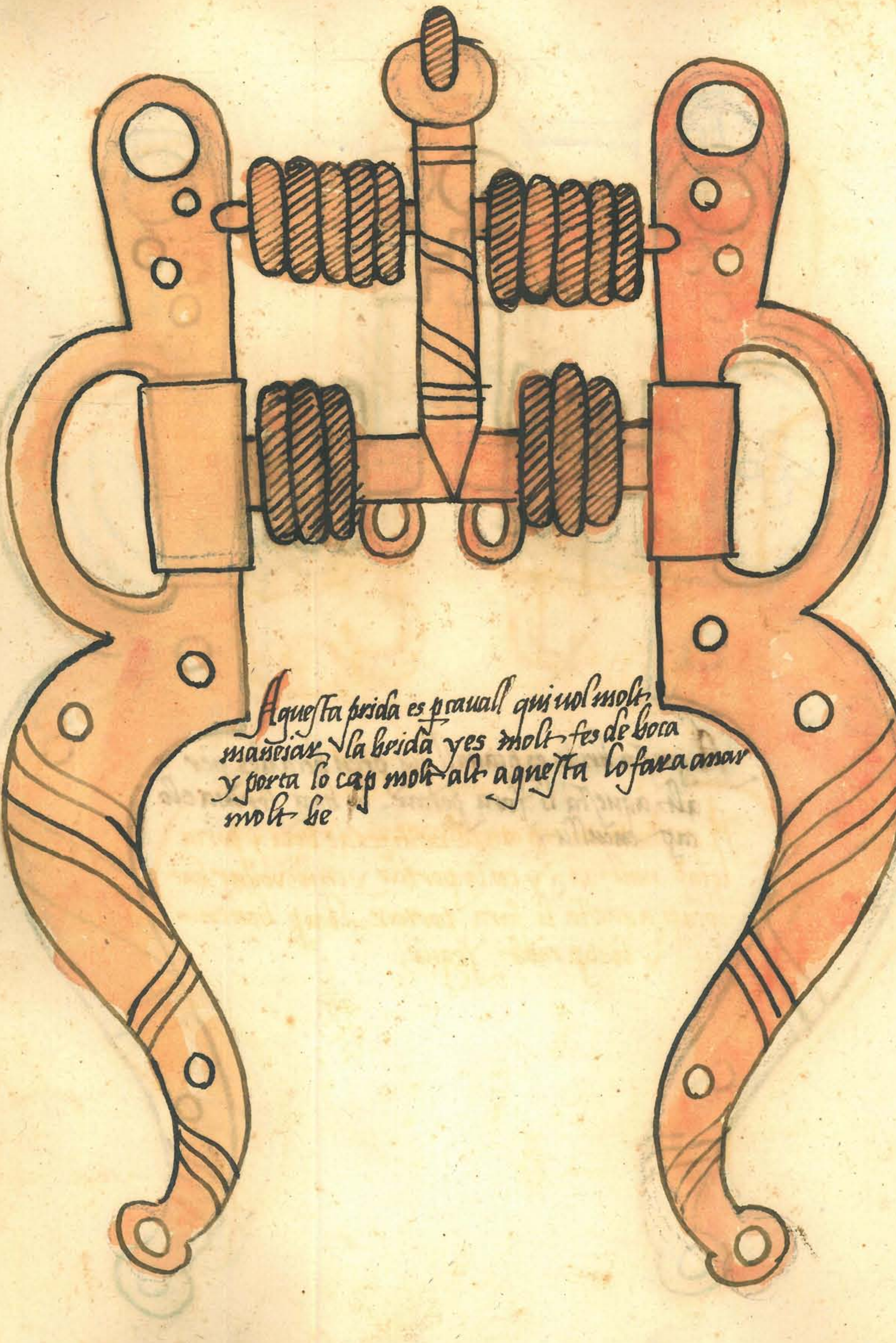

Aquesta brida es prauall qui uol molt
manesar la brida yes molt fes de boca
y porta lo cap molt alt aquesta lo fara anar
molt be

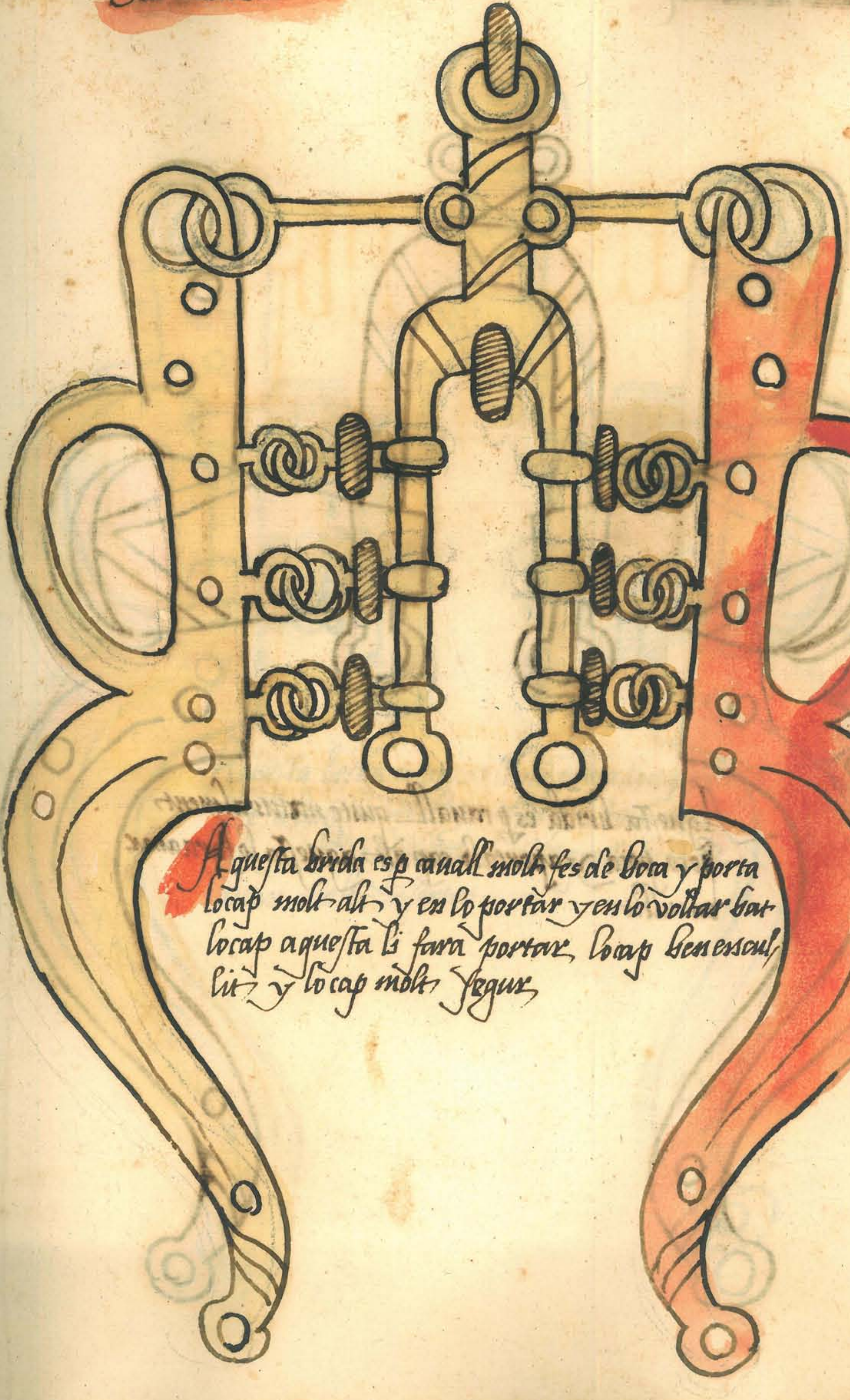

Aquesta brida es p[er] cavall molt fes de boca y porta
lo cap molt alt y en lo portar y en lo voltar bar
lo cap aquesta li fara portar lo cap ben encol
lit y lo cap molt segur

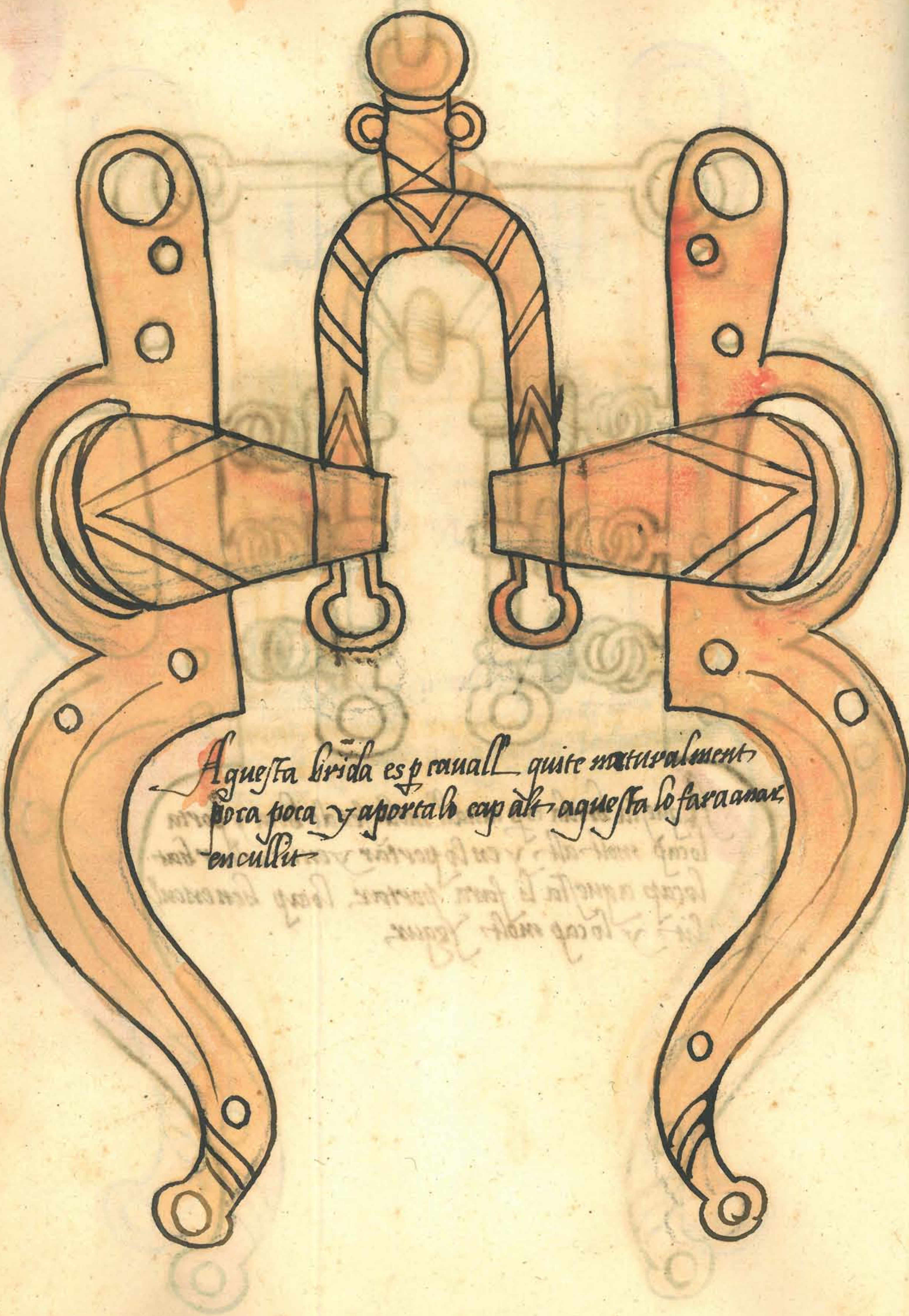

Aquesta brida es p[er] cauall quite naturalment poca poca y aporta lo cap alt aquesta lo fara anar en cullit

Barbada ab serreta

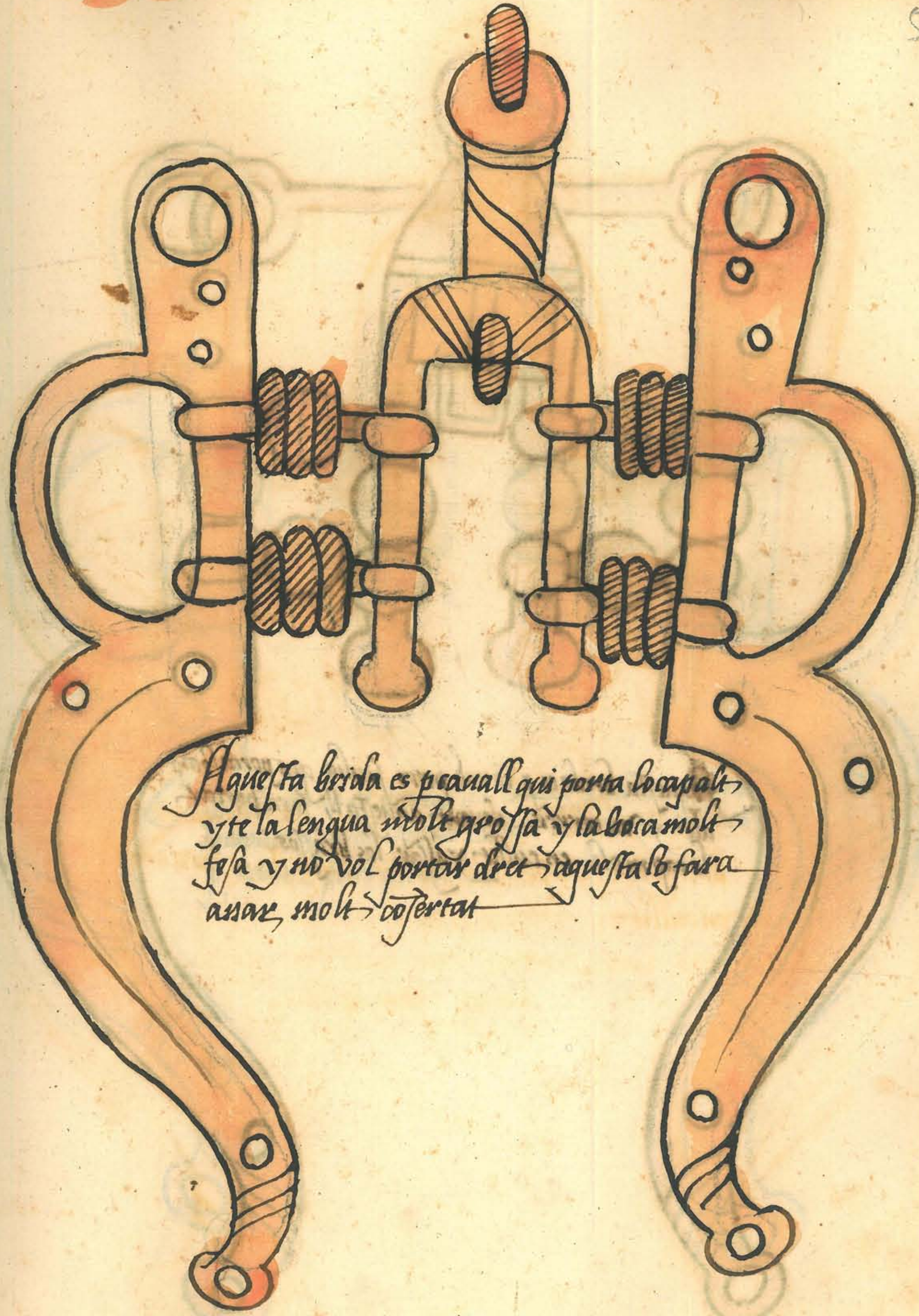

Aquesta brida es p[er] cauall qui porta lo cap alt
y te la lengua molt grossa y la boca molt
fesa y no vol portar dret aquesta lo fara
anar molt co[n]sertat

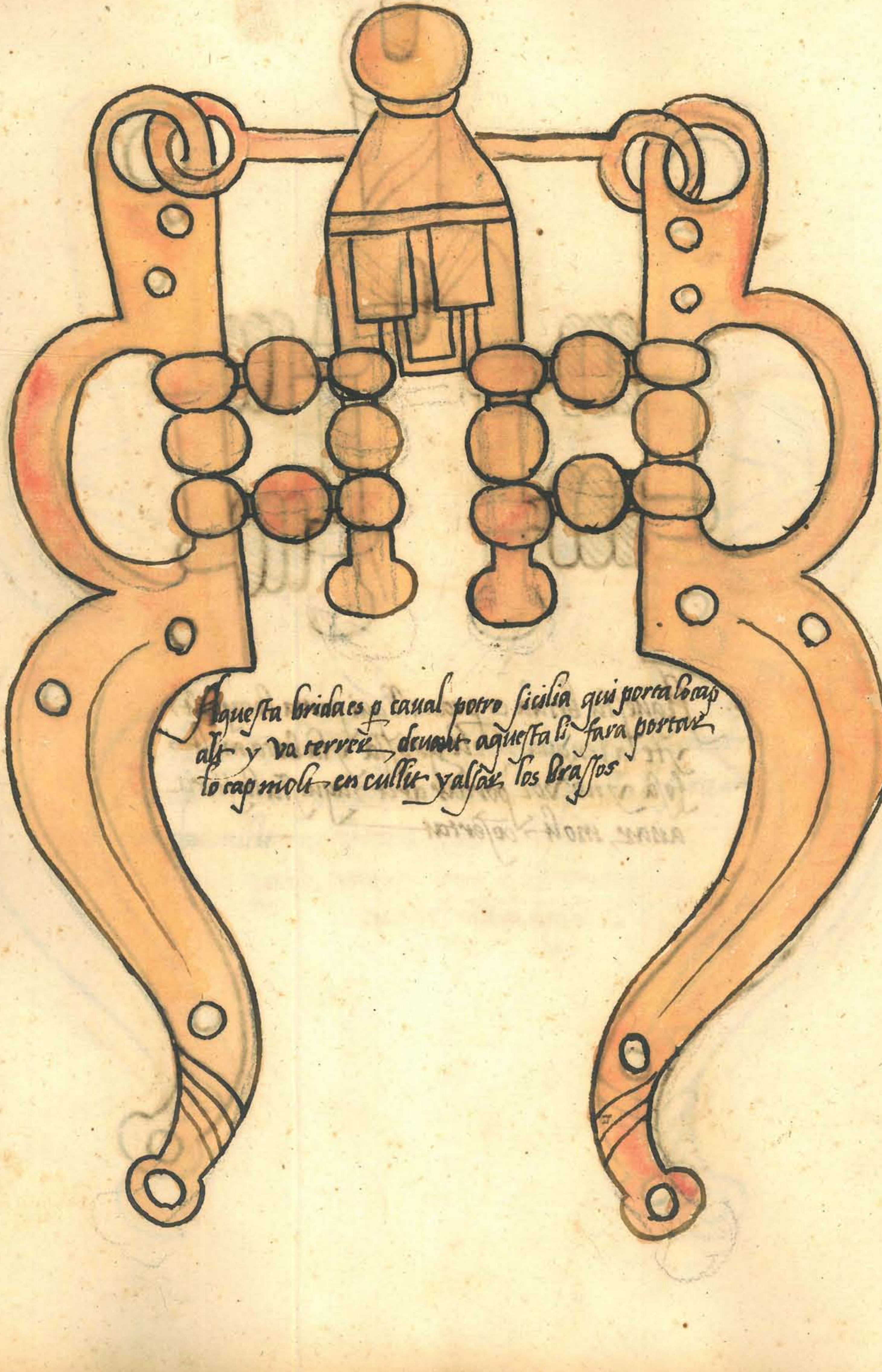

Aquesta brida es p[er] caual potro sicilia qui porta lo cap alt y va terrer[n] deuant aquesta li fara portar lo cap molt en cullit y alsar los brassos

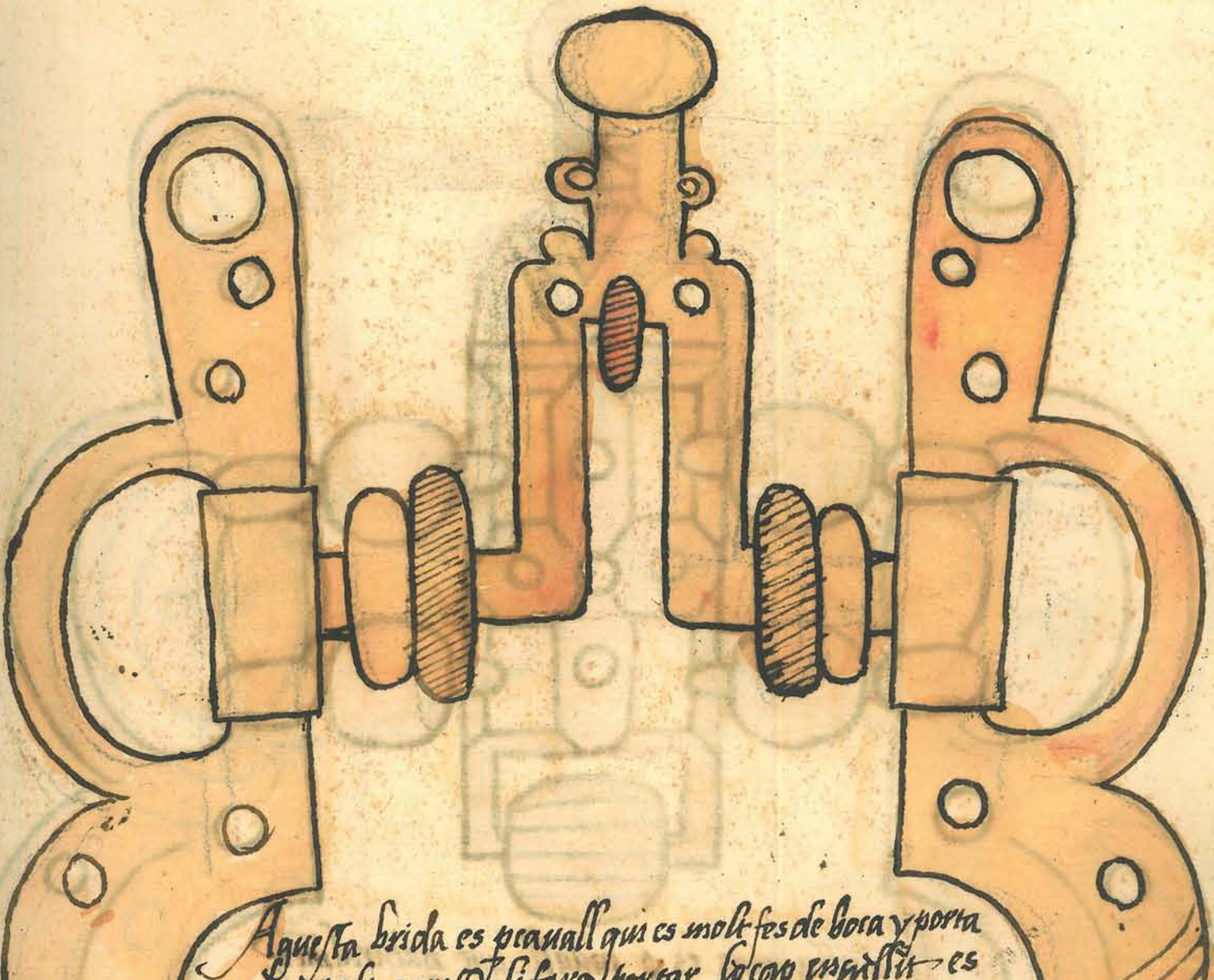

Aquesta brida es p[er] cavall qui es molt fes de boca y porta lo capalt, aquesta li fara portar lo cap envallit es p[er] cavall potro cicilia

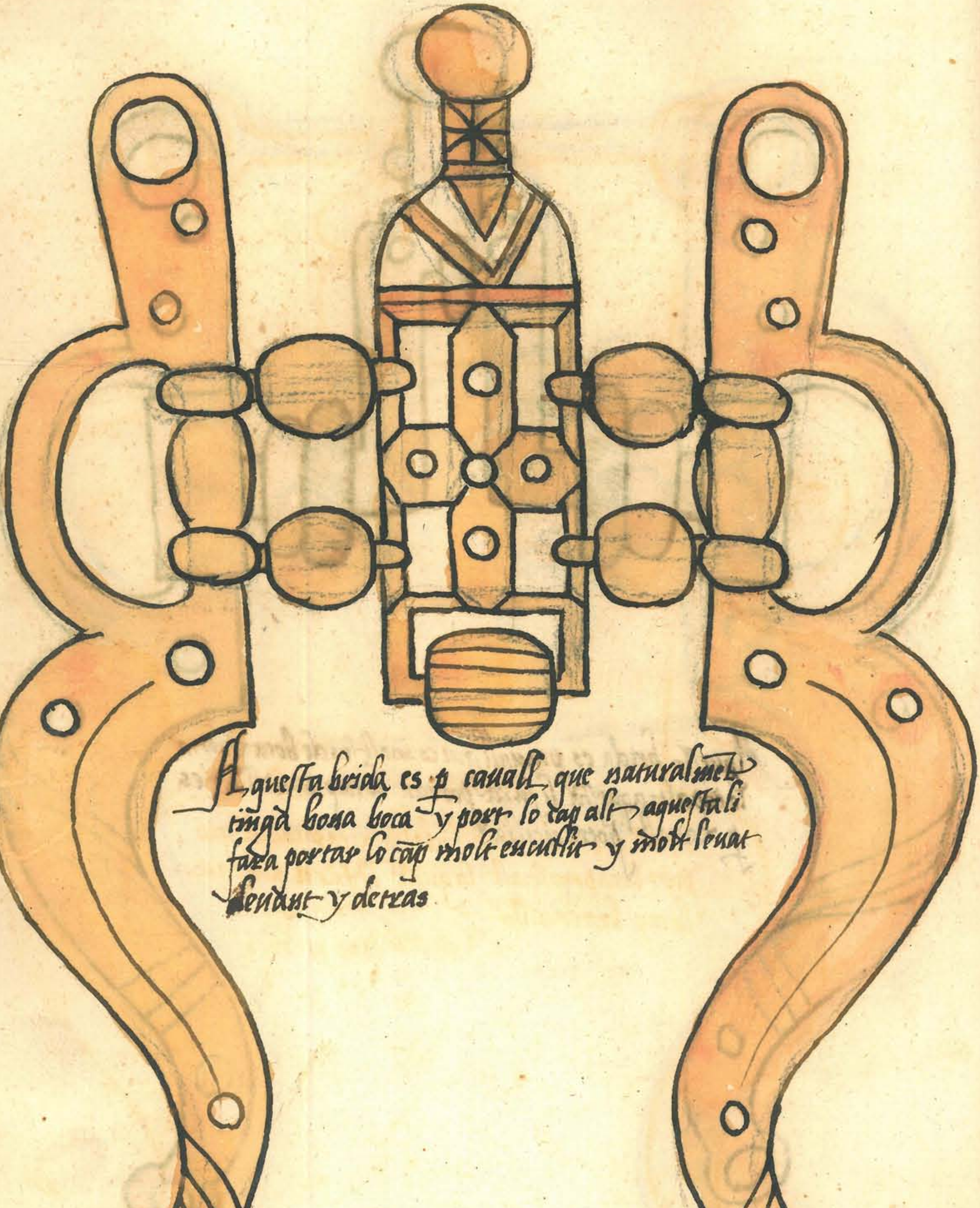

Aquesta brida es p cavall que naturalmet tinga bona boca y port lo cap alt aquesta li fara portar lo cap molt encullit y molt levat levant y detras

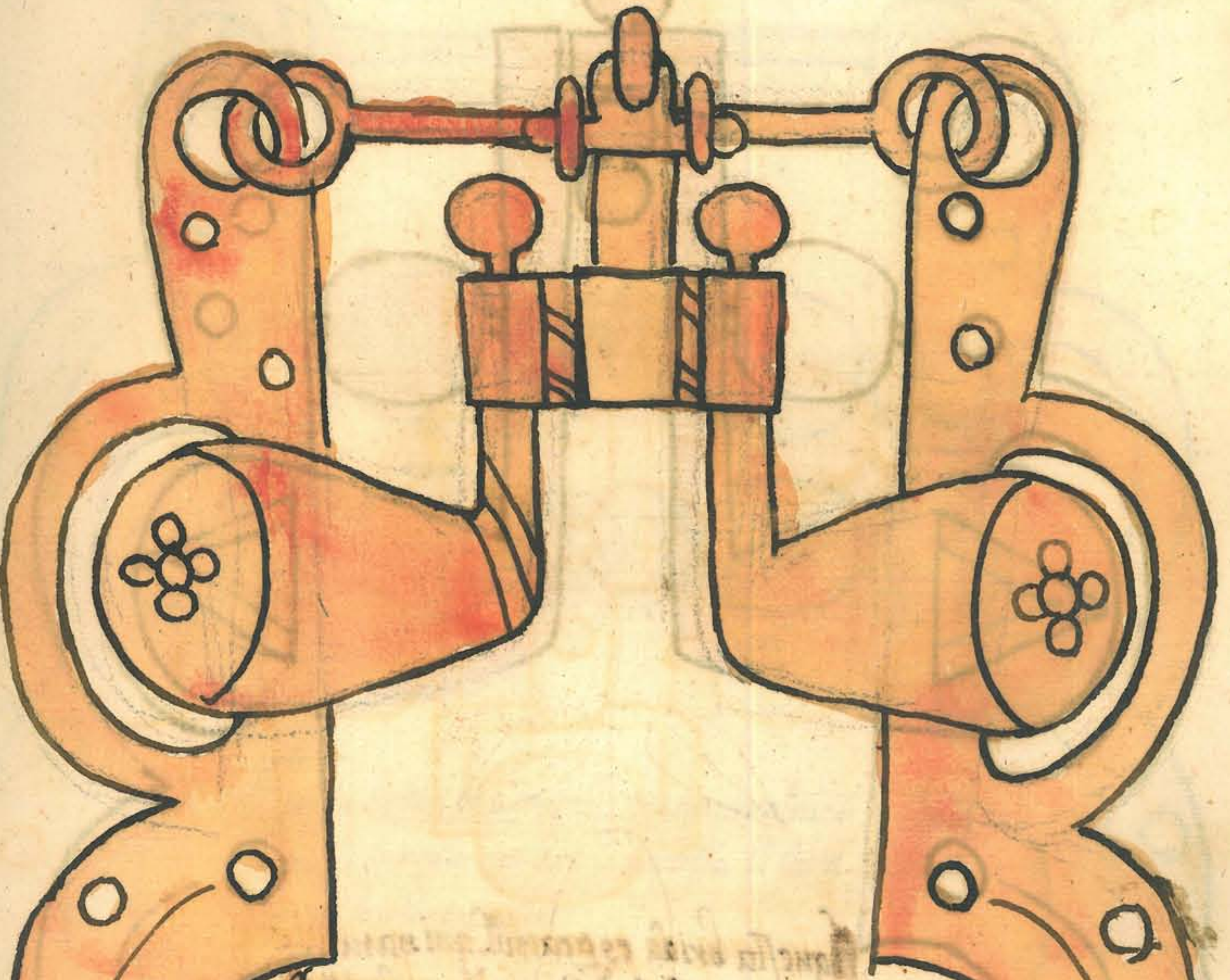

Aquesta brida es molt dolsa y es per cavall qui port lo cap molt alt la qual li fara portar lo cap ben encullit

Barbada de lanna en vessada

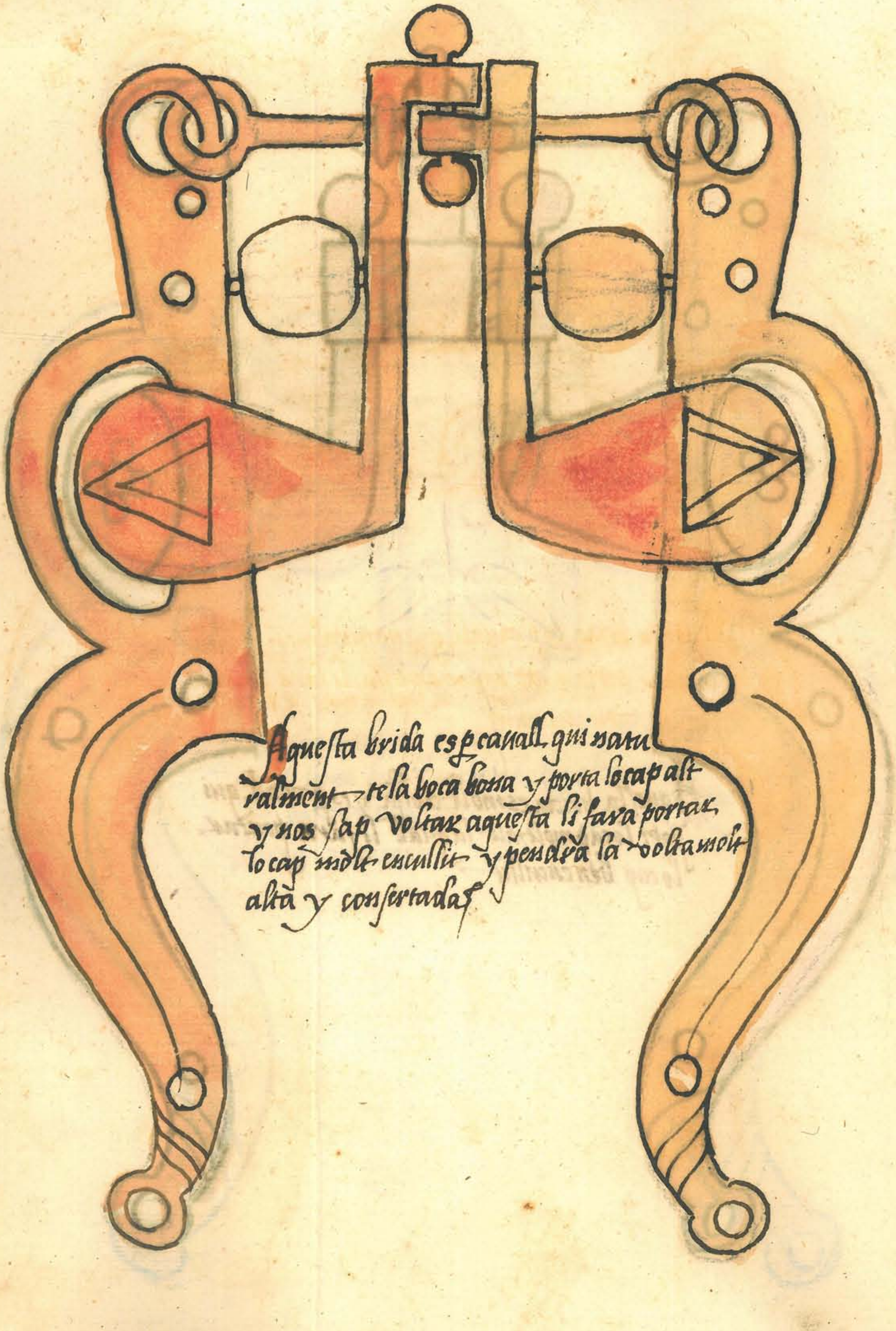

Aquesta brida es p caval qui natu
ralment te la boca bona y porta lo cap alt
y nos sap voltar aquesta li fara portar
lo cap molt encullit y pendra la volta molt
alta y consertadas

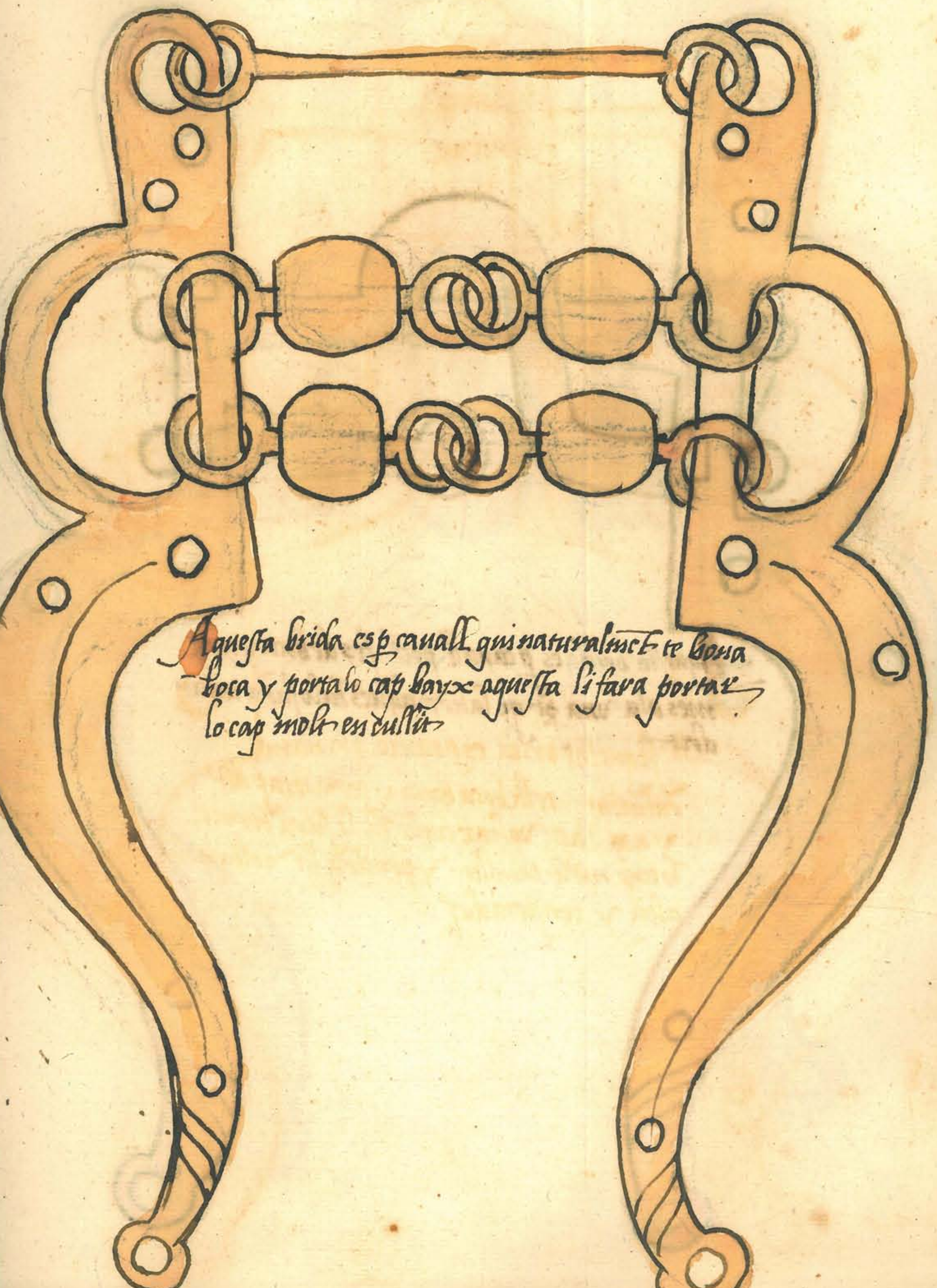

Aquesta brida es p cavall qui naturalmet te bona
boca y porta lo cap bayx aquesta li fara portar
lo cap molt encullit

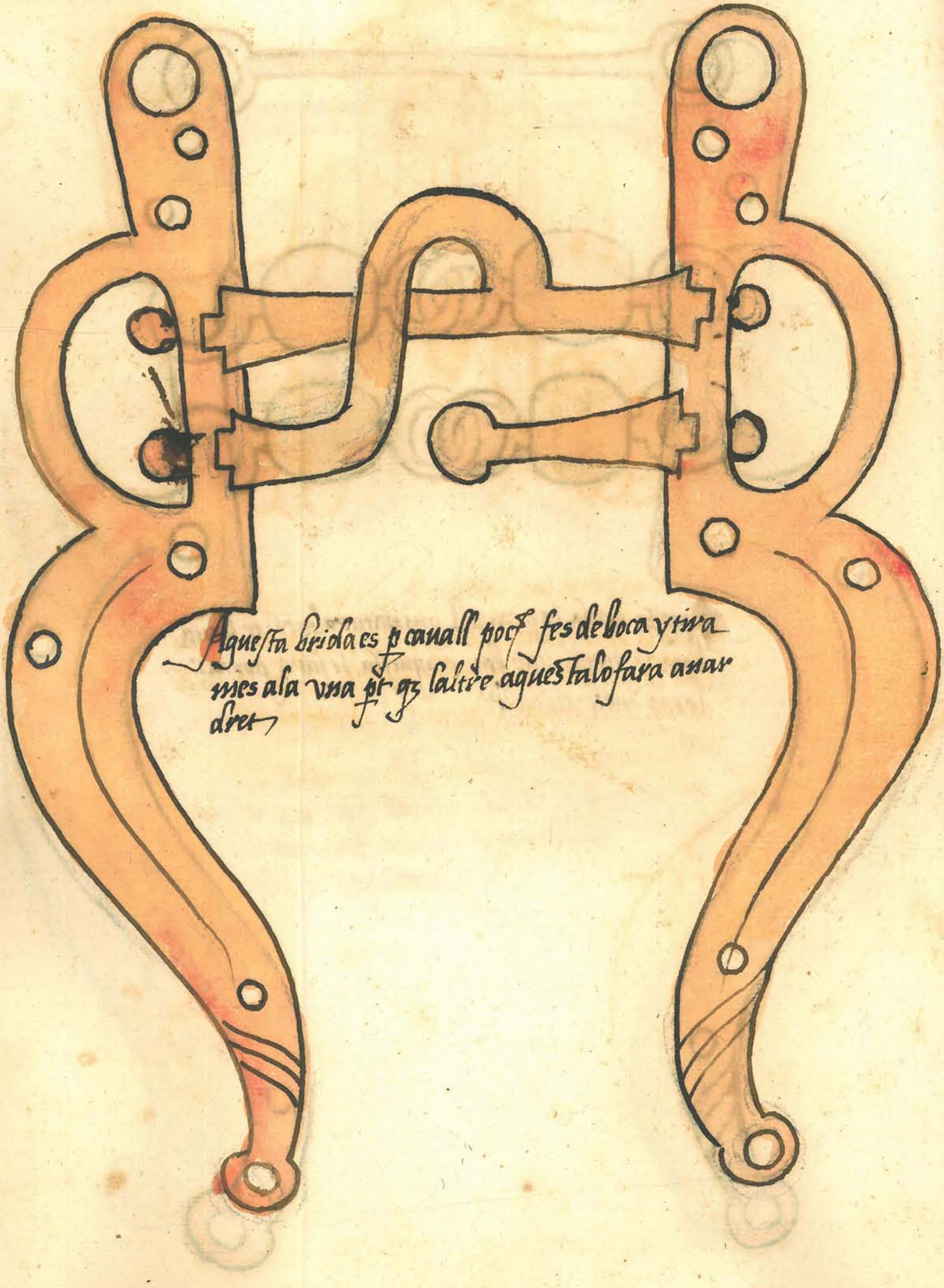

Aquesta brida es p[er] caual[l] poc[h] fes de boca y tira
mes ala vna p[ar]t q[ue] laltre aquesta lo fara anar
dret

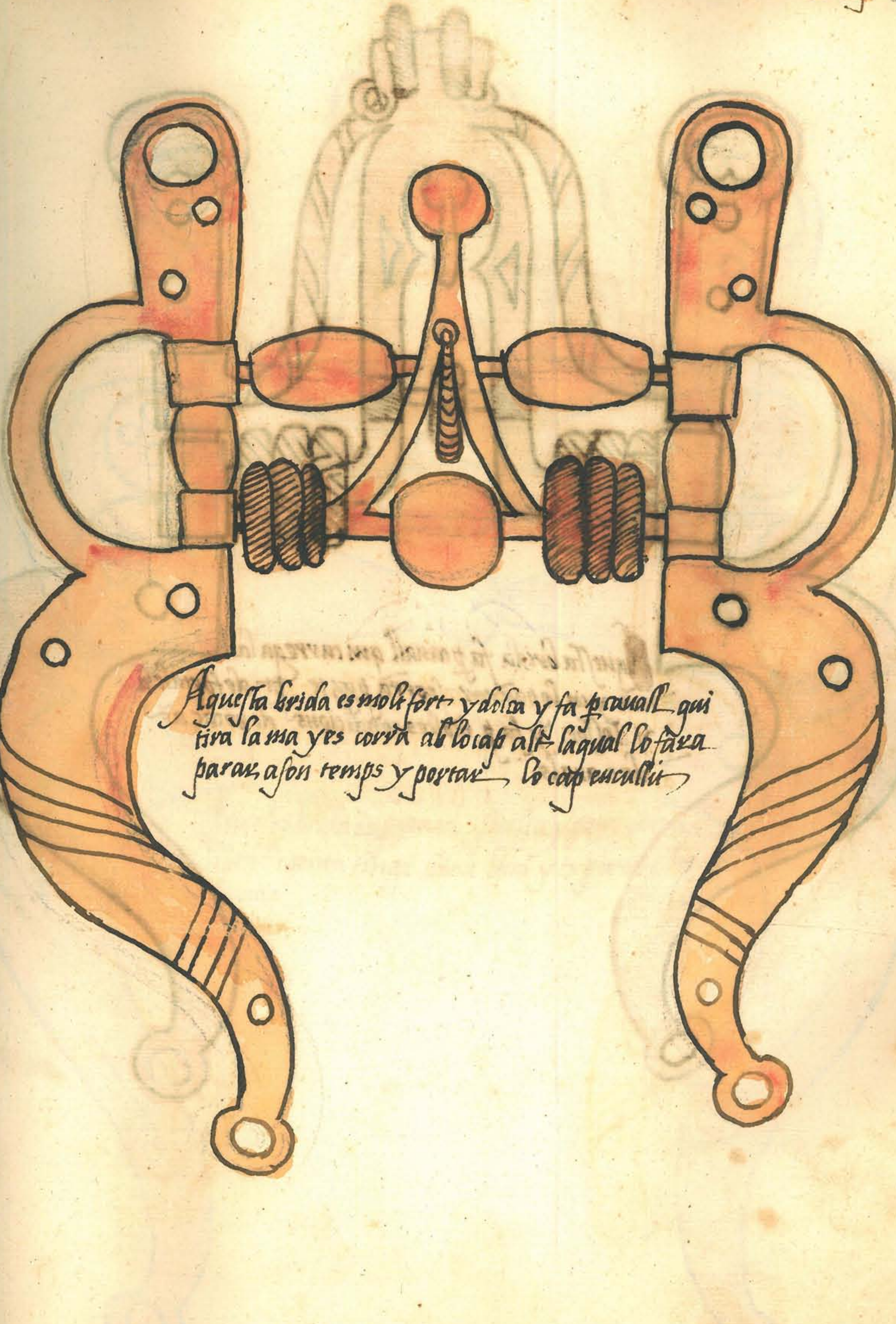

Aguesta brida es molt fort y dolsa y fa p[er] cavall qui
tira la ma y es corra ab lo cap alt laqual lo fara
parar a son temps y portar lo cap encullit

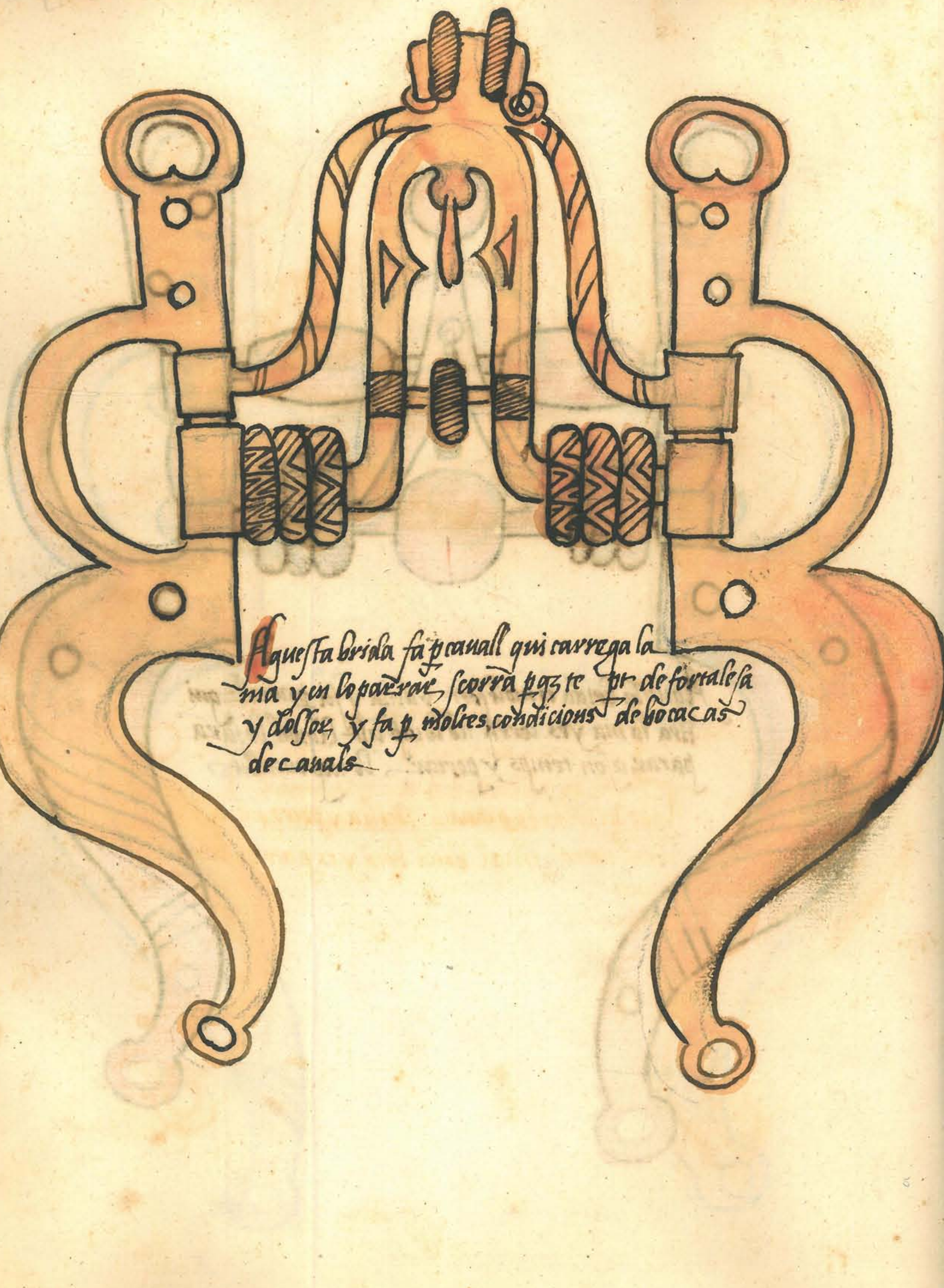

Aquesta brida fa p cauall qui carrega la ma y en lo parrar scorra pqz te pr de fortalesa y dossor, y fa p moltes condicions de bocacas de canals

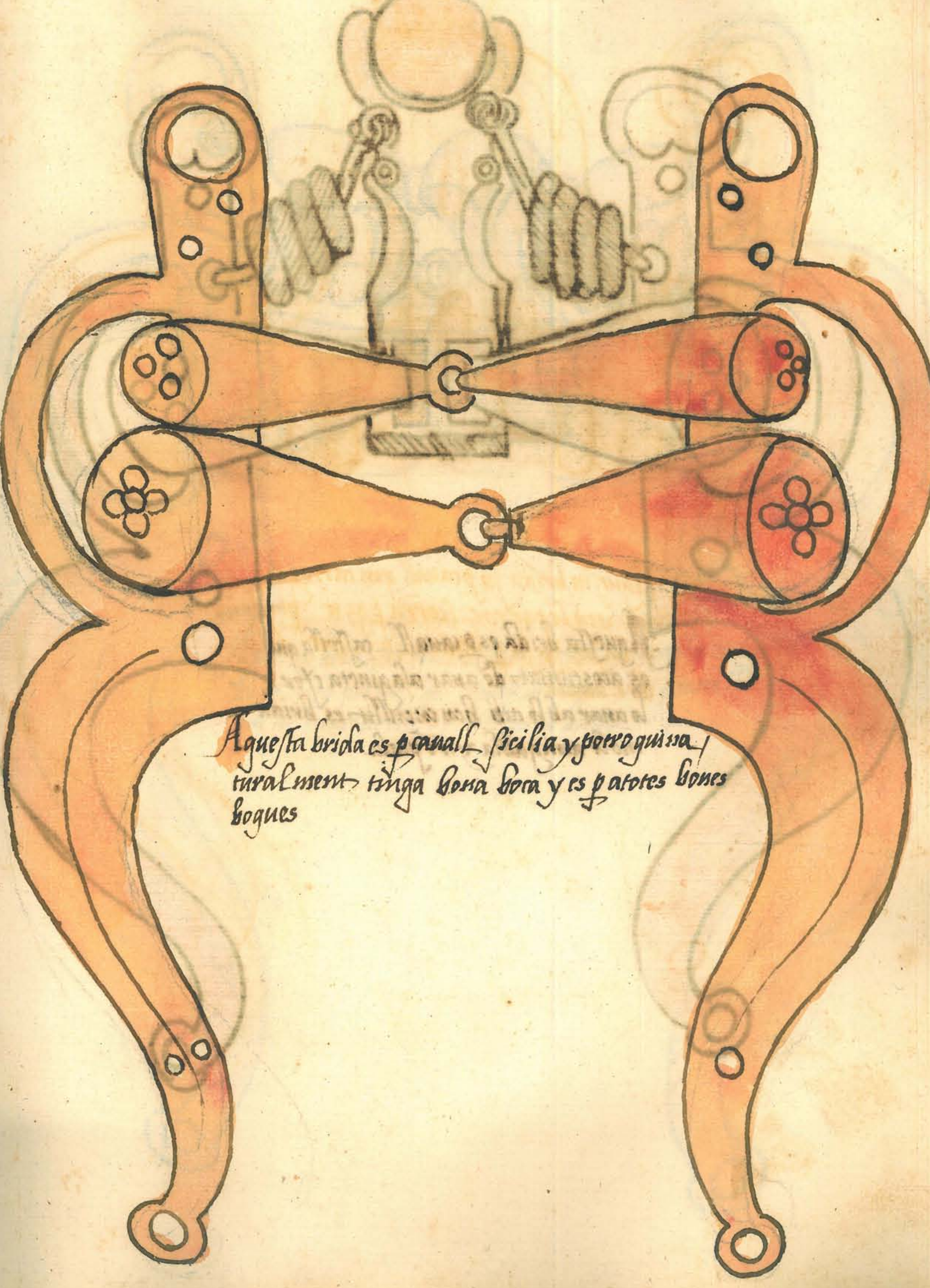

Aguesta brida es p cavall ſicilia y p otro guissa
turalment tinga bona boca y es p a totes bones
bogues

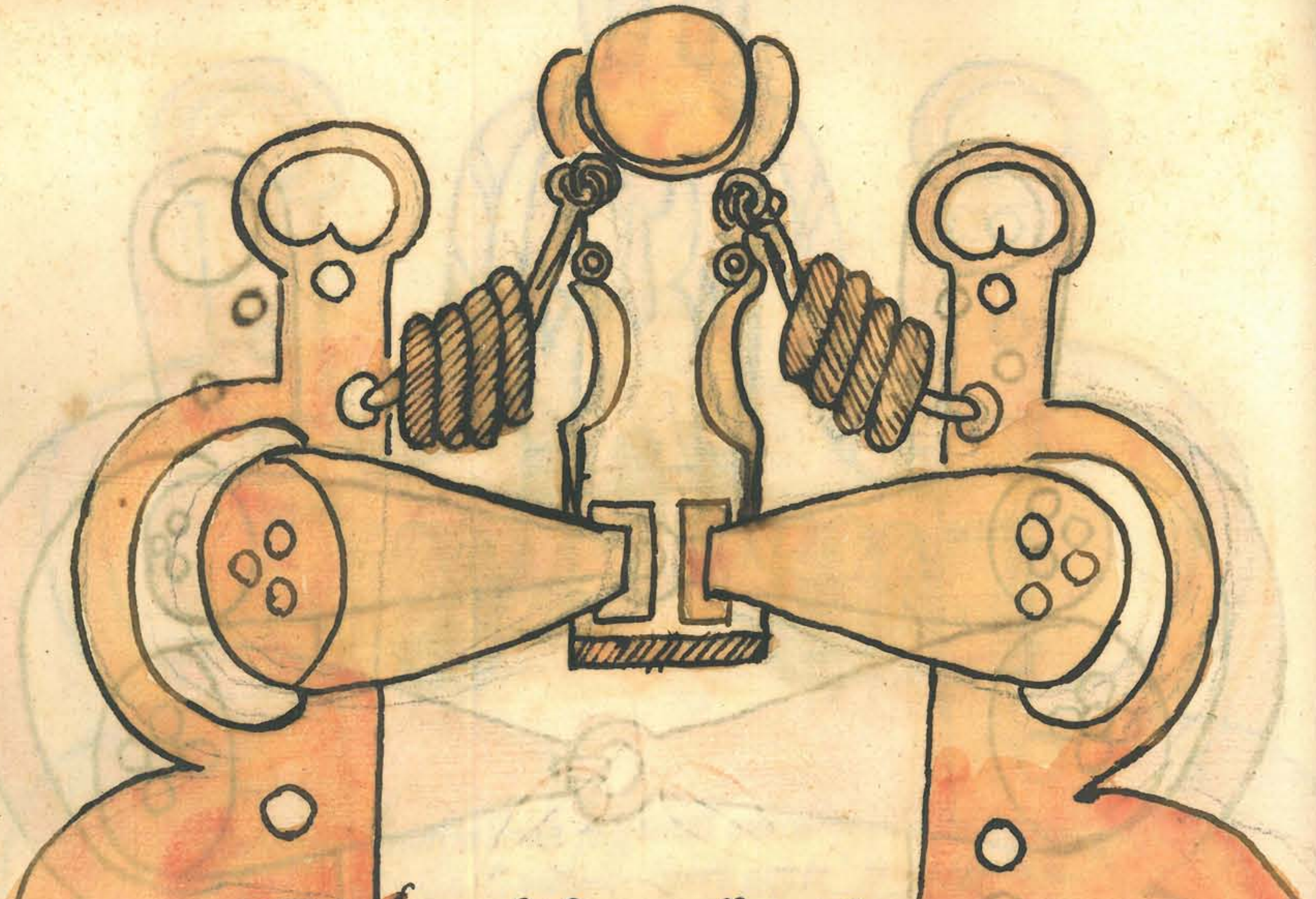

Aquesta brida es p cauall castella qui
es acostumat de anar ala gineta e fer
lo anar ab lo cap bens escullit es brida
molt amigabla y trẽpada

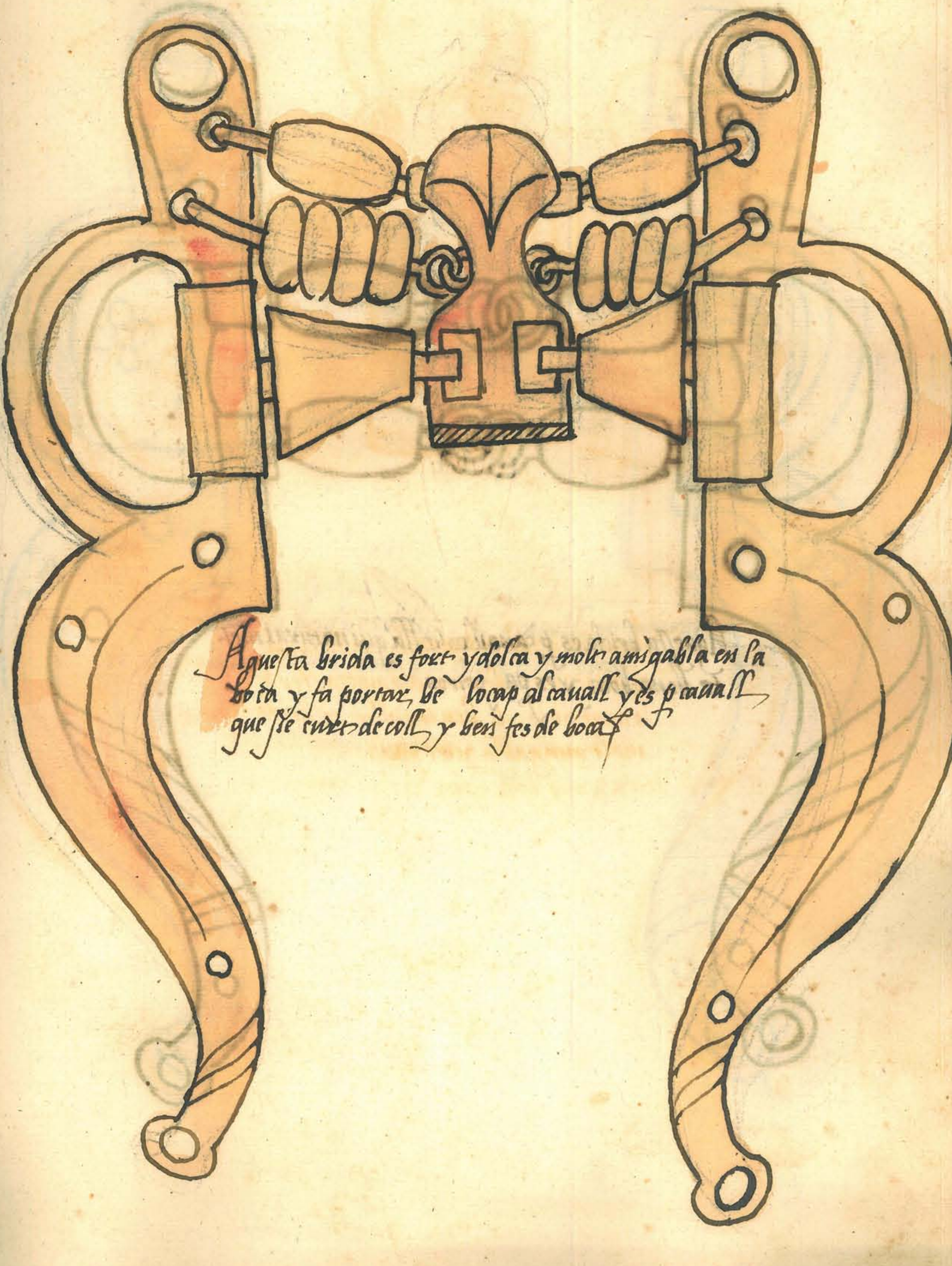

Aquesta brida es fort y dolça y molt amigabla en la
boca y fa portar be lo cap al cauall y es p[er] cauall
que sse tinet de coll y ben fes de boca

Aquesta brida es p cavall castella qui naturalmet
te bona boca y es pa potros

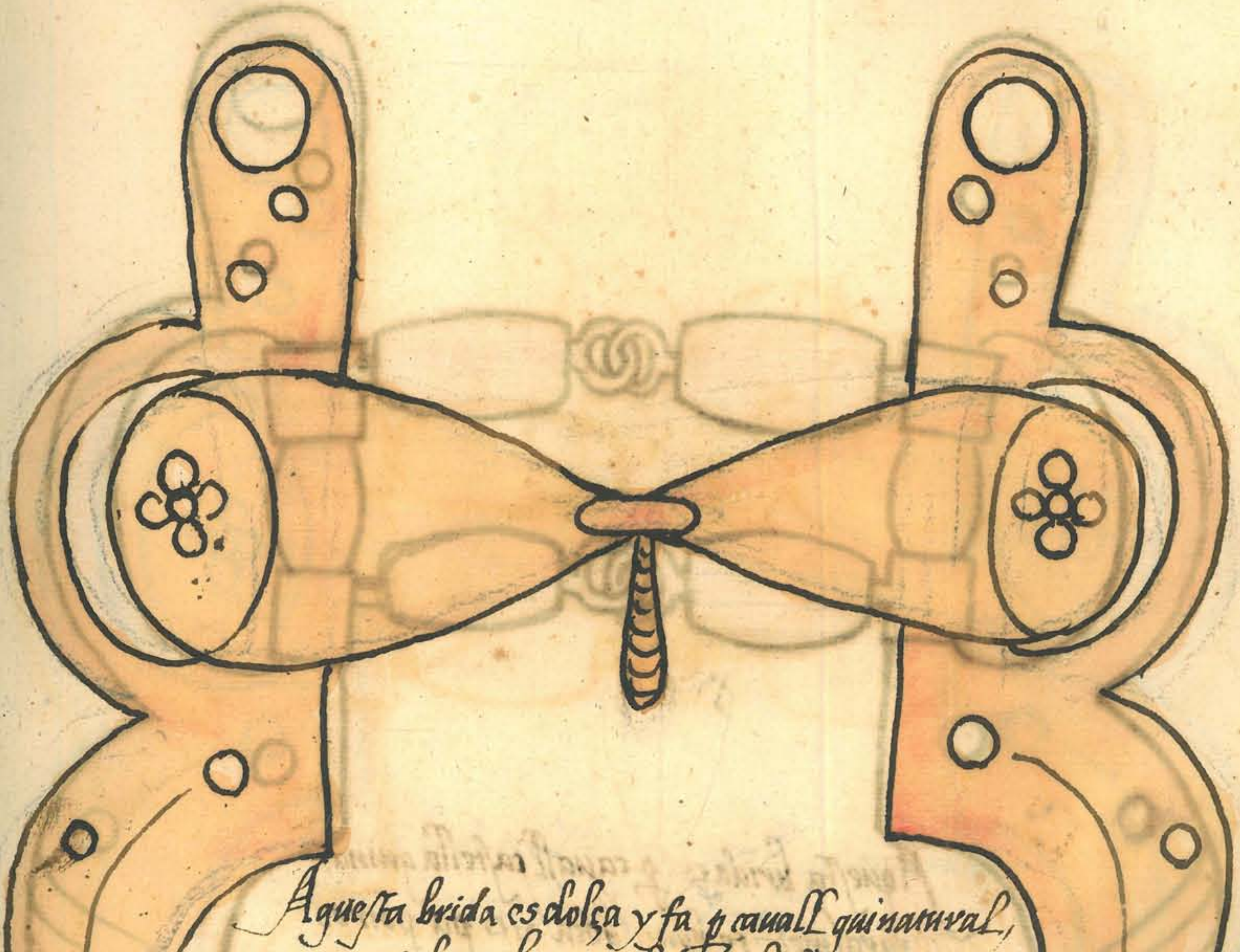

Aquesta brida es dolça y fa p cavall qui natural-
ment te bona boca y es bona pl su potro

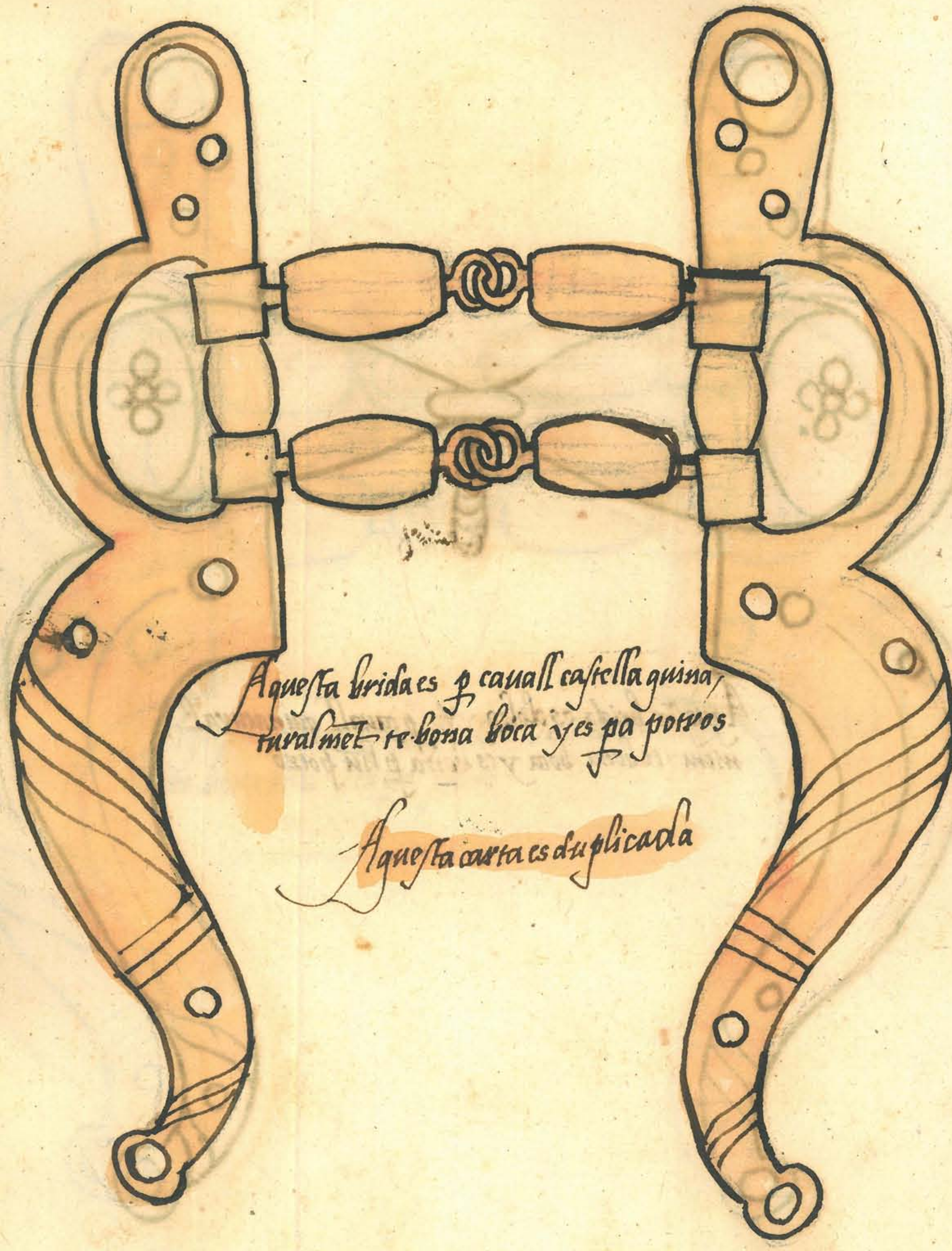

Aquesta brida es ꝑ cauall castellaguina,
turalmet te bona boca y es ꝑa potros

Aquesta carta es duplicada

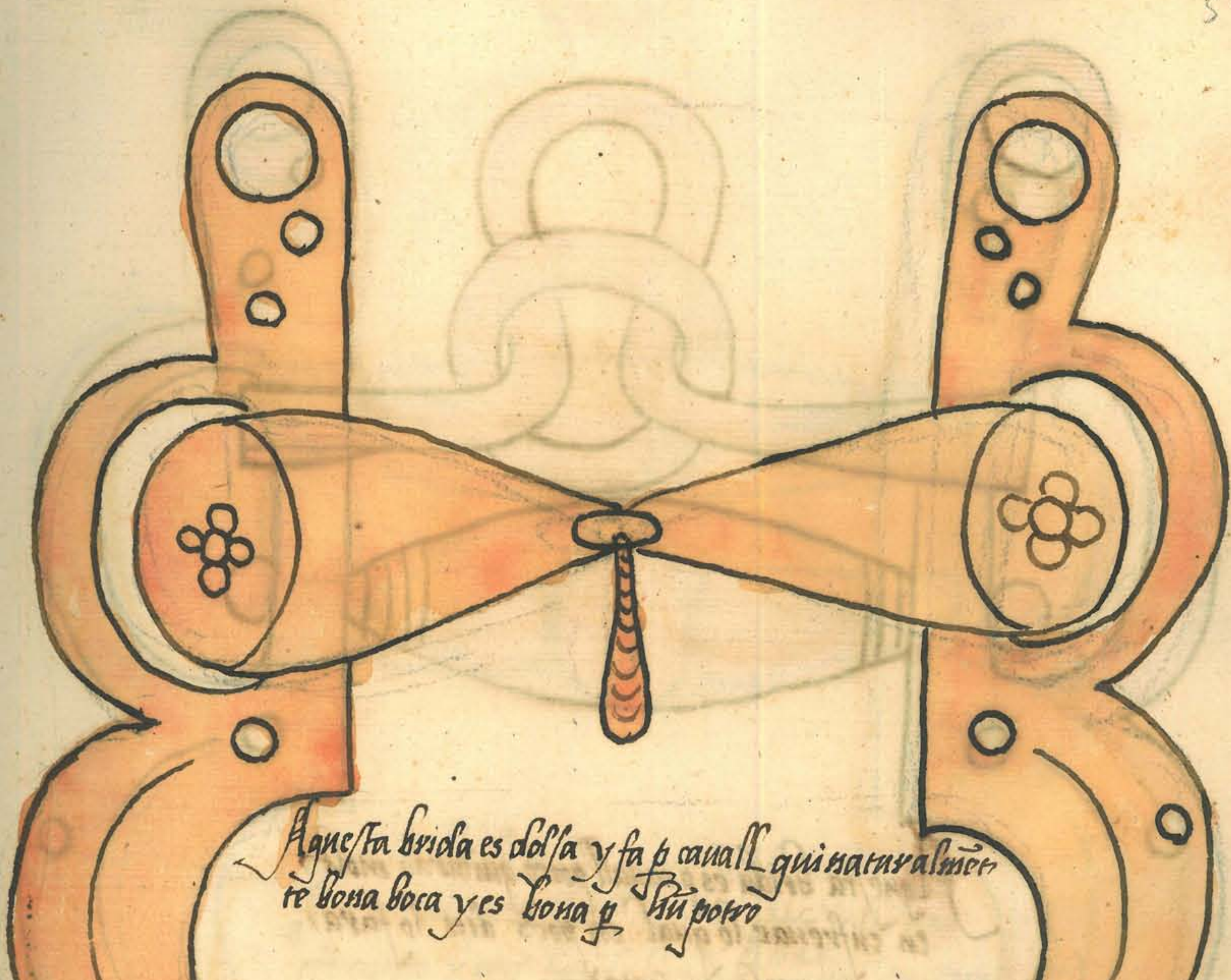

Aquesta brida es dolsa y fa p cauall qui naturalmẽ-
te bona boca y es bona p hun potro

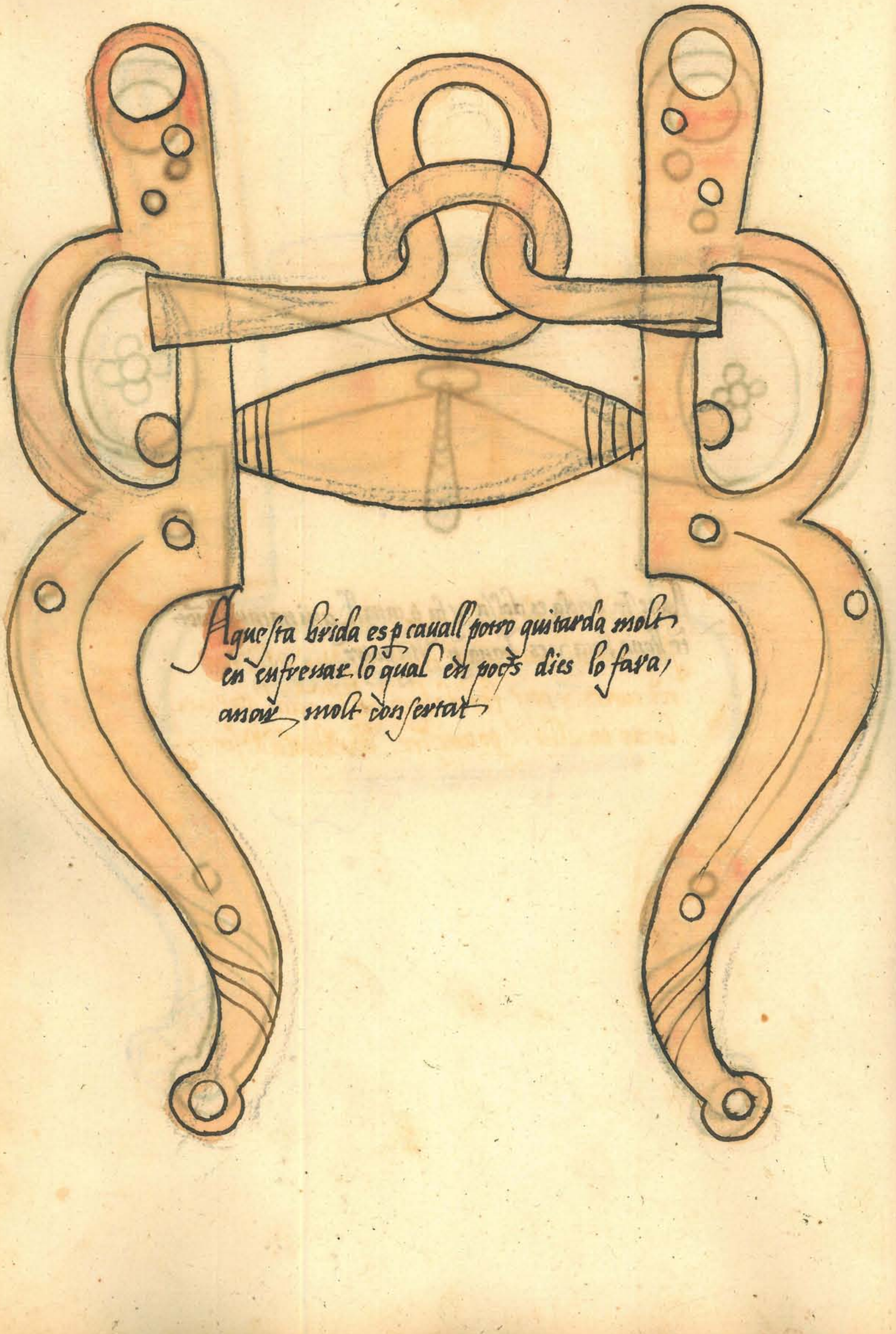

Aquesta brida es p[er] cavall potro quitarda molt en enfrenar lo qual en pocs dies lo fara, anoue molt consertat

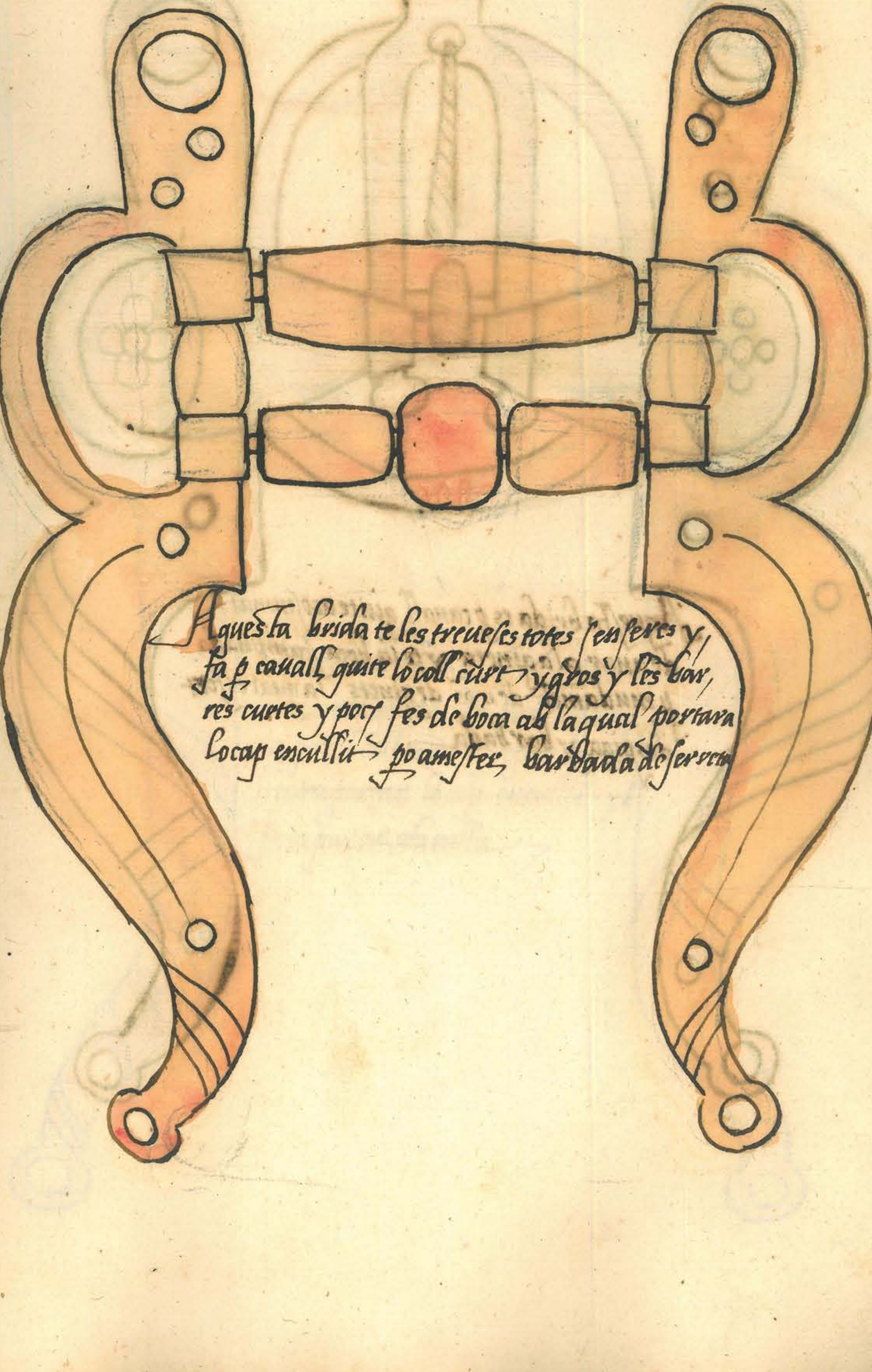

Aquesta brida te les treueses totes senseres y fa p[er] cauall quite lo coll curt y gros y les bar-res curtes y por fes de boca ab la qual portara lo cap escullit p[er] o amester barbada de serreta

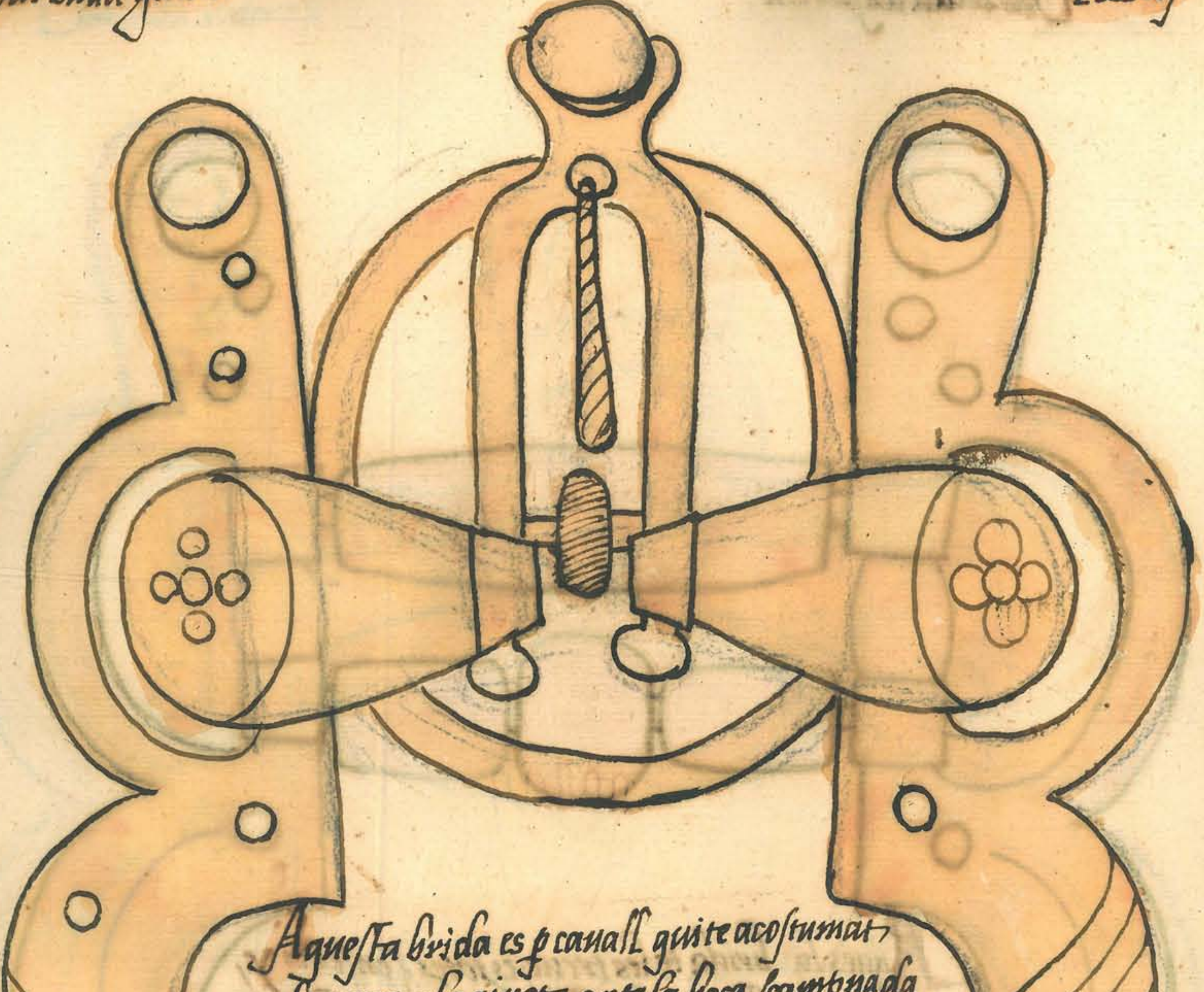

Aquesta brida es p cavall q̃site acostumat
de anar a la gineta y te la boca scampnada
p mudamēt de mos de ginets la qual es fort
despiga y barbada

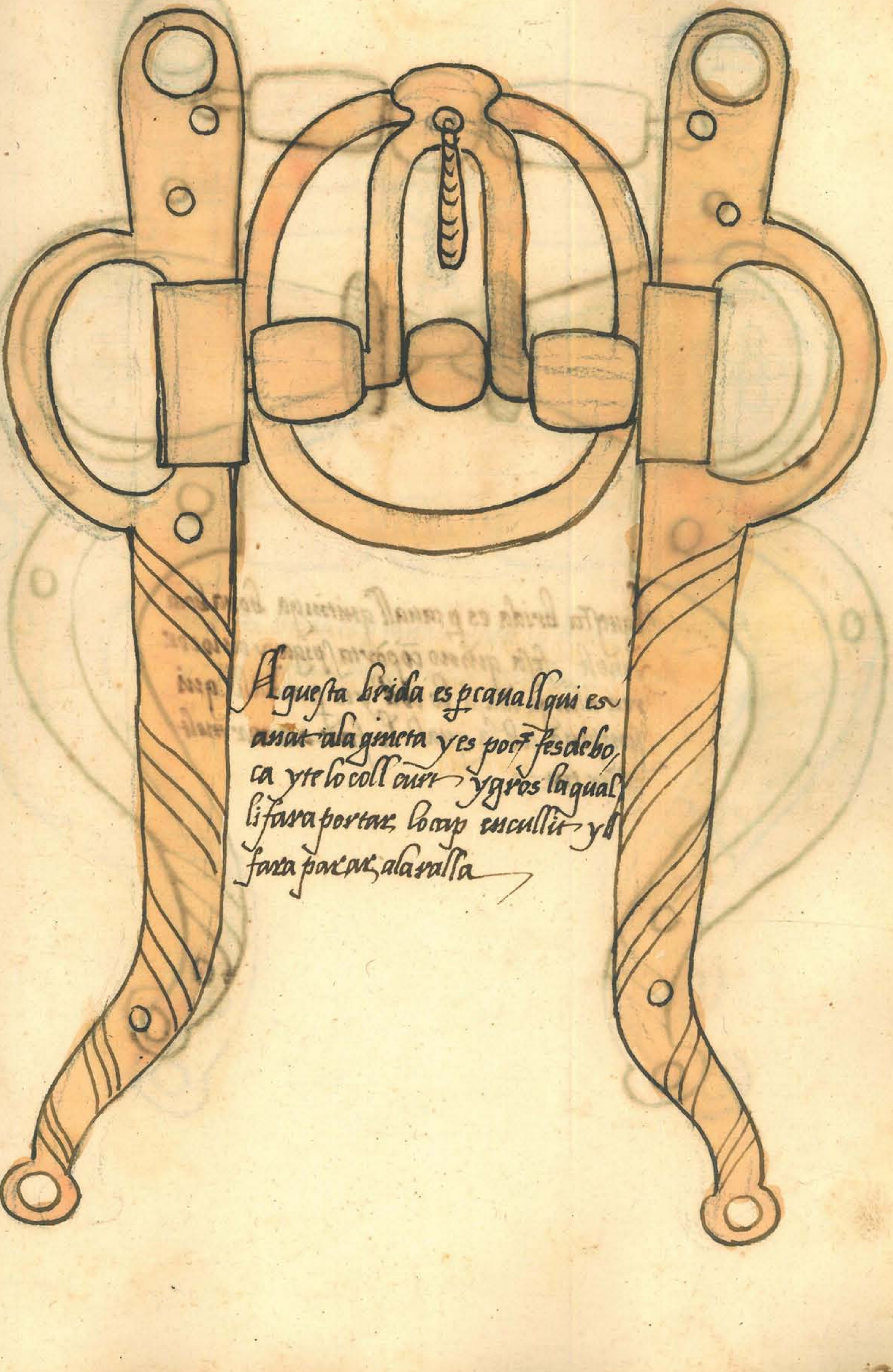

Aguesta brida es p[er] cavall qui es
assat ala gineta y es port fes de bo/
ca y te lo coll curt y gros la qual
li fara portar lo cap encullit y li
fara portar ala salla

Aguesta brida es p[er] cavall qui tinga bona boca
y molt fresa qui no cõporta spiga y es locor-
rer alarga massa lo coll y es p[er] cavall quis
sempina ab la qual lo fara anar molt
cõsertat.

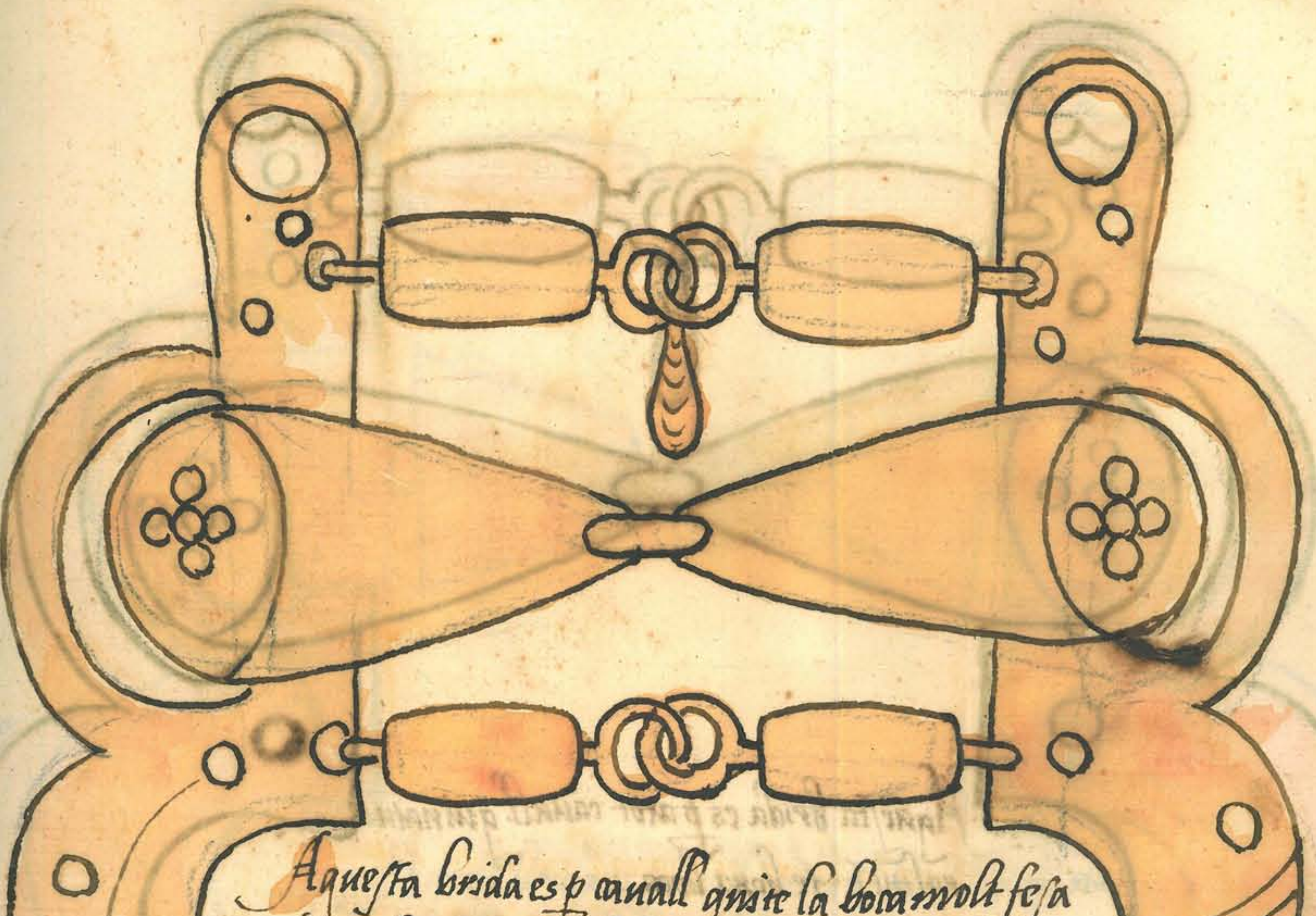

Aquesta brida es p cauall que te la boca molt fesa
y vol portar molt ferro y es dolsa brida

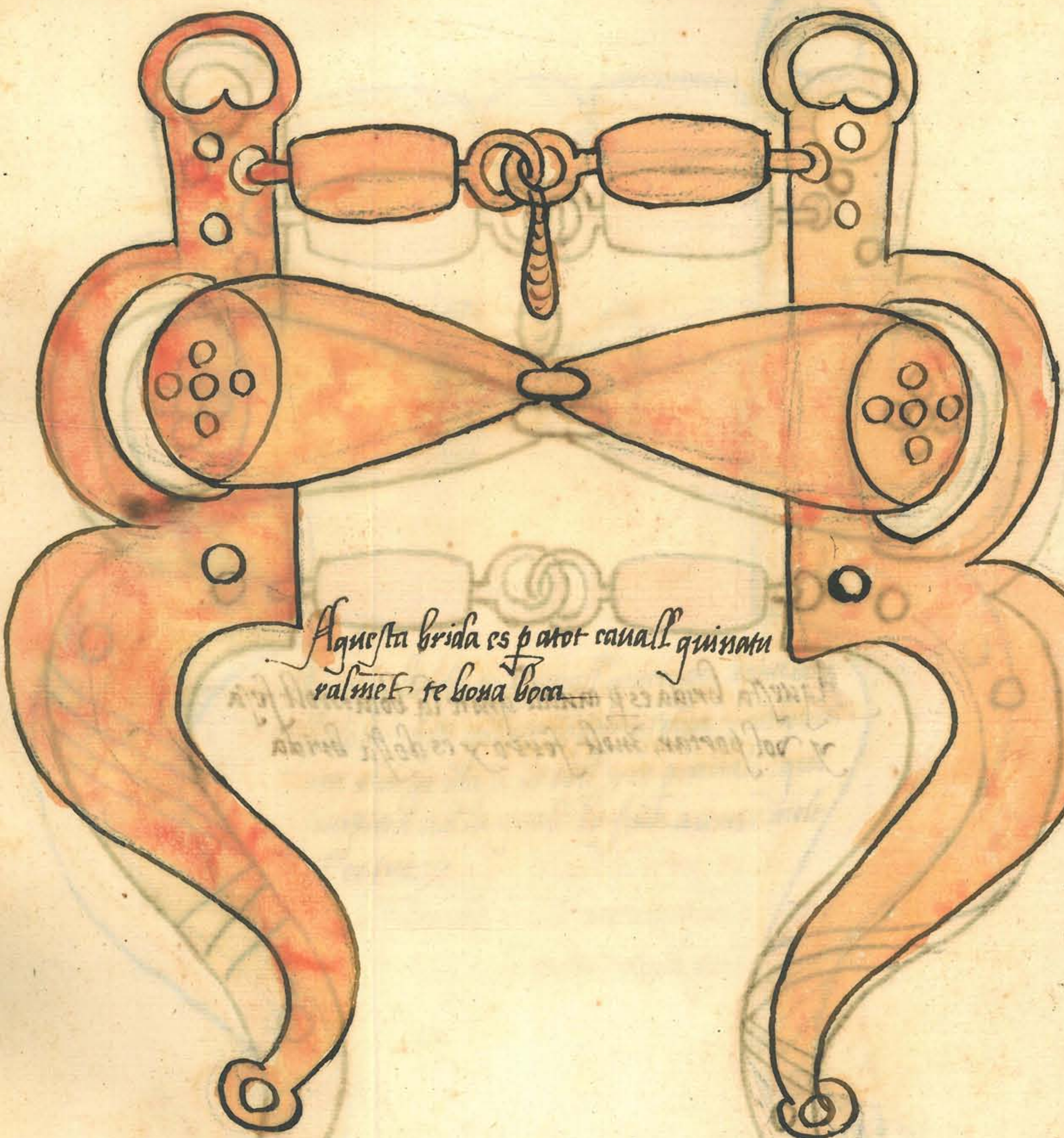

Aquesta brida es p[er] a tot cavall qui natu
ralment te bona boca.

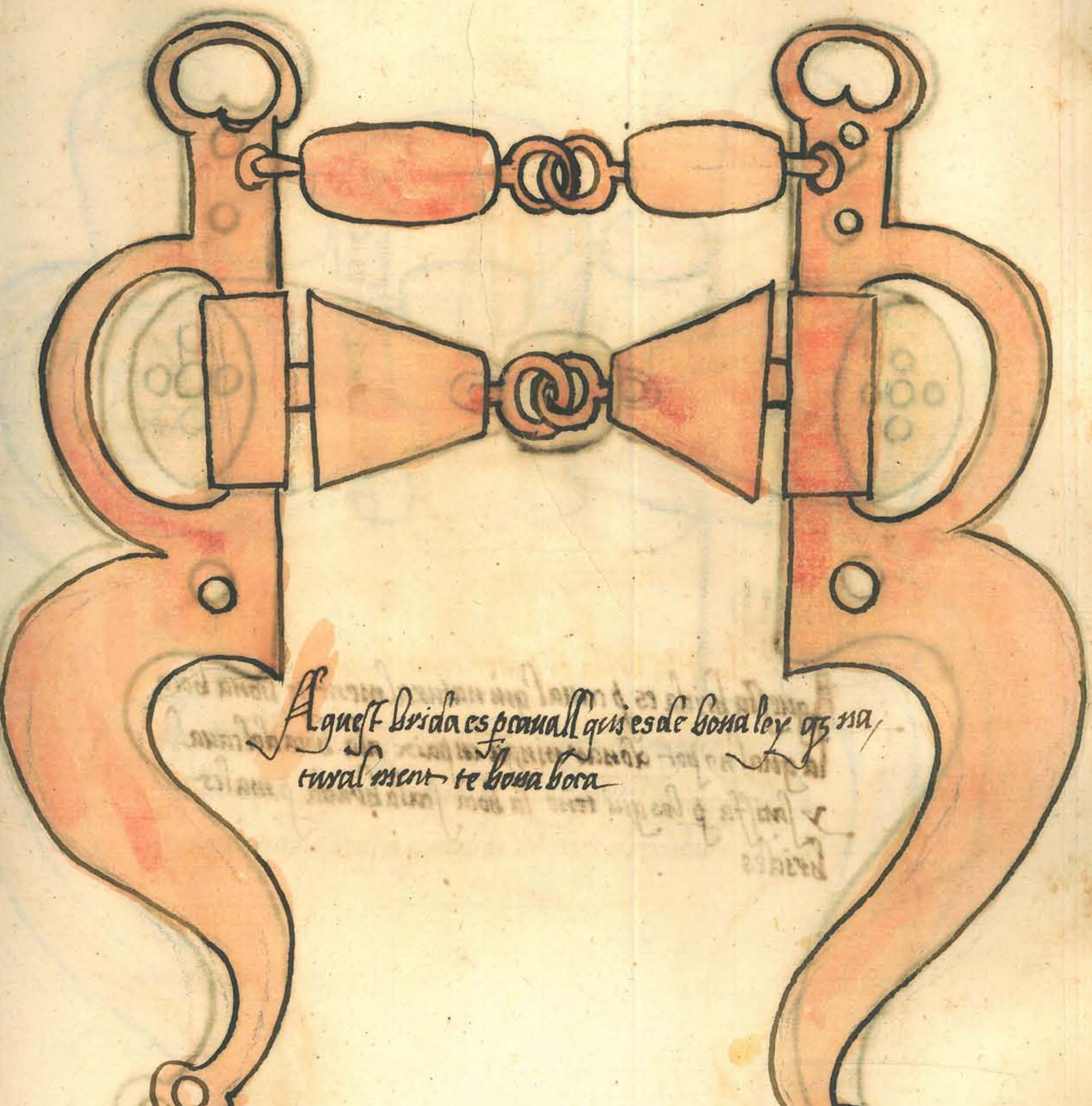

Aquest brida es p[er] cauall qui es de bona ley q[ue] na/
turalment te bona boca

Aquesta brida es ꝑ caual qui naturalment te bona boca
la qual no pot donar ningũ enpaix ala boca del caual
y satisffa ꝑ los qui tenẽ la boca scalabrada ꝑ males
brides

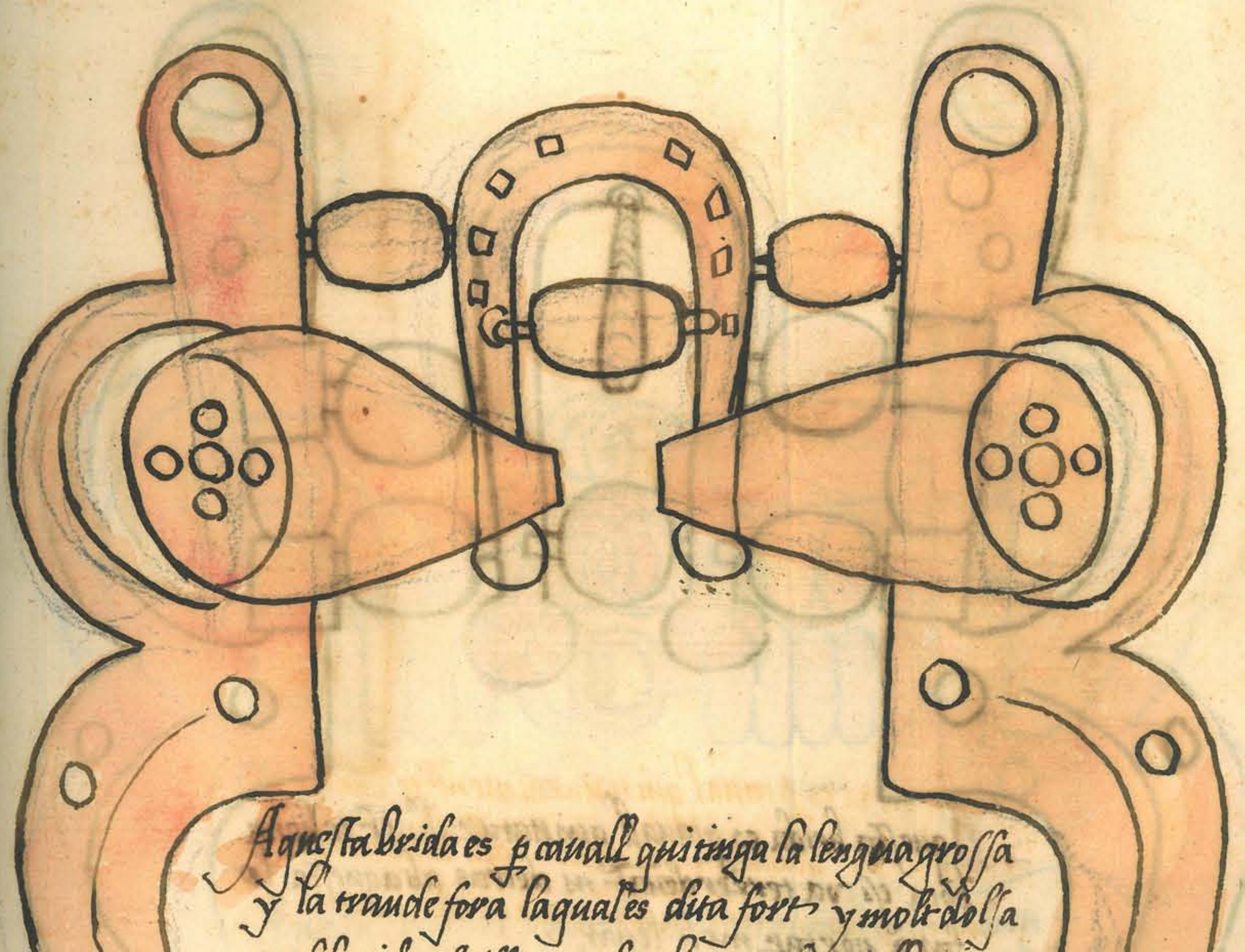

Aquesta brida es p[er] cavall qui tinga la lengua grossa
y la trau de fora laqual es dita fort y molt dolsa
y a se borida esterissa p[er] moltes bogues de cavalls

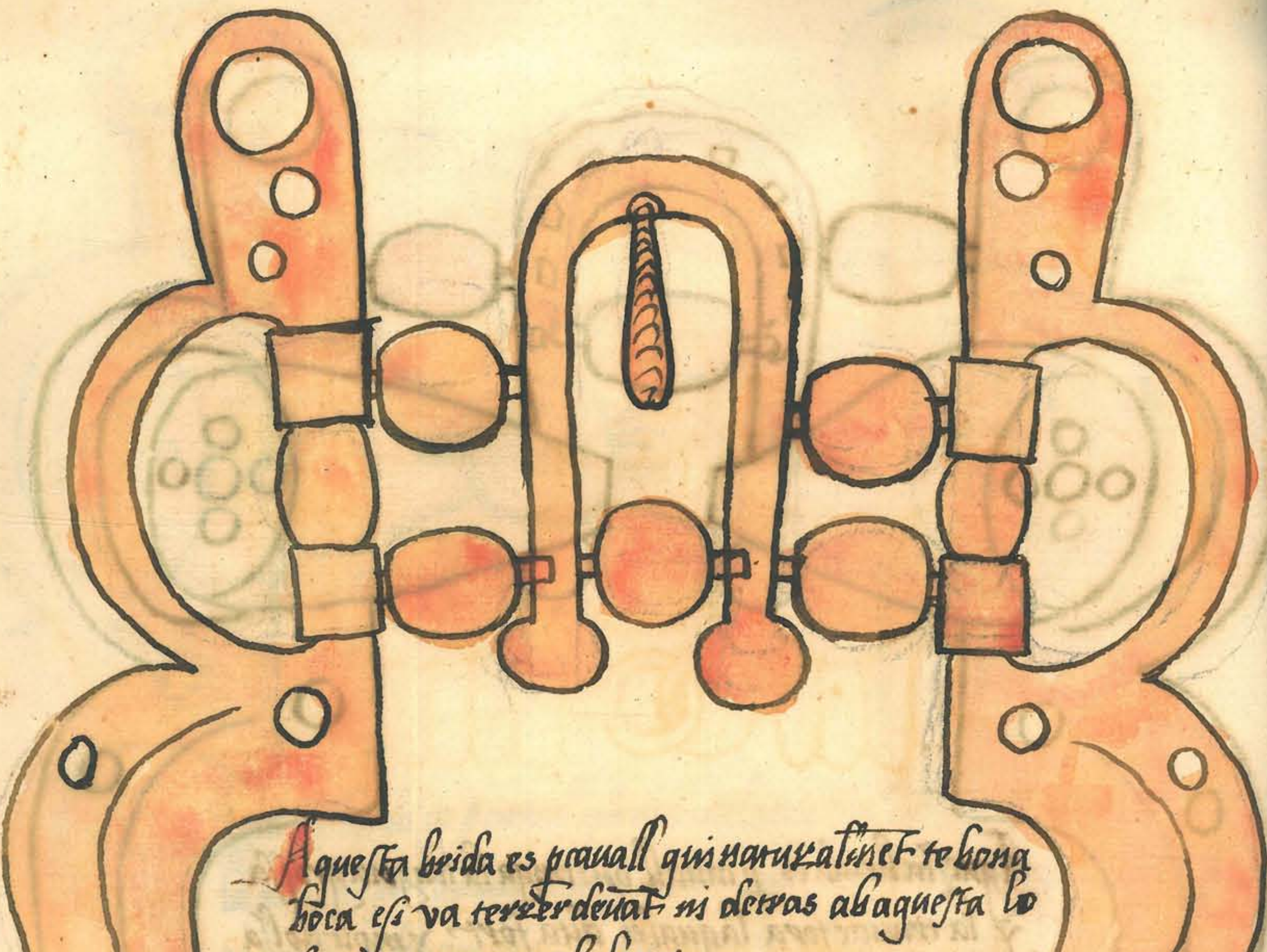

Aquesta brida es per a cavall qui naturalment te bona boca e si va terrer devant ni detras ab aquesta lo fara portar molt levat

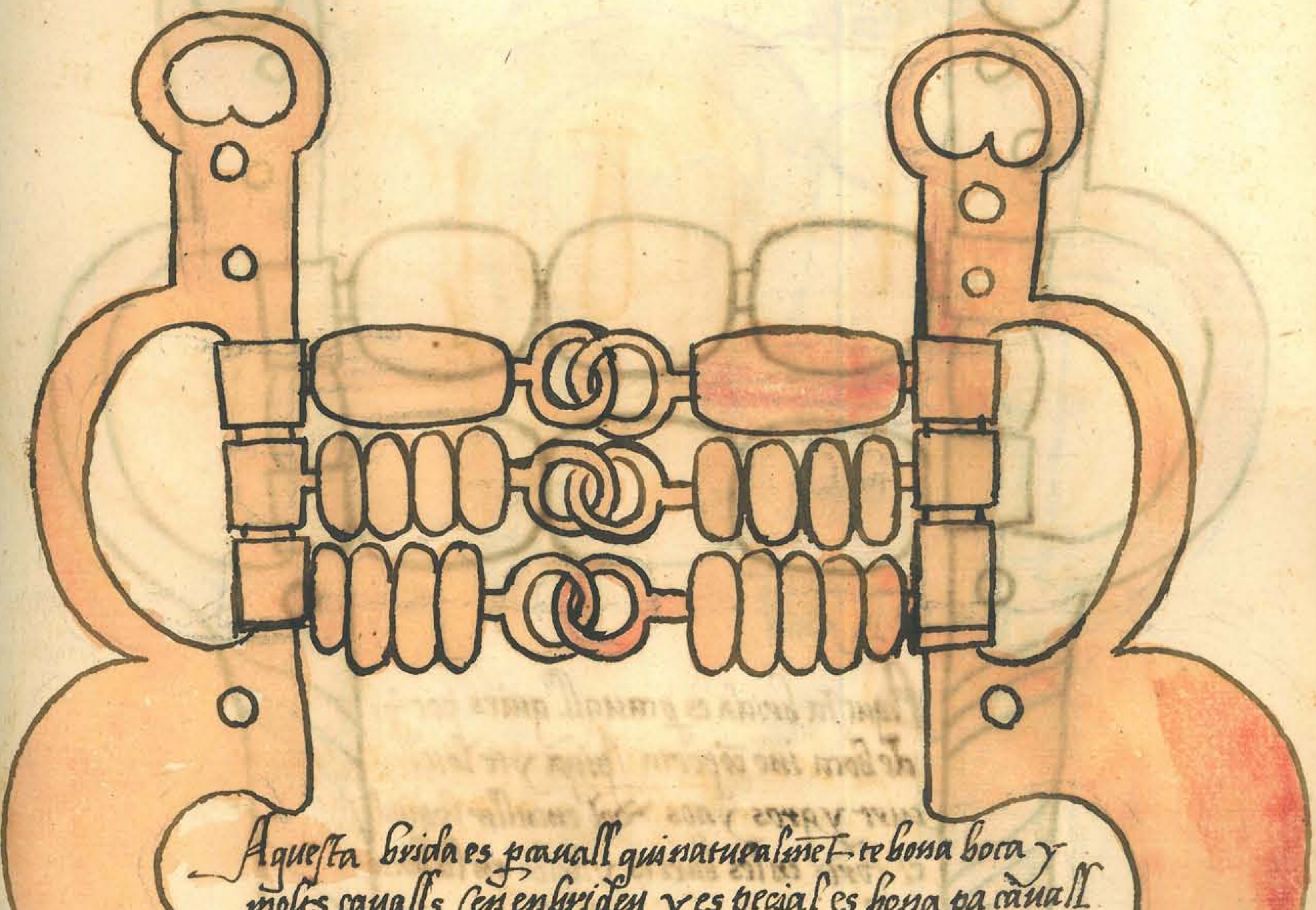

Aquesta brida es p cauall qui naturalmēt te bona boca y
molts caualls sen enbriden y especial es bona pa cauall
qui en lo correr dret ab la qual yra molt bē

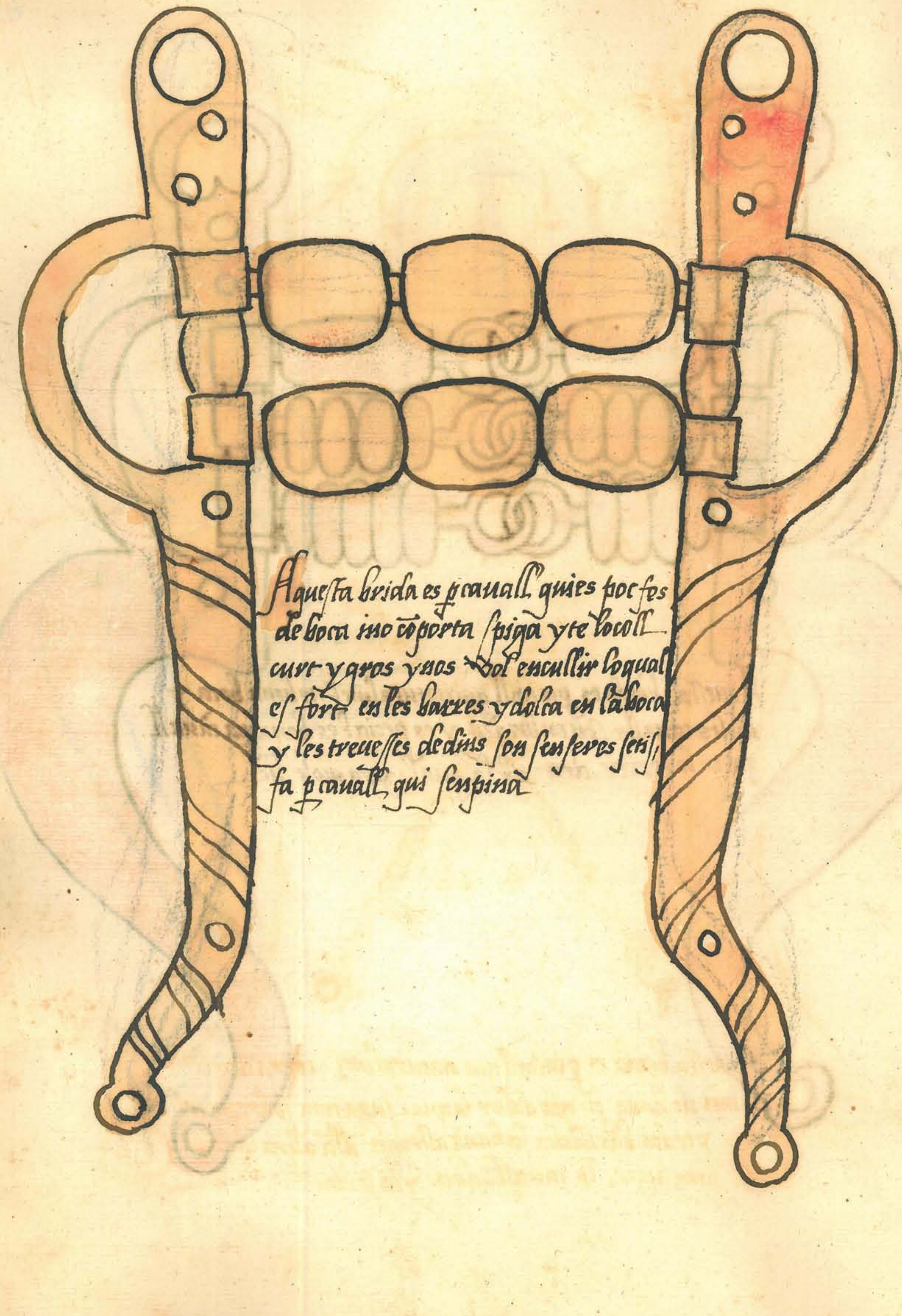

Aquesta brida es p[er] cauall q[ue] es poc fes
de boca i no co[m]porta s[o]piga y te lo coll
curt y gros y nos vol encullir lo qual
es fort en les barres y dolca en la boca
y les treuesses dedins son senseres seris,
fa p[er] cauall qui sespina

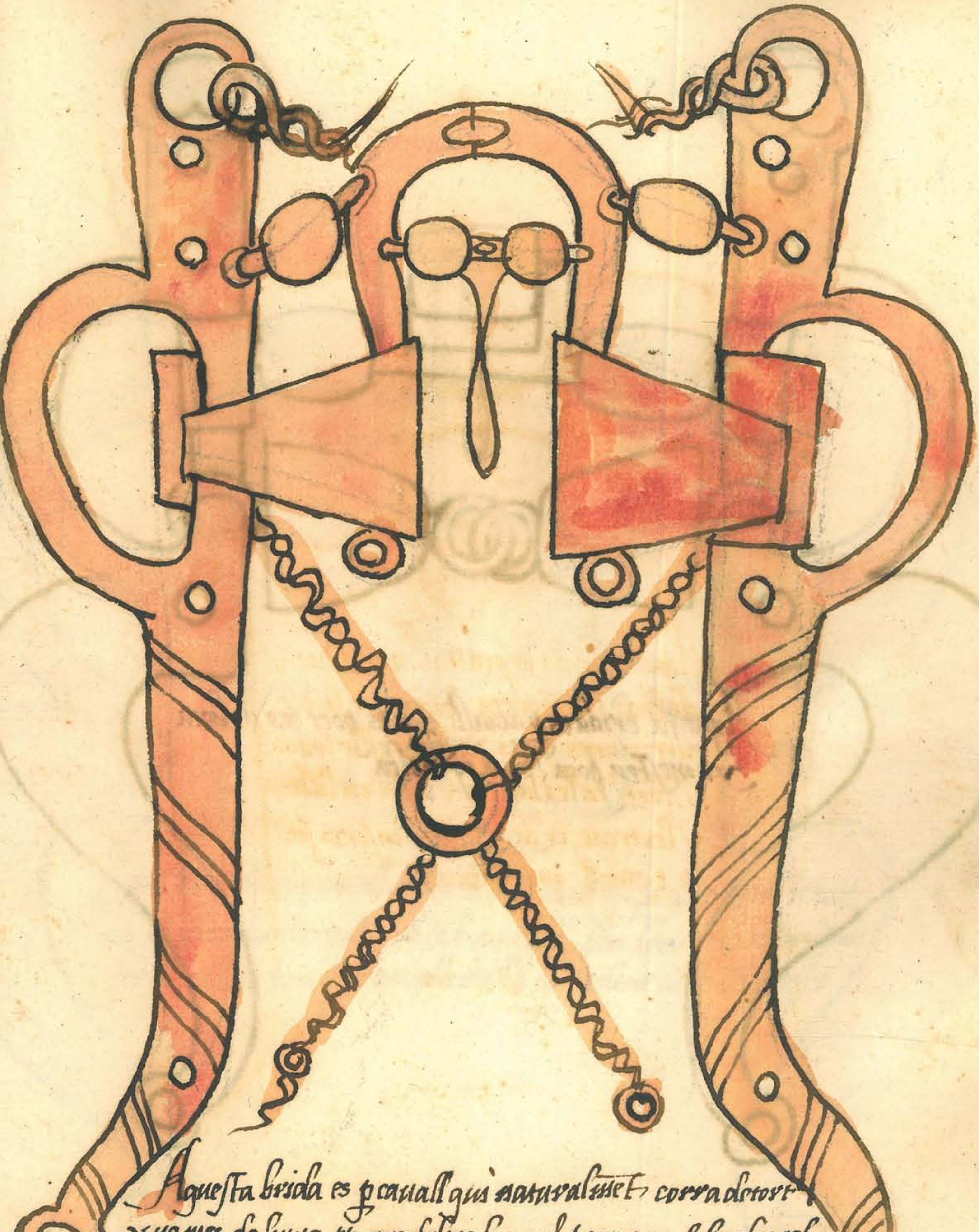

Aquesta brida es p cauall qui naturalmet corra de tort
y ua mes de huna pt que daltre la qual saga tota sobre los col-
millos y te dos barbades la huna al traues dela altra la qual
brida fara anar lo cauall dret y ço sertat

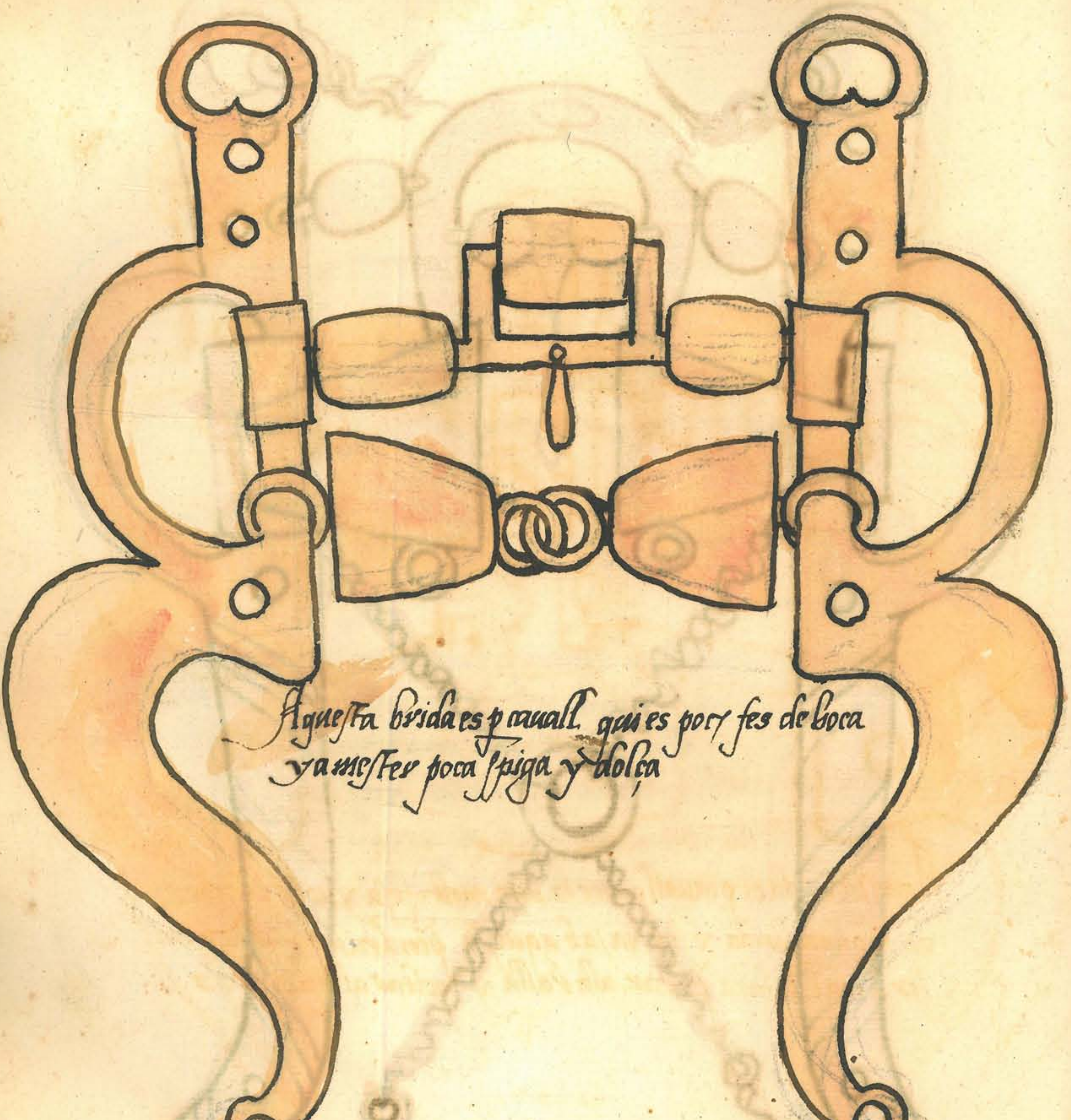

Aquesta brida es p cauall qui es por fes de boca
y a mester poca spiga y dolça

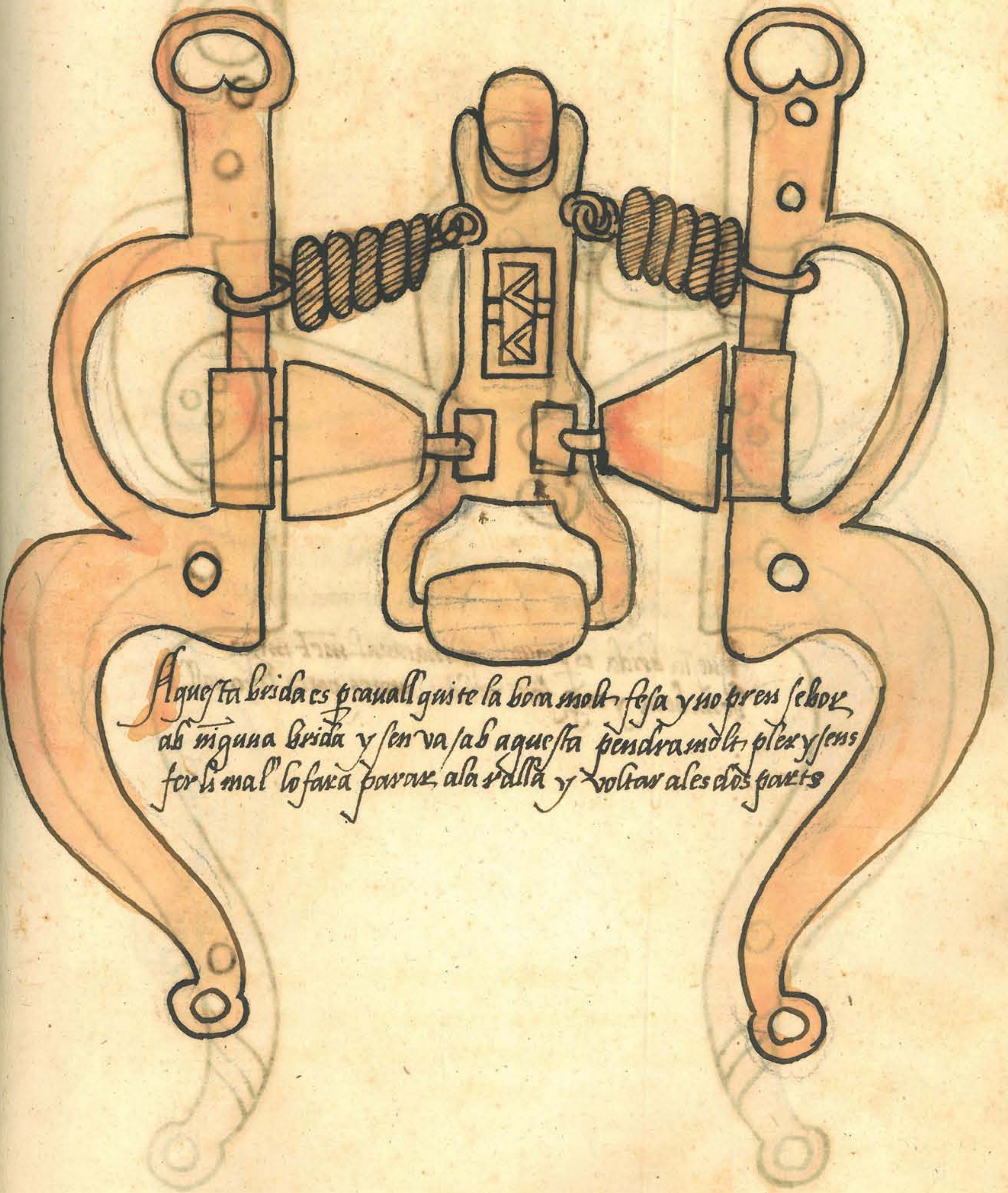

Aquesta brida es p cauall qui te la boca molt fesa y no pren sabor
ab niguna brida y sen va, sab aquesta pendra molt plaer y sens
ferli mal lo fara parar ala sella y voltar ales dos parts

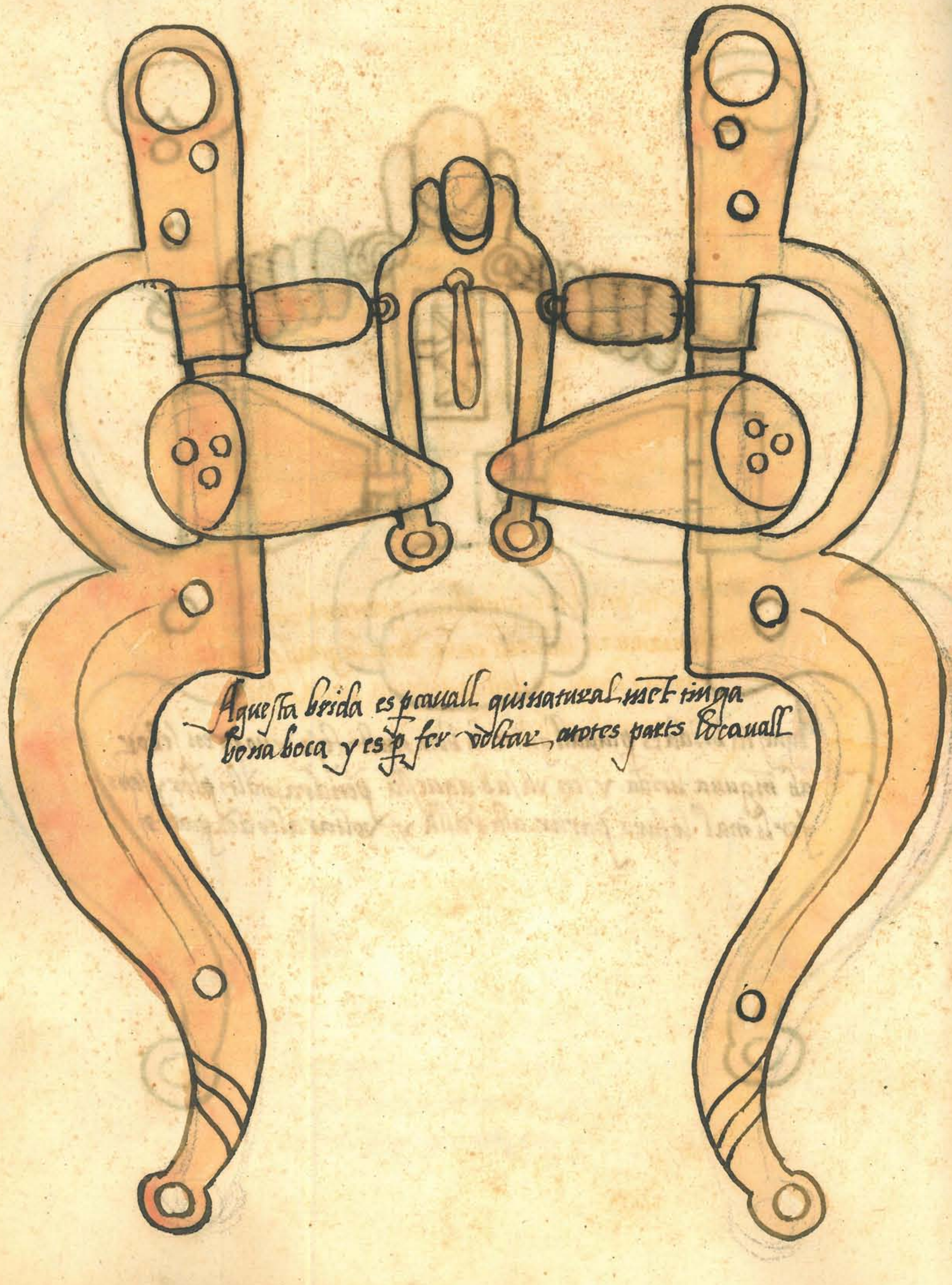
Aquesta brida es p cavall qui ssa natural met tinga
bona boca y es p fer voltar, a totes parts lo cavall

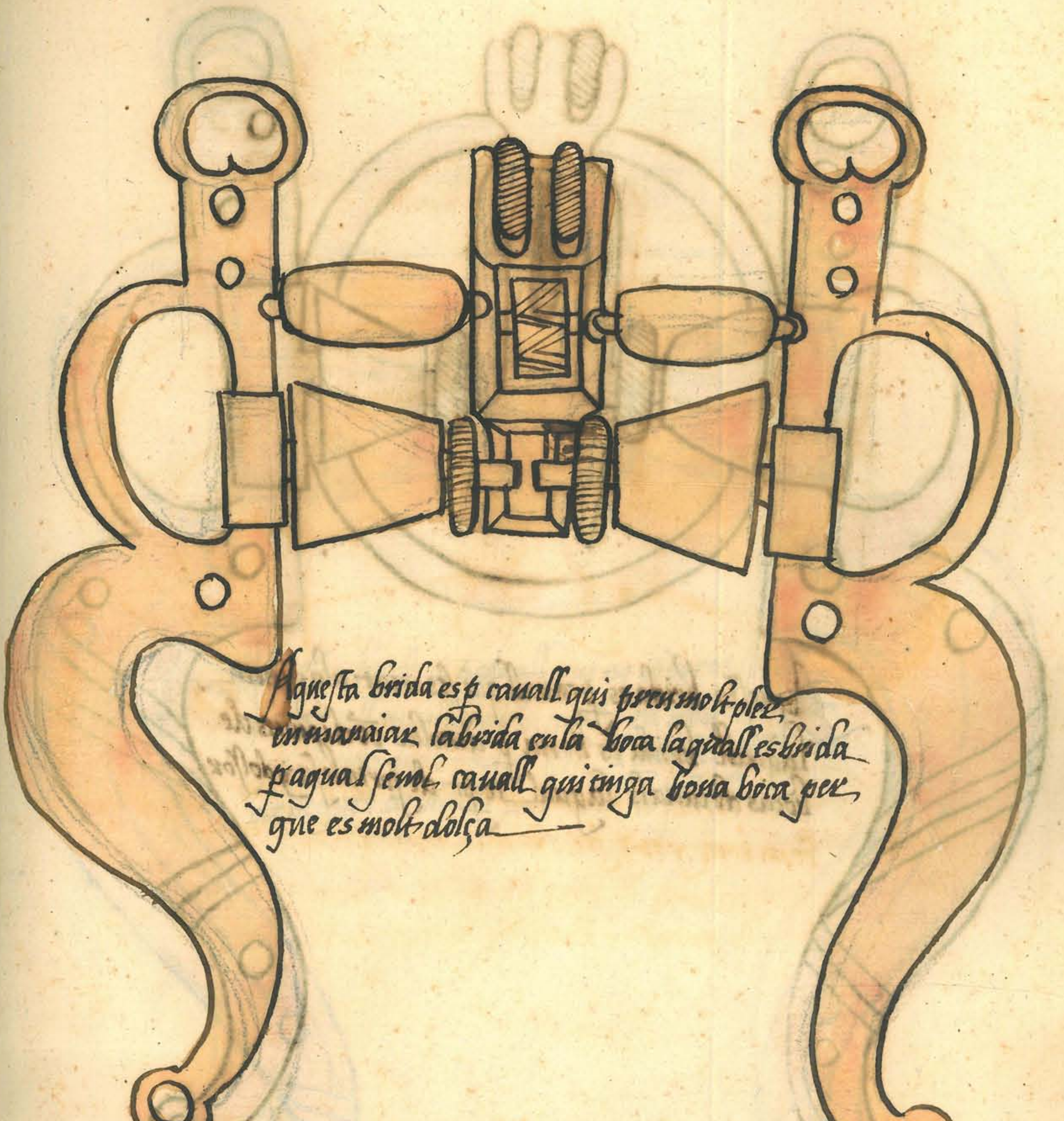

Aquesta brida es p cauall qui pren molt plee
en manaiar la brida en la boca la quall es brida
p aqual se vol cauall qui tinga bona boca per
que es molt dolça

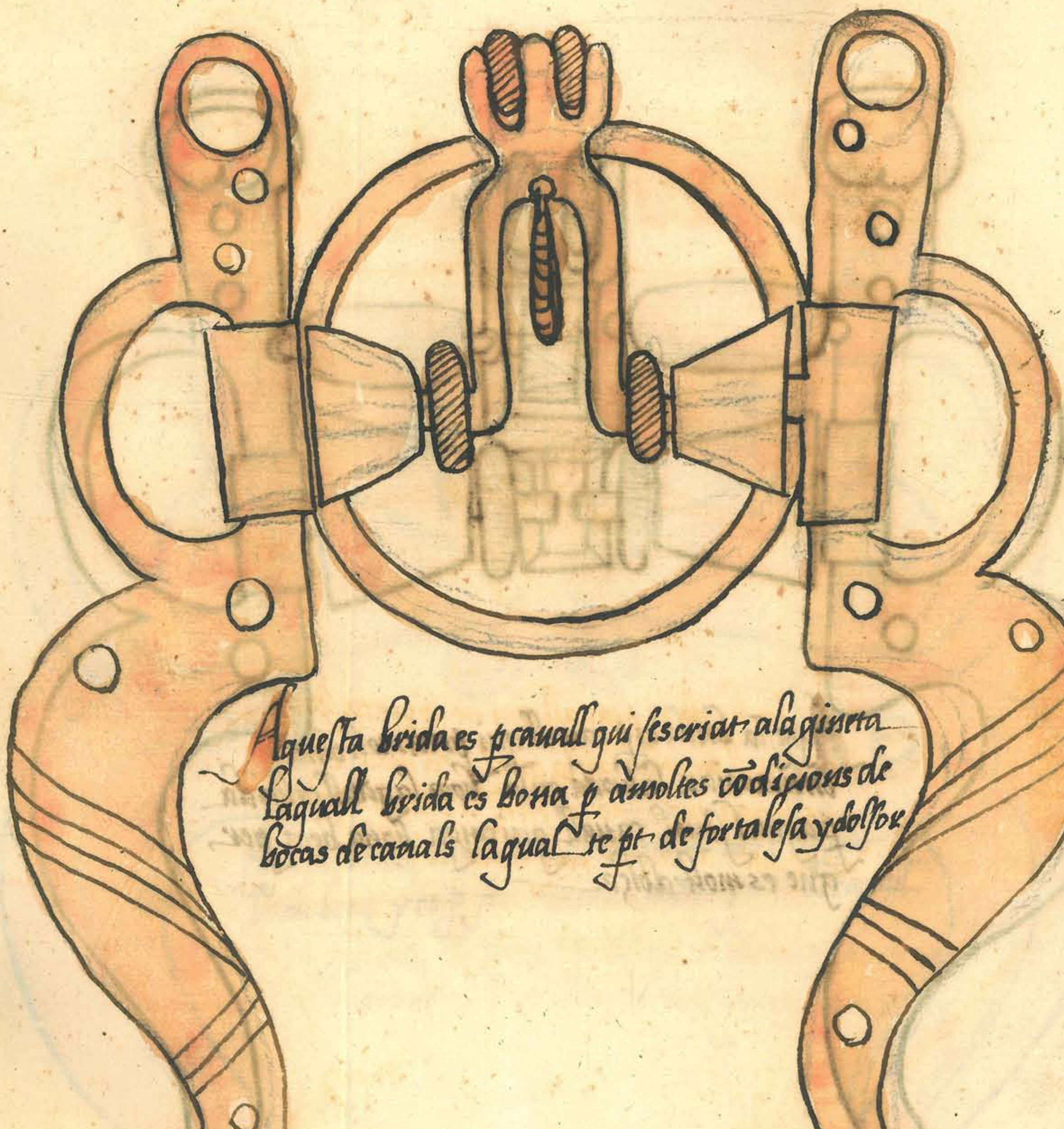

Aquesta brida es p cavall qui ses criat a la ginetta
La quall brida es bona p a moltes codisions de
bocas de cavals la qual te pt de fortalesa y dolsor

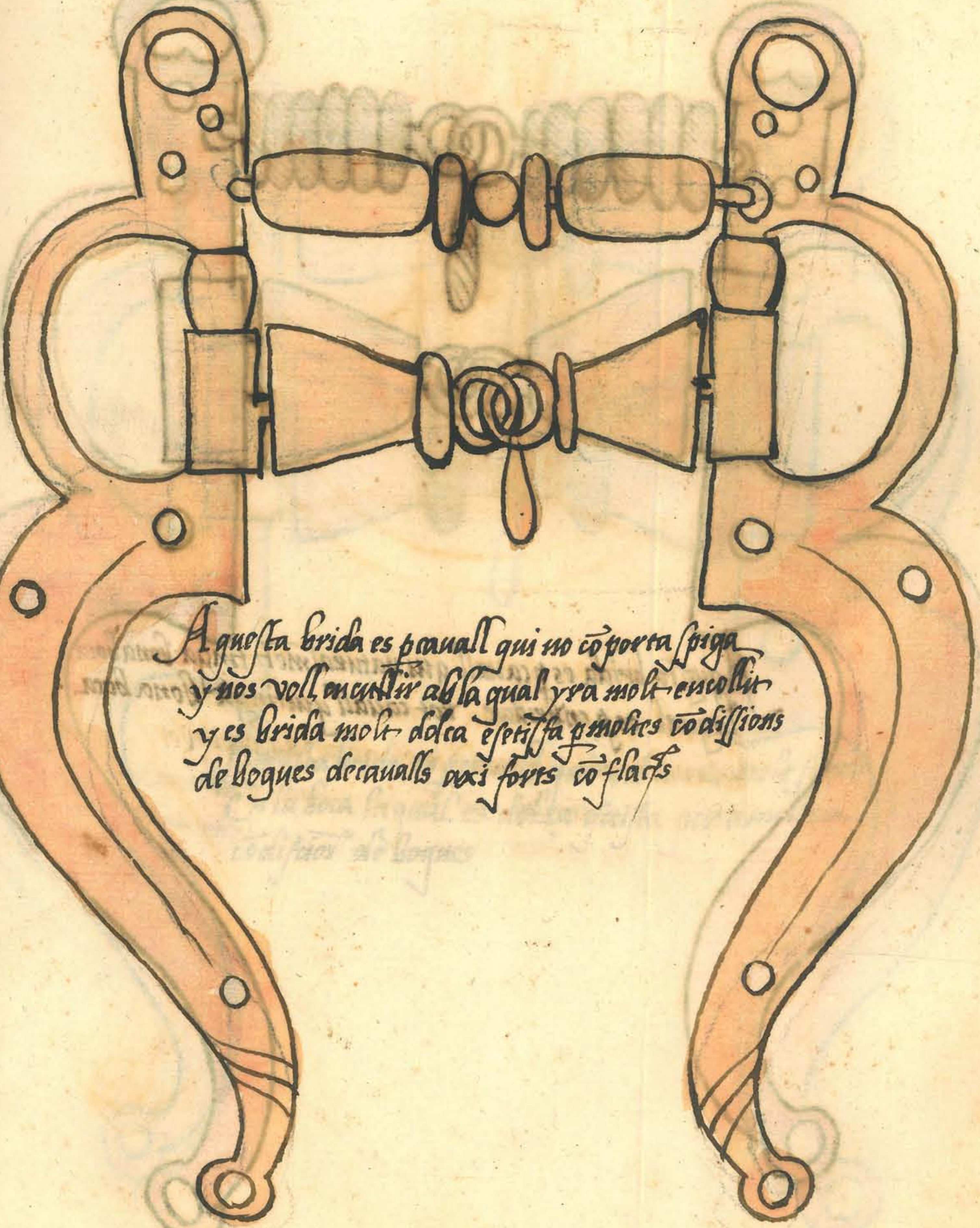

Aquesta brida es pcauall qui no cōporta spiga
y nos voll encultir ab la qual yra molt encollit
y es brida molt dolca e setissa p moltes cōdissions
de bogues de caualls axi forts cō flacs

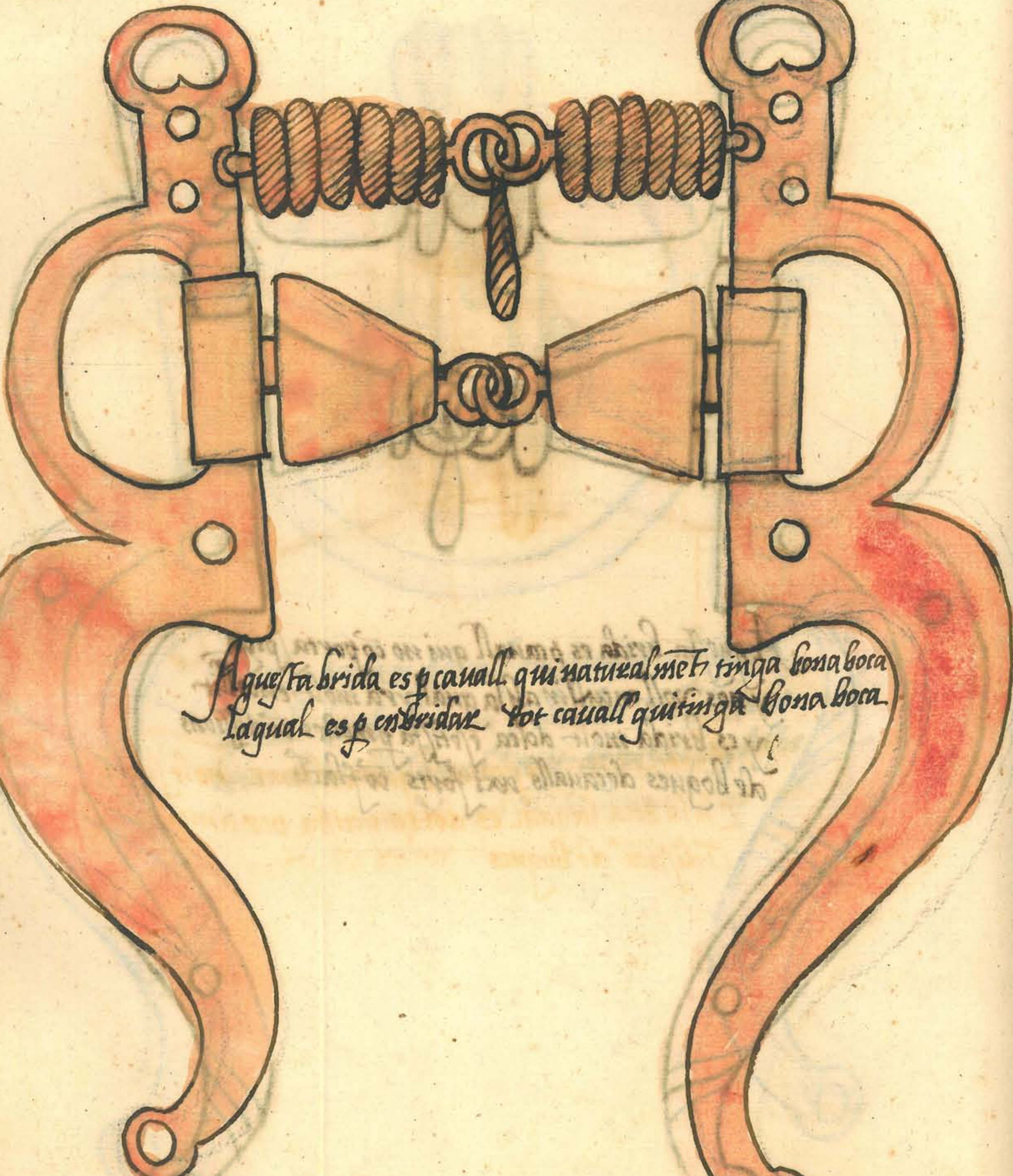

Aquesta brida es p cauall qui naturalmet tinga bona boca
laqual es p enbridar tot cauall qui tinga bona boca

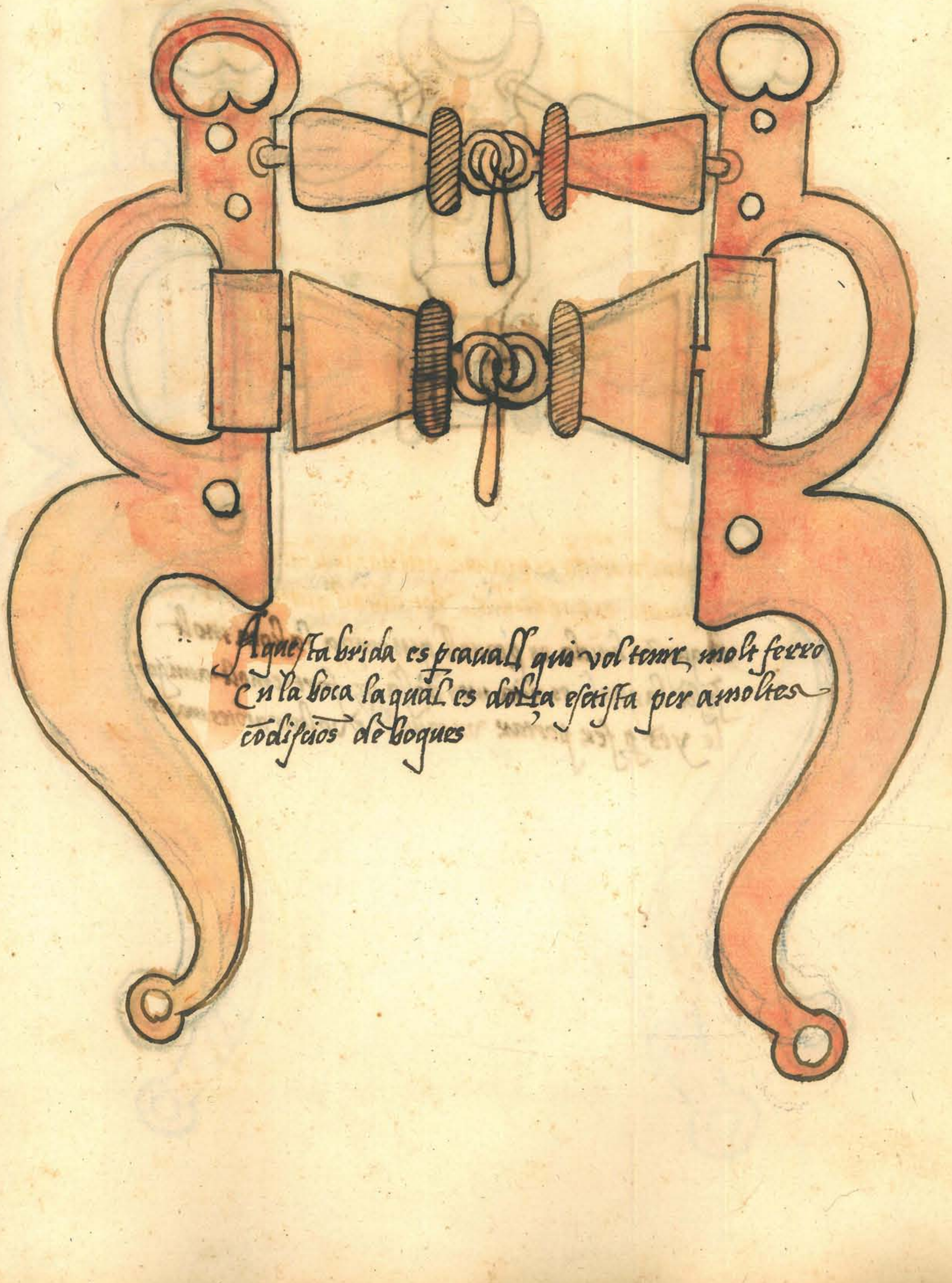

Aquesta brida es p(er) cauall qui vol tenir molt ferro
en la boca la qual es dolça e stista per a moltes
codisicios de boques

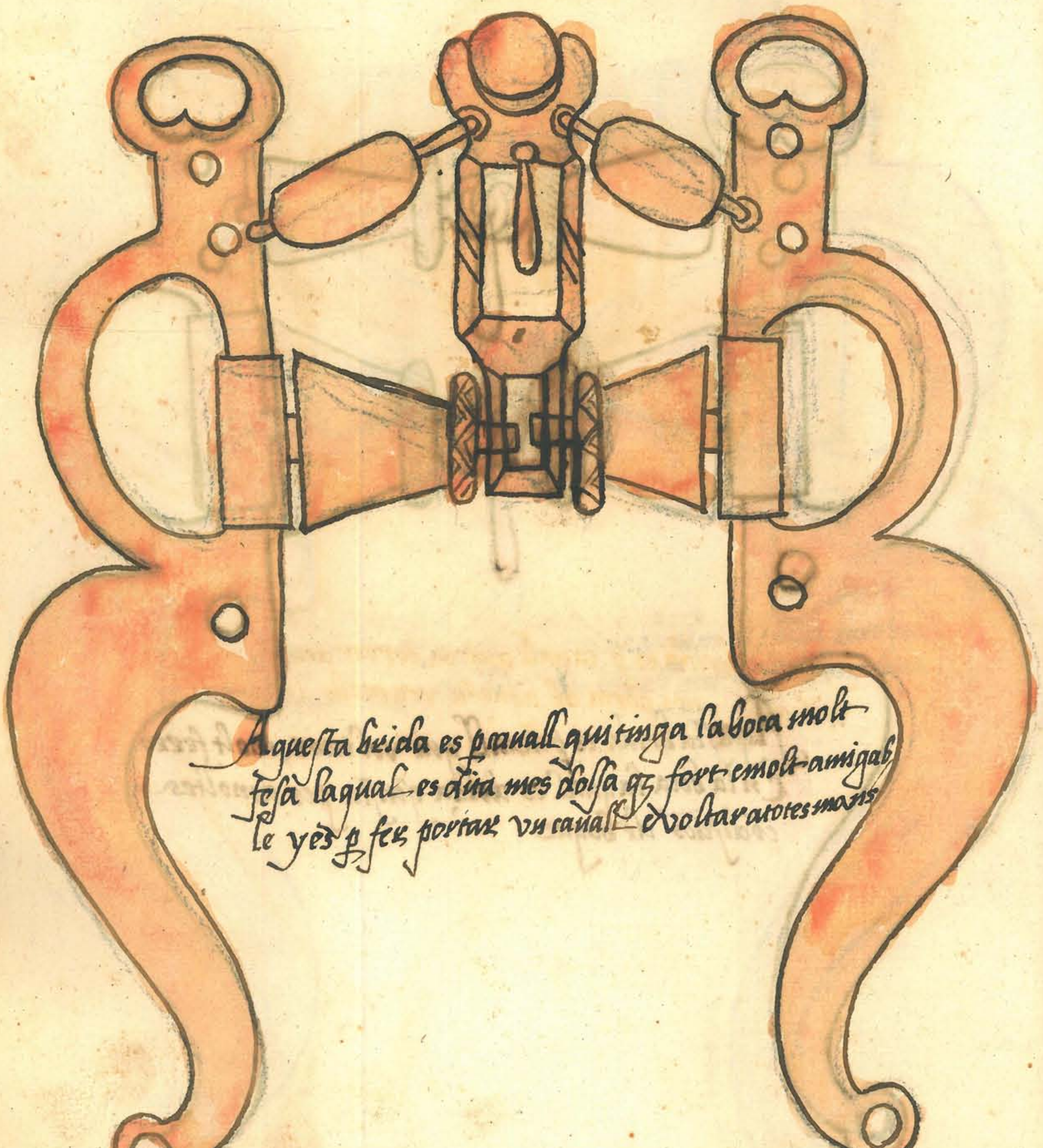

Aquesta brida es p[er] cavall qui tinga la boca molt
fesa la qual es dita mes dolsa q[ue] fort e molt amigab
le y es p[er] fer portar un cavall e voltar a totes mans

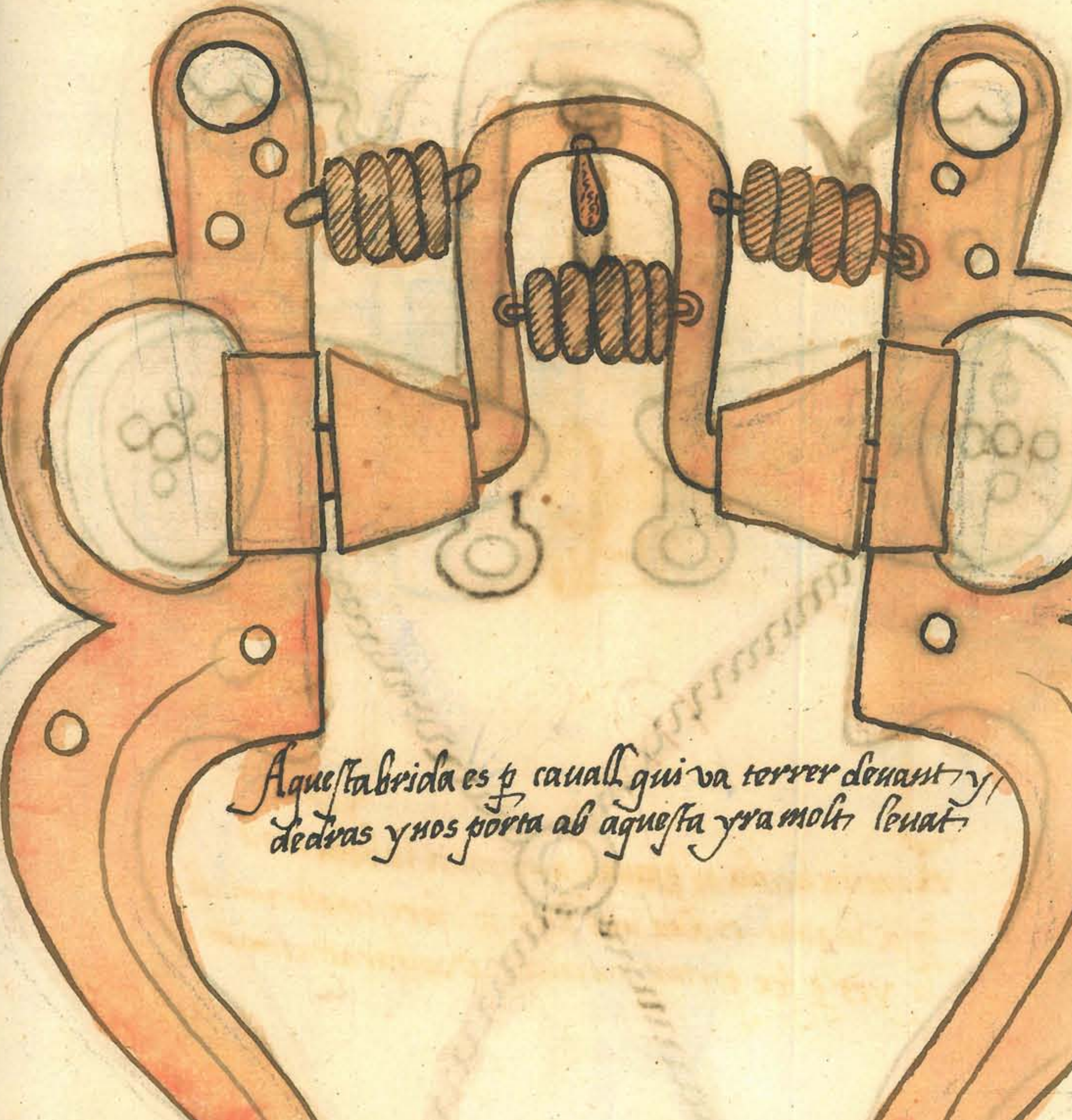

Aquesta brida es p[er] cavall qui va terrer devant y
dedras y nos porta ab aquesta y ra molt levat.

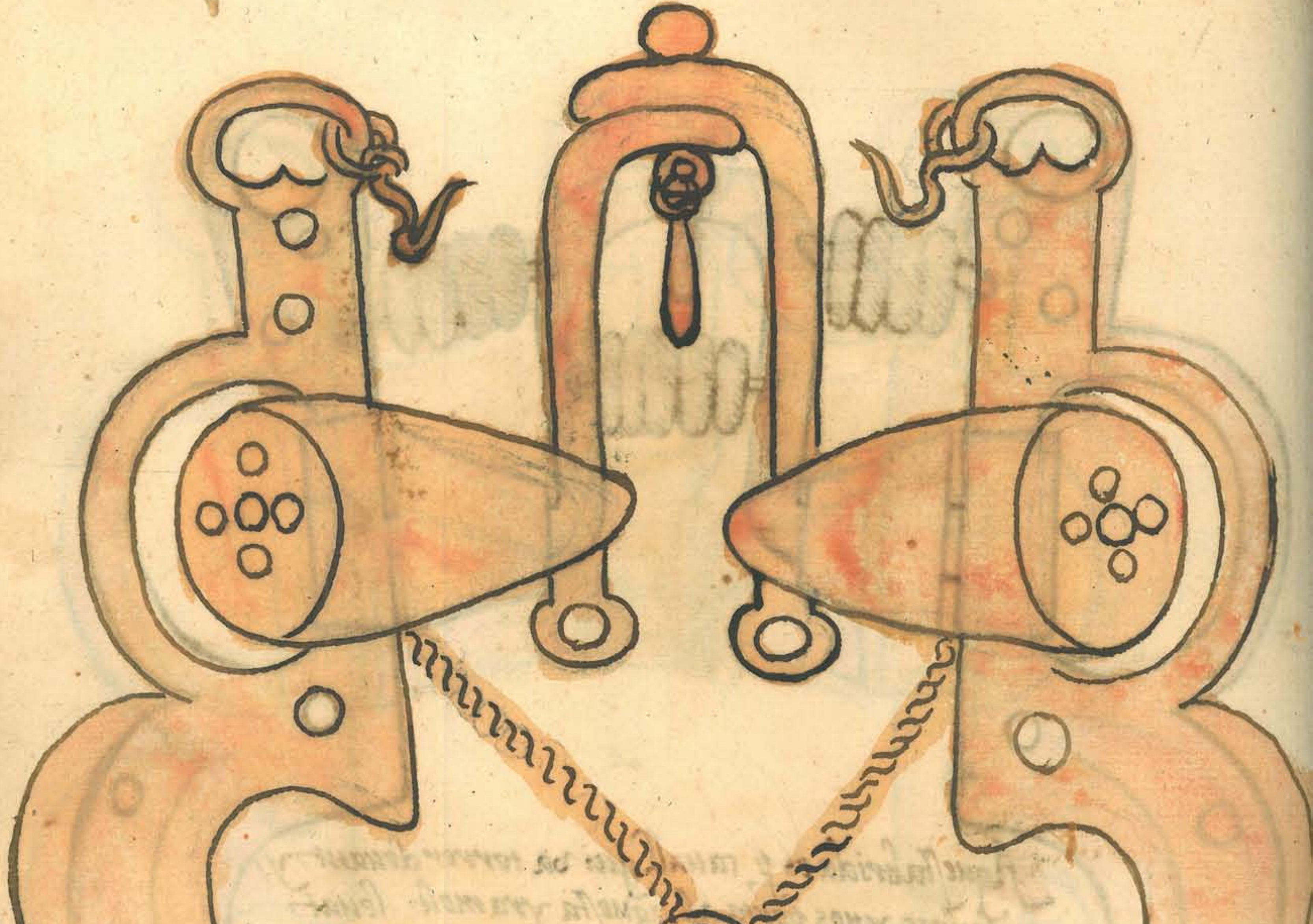

Aguesta brida es p cauall q̃ite la boca molt fesa y no vol correr dret ab aguesta anira molt bé

Dues barbades la huna alrevers dela altra

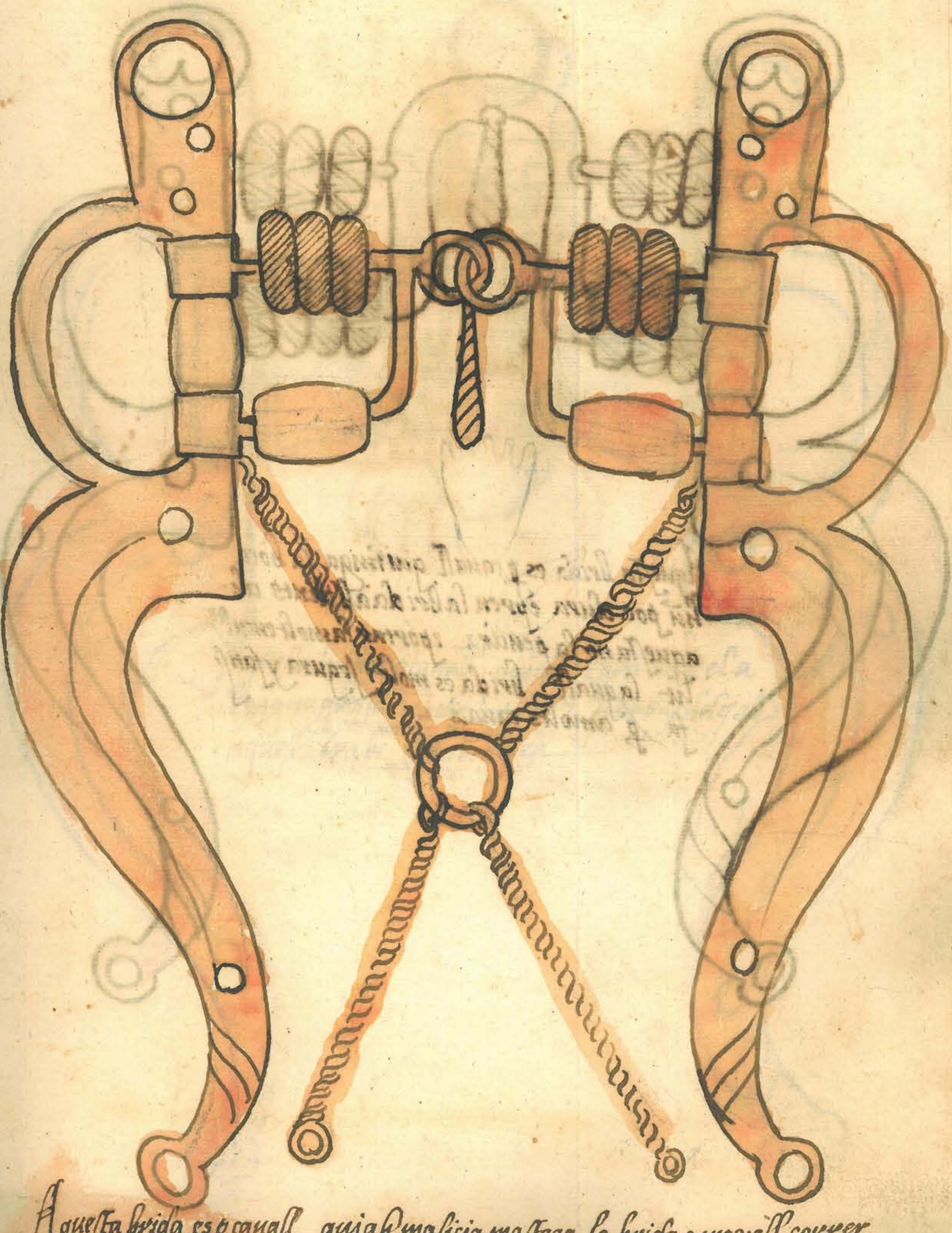

Aquesta brida es per cavall que ab malicia mastega la brida y no voll correr dret ab aquesta lo fara anar molt dret

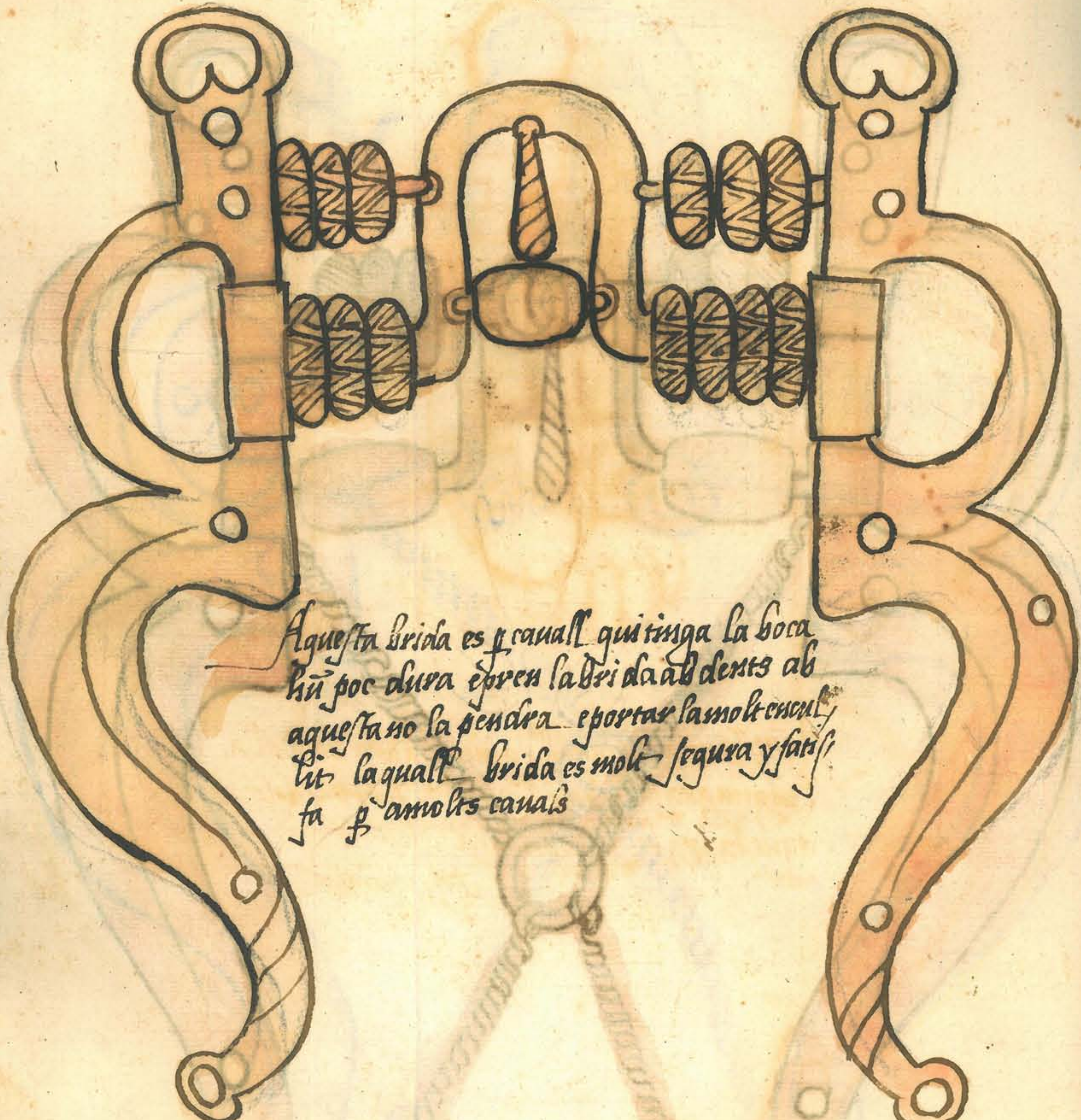

Aquesta brida es p̄ cauall qui tinga la boca
hun poc dura e pren la brida ab les dents ab
aquesta no la pendra e portar la molt encul-
lit la quall brida es molt segura y satis-
fa p̄ a molts cauals

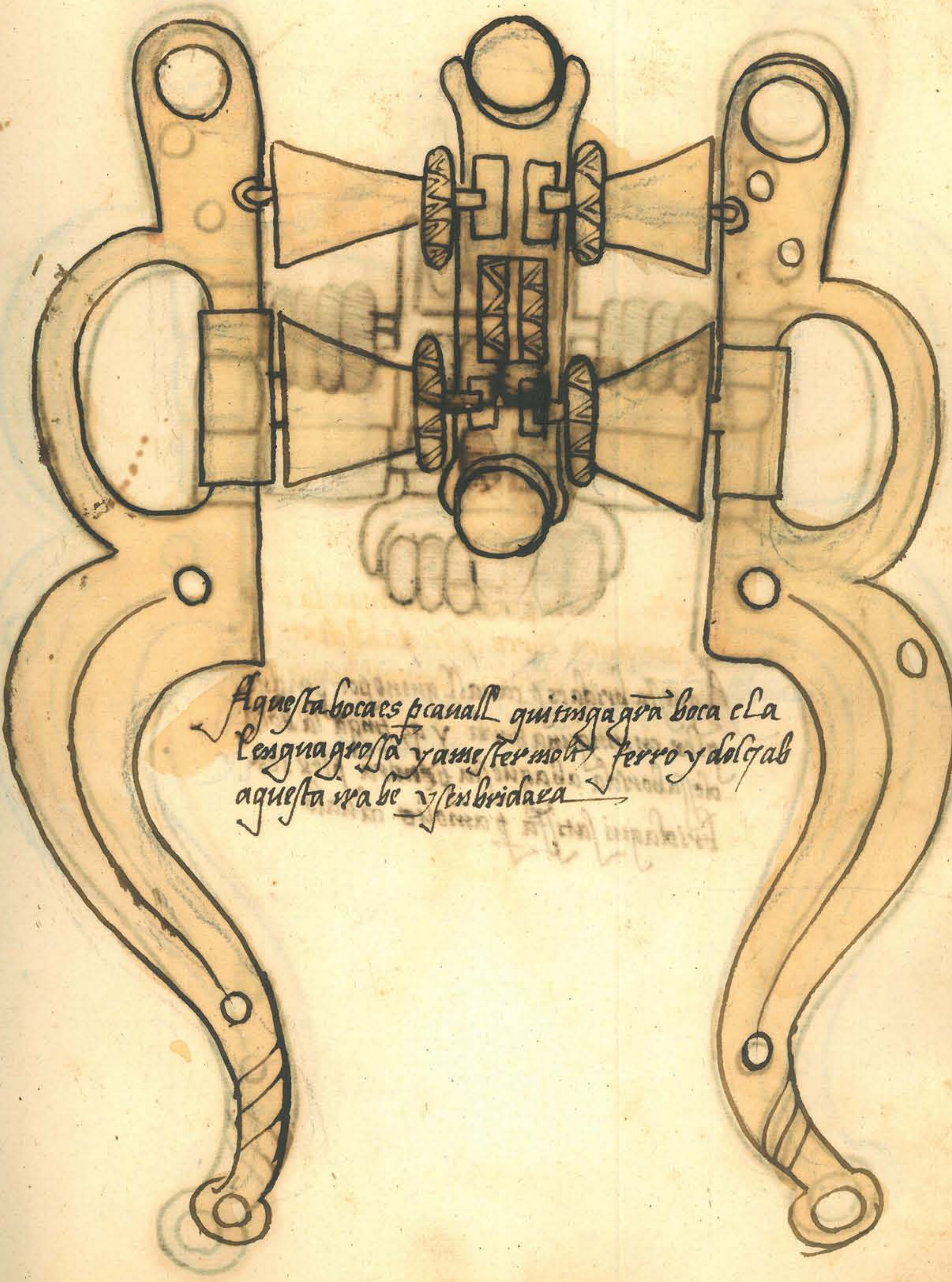

Aquesta boca es p cavall qui tinga gra boca e La
lengua grossa y a mester molt ferro y dolç ab
aquesta ira be y s enbridara

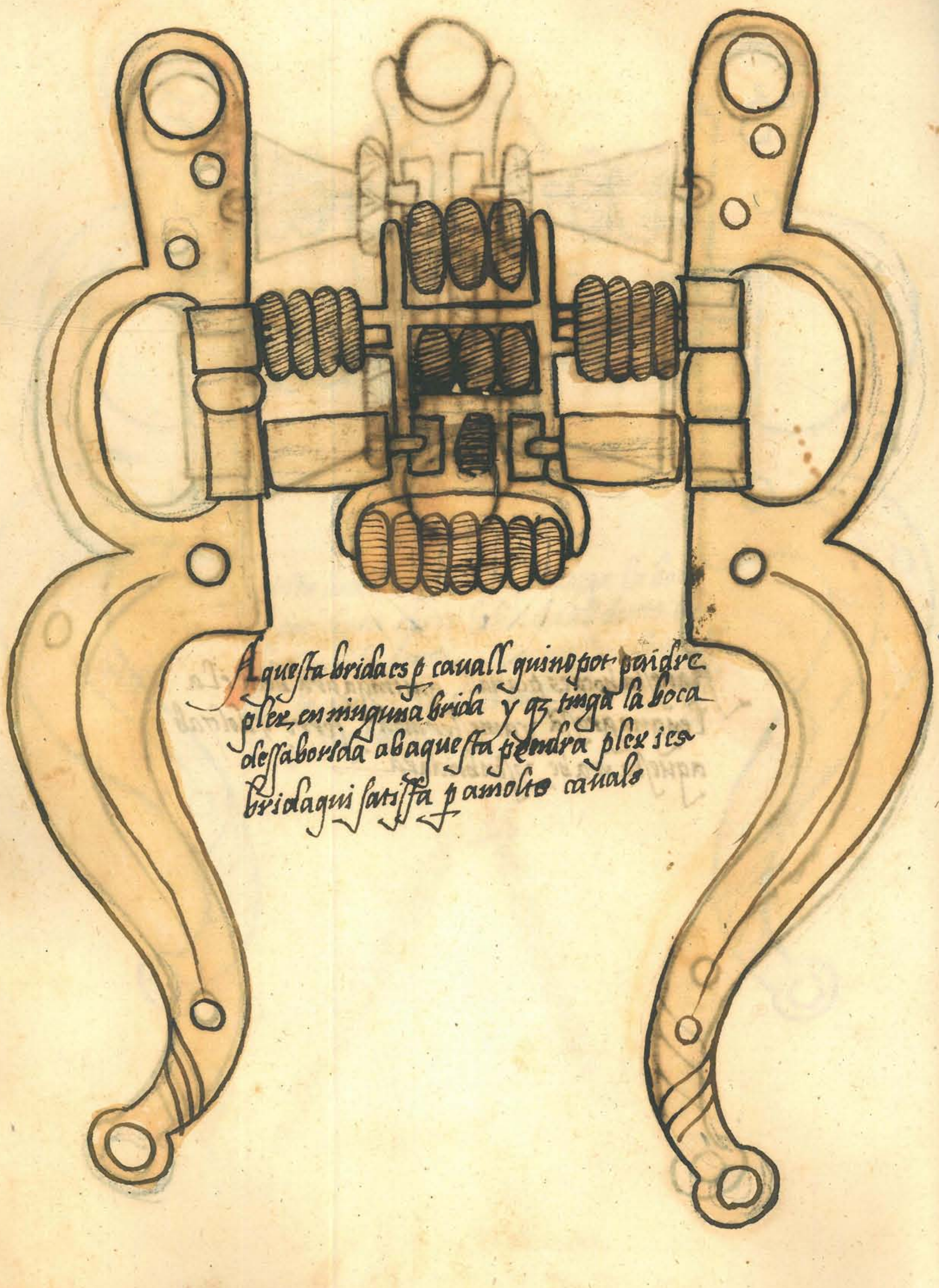

Aquesta brida es p cavall qui no por patidre plex en ninguna brida y qz tinga la boca dessaborida ab aquesta pendra plex i es brida qui satisffa p a molts cavals

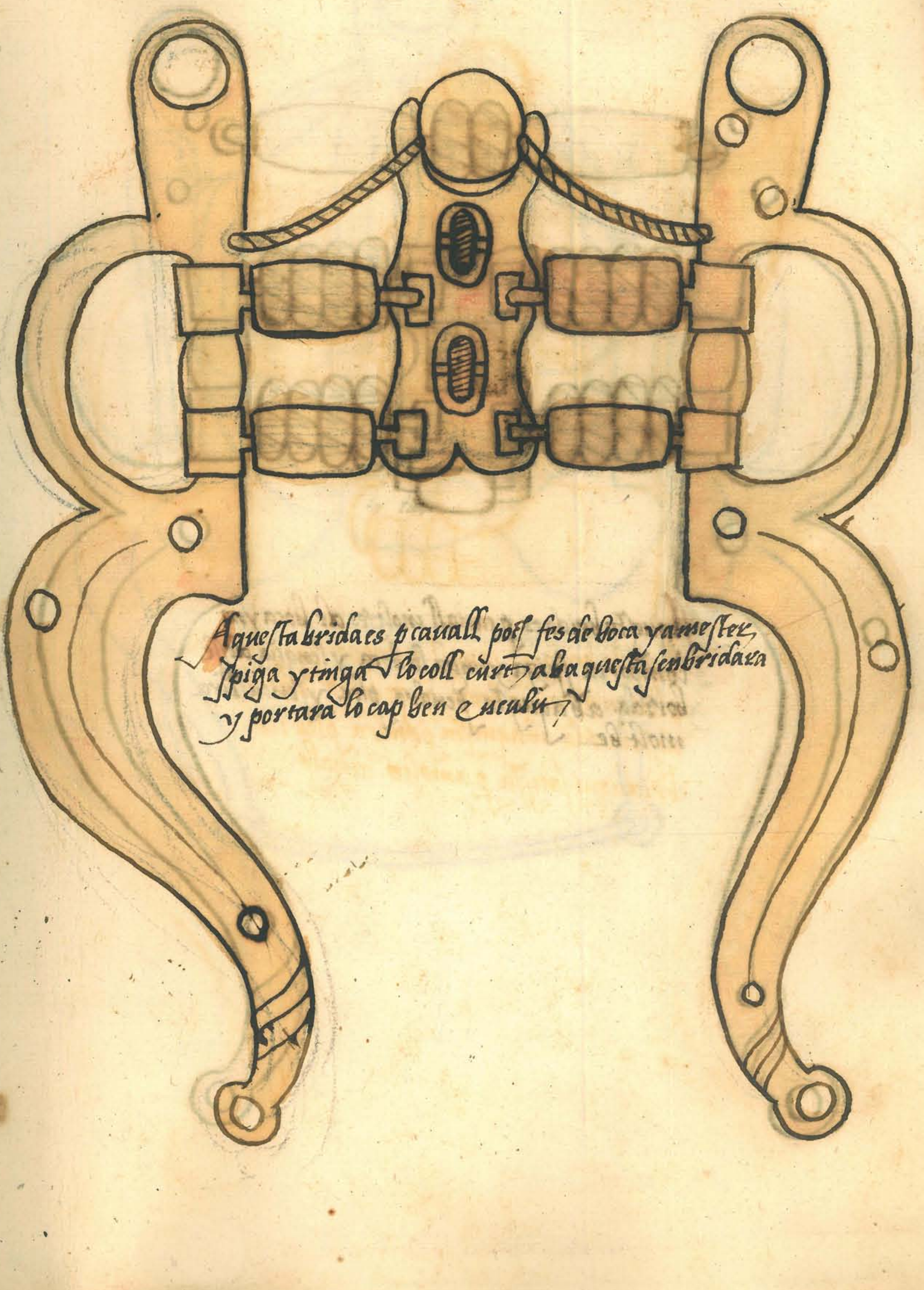

Aquesta brida es p cavall pos fes de boca y a mester
q spiga y tinga lo coll curt ab aquesta s enbridara
y portara lo cap ben e sculit

Barbada ab cadena

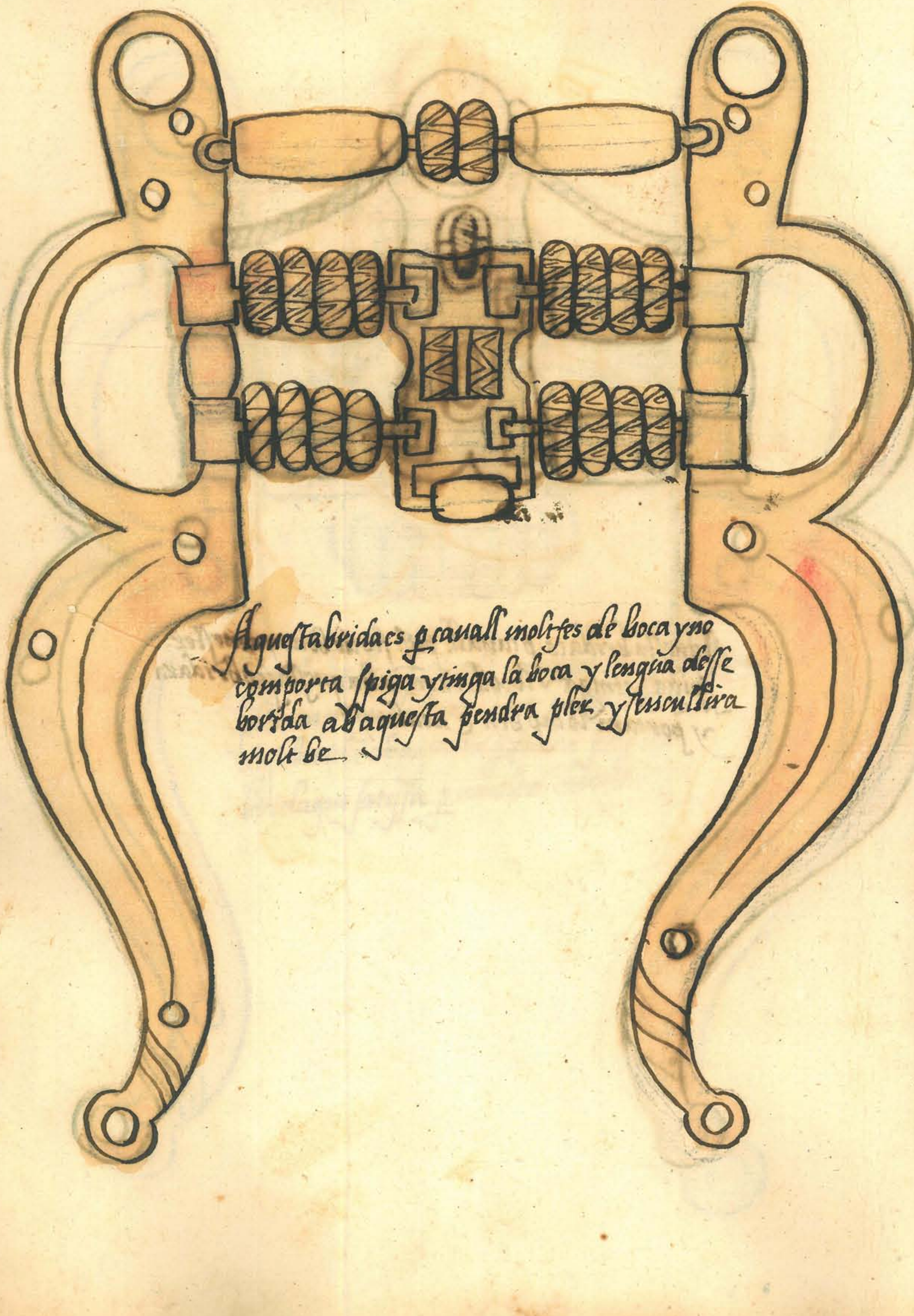

Aquesta brida es p̃ cavall molt fes de boca y no
comporta spiga y tinga la boca y lengua desse
borsda ab aquesta pendra pler y sen cultira
molt be

Aquesta brida es p[er] canall alta gineta
qui te la boca molt fort y s ben la
brida

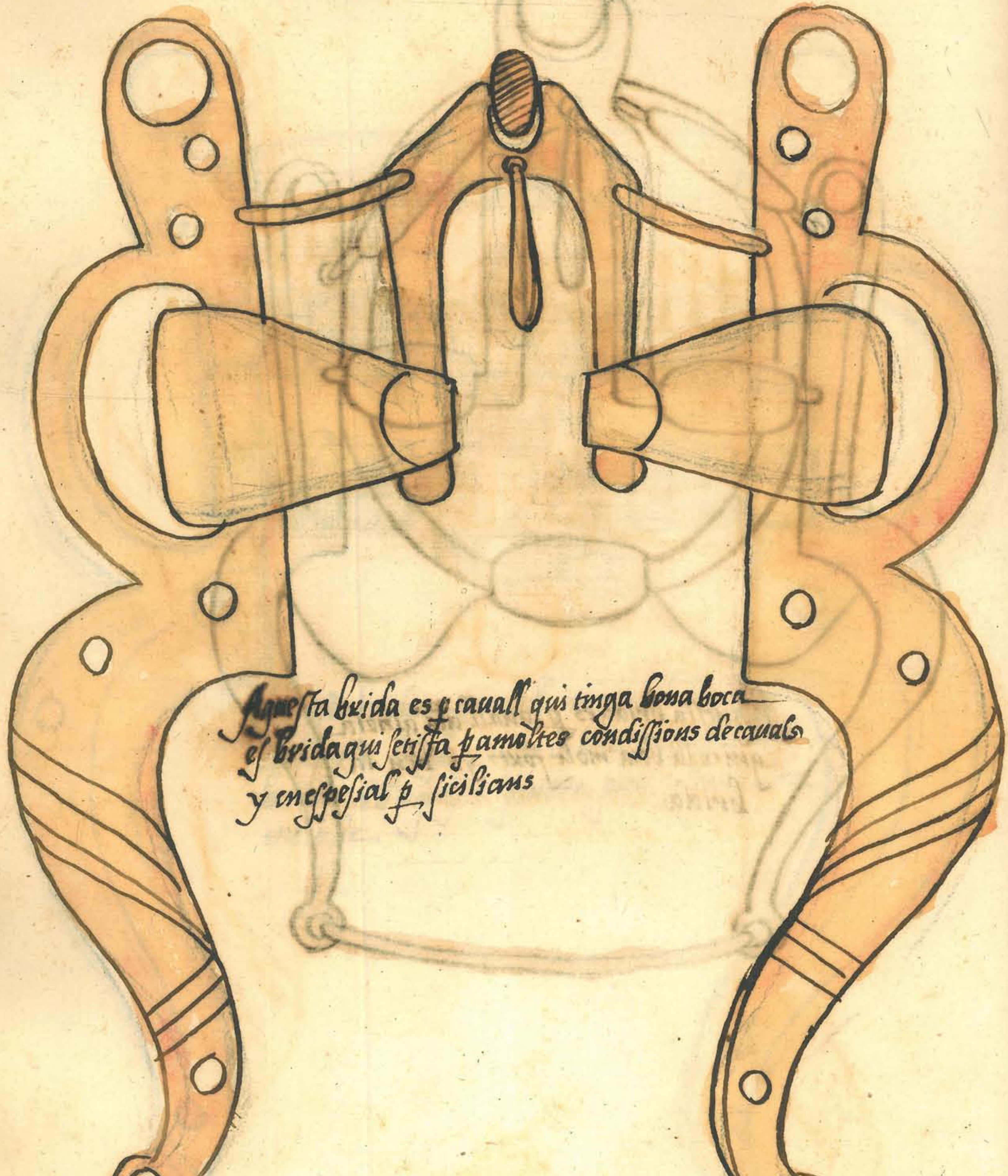

Aquesta brida es p cavall qui tinga bona boca
es brida qui setissfa pa moltes condissions de cavals
y en espesial p sicilians

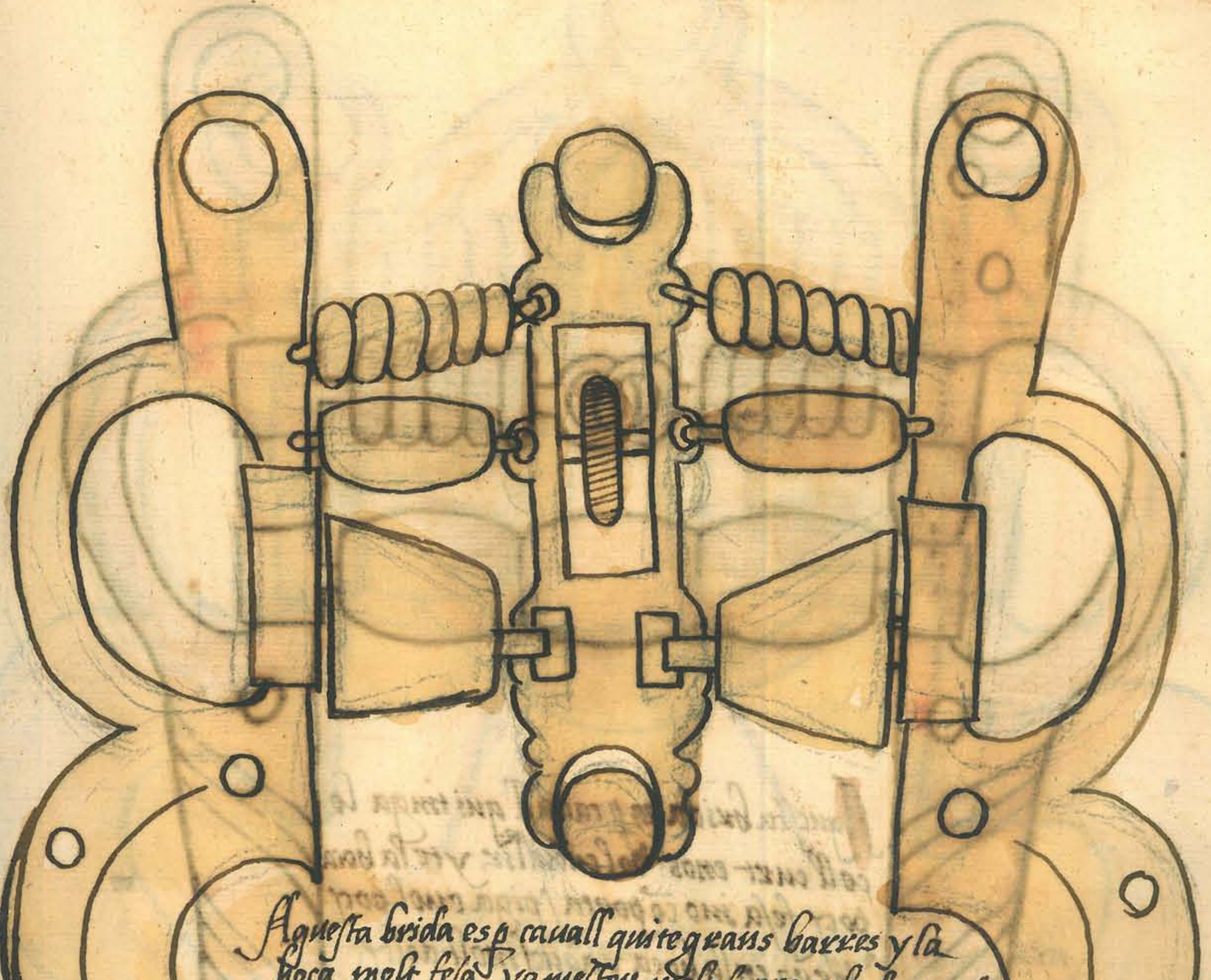

Aguesta brida es p̄ cauall qui te grans barres y la boca molt fesa y a mester molt ferro en la boca q̄ sia tot rodat y dols axi dalt cō baix ab aguesta y ra molt Conservat

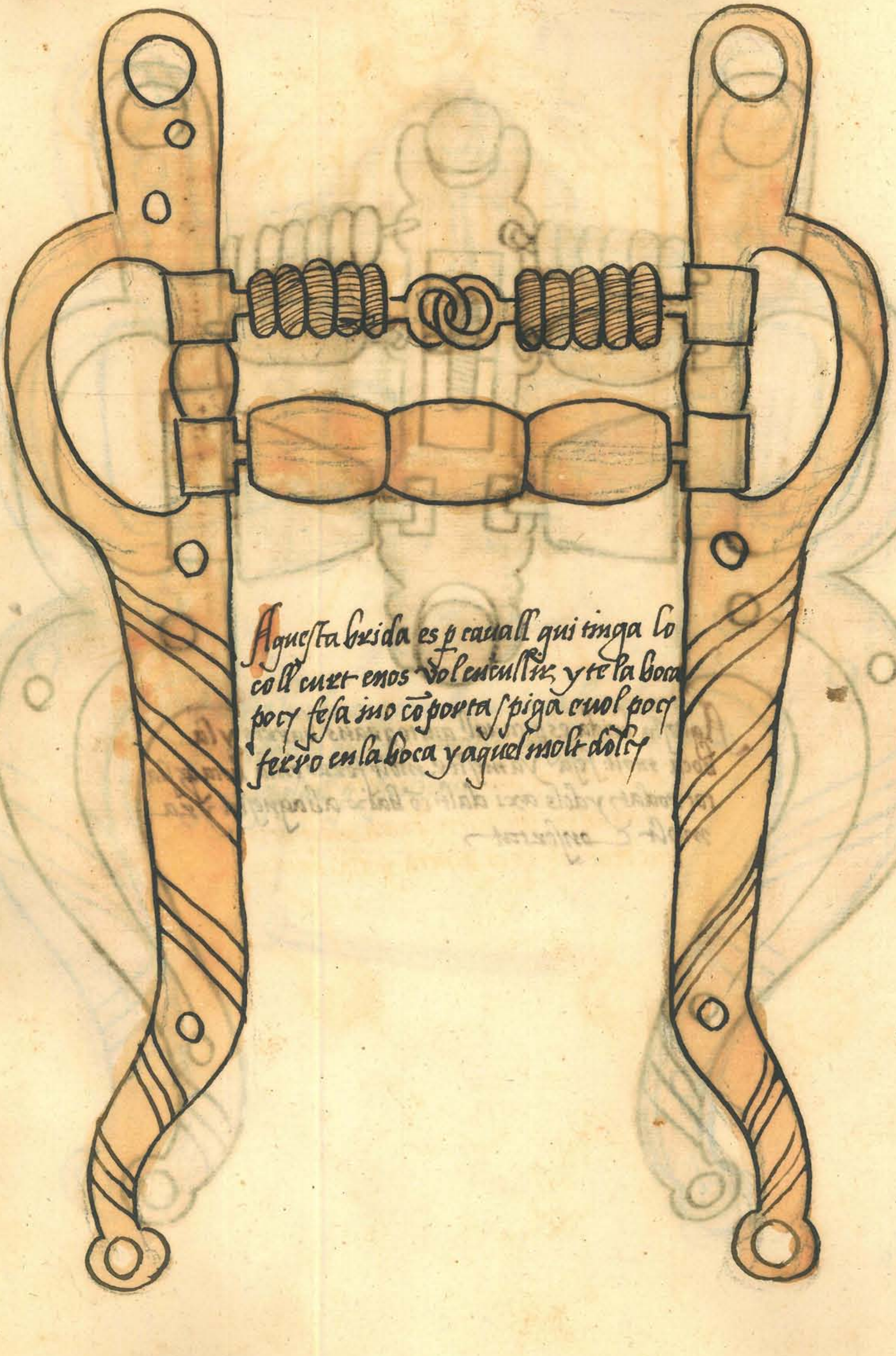

Aquesta brida es p[er] cavall qui tinga lo coll curt e nos vol encullir, y te la boca poc fesa i no co[m]porta spiga e vol poc ferro en la boca y aquel molt dolç

Aquesta brida es p cauall que te les barres grosses e sea
costumat de anar ala gineta e qz sie fort de boca
ab aquesta sencullira e yra molt be es brida
que te de tot ço es gineta y dita brida

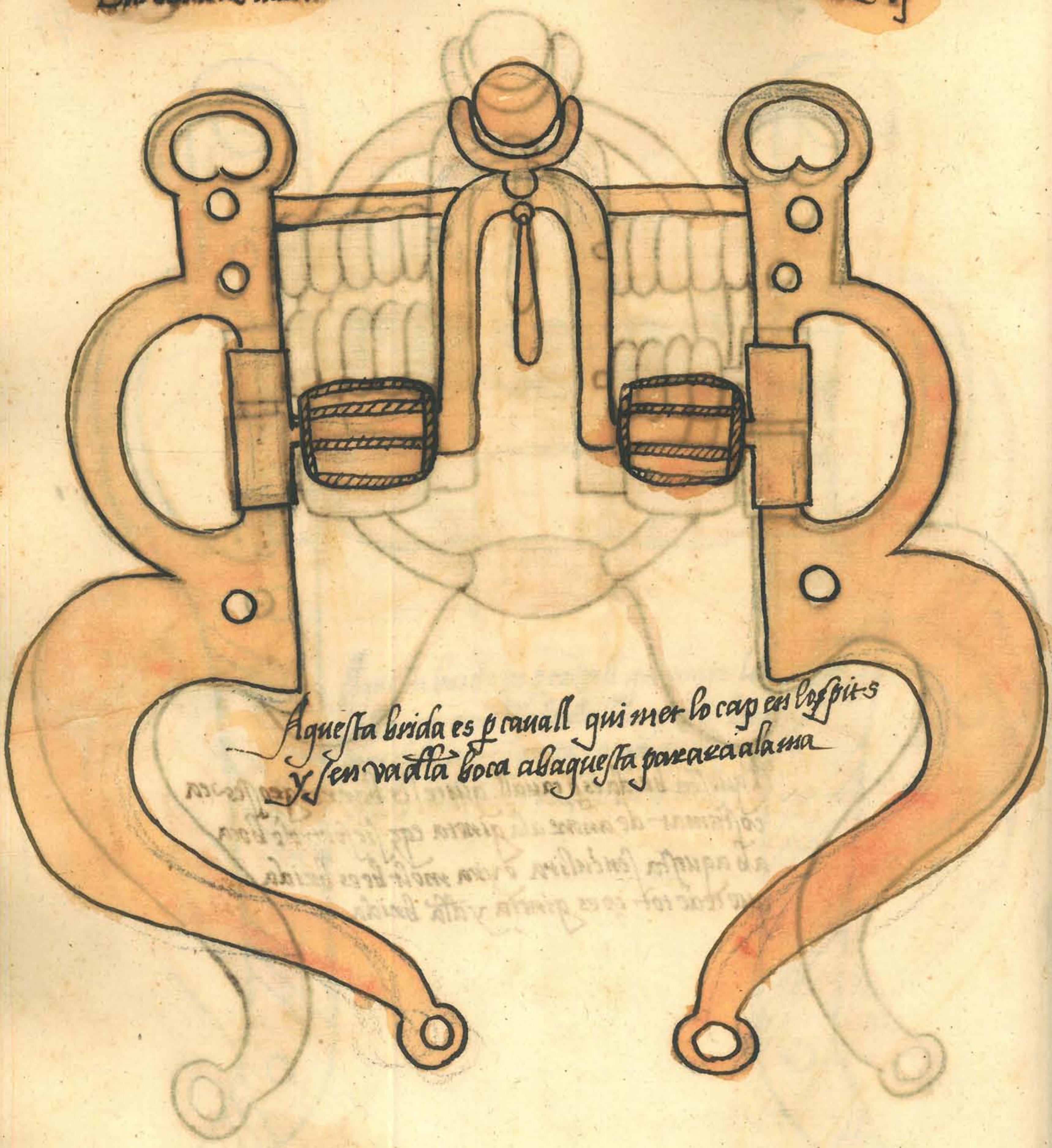
Aguesta brida es p canall qui met lo cap en los pits
y sen va dla boca ab aguesta porara alama

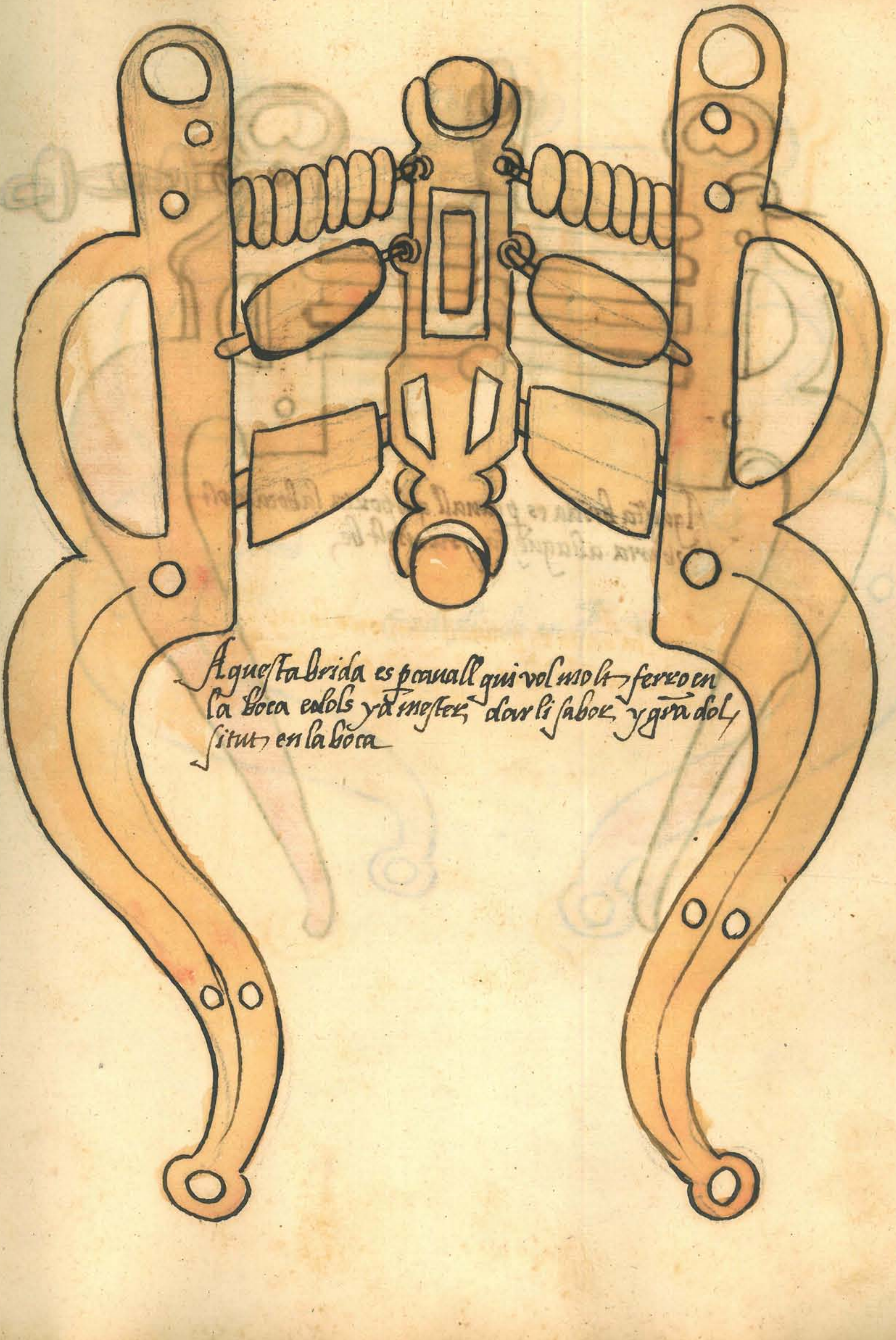

Aquesta brida es p[er] cavall qui vol molt ferro en la boca e dols y a mester, dar li sabor y gra dols situt en la boca

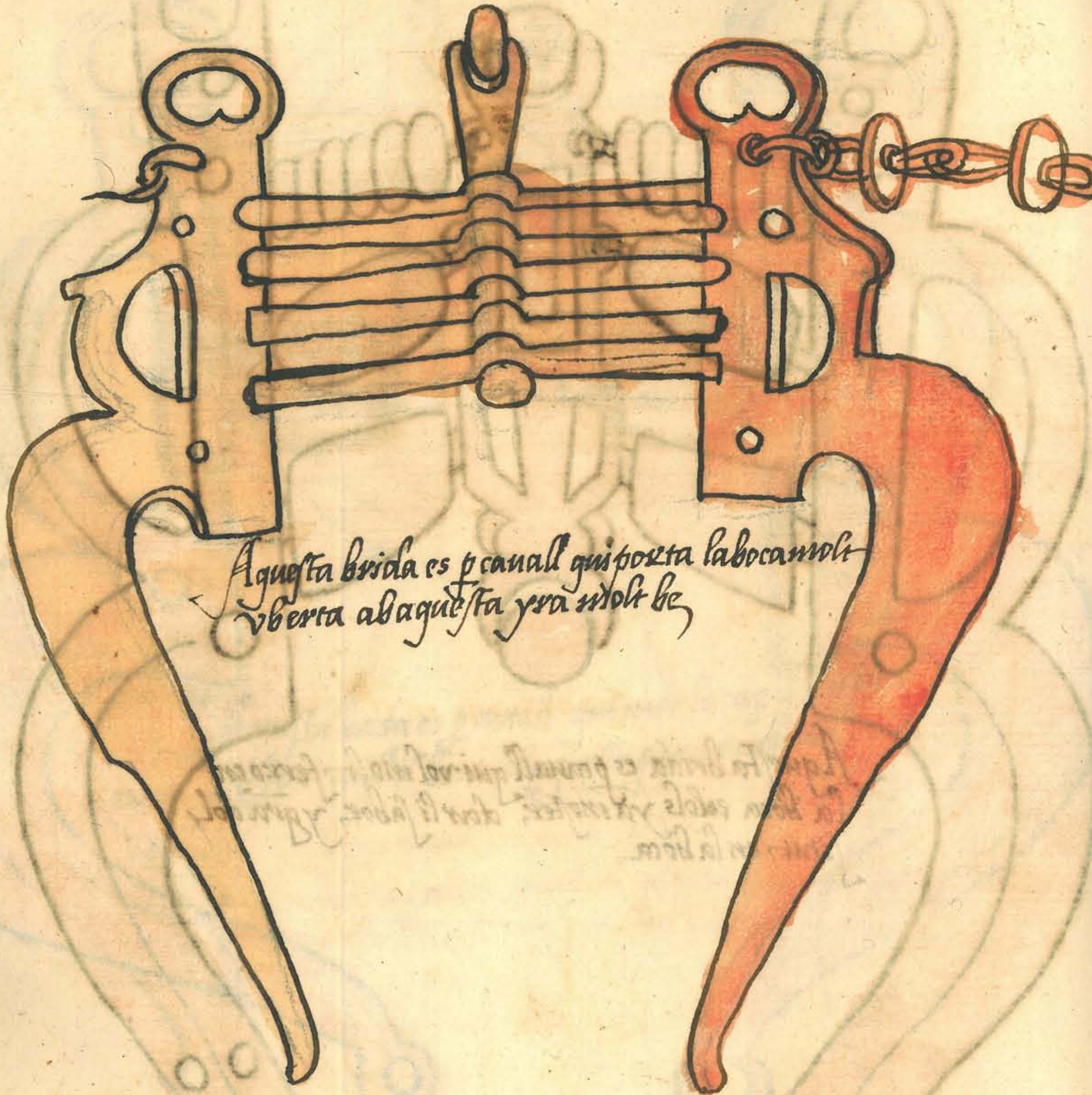

Aguesta brida es p canall qui porta la boca molt
uberta ab aguesta yra molt be

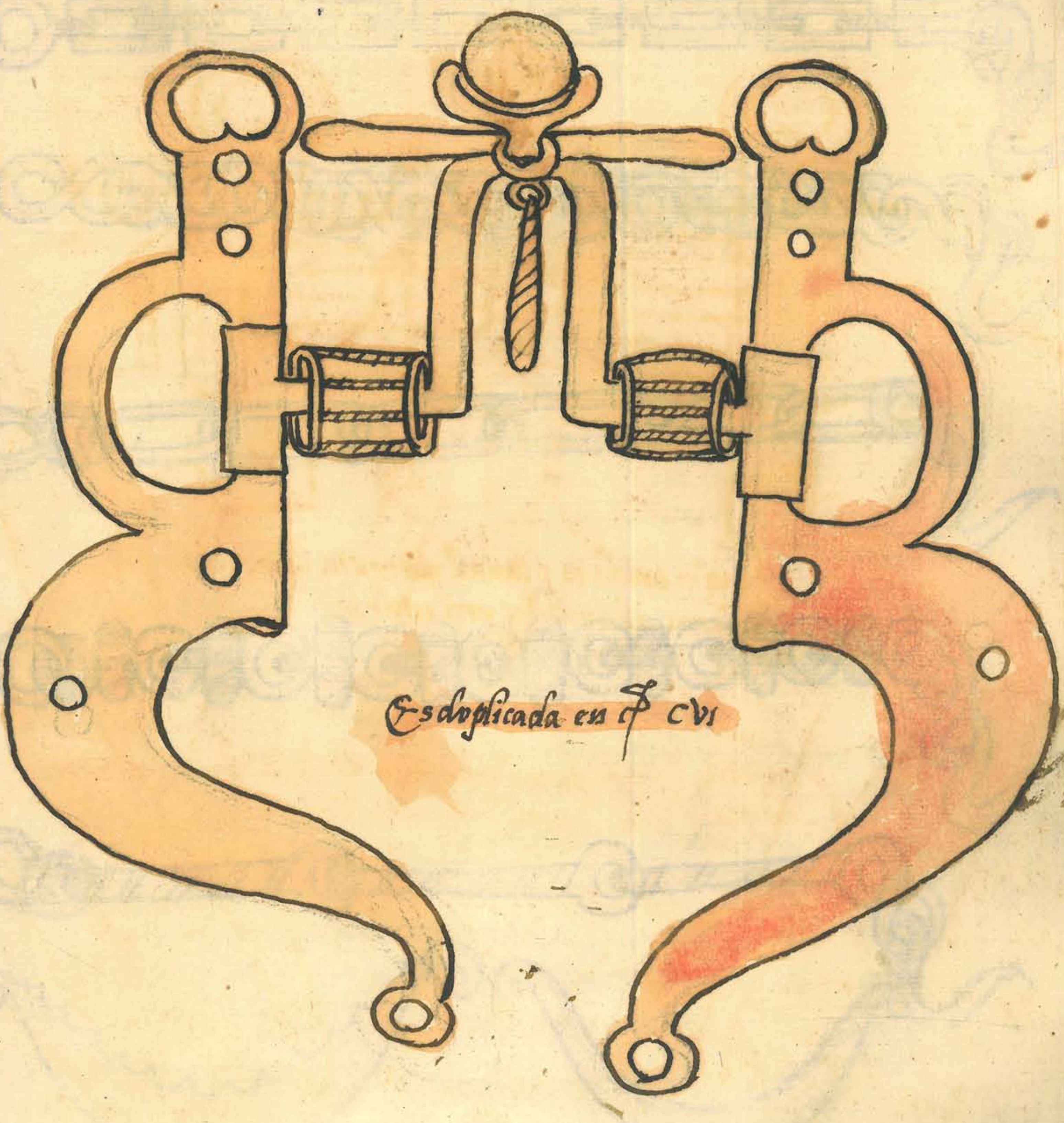

Es duplicada en cº cvi

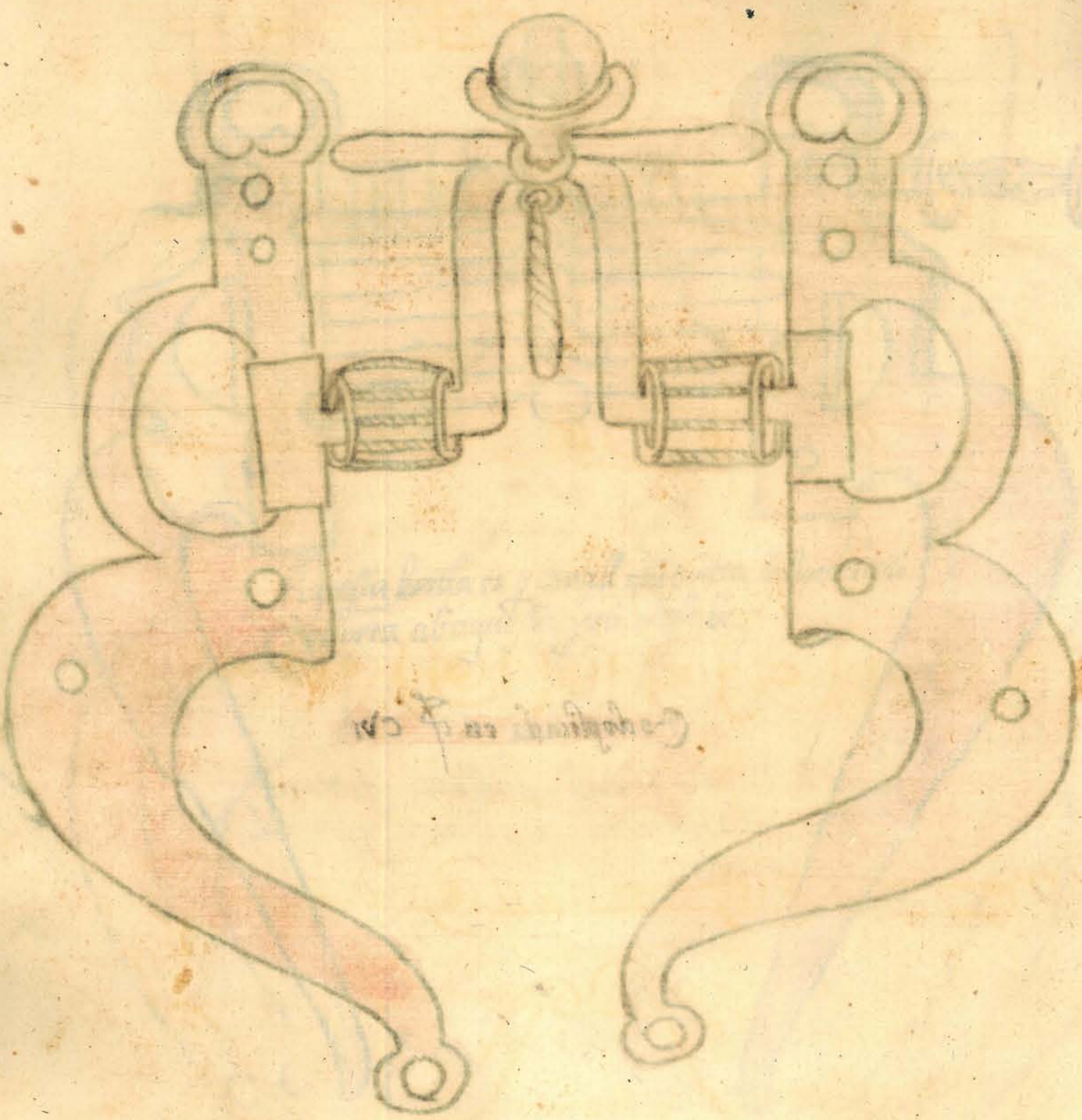

Lesbarbades

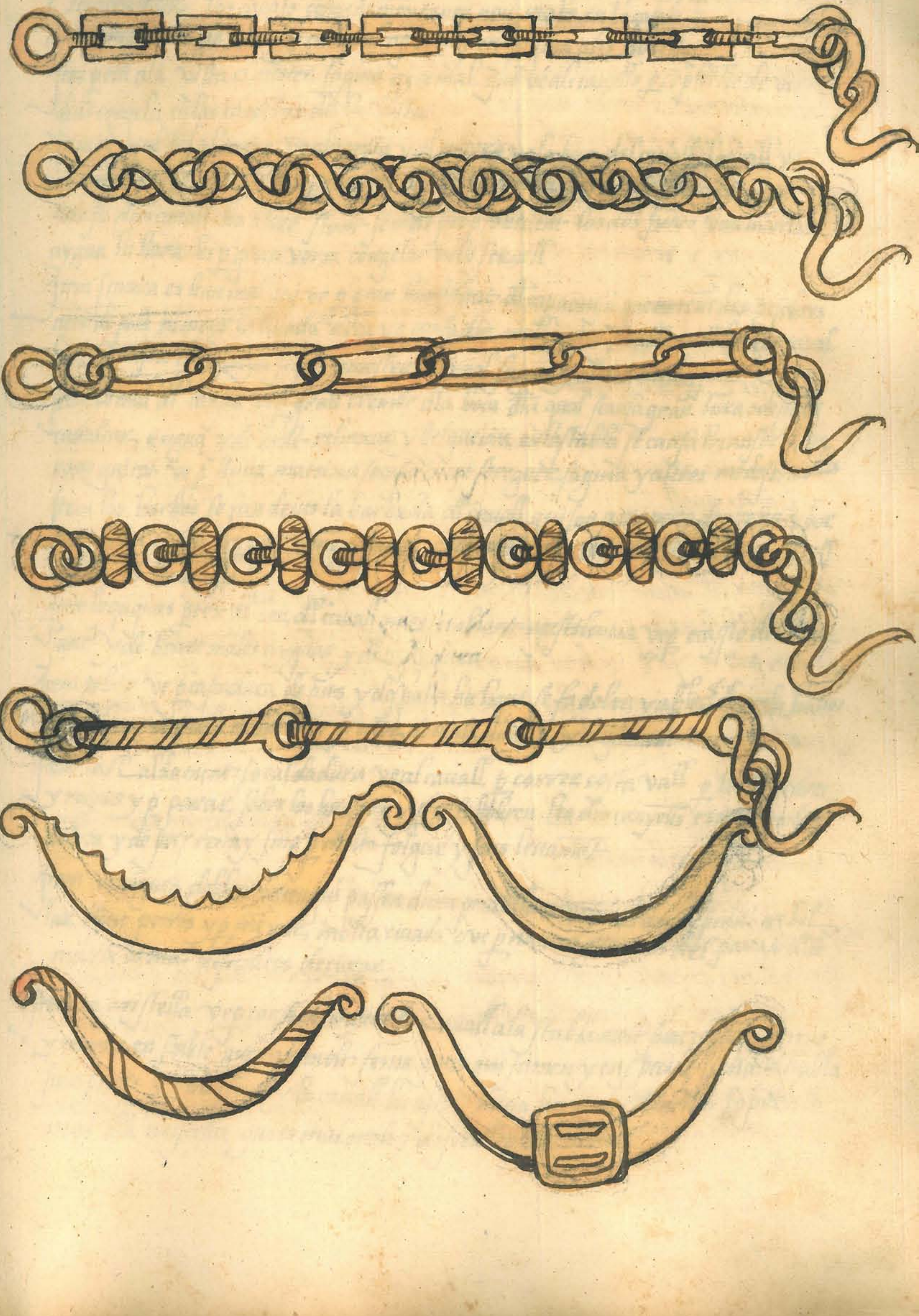

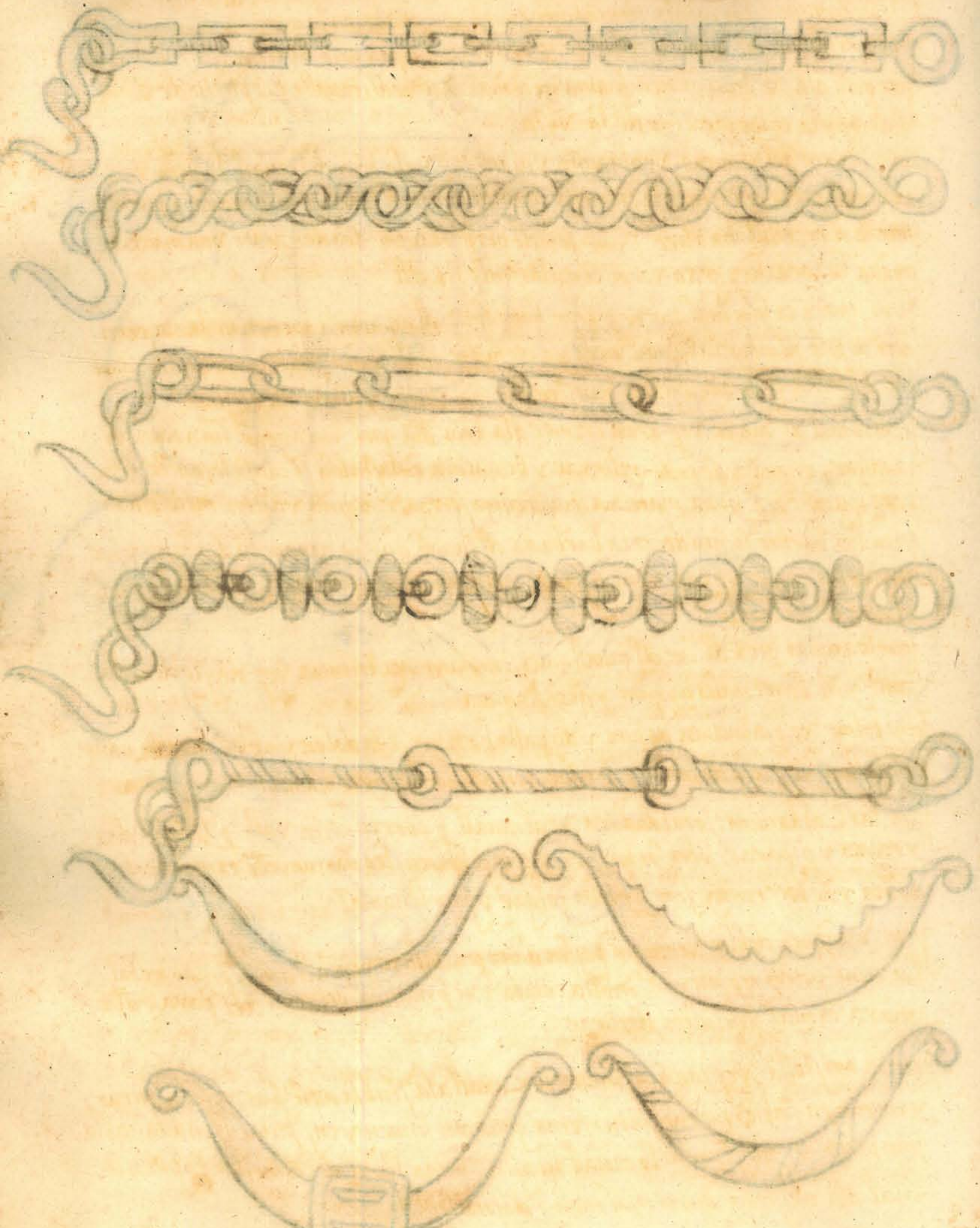

Memoriall per que venen los mals als cauals y la ocassio per que

Primerament los cauals comunament tenen nou mals en lo cap
Item preplecsio de vorm y colere al cap es mester sagnia ales horelles
Item per tell ala vista es mester sagnia que es mal qui ve als caualls per preplectio de vorm quis congela en los caractas de la vista
Item lo mal del aluaras ve ala vista y al morro y ala boca del cauall loquall ve dit mal per tres ocasions / la primera per natura Joes del paraso de la mara o per comenar se dun cauall ha altre stant se molt prop so beuent los dos junts vna mateixa aygua lii hora hi per gran vorm congelat en lo seruell
Item simora es hun mal qui ve per gran humiditat del cap a causa que no tene les pesebres nets de pols ni meys la ciuada neta y per cos fa dir mall qui es semblant de briadecauallar abcrosta co argnya segua amester dit mal sagnie y altres medessines
Item lo mal del canser ve per gran cremor dela boca dela qual s causa gran lira o desig de caualcar egua y de molt relinxar y besqueiar en la stabla se causa lo canser y varans qui tot ve per huna mateixa socasio aun seregues sagnia y altres medessines
Item los barbos se fan deius la barbada del cauall qui son amanera de grans y porten molta eusor y pyga vene per sanc cremerosa y per comenarse de hun cauall alaltre co les matas
Item loguguas prex del cor del cauall quies semblant a pestilencia ve per ocassio de mala sanc y de beure males ayguas y de cassadura
Item polmo ve per cassadura de pits y despalla hi a hont se fa dolor y aplect de mala hanor
Item la lata ve per colp de mirili y fredor de mala humor y cansament
Item las Caldament so caldadura ve al cauall per correr costa vall per locs de pedres y roques y per parar sobre los brassos y per co se hi buren les dos canyells es mal molt dolros y de porremey sino per molt folgar y sens leuament
Item vexigues dobles venen qui passen duna part a laltra vene als cauals per molt treballar esent potros y per meyar molta ciuada e ve per natura que trau del paraso dela mara es mal dificultos de curar

Item la aristella ve per causa de metre lo cauall ala stabla molt suat de vat y derras y entrar en stable que y age molt fems quels qui fumen y en special si en dita stabla stan porcs y si nis stan y lo cauall hi asta huna hora de cotinent lo pren lo mal dela aristella qui es mal molt dificultos de curar

Item lo mal del guauarro ve al cauall per alguna sadura o per mal ferrar, o per encontra de pedra, o de basto es mal que ha mester que prest y sia donat remey, per ques mal que en poca de hora aumenta y creix molt

Item lo mal de la formiga ve a les mas dels cauals y es ne hocasio tenir los molt de no referrar, o se ferrar, fiant que tindran bones mans no volent ferrar los com es mester, y per cos causa la formiga es mal que prest es curat

Item lo fals quarter ve als cauals per moltes ocasions y per natura que trau del para y de la mara. Aximatex ve per molt treball y per tenir les mas grasses y primes y blanques y vetades de negre y baxes de corter, y per mall ferrar

Item les rases ques fan a les mans y peus dels cauals ve per causa de gran sequetat dels hungles y gran sol y calor, y treball y en special de stiu y per mal ferrar, y no tenir les cuidades de netedat

Item atronament ve a les mans dels cauals per tenir los mal ferrats y per feredures molt pesades y correr los dits cauals per lochs molt fort y dur, y progues y pedres y per costes auall

Item lo mal de la peanya ve per encontra de pedre, o per tros de clau qui de temps sta en la ma del cauall, o de alguna enclauadura qui no sera stada coneguda

Item lo fich se causa per alguna cascadura o colp engs si fara carnot de carn o sanch morta, pero lo fich es de tal natura que james se met en dolenta bestia

Item lo [illegible] nirui acursa los brassos del cauall, y donels gran dolor en los brassos causau lo gran pes que portara y lo molt correr, y menels a le stabla calents sens paseiar los

Item lo mal de sobrema o de sobrepeu ve als cauals per causa de mal ferrar, y de males humos y per masa treball

Item lo sperebay ve per cascadura y molt treball, y males humos o per natura que trau ra del para, o de la mara

Item lo alifay es semblant del sperebay saluo que differexen en la cura y manescalia

Item lo sobre hos ve per flaquesa de brasos y per molt treball de anar, y per molt correr, o per colp, o per natura

Item les vexigues qui no passen venen per humiditat de cos, o per molt menar, sinada stant potros a bon treball seguren

Item lo mall dla ve ales cames y brasos del cavall p tenir lo sfurzas y mal 82
nets de cames y metrels calents al stable ahont ha molt temps y calents
Item lo porret ve als cavalls qui tene les cames molt groses y esent potros los
an molt treballats y passar aygues molt fredes tenint les cames y brasos
molt maldes
Item la corbassa y corba es mal ques fa ales cames detras es mal qui ve a causa
de gran treball y p los cavalls qui paren molt detras y sobre les corbes y enio ve tot
son stats molt cascats de traball y de cotinu an mesat avena gues cmidas
Item transforia es a menera de porsellanes qui de temps en temps se hobren y se cloen
ve p sanc cremada y males humors y beure males aygues en temps de stiu que
amare los lins y canems p les rieres y basses y p so seria bo que en aquel
temps que amare los dits canes y lins les besties begues en aygua de pou y sino
es mes zinada co la demot dita qui causa molta natura de mals als cavals
y mules Et c

La forma y manera que deu tenir y servar hun cavalaris de Rey o princep o fil de rey o gran senor qui tindra fins a cent o docents cavals en huna ho dos cavallarisses o ben moltes

PRimerament lo dit cavalaris deu tenir a tres cavalls hun moso hi que lo dit moso sia gran pensedor y que cavalca be y fort y que tinga los cavals molt nets coes molt strigolats de mati y de vespre y ben pentinats y molt nets y anmentats y les cames y brasos molt nets per que dela sutzetat se causa ron ya aristella y altres mals / y tenir los les mejadores molt netes de pols dela palla y la ciuada molt neta y porgada / y deu tenir cascun moso hun strigol y drap de cane per spolsar mige cana y altra miga de drap bengros pa fregar les cames als cavals e huna pinta per apentinar les coes los crins al cavall / y huna / y huna banya de cabreso de cabro per sentar cascuna nit les mas y peu al cavall Axi per veure si tindra pedra o clau o besto en lo peu o en la ma Qual encara per star mes nets o tenir los les mas fendotades qui es molt bona cosa tenir los cavals les mas ferrades

Axi matex cascun moso deu tenir huna forca hi huna pala per a tenir de contino los cavals molt nets de femes / co es divernes y destiu los deu fer literes de palla fresca a mig dia per a dormir en la sesta y donar los par refrescar al salt / mesclat ab la palla sobrots de salzer y fulles de canya verda / en lo temps de gran frets los deu donar palla descalentas ab lo sego per fer los ben dormir. Les selles dels dits cavals ben an borrades y les y les regnes e brides y sperons y gropere y pitral molt conservat y dos vegades la setmana regonexer lo cavall si a menester ferrar o referrar / y donar la ciuada a mesura e nomes ni meys hun dia del altre. Axi matex lo moso com donara abenra al cavall de fora no es mester que port sperons ni vage ab lo caval ensellat sino en pel ço es pa per tarlo de aviinetesa de mourel per no fer li pendre vicis ni sinestre

Notadl moso

Axi matex es tingut lo dit cavalaris aqui toca tot lo carrec dela cavalarisa que cascu dia tres vegades regonega totes coses desus dites que tene afer los mosos y veure los cavals

Axi matex deu tenir tota la nit huna ho dos lantias enseses y foc y candeles y luguets allit dins la dita cavallarissa per iaure y dormir los mosos y de continu hun moso o dos segons sera la multitut dels cavals que vellen de miga nit per que ala cavallarisa a hon ha molts cavalls sobre la nit e die se seguexen molts inconvenients y per co es mester que de continu stiguen los mosos dins la dita cavallarisa

Nota de fer caualcar los cauals cada semana dos vegades

Aximatex es mester lo dit Cauallaris de fer caualcar tots los cauals dos vegades
la semana als mosos ensellats ab les cosas fetas y lo cauallaris deu anar de dare
ra de tots los mosos ab huna asta de dart en la ma per coregir lo moso qui no
tractara be lo caual ni lo manara y aso sa de fer de fora pla campanya per que
lo caual mes se alegre y millor, nenic pasejat defora que no de dins ciutat
per causa dela verdura y de layra y paquella jornada los deu correr y galope
jiar en lo dit camp y fer los fer lo galop y correr, curt y larc per que en lo me
nester lo caual ho sapia fer tot ~

Aximatex lo dit cauallaris deu tenir per quiscun caual la sella y brida y gor
nisio tot cosertat y no cambiar les brides de la hu al altre caual per que seria
molt gran desconsert dela boca de cascu caual

Aximatex tot caualler es tengut cascun dia entrar en la stabla per veure
son caual so cauals co es de mati co va a missa y a mig jorn com y x de case y al
vespre abans de anar se adormir tant es temps de pau quant encara per a segir
lorde del dit del Tulli de lo officis qui tracte del regiment dela republica
guidin que lull del senor engrexa y conserua lo caual ~

Aquestos son tots naturalment bons de boca y son abans flacs de animo y de fortalesa de co es qz forts y tene tots bones mans corre millor p loc moll qz p altre part ecausau la fluxedat del pel y les mas blanques E si es cars que tinga la boca segons la condicio del pel li designa quatre brides co es dues flaques e dues forts les dos primeres ço es en brides x

E si ab abla dita primera no sen bridara p no esser prou fort ab la segona brida en brides xxviij

E si ab les dos brides flaques desus dites no sen bridara ab aquestes altres dos brides mes forts sen bridara ço es brida en brides xxxxvj

E si ab la terca no sen bridara ab aquesta quarta se en bridara ço es brida en brides xiiij

Cauall negra calsat dels quatre peus ab lista per la cara

Cauall morsillo sens ningun senyal blancz son natu-
ralmet grans corrados y tenen bona boca y bonas mas
Pero son molt flacs de animo e desmaye tant p cansamet
co p veures ferits de nafra Corre be p loc moll, pero
si tene lull de porc los demes son traydos y mal a con-
dicionats

E si carg ses quel dit cauall tinga la boca segons la condiscio
del pel li designa quatre brides co es dues flaques y dues
forts co es les dues primeres flaques brida en brides xxxxij

E si ab la dita primera nosen bridara ab aquesta segona
brida en brides xxxxvuj

E si ab les dos primeres flaques nosen bridara ab aquesta
tercera brida mes fort se enbridara co es brida en brides xvj

E si ab les dues primeres flaques e ab la tercera fort nosen
bridara ab aquesta quarta se enbridara co es brida xxxx
en brides

Cauall morsillo fito sin senyal

Aquestos son tots naturalmet mals y mal acondiscionats y done
tots atraycio y a mals vicis y flacs de animo y son ardents
y forts de boca pero si dossa en bondat son molt spesials cauals
de son pocs tots tene bones mans y corre be p tocs moll

E si es cars que tinga la boca tenfort com lo pel li designa aquest
tal a mester li sien sperimentades sinq brides ço es tres forts e dues
flaques p qz hos deu comensar aqual se vol cauall brida flaca a
bans qz fort y comes en les dues flaques ço es la primera brida
E-n brides xviij°

E si la dita primera no sen bridara ab aquesta segona brida
ço es brida En brides xi

E si ab les dites dues brides ya demont dites flagues lo dit cauall
ab aquesta terça so es brida E-a brides xij

E si ab la terça brida mes fort no sen brida ab aquesta quarta brida
sen bridara ço es brida En brides xxxviij°

E si ab les dites quatre brides lo dit cauall no sen bridara ab aquesta sin-
quena mes fort qz totes les demot dites se en bridara ço es brida en brides xxj

Cauall Endrino

Aquestos caualls tots son naturalmet bons y molt forts y de gra dissima bona coplectio e de gra animo corre molt be p locs molt he dues he p pedres y roques y p locs de gra xarabi tenema reuelloses mans y son de gra animo y comporte molt lo treball dla guerra y de tot exercici y p molta nafra q̃z tingan mai sespanten y p q̃z son naturalment bons de boca li designe tres brides ço es dues flaques he lunna fort co es la primera brida En brides xxxj

E si la primera no sen bridara ab aquesta segona brida En brides Lxj

E si ab les dues demon dites brides flaques no sen bridara ab aquesta mes fort sen bridara ço es brida En brides Cnj

Cauall castay scur ables cames negres ab stela blanca

Aquestos son tots naturalment tots ardents de boca e grans corredos pero son fluxos en lo exercici dela guerra y tene males mas y no son canalls mals acodisionats E si es cars quel dit canall imolra la boca segons la condisio del pel li designa quatre brides dues forts e dues flagues ço es les dues primeres flagues la primera brida En brides xxxviij

E si ab dita primera brida no sen bridara ab aquesta segona brida ço es brida En brides xxxxvj

E si ab les dos primeres flagues no sen bridara ab aquesta tersa fort sen bridara ço es brida En brides viij

E si ab les dites tres brides demont dites lo dit canall no sen bri-
dara ab aquesta darera quarta mes fort sen bridara xxxviij
ço es brida En brides

Caualll castany clar calsat de dos peus ab lista per la cara

Aquestos son tots grans corredos li communamet tene bona boca y ben acondiscionats y cauals de gra animo pero te nen males mas corre be p loc moll y garenall

E si es mes q̃ tinga la boca segons la condiscio del pel li designa quatre brides so es dues flaques y dues fortes la primera brida En brides xxxxxij

E si ab dita primera no sen bridara ab aquesta segona brida ço es brida En brides xxxxviij

E si ab les dites dos brides no sen brida ab aquesta primera fort sen bridara ço es brida En brides Lxij

E si ab les desus tres bridas de mot dites lo dit cauall no sen bridaen ab aquesta sen bridara que es la quarta ço es brida En brides e Cvij

Cauall ale san scur Costado ab stela per la cara

Aquestos son naturalmet gentils cavalls e grans corredors e de gran animo Pero son molt ardents de boca e son pocs los qui se enbriden y tene los demes males mans y delicats de menjar y de pots trebal son los demes cavalls de sella e de carreta

E si es cas que tinga la boca segons la condicio dit pel li designa quatre brides ço es les tres forts e huna flaca la primera ço es brida En bridas xxxvj

E si ab la primera brida flaca no sen bridara ab aquesta segona mes fort se enbridara ço es brida En brides Lvj

E si ab les demont dites dos brides no sen bridara ab aquesta terça brida mes fort ~~de totes~~ sen bridara ço es brida En brides Lx

E si ab les demont dites tres brides lo dit cavall no sen bridara ab aquesta mes fort de totes sen bridara ço es brida En bridas Cviij

Cauall alesan clar calsat dels quatre peus ab lista per la cara

Aguestos son tots ardents de boca p rehogz son de dos pels clars
hi tenen males mans hi delicades E son canalls fluxos y
de jornada E si es cars que dit canall tinga la boca segons
la codicio dit pel si designa guatra bridas mes flagua gz
totes ço es brida E n brides vij

E si ab la primera brida mes flaca no sen bridara ab aguesta
segona brida mes fort sen bridara ço es brida E n brides xxxvij

E si ab la primera e segona brida no sen bridara ab aguesta terca xvij
mes fort sen bridara ço es brida E n brides

E si lo dit canall no sen bridara ab les dites tres brides de mot
dites ab aguesta guarta mes fort de totes sen bridara ço es
brida E n bridas ~~xxij~~ xxij

Cavall melado ab lista per la cara

-8-

Aquestos son tots ardents de boca y grans corredors y molt
ammosos y corre be p locz mol prcho qz tene les mas molles
hi delicades son canalls mes p jornada qz no pacotinu
E si es coes quel dit canall tindra la boca segons la codicio
del pell li designa sinq brides coes dues flaques y tres
forts coes brida En brides xiij
E si ab la dita primera brida mes flaca no sen bridara ab
aquesta segona sen bridara mes fort coes brida En brides xv
E si ab la primera e segona no sen bridara ab aquesta terra
qui comensa a les mes forts coes brida En bridas xxj
E si ab les tres demont dites no sen bridara a baquesta quarta xviij
brida coes En brides
E si ab les demot dites quatre brides lo dit canal no sen bri-
dara a baquesta sinquena derrera mes fort sen bridara coes en brides xxv

Cauall fouero callsar dels quatre peus y lo ventre blanc ab la cara blanca

Aquestos son tots naturalmet mals y molt dificultosos de enbridar. E los demes tene la boca vermella e la lengua grossa e p ço son tant ardents de la boca e los demes son fluxos. E la fortalesa qz tene de la boca no la tenen p animositat ço fan altres pels. E aquestos tals qui nos [illegible] enfrenar, es vehe qz sen meses ala carreta ho donats als leons.

E p ço ço son los demes tals de signe a tal condicio de cauall set brides totes forts so es la primera brida E brides   1

E si ab aquesta primera no sen bridara ab aquesta segona mes fort sen bridara ço es brida E bridas   xxxvij

E si ab la primera e segona no sen bridara ab aquesta terça mes fort ço es brida E bridas   xxxviij

E si ab les demont tres brides lo dit caual nos tindra ab aquesta quarta mes fort ço es brida E bridas   xviij

E si ab les quatre no sen bridara ab aquesta singuena mes fort ço es brida E bridas   xxviij

E si ab les sinc brides demont dites no sen bridara ab aquesta mes fort ço es brida E brides   xxxj

E si ab les sis brides demont dites lo dit cauall nos pot enbridar ab aquesta setena qui es de totes la mes fort y feta p a cauall desesperat de la boca ab dues barbades ço es huna de serreta altra de cana, noste ni sen bridara que siames a la carreta so donat als leons ço es brida E bridas   xxxiiij

Cauall Rossillo sens senyal blanch

Aquestos alguns mia qui tene bona boca p(er)o mes son los
forts Son cavals gentils a la vista y son mes p(er) jornada
q(ue) p(er) continu tene los demes males mas p(er)o son ben acodici
onats E si lo dit cavall tindra la boca segons la codicio y
natural del pel li designa sinc brides ço es dues flaques
e tres forts les dos primeres flaques la primera brida viijº
E .n. brides
E si ab la dita primera brida mes flaca no sen bridara xxxviijº
ab aquesta segona ço es E .n. brides
E si ab les dues primeres brides flaques so sen bridara ab xxxvijº
aquesta terca brida ço es E .n. brides
E si ab les demont dites tres brides no sen bridara ab aquesta xxxxiijº
quarta brida E .n. brides
E si ab les quatre demont dites brides no sen brida ab aquesta xiijº
mes fort derrera sen bridara ço es brida E .n. bridas

Cavall vayo ables crins e cuha blanches ab lista per la cara 8

Aquestos son cavalls qz co[m]porten molt lo trebal d[e]la guerra
y songentills y los de mes tenen bona boca y bones mans
y ben aco[n]decionats ¶ E si lo dit caval tindra la boca segons
la co[n]dicio y naturalesa d[e]l pel li desigua sis brides so es
quatre flaques e dues forts ço es la primera brida en brides c iij

¶ E si la primera no sen bridara ab aquesta segona ço es brida Lxiiij
en brides

¶ E si ab la primera e segona no se enbridara ab aquesta terca bri, Lxv
da co es en brides

¶ E si lo dit cavall ab les tres brides demot dites no se enbridara Lxviij
ab aquesta quarta brida ço es en bridas

¶ E si ab les demot dites quatre brides flaques lo dit cavall no se Lxiij
bridara ab aquesta primera fort ço es brida en brides

¶ E si ab la primera fort qui es la sinquena no se enbridara
ab aquesta derrera sisena brida mes fort sen bridara ço c iij
es brida en brides

Cauall [illegible]illo. [illegible]ables camces [illegible]es. sens nigū senyal blanc 8

97

-12-

Aquestos comunamet son ardents de boca y animosos grans corredos tenen bones mans e son ben acondesionats /

E si lo dit cavall tindra la boca segons la condicio del pell li de-
signe sinc brides dues flaques e tres forts ço es brida en brides C j

E si ab la primera brida flaca no sen bridara ab aquesta segona
brida ço es En brides C ij

E si ab les dues demot dites brides flaques no sen bridara ab aquesta
terca e primera fort ço es En brides L ij

E si ab la primera terca fort no sen bridara ab aquesta quarta mes
fort brida ço es en brides L j

E si ab les demont dites quatre brides lo dit cavall no sen bridara
ab aquesta sinquena brida ço es brida En brides C vij

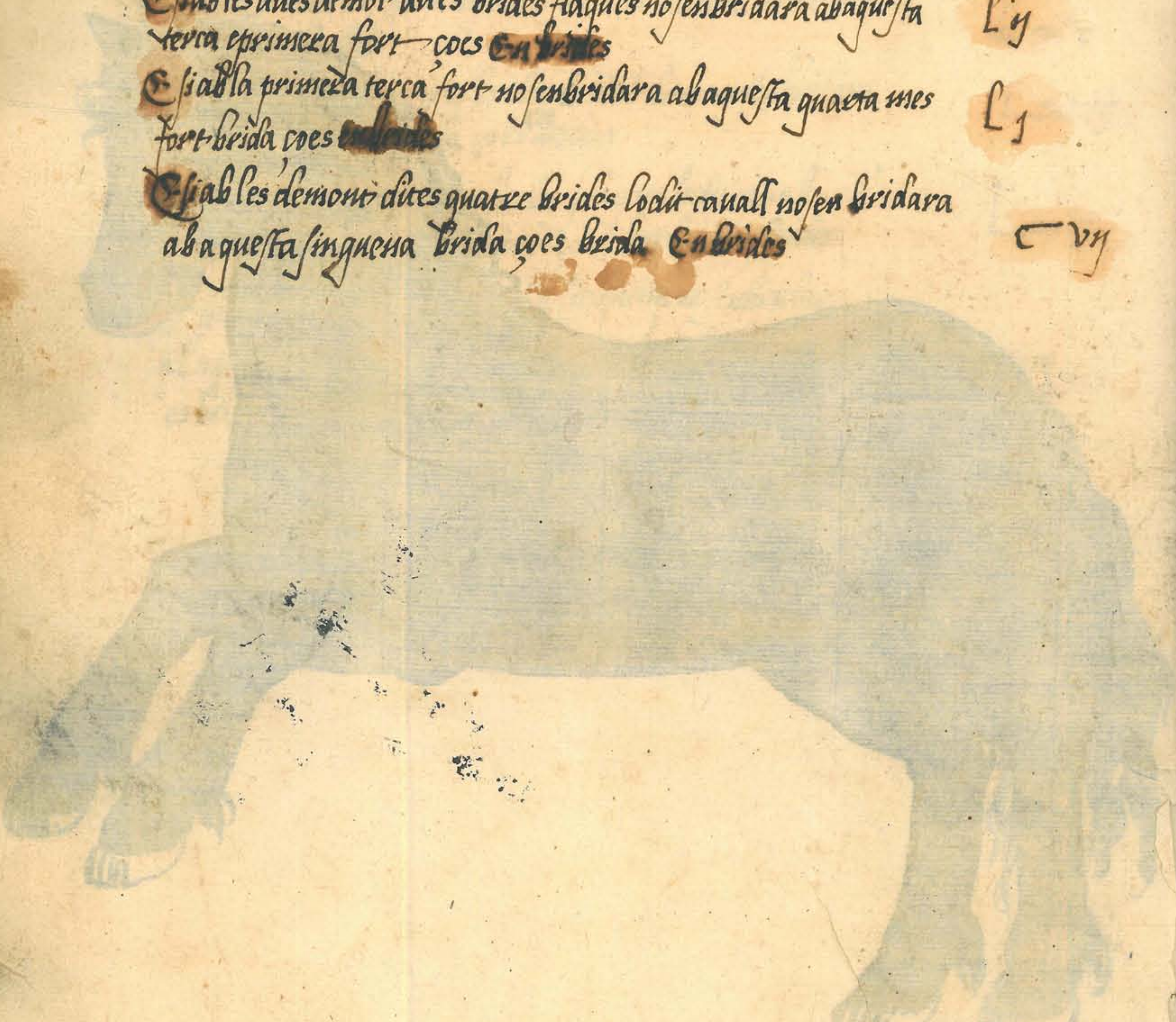

Les sagnies

-13-

Per ço qz deu tenir lo cavaller p cosertar hun cavall en la boca

Primeramet lo cavaller deu mirar lo cavall quin pel te y segons la co
disio del pel saber conexer quina boca tindra
E mes deu mirar la boca del cavall la color de aquella quina es e la lengua
si es grossa hi segos la codisio del pel y de la lengua e color de la boca
li deu alegir la brida.

Aximatex deu mirar lo cavall si te lo coll curt e gros hi les barres grosses
y poc fes de boca deu mirar y saber quina brida a mester

E aximatex lo dit cavaller deu mirar lo dit cavall si tindra lo coll molt
larc e gros hi les barres grosses y gra boca aquest tal quina brida a me
nester p ço son tots fexucs a la ma naturalmet e son molt durs de voltar

Aximatex deu mirar si lo cavall te lo coll prim y de bona volta y la boca
ben fesa y bon cap y de bona color e aquels tals los demes son molt ar
dens de boca y grans corredors han mester les brides mes flaques hi dolces
que no las altras

Aximatex lo cavaller deu mirar quat te hun cavall qui es escamnat de la boca
y te aquella scalabradura p mudaments de moltes brides es mester p embri
dar e cosertar lo dit cavall qz li cura primer la boca y ço es curada metre li
brida flaca e dolça qz no li escampna la boca e lo dit cavaller no deu esser cuytat
de moure ni meneiar lo dit cavall fins qz li te conegut que tinga la boca ben
curada e age presa amor e stbor en la brida e lo primer moviment q del
dit cavall deu fer si es apres de aver lo ben asentat en la boca lo deu galopeiar
de dos en dos dies en hun camp de gorer o de arenal deu portar la ma molt
leugere y los sperons molt atentats y no aspres p qz tot cavaller qui te mals
speros nos pot scusar qz no tinga mala ma p ço los demes cavalls se pdeu y pre
ne mals vicis p rao e causa dels cavallers qui tene mals sperons y mala ma
e p ço de dos mals la hu es millor tenir bons speros p qz de bons sperons y
bona ma y de mals speros p bona qz tinga la ma no es posible qz no fasse desuercions
cavalmanex lo dit cavall p qz la ma governa lo cavall De larco de nat
hi los sperons de niga sella ates lo cavall ço es mester lo bo cavaller tingue cosertada
la ma ab los sperons tot en hun temps ab la ma e aso ab tengra cosert co aquel

guidansa ala mesura dl so porta ses cames e aso deu seber fer hu bon cavallr

E mes lo dit cavallr deu seber conexer la leugeria dl cavall ço es si es mes leuger devant q3 detras o detras q3 devat e seber li aguadar ab la ma y speros de levar lo tot en vn temps egual tant devant co detras E si es pesat detras donar li los sperons hu poc ales illades y ab la ma ajudar li devant he portar lo hun poc ensellat atras E si sera pesat devat e leuger detras donar li los spe- rons en berrats en vers la singla y la ma tot en hun temps hi en aquesta manera lo cavallr deu manesar lo cavall e seber li conexer lo deffalimet e levar lo egual

De seber voltar vn cavall alt y rodo ala hvna ma y ala altra nos pot dir de paraula sino q3 de pratiga E ueu a seber e gran sperienci de voltar lo dit cavall e segons lo cavall met los brasos e cames E axi lo dit cavallr y deu molt mirar q3 si lo cavall es alt y camat y va stret devat y de- tras aquel tal cavall nos deu voltar curt p q3 es molt pilos en la volta q3 no entrecua los brasos e cames e si u fa passe gra pill de caure y detrecar les cames al cavallr E p so atart se te dla cavall alt camat q3 puga tenir la volta molt alta y curta sino en cavall nano curt de brassos e cames aquels tals los de mes va amples y en lo correr molt afferrats ab la terra e poden los voltar sens perill ningu y ten curt com volen

Aximatex lo cavallr ala brida no deu esser molt fes de cames p q quat porte molts inconvenients tant asi matexos com al cavall ço es en lo cavall tenir el les cames molt largues firen tostemps los cavals deio lo ventre y aquels tals pasen peril de fer lensar coses als cavalls y no sentant senyors de les cames y esperos ni guanal cavall tan fort ni ten gentil co los cavallrs pocs fesos de cames ni poden portar aquelles tant fortes ni tentes les E si es cars que l cavall cayguia passen mes pill de ropra les cames q3 no los pocs fesos ni s poden metre axi de bon ayra y bona gratia co fa los homes de migatalla

Lo cavallr deu portar les cames he peu en lestrep pprimamet co esta de peu enterra e deu anar levat dos dits sobre la sella y lo peu al strep egual co q3 si staques de peu enterra fermat dls cuxas de tres dits deio lo jonol

en avant e mirar tostemps lo cap ales horells del cavall la hora quel manega el mon e mirat al dit cap ales horells li serveix a dos coses. La primera si es que mirat les horells del cavall conexera ab lo moviment de aquells si li val acometre niguna roindat e conexent allo por pueyx ab la ma y ab los speros o ab lo basto si'n porta defenar lo do qual se vulla ruindat que li vull acometre. Axi matex li serveix mirat con lo cavall se lena o corre lo cap o orells de dit cavall lo cavaller portara lo cors. Mes serveix li aquell mes atent stat car no sols lo cavaller a mester portar les cames e cuxas forts en la sella mes encara lo cors attentat e saber guiar aquel e seguir lo tret del caval o si se botara o saltara. Aquest es lo verdader orde que deu tenir en si matex lo bon cavaller y no deu esser massa voluntari de cavalcar cavall aspre que no tinga conegut sens que primer nol age vist cavalcar a altri e manegar si no asseiar sia de trobar sen molt enganat hi [illegible] e son molts que sens conexer la condicio e obra del cavall se pensen per si no cavalcar y aquels tals se troben a les vegades ab cavalls qui en loc de fer sen honra sen fan vergoya. E per co es mester quat hun Rey o hun senyor dira a un cavaller que cavalc hun cavall sens no conexer lo ni saber la obra sua lo deu primer atentar lo ab hun gran tempa de ma y de sperons per que no es cavaller per bo que sia ni conega du cavall en los principis la primera volta quel cavalcara ni la segona ni terça ni encara la quarta no li conexera axi perfetament la hobra com aquell quill aura criat o acostumat de cavalcar. E per co los qui cavalquen cavals no coneguts deuen molt mirar y pensar en les demont dites rehons si no troben sen molts en vergonyes per grans cavallers que sien.

Mes avant.

…dona de los diversos …ls pels dels cavalls

Per be que en tots los pels e colors de cavalls sien nomenades les condicions dels dits cavalls vul fer assi differencia dels pels quals son los millors e troba per experiencia e pratiga que lo castany escur ab les cames e brassos negres ab streta blanca o lista per la cara son bons cavalls. E los ruscios rodados ab lo ram al brao de la cuxa son per lo matex marevellosos cavalls e los alezas

Scurs tostados e plomatex Los tordillos scurs e clars son tots bons e ma
ravellosos cavalls los altres de lur pel clar son tots ardents de boca e gras
corredors E los altres qui son de dos pels clars son los demes flascos
e de males bogues / Los [illegible] e morzillos qui son arzels e zaynos
e tene lo cap canjut e lull de porc son tots traydors de natura e de porc
animo e de meys treball

LE PRESENT LIBRE PER MANS DE

FINIT

[illegible] fonc scrit lo present llibre per mans de mi
Gabriel [illegible] [illegible] de [illegible]
mill sinc cents noranta y quatre

GABRIEL

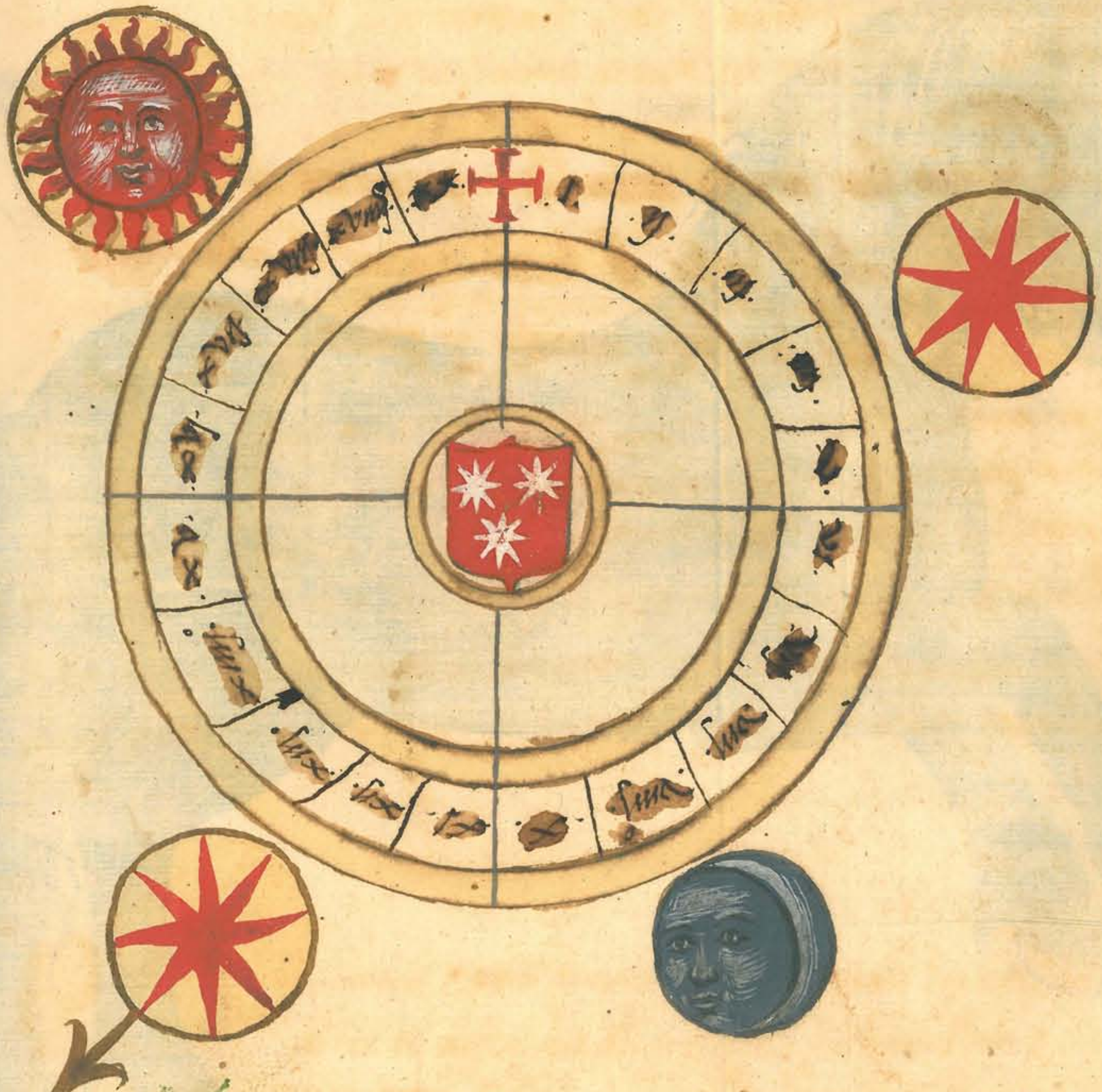

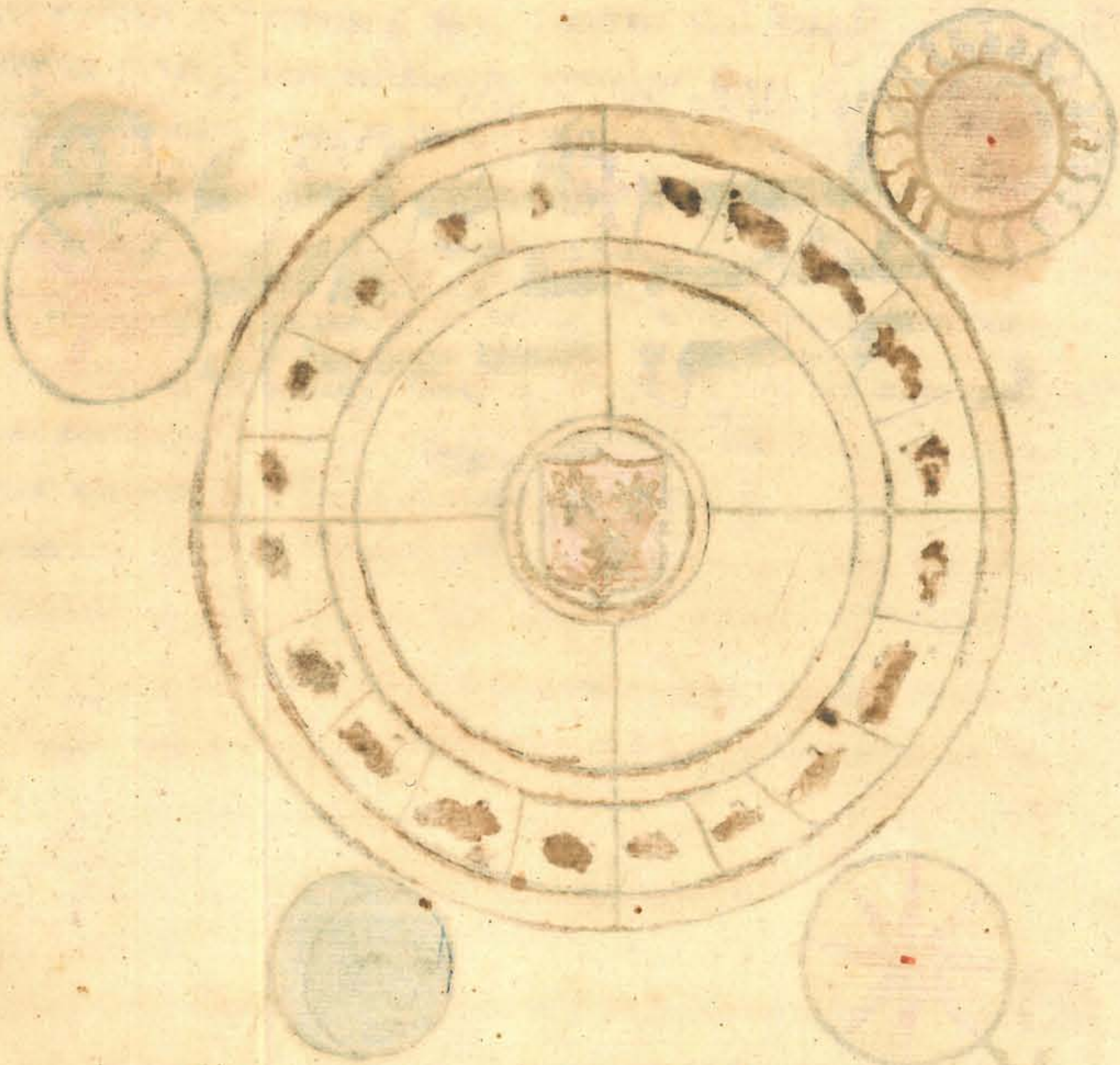

Cauall Rutio carnado ables carnes negres e lo cap negre

ij y son caualls

Aquestos son tots naturalment molt ardents dla boca e corre
molt y tenen bones mans qz coporte lo treball dla guerra
e son leyals y ben acodisionats ¶ si lo dit cauall endra la
boca segons la condisio dl pel li designe sis brides ço es
quatre brides flaques e dues forts ço es la primera
brida [redacted] L xxxvj

¶ si ab la primera brida no s enbridara ab aquesta segona
brida ço es brida [redacted] L xxxxiij

¶ si ab la primera e segona brida lo dit cauall no s enbridara
ab aquesta terça brida ço es brida [redacted] L xxxxiiij

¶ si ab les tres demot dites brides lo dit cauall no s enbridara ab
aquesta quarta brida fluxa s enbridara ço es [redacted] L xxxxv

¶ si ab les demont dites quatre brides flaques lo demot dit
cauall no s enbridara ab aquesta primera singuena brida
s enbridara ço es brida [redacted] L vj

¶ si ab les demot dites sinq brides lo dit cauall no s enbridara
ab aquesta sisena brida fort s enbridara ço es brida enbridas L v

Cavall Rutio pel de argent

Aquestos son tots naturalmet bons de boca y tene bones
mas e son gras corredors e molt animosos y molt be aco
descionats e coporten molt lo treball en la guerra

E si lo dit cavall tindra la boca segons la condiscio y natu
ralesa dl pel li designe sis brides ço es quatre flaques Lxx
e dues forts ço es brida En brides

E si la dita primera brida no sen bridara ab aquesta segona Lxxi
ço es brida En brides

E si lo dit cavall ab la primera he segona brida no sen bridara
ab aquesta terca brida sen bridara ço es brida En brides Lxxxv

E si ab les demont dites tres brides lo dit cavall nos pora
enbridar ab aquesta quarta brida flaca sen bridara Lxxxvij
ço es brida En brides

E si ab les demont dites quatre brides flaques lo dit cavall
no sen bridara ab aquesta primera singuena brida fort sen xxij
bridara ço es brida En brides

E si ab les quatre flaques y ab la singuena primera fort lo dit
cavall nos enbridara ab aquesta segona sisena brida
fort sen bridara ço es brida En brides xxxx

Cauall Rutio Rodado

Aquestos tene bona boca y bonas mas e grans corredores e cauals
de grandissima pena y son pa sufrir tot treball e de estet he co
porten molt mal E si lo dit cauall tindra la boca segons la co-
disio y naturalesa del pel li designe sis brides co es quatre Lxxvj
flaques e dues fortes ço es la primera brida Enbrides

E si ab la dita primera brida no sen bridara ab aquesta segona Lxxviij
brida co es brida Enbridas

E si ab les dues demont dites brides no sen bridara ab aquesta Lxxx
terca brida ço es Enbrides

E si ab les demont dites tres brides lo dit cauall no sen bridara
ab aquesta darrera quarta fluxa brida se enbridara ço Lxxxj
es Enbrides —

E si ab les demont dites quatre brides flaques lo dit caual
no sen bridara ab aquesta singuena primera brida fort co es Cv
enbrides

E si ab les quatre primeres demont dites he ab la singuena
primera brida fort no sen bridara ab aquesta sisena brida Liiij
sen bridara co es brida Enbrides

Cavall Corsillo clar ab les carnes negres sens nigun senyal blanc 8

Aquestos son fluxos e por [illegible] animosos e soers de boca ço es forts a la ma tenen bones mas e am pocs de bons e quasi tiren a la condicio del pel endrino E si te la boca segons la condicio dit pel li designa sinch bri des ço es tres forts e dues flaques ço es la primera brida E n brides Lvij

E si ab la primera brida mes flaca no s'en brida ab aquesta segona ço es brida E n brides Lviij

E si ab les dues primeres brides flaques no s'en bridara ab aquesta terca brida mes fort ço es brida E n brides xxiiij

E si ab les demont dites tres bridas no s'en bridara ab aquesta quarta brida ço es E n brides xxv

E si ab les quatre brides lo dit cavall no s'en bridara ab aquesta brida mes fort que totes s'en bridara ço es brida E n brides xxvij

Cavall er zabru pel de pel de lop sens senyal blanc 81

Aquestos son tots maravellosos cavals y bons y de gra animo
y los demes son specials y tene bona boca y les mes forts e son
de gra fadiga e forts e compote molt lo trebal dla guerra e los
demes son gentills C- si lo dit cavall tindra la boca segons
la condicio dl pel si designe sis brides ço es quatre flaques xxxij
e dues forts ço es la primera brida C-n brides

C- si ab la primera brida nos enbridara ab aquesta segona ço Lij
es brida [redacted]

C- si ab les dues demont dites nos enbridara ab aquesta terra bri- Lxvj
da ço es brida [redacted]

C- si ab les tres demont dites brides nos enbridara ab aquesta Lxvij
quarta brida ço es brida [redacted]

C- si ab les demont dites quatre brides flaques lo dit cavall
nos enbridara ab aquesta primera sinquena brida fort Lxxiij
sen bridara ço es [redacted]

C- si ab les demont dites sin brides lo dit cavall nos en bridara Lxxviij
ab aquesta sisena se enbridara ço es brida s-n brides

Biblioteca Universitaria - Oviedo -

DORMIR
VITRINA
CONCHA

[illegible]
[illegible] deberet [illegible] vel indirecte [illegible]
[illegible] seu de iure vel de facto directe vel indirecte vel [illegible]
[illegible] faciendis de iure vel de facto [illegible] in omnibus aliis speciis dilacionibus ex
[illegible] in speciali quinquennali et etiam omnibus aliis [illegible] tantum valere volumus
de presenti generalem renunciacionem [illegible] Convenimus insuper et pr
et nostros specialiter et expresse renunciatum [illegible] seu solucionibus distri
[illegible] aliqua seu aliquibus solucione seu solucionibus [illegible] consentiendo ad q
[illegible] die presenti et sub scripto et expresse [illegible] iudice ius danti [illegible] ad medietat
nostris [illegible] presenti [illegible] distringenti et [illegible] ius in aliqua curia [illegible]
[illegible] et ius seu causam de his haben[illegible] ius [illegible] vel petent nec ferias vel indutias
[illegible] nec ad eam admitti petemus vel [illegible] alia persona [illegible] vel exercit
infantibus sine liberis nec ab aliqua alia persona [illegible] vendicionis cederent [illegible]
et vestrorum successorum predictorum aut partis [illegible] iuramentum [illegible]
[illegible] bonorum beneficio ergo admissionem iuramenti [illegible] publice aut [illegible]
proprio concessionibus aut in favorem rei publice aut [illegible] sub pena predicta
[illegible] quomodo [illegible] iuramenti subscripti et sub pena predicta [illegible] temporis
[illegible] proprietatis [illegible] dictorum nullo unquam temporis
[illegible] pro proprietatis [illegible] dictorum [illegible] et nostrorum non alle
[illegible] emptoribus dictorum [illegible] nos nec nostri nec bonorum et nostrorum [illegible] hoc [illegible]
[illegible] memoria hominum non existat Renunciantes super hoc [illegible]
[illegible] vel alios quoscumque [illegible] facultate vel preheminencia [illegible]
[illegible] per nos et nostros et [illegible] predictis [illegible] fuerit per
[illegible] foro nostro et [illegible] nostrum [illegible] proprio et [illegible]
[illegible] quo ad hec foro [illegible] et cohercionem [illegible]
[illegible] ad aliam vel alias [illegible] et ad omnia [illegible] et [illegible] pro vel
[illegible] et [illegible] renunciandi dominum [illegible] varians non debet
[illegible] non potest et [illegible] penam quantitatis [illegible]
[illegible] amplius seu exigi non potest et aliis [illegible] et [illegible]
[illegible] constitucionibus generalibus [illegible] ac en
[illegible] publici instrumenti [illegible] forent commissa [illegible]
[illegible] presentis publici instrumenti [illegible] et [illegible] per nobis leg
[illegible] appellandi ac si [illegible] et [illegible] persone [illegible]
[illegible] nostris publico [illegible] tamquam publice persone [illegible] et eius [illegible]
[illegible] ac etiam sponte iuramus per dominum deum et eius sancta [illegible]
[illegible] vel venire aliqua racione iure modo vel causa [illegible] est
[illegible] predictorum [illegible] laudamus firmamus et iuramus [illegible]
[illegible] predictorum [illegible]

[illegible] herede seu [illegible]